

Τίτλος Έργου

**Εκπόνηση Μελέτης για την Προετοιμασία
των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων
της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου**

**Ενότητα 1: Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που
Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού**

Δεκέμβριος 2020

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	6
1 Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού.....	7
1.1 Χωρικά και Αναπτυξιακά Δεδομένα και Πληροφορίες.....	7
1.1.1 Ανάλυση Εξέλιξης των Κοινωνικοοικονομικών Χαρακτηριστικών της Περιοχής Μελέτης	7
1.1.1.1 Πληθυσμιακά / Δημογραφικά Χαρακτηριστικά.....	7
1.1.1.2 Εκπαιδευτικό Επίπεδο.....	9
1.1.1.3 Χαρακτηριστικά Οικονομικής Δραστηριότητας.....	9
1.1.1.4 Αγορά Εργασίας (Εξέλιξη Απασχόλησης και Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας).....	14
1.1.1.5 Στοιχεία Ανεργίας.....	16
1.1.1.6 Χαρακτηριστικά Οικιστικού Αποθέματος	16
1.1.2 Επιχειρηματική Δραστηριότητα - Διάρθρωση της Επιχειρηματικής Βάσης, Διάρθρωση και Δυναμική της Τουριστικής Δραστηριότητας (μονάδες, δωμάτια, κλίνες), Οργάνωση της Παραγωγικής / Επιχειρηματικής Βάσης	18
1.1.2.1 Οικονομική Κατάσταση του Πληθυσμού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	18
1.1.2.2 Ενισχύσεις Επιχειρηματικότητας.....	19
1.1.2.3 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος.....	20
1.1.2.4 Δυναμική της Τουριστικής Δραστηριότητας.....	23
1.1.3 Φυσικοί και Πολιτιστικοί Πόροι.....	24
1.1.3.1 Αρχαιολογικοί Χώροι και Ιστορικοί Τόποι.....	24
1.1.3.2 Μουσεία και Συλλογές	27
1.1.3.3 Προστατευόμενες Περιοχές.....	28
1.1.3.4 Παραδοσιακοί Οικισμοί	29
1.1.3.4.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί στις Τουριστικές Περιοχές.....	29
1.1.3.4.2 Παραδοσιακοί Οικισμοί Έξω από τις Συμβατικές Τουριστικές Περιοχές	30
1.1.3.4.3 Παραδοσιακοί Οικισμοί σε Περιοχές Σχετικά Δυναμικών Οικονομικών Δραστηριοτήτων.....	30
1.1.3.5 Ιαματικές Πηγές.....	31
1.1.3.5.1 Λέσβος.....	31
1.1.3.5.2 Ικαρία	32
1.1.3.5.3 Λήμνος.....	33
1.1.3.5.4 Χίος.....	33

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

1.1.4	Βασικές Υποδομές	34
1.1.4.1	Αεροδρόμια	34
1.1.4.2	Οδικό Δίκτυο	35
1.1.4.3	Λιμενικές και Αλιευτικές Υποδομές	36
1.1.4.4	Υποδομές Αποχέτευσης.....	37
1.1.4.5	Υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων.....	38
1.1.5	Κοινωνικές Υποδομές	41
1.1.5.1	Εκπαιδευτικές Υποδομές.....	41
1.1.5.2	Υποδομές Υγείας και Πρόνοιας	42
1.1.6	Κλιματική Αλλαγή.....	44
1.1.6.1	Υδατικά Συστήματα	44
1.1.6.2	Παράκτιες Περιοχές.....	45
1.1.6.3	Τουρισμός.....	46
1.1.6.4	Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες.....	46
1.1.6.5	Γεωργία.....	46
1.1.6.6	Βιοποικιλότητα	47
1.1.6.7	Υγεία	47
1.1.7	Στοιχεία Χωροταξικού Σχεδιασμού	47
1.1.7.1	Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	48
1.1.7.1.1	Κατευθύνσεις Στρατηγικής για το Τοπίο.....	48
1.1.7.1.2	Διάρθρωση και Ιεράρχηση του Οικιστικού Δικτύου.....	53
1.1.8	Διοικητική Διάρθρωση	57
1.2	Εκτίμηση της Εφαρμογής των Χωρικών Επενδύσεων και Ανάδειξη των Κυρίαρχων Δυνατών και Αδύνατων Σημείων που είναι Κρίσιμα για τον Χωρικό Σχεδιασμό.....	58
1.2.1	Στρατηγικές Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ)	58
1.2.1.1	Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) Μυτιλήνης.....	58
1.2.1.2	Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) Χίου.....	59
1.2.2	Πορεία Υλοποίησης Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) Μυτιλήνης και Χίου.....	60
1.2.2.1	Ενεργοποίηση Προσκλήσεων Υποβολής Προτάσεων Χρηματοδότησης Έργων στο Πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ)	60
1.2.2.2	Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων στο Πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).....	66
1.2.3	Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.....	68

1.2.4	Πορεία Υλοποίησης Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	69
1.2.4.1	Ενεργοποίηση Προσκλήσεων Υποβολής Προτάσεων Χρηματοδότησης Έργων στο Πλαίσιο της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών.....	69
1.2.4.2	Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων στο Πλαίσιο της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών.....	79
1.2.5	Υλοποίηση Προγραμμάτων Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) - LEADER	82
1.2.6	Ανάλυση Εσωτερικού και Εξωτερικού Περιβάλλοντος (SWOT) των Στρατηγικών ΟΧΕ και ΒΑΑ Βάσει των Αποτυπωμένων Χαρακτηριστικών των Περιοχών Παρέμβασης στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	83
1.2.6.1	Δυνατά, Αδύναμα Σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές (SWOT) Στρατηγικών ΒΑΑ. 83	
1.2.6.1.1	Μυτιλήνη.....	83
1.2.6.1.2	Χίος.....	84
1.2.6.1.3	Καταγραφή των Προβλημάτων και Αναγκών	85
1.2.6.2	Δυνατά, Αδύναμα Σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές (SWOT) Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών.....	88
1.2.6.2.1	Λήμνος.....	88
1.2.6.2.2	Ικαρία	91
1.2.6.2.3	Οινούσες	94
1.2.6.2.4	Φούρνοι Κορσέων	95
1.2.6.2.5	Ψαρά	97
1.2.6.2.6	Άγιος Ευστράτιος.....	99
1.2.6.2.7	Καταγραφή των Προβλημάτων και Αναγκών	101
1.2.7	Διαπιστώσεις – Συμπεράσματα από την Υλοποίηση των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).....	104
1.2.8	Διαπιστώσεις – Συμπεράσματα από την Υλοποίηση των Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών.....	107
1.3	Διερεύνηση και Προσδιορισμός των Αναπτυξιακών Συνθηκών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για την Εφαρμογή Χωρικών Επενδύσεων.....	109
1.3.1	Κατευθύνσεις Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027	109
1.3.1.1	Βασικές κατευθύνσεις Έκθεσης ΟΟΣΑ	109
1.3.1.1.1	Ενίσχυση της Τοποκεντρικής Προσέγγισης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη	109
1.3.1.1.2	Καλύτερη Χρήση του Χωρικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξη Ολοκληρωμένων Προσεγγίσεων σε Περιφερειακό Επίπεδο.....	111
1.3.1.1.3	Ενίσχυση του Συντονισμού της Αγροτικής Ανάπτυξης με τις Τομεακές Πολιτικές	111
1.3.1.1.4	Πρώθηση της Αγροτικής Οικονομικής Διαφοροποίησης	111
1.3.1.1.5	Σύνδεση του Τουρισμού με τις Τοπικές Αλυσίδες Αξίας	112

1.3.1.1.6	Διευκόλυνση της Δημιουργίας Ποιοτικών Θέσεων Εργασίας και Στήριξη της Ανάπτυξης των Σχετικών Δεξιοτήτων σε Τοπικό Επίπεδο	113
1.3.1.1.7	Διασφάλιση της Βιωσιμότητας και Προστασία του Φυσικού Πλούτου των Ελληνικών Περιφερειών.....	113
1.3.1.2	Κατευθύνσεις Χωρικού Σχεδιασμού	113
1.3.1.3	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη	115
1.3.2	Γενικές Διαπιστώσεις.....	118
1.3.2.1	Η εικόνα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως Κρίσιμου Συντελεστή της Τοπικής Αναπτυξιακής Διαδικασίας	118
1.3.2.2	Ο Νησιωτικός Χαρακτήρας της Περιφέρειας - Οι διοικητικές και Διαχειριστικές Δυσχέρειες - Η Περιορισμένη Δυναμική των Τοπικών Συλλογικών Φορέων	118
1.3.2.3	Οι Κρίσιμες Ελλείψεις Χωρικού Σχεδιασμού και η Περιορισμένη Σύνδεση με τον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό.....	120
1.3.2.4	Η Έλλειψη Σαφούς Στρατηγικής σε Επιμέρους Τομείς Ιδίως στο Τοπικό Επίπεδο	120
1.3.3	Χωρικές προσεγγίσεις	122
1.3.3.1	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ).....	122
1.3.3.2	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) - Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ).....	122
1.3.3.2.1	Μικρά Νησιά	122
1.3.3.2.2	Η Επιλογή Προσέγγισης ΤΑΠΤοΚ.....	126
1.3.3.2.3	Προσέγγιση ΒΒΑ και ΟΧΕ / ΒΑΑ	126
1.3.4	Περιοχές – Χωρικά Σύνολα με Κοινά Χαρακτηριστικά.....	127
1.3.5	Θεματικές ΟΧΕ.....	127
1.3.6	Πλαίσιο Διαβούλευσης (Προτεινόμενο)	128
Παράρτημα	131
Π.1	Πληθυσμιακά και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά	131
Π.2	Εξέλιξη Απασχόλησης και Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας.....	136
Π.3	Εξέλιξη Ανεργίας.....	139
Π.4	Στοιχεία Κτιριακού Αποθέματος	140
Π.5	Κύκλοι Προκηρύξεων Καθεστώτων του Ν.4399/2016 και Υποβληθέντα Επενδυτικά Σχέδια	142
Π.6	Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	144
Π.7	Περιοχές Natura και Μικροί Νησιωτικοί Υγρότοποι.....	145

Εισαγωγή

Το τεύχος προετοιμασίας των απαιτούμενων στοιχείων για τη διαμόρφωση του χωρικού σχεδιασμού στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αποτελεί την πρώτη ενότητα της μελέτης για την προετοιμασία των στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων.

Σκοπός της μελέτης είναι η προετοιμασία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για την υποβολή του Στρατηγικού Σχεδίου ανάπτυξης και του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Προγραμματικής Περιόδου 2021 - 2027.

Κυρίαρχο ζητούμενο αποτελεί η τεχνική και στρατηγική προσέγγιση στα ζητήματα χωρικού σχεδιασμού με έμφαση στις κατευθύνσεις των κανονισμών και τις οδηγίες της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021 - 2027.

Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται αποτύπωση των υφιστάμενων χωρικών και αναπτυξιακών δεδομένων της περιοχής μελέτης, με την ανάλυση των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών, των στοιχείων επιχειρηματικής δραστηριότητας και διάρθρωσης της επιχειρηματικής βάσης, αναφορά στους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, στις βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές και στα στοιχεία χωροταξικού σχεδιασμού και διοικητικής διάρθρωσης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται εκτίμηση της εφαρμογής των χωρικών επενδύσεων στα νησιά της Περιφέρειας και ανάδειξη των κυρίαρχων δυνατών και αδύνατων σημείων που είναι κρίσιμα για τον χωρικό σχεδιασμό. Γίνεται συνοπτική παρουσίαση των εγκεκριμένων Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) και Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) στα μικρά νησιά της Περιφέρειας με αναφορά στη πορεία ενεργοποίησης των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων χρηματοδότησης, ένταξης και υλοποίησης έργων. Επίσης γίνεται αναφορά στα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) - LEADER που υλοποιήθηκαν στη Περιφέρεια. Πραγματοποιείται ανάλυση εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος (SWOT) των Στρατηγικών ΟΧΕ και BAA και διατυπώνονται βασικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα σχετικά με τις ανωτέρω στρατηγικές.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται διατύπωση των χωρικών προσεγγίσεων για τη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με αναφορά στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA), στις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ), στην Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), στις περιοχές / χωρικά σύνολα με κοινά χαρακτηριστικά και στις θεματικές προσεγγίσεις για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ).

1 Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Η αποτελεσματική τεχνική και στρατηγική προσέγγιση των ζητημάτων χωρικού σχεδιασμού προϋποθέτει τη λεπτομερή αποτύπωση και ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών, των αναπτυξιακών προοπτικών και προκλήσεων της περιοχής μελέτης καθώς και των αναπτυξιακών παρεμβάσεων που έχουν υλοποιηθεί ή υλοποιούνται κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Τα στοιχεία και τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από την ανωτέρω ανάλυση θα καθορίσουν τις βασικές κρίσιμες κατευθύνσεις για την προετοιμασία και τον σχεδιασμό των χωρικών επενδύσεων στα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

1.1 Χωρικά και Αναπτυξιακά Δεδομένα και Πληροφορίες

Στο πλαίσιο αποτύπωσης των αναπτυξιακών δεδομένων των νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου θα πραγματοποιηθεί ανάλυση της εξέλιξης των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών, της επιχειρηματικής δραστηριότητας, των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, των βασικών μεταφορικών και περιβαλλοντικών υποδομών και των κοινωνικών υποδομών, με αναφορά στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, στα στοιχεία χωρικού σχεδιασμού και στη διοικητική διάρθρωση των Δήμων της Περιφέρειας.

1.1.1 Ανάλυση Εξέλιξης των Κοινωνικοοικονομικών Χαρακτηριστικών της Περιοχής Μελέτης

Η ανάλυση της εξέλιξης των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών της περιοχής μελέτης θα πραγματοποιηθεί με την συγκριτική και αξιολόγηση των τελευταίων διαθέσιμων δεδομένων από τις απογραφές πληθυσμού και κτιρίων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (μεταξύ των ετών 2001 και 2011), από τον μηχανισμό διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας (μεταξύ των ετών 2011 και 2018) του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας και Ανθρωπίνου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ) και των στοιχείων ανεργίας (μεταξύ των ετών 2011 και 2018) από τον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

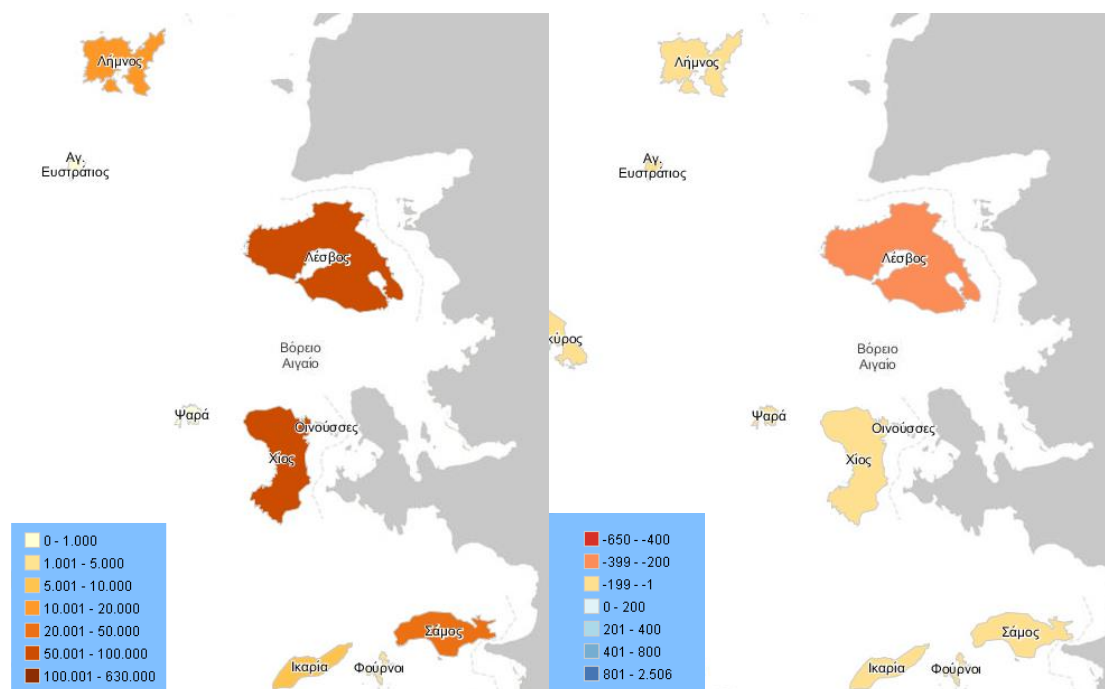
1.1.1.1 Πληθυσμιακά / Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Την περίοδο 2001 – 2011 ο πληθυσμός της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου μειώθηκε κατά 3,00% σε 199.231 άτομα, με το ποσοστό μείωσης να είναι αισθητά μεγαλύτερο από το αντίστοιχο της χώρας (1,33%). Σημαντική μείωση του πληθυσμού τους, αρκετά υψηλότερη από τον μέσο όρο της Περιφέρειας, σημείωσαν οι Δήμοι Αγ. Ευστρατίου (-12,05%), Μυτιλήνης και Δυτικής Λέσβου (-4,42%), Ψαρών (-4,18%) ενώ ο Δήμος Ικαρίας παρουσίασε μικρή αύξηση της τάξεως του 0,83%.

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου συγκεντρώνει το 1,84% του πληθυσμού της χώρας, με το 69,18% του πληθυσμού της Περιφέρειας να είναι εγκατεστημένο στα δύο μεγάλα νησιά, Λέσβος και Χίος, το 29,31% κατανέμεται στα μεσαίου μεγέθους νησιά, Σάμος, Λήμνος και Ικαρία, και το υπόλοιπο 1,51% στα μικρά νησιά Άγιος Ευστράτιος, Φούρνοι Κορσεών – Θύμαινα, Οινούσες και Ψαρά.

Η πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας (51,95) υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου της χώρας (81,97) υπογραμμίζοντας τη μειονεκτικότητά της. Ειδικότερα ο Άγιος Ευστράτιος και τα Ψαρά είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένα. Εξαιρεση αποτελεί η Σάμος της οποίας η πληθυσμιακή πυκνότητα υπερβαίνει σημαντικά το μέσο όρο της Περιφέρειας (69,04).

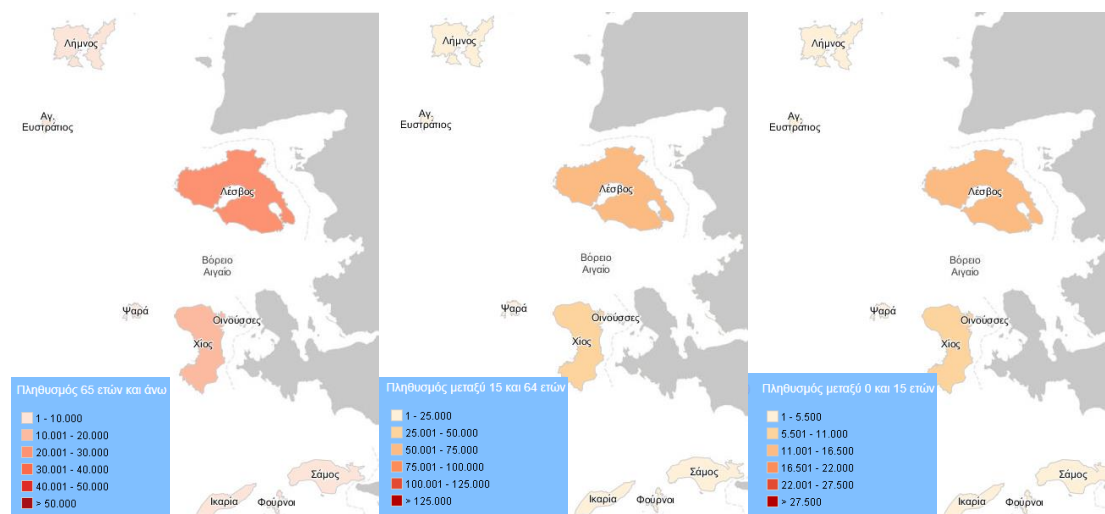
Χάρτης 1: Κατανομή (αριστερά) και Φυσική Κίνηση (δεξιά) Πληθυσμού στα Νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2011

Πηγή: Άτλας Ελληνικών Νησιών – Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Σε ό,τι αφορά την ηλικιακή διάρθρωση, η δημογραφική φυσιογνωμία χαρακτηρίζεται από χαμηλά ποσοστά πληθυσμού στις νεαρές ηλικίες και από αύξηση των ατόμων της τρίτης ηλικίας. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αντιμετωπίζει πρόβλημα γήρανσης με τον αντίστοιχο δείκτη να κινείται στο 3,05 υπερβαίνοντας το μέσο όρο της Χώρας (2,60). Η υψηλότερες τιμές του δείκτη καταγράφονται στα μικρά νησιά (Ψαρά, Οινούσσες, Άγιος Ευστράτιος, Ικαρία και Φούρνοι). Γενικότερα διαπιστώνεται ότι στα μεγάλα αστικά κέντρα συγκεντρώνεται ο νεανικός πληθυσμός και ο πληθυσμός παραγωγικής εργασίας, εν αντιθέσει με την ύπαιθρο και τα μικρά νησιά που κατοικούνται από κατεχοχόν ηλικιωμένα άτομα.

Χάρτης 2: Κατανομή Πληθυσμού Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Ομάδες Ηλικιών 2011

Πηγή: Άτλας Ελληνικών Νησιών – Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Ο δείκτης αντικατάστασης της Περιφέρειας (1,63) είναι υψηλότερος από τον μέσο της χώρας (1,52), με τον μεγαλύτερο να καταγράφεται στον Δήμο Λήμνου, ενώ ο δείκτης εξάρτησης ως απόρροια του υψηλού δείκτη γήρανσης είναι μεγαλύτερος του αντίστοιχου της χώρας, στοιχείο που υπογραμμίζει την επιβάρυνση του ώριμου – παραγωγικού πληθυσμού από τα άτομα νεαρής και τρίτης ηλικίας. Οι υψηλότερες τιμές του δείκτη εξάρτησης καταγράφονται στα μικρά νησιά της Περιφέρειας.

Συνολικά στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου καταγράφονται 79.464 νοικοκυριά με μέσο μέγεθος 2,41 άτομα και 55.785 πυρηνικές οικογένειες.

1.1.1.2 Εκπαιδευτικό Επίπεδο

Ός προς το επίπεδο εκπαίδευσης, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ακολουθεί με μικρές αποκλίσεις τη μέση εθνική κατανομή με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση στα χαμηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα. Ειδικότερα η πλειονότητα των κατοίκων είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας (28,99%) και μεταδευτεροβάθμιας (39,22%) εκπαίδευσης, ενώ σημαντικό είναι και το ποσοστό των ατόμων που έχουν εγκαταλείψει το δημοτικό και είναι αναλφάβητοι (12,04%). Οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν το 12,70% του πληθυσμού της Περιφέρειας. Οι Δήμοι Χίου, Οινουσσών και Ψαρών παρουσιάζουν ευνοϊκότερη ενδοπεριφερειακή κατανομή στο επίπεδο εκπαίδευσης (χαμηλότερος ποσοστό αναλφάβητων και υψηλότερο ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), ενώ οι Δήμοι Φούρνων Κορσεών και Αγίου Ευστρατίου δυσμενέστερη κατανομή.

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση αντανακλάται στις τεχνικές ικανότητες του πληθυσμού, απαραίτητες για δραστηριότητες μεσαίας τεχνολογικής εξειδίκευσης, ενώ η τριτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργεί ως προσέγγιση των υψηλών δεξιοτήτων του πληθυσμού μιας περιοχής. Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού χρησιμοποιείται επίσης ως δείκτης προσέγγισης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, άρα και ως σημαντικός παράγοντας προσέλκυσης επενδύσεων. Η περιφέρεια εμφανίζει σημαντικές ελλείψεις σε αυτό το ζήτημα καθώς για την προσέλκυση επενδύσεων μεσαίας και υψηλής τεχνολογικής έντασης θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες αναβάθμισης του μορφωτικού επιπέδου.

Οι αναλυτικοί πίνακες με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου παρουσιάζονται στο Παράρτημα Π.1.

1.1.1.3 Χαρακτηριστικά Οικονομικής Δραστηριότητας

Στον πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου διαφαίνονται σημαντικές προοπτικές σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη της ιδιαίτερης γαστρονομικής ταυτότητας των νησιών και της σύνδεσής της με τον δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Ωστόσο απαιτείται περαιτέρω ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα για την ισόρροπη ενδοπεριφερειακή ανάπτυξη. Οι περιορισμοί που επικρατούν στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου οφείλονται κυρίως στους ακόλουθους παράγοντες:

- Το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός των εκμεταλλεύσεων περιορίζουν τις δυνατότητες παραγωγής και απόδοσης,
- Προβλήματα στα δίκτυα διανομής και στην προώθηση που συνδέονται με το αυξημένο κόστος μεταφοράς και τη γεωγραφική απομόνωση,
- Άμεση εξάρτηση του γεωργικού εισοδήματος από τις επιδοτήσεις και ελλείψεις σχεδιασμού στη διάρθρωση των καλλιεργειών,
- Αρνητικές επιπτώσεις από την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) σε σχέση με τις παραδοσιακές καλλιέργειες με μείωση των επιδοτήσεων / ενισχύσεων των αγροτικών προϊόντων από την Ευρωπαϊκή Ένωση,

- Περιορισμένη αξιοποίηση ή και εγκατάλειψη εγχώριων ποικιλιών,
- Μη τήρηση των κανόνων ορθής γεωργικής πρακτικής και έλλειψη εδαφολογικού χάρτη,
- Χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας στον πρωτογενή τομέα και ηλικιακή γήρανση αγροτικού πληθυσμού,
- Ελλείψεις στην τυποποίηση και επεξεργασία προϊόντων (πλην μαστίχας) και ελλιπής εμπορική εκμετάλλευση τοπικών προϊόντων,
- Εκτεταμένες πυρκαγιές οι οποίες καταστρέφουν μεγάλο αριθμό δέντρων σημαντικό ζωικό κεφάλαιο κυρίως σε μελίσινα,
- Περιορισμένη αξιοποίηση όλου του εύρους των πόρων και των δυνατοτήτων για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα, εξαιτίας της έλλειψης γνώσης νέων τεχνολογικών μέσων, μεθόδων, της ελλιπούς συνεργασίας με τον δευτερογενή τομέα για την παραγωγή προϊόντων με ζήτηση,
- Κατά τόπους υπερβόσκηση και ερημοποίηση,
- Εξειδίκευση κριτηρίων δημιουργίας και εκσυγχρονισμού σταβλικών εγκαταστάσεων με παράλληλη προστασία του δασικού πλούτου,
- Μείωση των ιχθυοαποθεμάτων λόγω της υπεραλίευσης και γενικά ακατάλληλων αλιευτικών πρακτικών,
- Οι κανονισμοί στη Μέση αλιεία της ΕΕ που δεν περιορίζουν αντίστοιχα με την Τουρκία,
- Ο μη εκσυγχρονισμός των αλιευτικών σκαφών,

Οι δυνατότητες που καλείται να εκμεταλλευτεί η Περιφέρεια στον πρωτογενή τομέα έγκειται στην:

- Ύπαρξη σημαντικών προϊόντων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) και δυνατότητα προώθησης νέων,
- Εύφορη γη και ιδιαίτερη γεωργική παράδοση και τα επώνυμα τοπικά γεωργικά προϊόντα,
- Επάρκεια και υψηλή ποιότητα πρώτων υλών γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, που μπορούν να στηρίξουν μονάδες μεταποίησης του αγροτοδιατροφικού τομέα.
- Αύξηση της ζήτησης πιστοποιημένων, επώνυμων και βιολογικών προϊόντων από τους καταναλωτές,
- Ήπιες κλιματολογικές συνθήκες που ευνοούν την αγροτική παραγωγή (περιορισμένοι παγετοί κ.λπ.),
- Ενδυνάμωση της συμπληρωματικότητας του πρωτογενούς τομέα με άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας,
- Αξιοποίηση γνωστού μοναδικού προϊόντος (μαστίχα) ως βασικού κινήτρου για γνωριμία και προώθηση άλλων τοπικών προϊόντων,
- Αξιόλογα έως εξαιρετικά και αναγνωρίσιμα αγροτικά προϊόντα: κρασί, μέλι, ελαιόλαδο, προϊόντα δενδροειδών καλλιεργειών, αλιευτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, ανθοκομικά, αρωματικά φυτά,
- Ανάπτυξη δυναμικού τομέα ιχθυοκαλλιεργειών με σημαντική συμβολή στο ΑΕΠ της Περιφέρειας.

Το μικρό μέγεθος των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, ο μικρός βαθμός εκμηχάνισης της παραγωγής και η χαμηλή παραγωγικότητα που χαρακτηρίζει τον τομέα σε όλη την επικράτεια της χώρας, οι αλλαγές στις χρήσεις γης (υπό την πίεση της τουριστικής και οικιστικής ανάπτυξης), καθώς και η επικράτηση άλλων καταναλωτικών προτύπων και στάσεων έχει οδηγήσει στην υποχώρηση του πρωτογενή τομέα, που σήμερα κατέχει την τελευταία θέση μεταξύ των τομέων οικονομικής δραστηριότητας ως προς τον όγκο παραγωγής, το ύψος των επενδύσεων και την απασχόληση.

Η φυτική παραγωγή της Περιφέρειας είναι σχεδόν ανάλογη με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις, με ορισμένες διαφοροποιήσεις στη διαχρονική εξέλιξή τους, φαινόμενο που οφείλεται είτε στη βελτίωση των καλλιεργητικών μεθόδων, είτε στη βελτίωση των ποικιλιών, είτε τέλος στη μεταξύ τους αντικατάσταση των καλλιεργειών στις αρδευόμενες εκτάσεις. Σε γενικές γραμμές, διαπιστώνεται ότι τα περισσότερα βασικά προϊόντα της Περιφέρειας παρουσιάζουν κάμψη στην παραγωγή και στις στρεμματικές αποδόσεις, με εξαίρεση, το σημαντικότερο προϊόν της (ελαιοποιήσιμες ελιές), του οποίου η παραγωγή αυξάνει ωφελούμενη από τη βελτίωση των στρεμματικών αποδόσεων, κυρίως λόγω της άρδευσης των ελαιώνων.

Στη ζωική παραγωγή της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου κυριαρχούν το κρέας και το γάλα των αιγοπροβάτων και, με μικρή συμμετοχή, των βοοειδών. Φαίνεται ότι η κτηνοτροφία της Περιφέρειας έχει μία ελαφρά αλλά σταθερή ανοδική πορεία, αναδιαρθρώνοντας την παραγωγή της με μεταστροφή από την αγελαδοτροφία προς την αιγοπροβατοτροφία και κυρίως προς την αιγοτροφία, ενώ παράλληλα προσανατολίζεται και προς τη μελισσοτροφία.

Συνοψίζοντας, τα κυριότερα χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα αφορούν κυρίως στο μικρό μέγεθος και στον πολυτεμαχισμό των εκμεταλλεύσεων, το χαμηλό ποσοστό της καλλιεργούμενης και αρδευόμενης γης, στα φαινόμενα, κατά τόπους, υπερβόσκησης και ερημοποίησης, στη διαχρονική μείωση της απασχόλησης, στη χρήση παρωχημένων μέσων, πρακτικών και τεχνικών, στην παραγωγή φημισμένων και υψηλής ποιότητας αγροτικών προϊόντων, στη σημαντική εξάρτηση από τις αγροτικές επιδοτήσεις και στην έλλειψη σχεδιασμού ως προς τη διάρθρωση των καλλιεργειών, στο χαμηλό βαθμός εξειδίκευσης των απασχολούμενων και στην έλλειψη ουσιαστικής τεχνικής υποστήριξης, στη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων λόγω της υπεραλίευσης και γενικά ακατάλληλων αλιευτικών πρακτικών και στην έλλειψη υποστηρικτικών υποδομών (π.χ. σφαγεία, αλιευτικά καταφύγια).

Ο δευτερογενής τομέας της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από:

- το χαμηλό μέγεθος των επιχειρήσεων (μέση απασχόληση και κύκλος εργασιών) που διακρίνει τις περιοχές χαμηλής χωρικής συγκέντρωσης,
- σημαντικούς πόρους και δυνατότητες παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (αιολική ενέργεια και φωτοβολταϊκά πάρκα),
- την μη ύπαρξη οργανωμένων χώρων υποδοχής μεταποιητικών δραστηριοτήτων,
- εξειδίκευση της μεταποίησης στους κλάδους της βιομηχανίας τροφίμων και ποτών.

Οι περιορισμοί που υπάρχουν σε ότι αφορά τον Δευτερογενή Τομέα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι οι κάτωθι:

- Μη ύπαρξη οργανωμένων χώρων εγκατάστασης βιοτεχνιών και οχλουσών δραστηριοτήτων,
- Υψηλά κόστη μεταφοράς εμπορευμάτων,
- Συνεχιζόμενη τάση συγκέντρωσης επιχειρηματικών υποδομών κατά μήκος του βασικού επαρχιακού δικτύου,
- Διατήρηση παραδοσιακών τρόπων οργάνωσης (οικογενειακές επιχειρήσεις) με περιορισμένες δυνατότητες ενσωμάτωσης καινοτομιών,
- Έλλειψη δικτυώσεων και επιφυλακτικότητα σε συνεργασίες μεταξύ των κλάδων,
- Έλλειψη επαρκούς συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των φορέων - υπηρεσιών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας και περιορισμένη ενεργοποίηση των υφιστάμενων Δικτύων συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων,

- Έλλειψη λιμενικών υποδομών εμπορευματικού χαρακτήρα,
- Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις που οδηγούν σε συμπίεση τις δραστηριότητες μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που αντιπροσωπεύουν το βασικό κορμό της τοπικής οικονομίας,
- Μη ύπαρξη σύνδεσης με την ηπειρωτική χώρα, για τη μεταφορά της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ,
- Περιορισμένη αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας λόγω περιβαλλοντικών περιορισμών.

Οι προοπτικές που μπορούν να αξιοποιηθούν και να βελτιώσουν την θέση της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου στον δευτερογενή τομέα είναι:

- Η στενότερη διασύνδεση της μεταποίησης με τη γεωργοκτηνοτροφική και αλιευτική παραγωγή (καθετοποίηση παραγωγής),
- Η αξιοποίηση δυνατότητας πρόσβασης – προώθησης προϊόντων στην τουρκική αγορά,
- Η ενεργοποίηση συλλογικών επιχειρηματικών φορέων και προσπάθειες αξιοποίησης των πανεπιστημιακών σχολών για την ενσωμάτωση καινοτομιών και την βελτίωση της εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων,
- Η ισχυρή τοπική παράδοση με ενδιαφέροντα στοιχεία σύνδεσης της τοπικής παραγωγής και του πολιτισμο,
- Η αξιοποίηση γεωθερμικής ενέργειας και του αιολικού δυναμικού,
- Η αύξηση του ενδιαφέροντος για χρηματοδότηση επενδύσεων σε ΑΠΕ.

Στην Περιφέρεια υπάρχουν ζώνες με δυνατότητες ενίσχυσης και ανάπτυξης του μεταποιητικού τομέα. Οι κύριοι παράγοντες της αναπτυξιακής προοπτικής της μεταποίησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι οι εξής:

- Η παρουσία αγροτικής παραγωγής, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων της μεταποίησης της Περιφέρειας χρησιμοποιούν εγχώριες αγροτικές πρώτες ύλες,
- Ειδικότερα, στον κλάδο Τροφίμων και Ποτών, υπάρχει προοπτική περαιτέρω ανάπτυξης, η οποία συνίσταται στην ορθολογική εκμετάλλευση της πρωτογενούς παραγωγής, με έμφαση στην τυποποίηση των γεωργικών προϊόντων και στην παραγωγή Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης. Ιδιαίτερα θετικό είναι το γεγονός ότι στην Περιφέρεια ήδη παράγονται «επώνυμα» μεταποιητικά προϊόντα (π.χ. ούζο Μυτιλήνης και Πλωμαρίου, σαρδέλες Καλλονής, τυροκομικά προϊόντα Μυτιλήνης, κρασιά Λήμνου και Σάμου, μαστίχα Χίου, λάδι Μυτιλήνης κ.λπ.),
- Η ύπαρξη τοπικών αγορών, εξαιτίας της ύπαρξης τουριστικής κίνησης, αλλά και εθνικής αγοράς όπου διοχετεύεται το μεγαλύτερο μέρος των μεταποιητικών προϊόντων της Περιφέρειας.
- Η ύπαρξη αρκετών Κοινοτικών Προγραμμάτων υπέρ των ΜΜΕ που, σε συνδυασμό με την ύπαρξη πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημιουργεί ευνοϊκές προϋποθέσεις χρηματοδότησης τοπικών ολοκληρωμένων προγραμμάτων στα οποία μπορούν να ενταχθούν και ενέργειες/δράσεις ανάπτυξης των ΜΜΕ της περιοχής.

Οι σημαντικές εγκαταστάσεις βιομηχανίας στην Περιφέρεια, αφορούν κυρίως μεταποίηση αγροτικών προϊόντων. Αποτελούν συνέχεια παραδοσιακών μονάδων παλαιότερων εποχών που εγκαταλείπονται και η λειτουργία των οποίων, εφόσον ο κλάδος είναι βιώσιμος, συνεχίζεται συνήθως σε εγκαταστάσεις υπό τον έλεγχο των ενώσεων συνεταιρισμών.

Σε ό,τι αφορά τη μεταλλευτική δραστηριότητα, στη Λέσβο υπάρχουν τέσσερις (4) λατομικές περιοχές στην Ερεσό, στη Γαβάθα κοινότητας Αντίσσης, στην Πηγή και στο Ιππειο. Στη Λέσβο, δύο (2) μόνο λατομεία τέθηκαν εκ νέου σε λειτουργία, ένα εξόρυξης μαρμάρου και ένα εξόρυξης καολίνης. Τα υπόλοιπα αφορούν αδρανή υλικά. Γενικά, ο ορυκτός πλούτος του νησιού μένει ανεκμετάλλευτος. Στη Χίο υπάρχουν τέσσερις (4) θερμοθετημένες λατομικές ζώνες και στη Λήμνο δυο (2) .

Στη Σάμο δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες ζώνες λατομικής εκμετάλλευσης και όλα τα λατομεία αφορούν αποκλειστικά αδρανή υλικά. Ο ορυκτός πλούτος του νησιού, που μένει ανεκμετάλλευτος, αφορά το μαγγάνιο, μόλυβδο, ασήμι και αμίαντο.

Στην Ικαρία υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα σχιστόπλακας, μαρμάρου και γρανίτη. Υπάρχουν λατομεία σχιστόπλακας, της οποίας η εξόρυξη γίνεται ανεξέλεγκτα. Χρησιμοποιείται παραδοσιακά στο νησί στις οικοδομές, καλύπτοντας τις τοπικές ανάγκες σε περιορισμένο βαθμό, αφού κυρίως μεταφέρεται στην Αθήνα.

Ο τριτογενής τομέας είναι ο δυναμικότερος τομέας οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, με τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης της χώρας. Ο τόπος στον τριτογενή τομέα δίνεται (κυρίως) από την τουριστική δραστηριότητα.

Οι εναλλαγές των τοπίων, το μεγάλο πλήθος και η ποικιλία παραλιών που ικανοποιούν τις διαφορετικές προτιμήσεις του παραδοσιακού τουρισμού, η πολύ καλή ποιότητα των ακτών, η ύπαρξη εναλλακτικών ευκαιριών ήσυχων διακοπών, οι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους στην ενδοχώρα των νησιών, οι προστατευόμενες περιοχές και το αξιόλογο δομημένο περιβάλλον της, τα ιδιαίτερα πολιτιστικά και θρησκευτικά χαρακτηριστικά της περιοχής, η υψηλή αναγνωριστικότητα τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό, αποτελούν ευνοϊκά στοιχεία για την ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας υψηλής επισκεψιμότητας.

Οι περιορισμοί και τα προβλήματα που υφίστανται στον τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αφορούν:

- Μικρό αριθμό καταλυμάτων υψηλής στάθμης και υποδομές μέσης δυναμικότητας με το μεγαλύτερο μέρος αυτών να αποτελούν οικογενειακές επιχειρήσεις,
- Εποχική τουριστική δραστηριότητα σε συνδυασμό με την μικρή μέση διάρκεια παραμονής τουριστών,
- Έλλειψη επαρκών σταθμών ελλιμενισμού και ανεφοδιασμού των τουριστικών σκαφών (μαρίνες),
- Ελλείψεις σε βασικές υποδομές, ως προς τις πύλες εισόδου, (λιμάνι, αεροδρόμιο) με αποτέλεσμα την έλλειψη εύκολης προσπελασιμότητας τόσο με την εγχώρια, όσο και με την διεθνή αγορά τουρισμού και συνακόλουθη επιβάρυνση του κόστους ως προορισμού (επιβάρυνση σε χρόνο και οικονομικό κόστος),
- Χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες που αποθαρρύνουν την προσέλκυση επισκεπτών από την τουρκική αγορά,
- Χρονική και χωρική υπερσυγκέντρωση της τουριστικής κίνησης και δραστηριότητας.

Οι δυνατότητες που δύναται να αξιοποιηθούν προκειμένου να αναπτυχθεί περαιτέρω ο τριτογενής τομέας είναι:

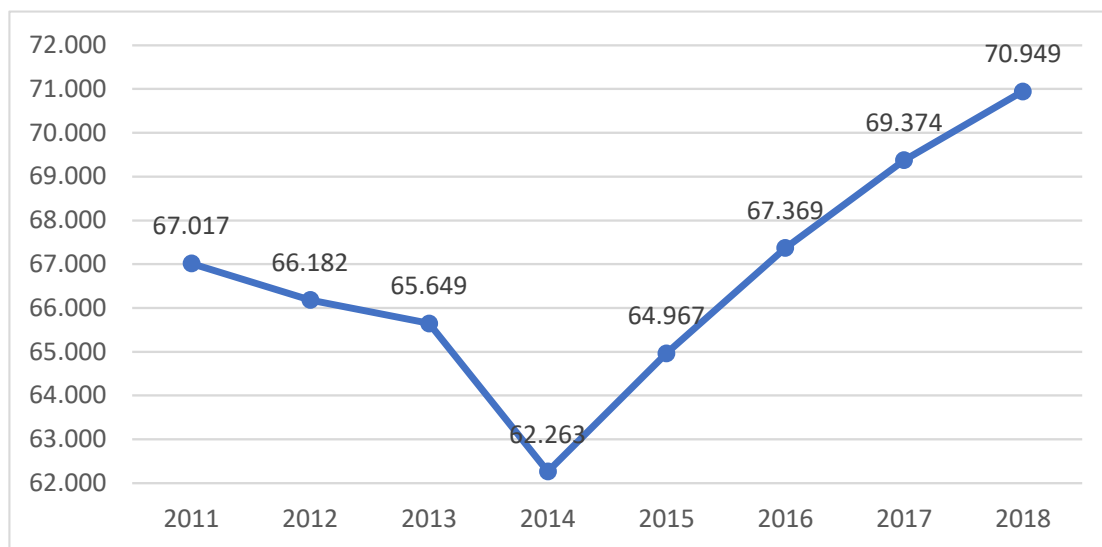
- Η αξιοποίηση της αυξημένης τουριστικής κίνησης των παραλιών της Τουρκίας με διαμόρφωση ελκυστικών τουριστικών προϊόντων, ενεργοποίηση σχημάτων επιχειρηματικής συνεργασίας και στοχευμένη προβολή, ώστε να επιτευχθεί ισόρροπη αμφίδρομη διακίνηση τουριστών επιχειρηματικής συνεργασίας μεταξύ των δύο πλευρών,

- Η δυνατότητα ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με την αξιοποίηση των μοναδικής αξίας φυσικών πόρων (περιοχές φύσης υπό προστασία, μη επιβαρυμένες από την ανθρώπινη δραστηριότητα αξιόλογες θαλάσσιες περιοχές μοναδικού κάλους διαθέσιμες για εμπειρίες και περιήγηση), καθώς και του πλούσιου πολιτιστικού, ιστορικού και αξιόλογου κτιριολογικού αποθέματος και της ύπαρξης ιαματικών πηγών,
- Η ύπαρξη προδιαγραφών και πλαισίου για τη μορφολογία και την αισθητική των νέων κατασκευών σε παραδοσιακά πρότυπα,
- Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και διαμόρφωση ισχυρής φυσιογνωμίας – ταυτότητας προορισμού, ελκυστικής για τον επισκέπτη.
- Η ικανοποιητική εσωτερική προσπελασιμότητα.
- Η δυνατότητα ολοκλήρωσης του τουριστικού προϊόντος με την αξιοποίηση συνεργειών με τους παραδοσιακούς κλάδους και τις τοπικές δραστηριότητες της περιοχής (προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, υπηρεσίες εστίασης και τοπική γαστρονομία) και την ανάπτυξη διατομεακών / κλαδικών συνεργασιών για την προσέλκυση τουριστών.

1.1.1.4 Αγορά Εργασίας (Εξέλιξη Απασχόλησης και Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας)

Η απασχόληση στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου επηρεάστηκε σημαντικά από την οικονομική κρίση, παρουσιάζοντας πτωτική πορεία την περίοδο 2011 – 2014, με τη μείωση στην απασχόληση να φτάνει το 7,09% (-4.754 θέσεις εργασίας). Ωστόσο από το 2015 μέχρι παρουσιάζονται σημάδια ανάκαμψης των νησιωτικών οικονομιών, με την απασχόληση να αυξάνεται σταδιακά μέχρι το 2018 κατά 13,95%.

Γράφημα 1: Μεταβολή Απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου 2011-2018

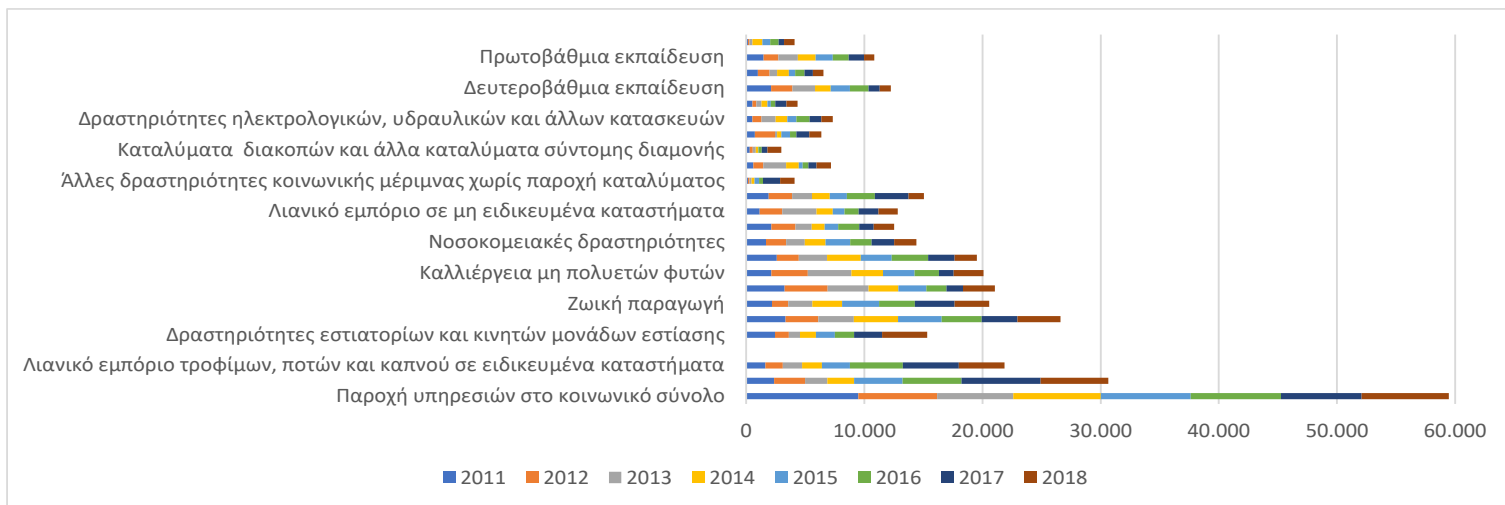
Πηγή: ΕΙΕΑΔ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, Ετήσια Έκθεση 2019

Παρόλο που στη περίοδο 2011 – 2018 η απασχόληση στη Περιφέρεια αυξήθηκε στο σύνολό της, ορισμένοι κλάδοι και επαγγέλματα παρουσίασαν μείωση της απασχόλησης.

Οι κλάδοι στους οποίους σημειώθηκε η μεγαλύτερη αριθμητική μείωση της απασχόλησης στο Βόρειο Αιγαίο είναι αυτοί της Πρωτοβάθμιας (884 άτομα) και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (928 άτομα), των ξενοδοχείων και παρόμοιων καταλυμάτων (1.285 άτομα), της κατασκευής κτιρίων για κατοικίες και μη (1.724 άτομα) και της δραστηριότητας παροχής ποτών (1.892 άτομα).

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Γράφημα 2: Αριθμός Απασχολούμενων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατά Κλάδο 2011 - 2018

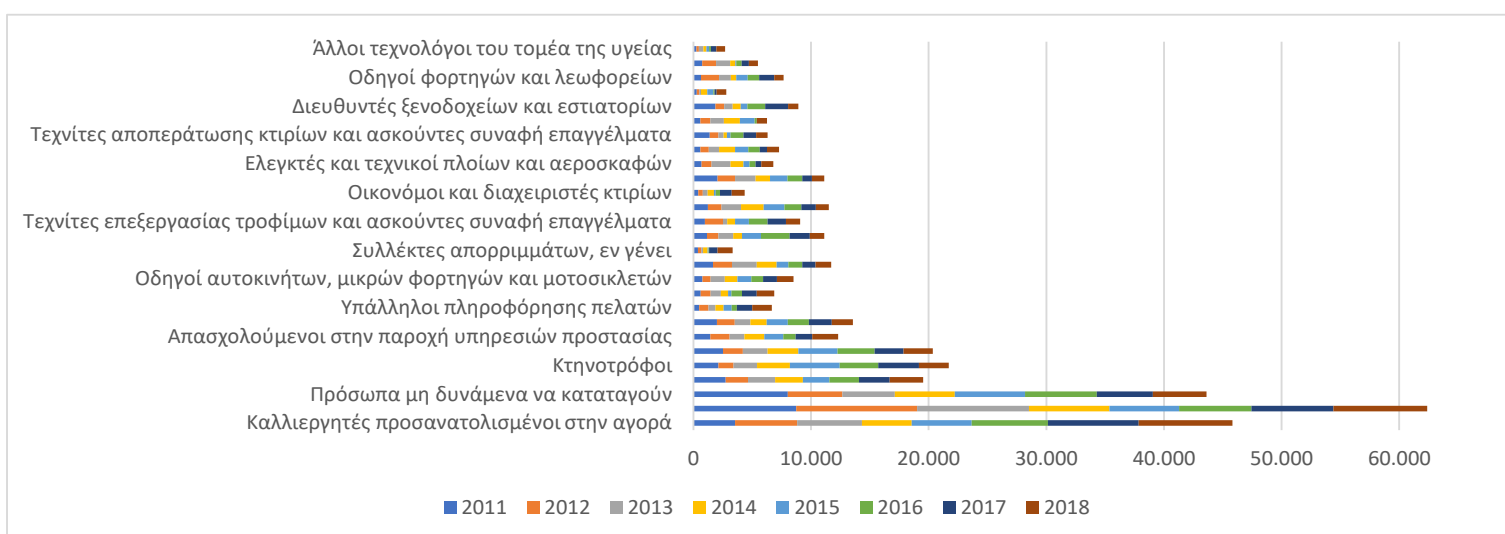

Πηγή: ΕΙΕΑΔ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, Ετήσια Έκθεση 2019

Την ίδια περίοδο σε ορισμένους κλάδους αυξήθηκε η απασχόληση και συγκεκριμένα στους κλάδους των πολυετών καλλιεργειών (5.735 άτομα), των δραστηριοτήτων κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος (1.229 άτομα), των δραστηριοτήτων λογιστικής (1.221 άτομα) και των καταλυμάτων διακοπών και άλλα σύντομης διαμονής (1.180 άτομα).

Σε ό,τι αφορά την απασχόληση ανά επάγγελμα, την περίοδο 2011 - 2018, σημειώνεται σημαντική μείωση στα επαγγέλματα των δασκάλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγών (1.105 άτομα), στους καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1.057 άτομα), στους τεχνίτες (973 άτομα) και στους διευθυντές ξενοδοχείων και εστιατορίων (860 άτομα). Από την άλλη, την ίδια περίοδο σημειώνεται αύξηση της απασχόλησης, μεταξύ άλλων, στα επαγγέλματα των καλλιεργητών που είναι προσανατολισμένοι στην αγορά (7.969 άτομα), των απασχολούμενων στην παροχή υπηρεσιών προστασίας (2.195 άτομα), των υπαλλήλων πληροφόρησης πελατών (1.675 άτομα) και των οδηγών (1.489 άτομα).

Γράφημα 3: Αριθμός Απασχολούμενων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατά Επάγγελμα 2011 - 2018

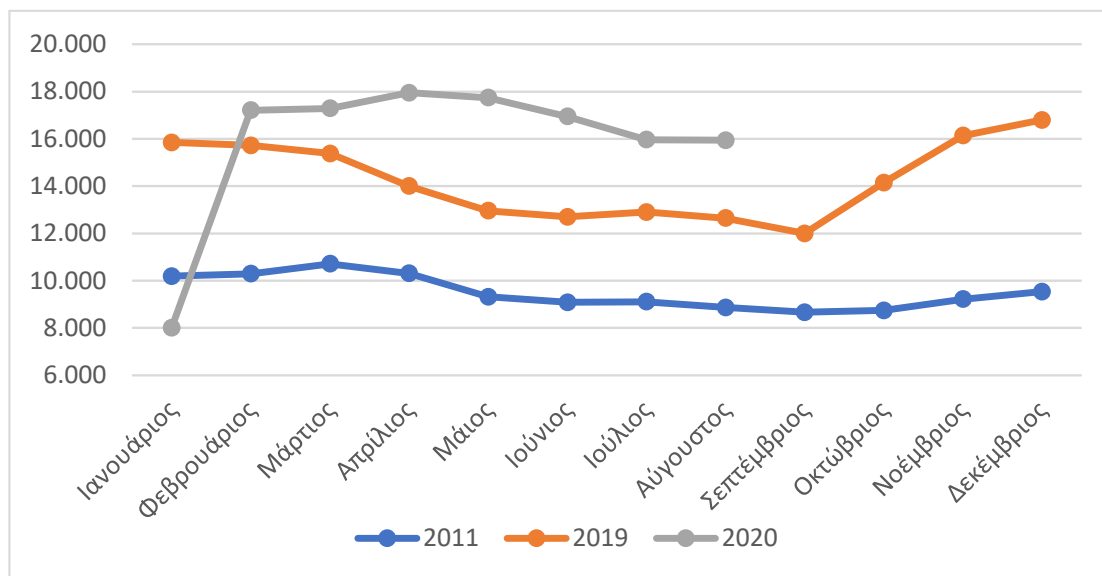
Πηγή: ΕΙΕΑΔ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, Ετήσια Έκθεση 2019

Αναλυτικοί πίνακες με τα στοιχεία απασχόλησης παρουσιάζονται στο Παράρτημα Π.2.

1.1.1.5 Στοιχεία Ανεργίας

Σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) η ανεργία στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παρουσιάζει σταδιακή άνοδο τη τελευταία δεκαετία. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, της προσφυγικής εισροής και των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού (CoViD-19) στην Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα δυσμενείς, καθώς τα τελευταία δύο χρόνια καταγράφεται σημαντική αύξηση των ανέργων, οι οποίοι, εν μέσω τουριστικής περιόδου, έφτασαν τα 15.941 άτομα. Σημειώνεται ότι η μηνιαία εξέλιξη του συνολικού αριθμού των ανέργων το 2020 είναι δυσμενέστερη σε σχέση με το 2019 και το 2011.

Γράφημα 4: Μηνιαίος Ρυθμός Εξέλιξης της Ανεργίας στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου 2011 - 2018

Πηγή: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Σε ό,τι αφορά τη μηνιαία εξέλιξη της βραχυχρόνιας ανεργίας, το έτος 2019 παρατηρείται μείωση των ανέργων μόνο κατά τους μήνες της τουριστικής περιόδου, σε αντίθεση με το 2020 που παρουσιάζει σταδιακή αύξηση λόγω περιορισμένης τουριστικής κίνησης λόγω περιορισμών στις μετακινήσεις τουριστών στο πλαίσιο των μέτρων αντιμετώπισης του κορωνοϊού (CoViD-19). Η μακροχρόνια ανεργία, παρατηρείται ότι αυξάνεται σταδιακά με ταχείς ρυθμούς το 2020. Αναλυτικοί πίνακες με τα στοιχεία ανεργίας παρουσιάζονται στο Παράρτημα Π.3.

1.1.1.6 Χαρακτηριστικά Οικιστικού Αποθέματος

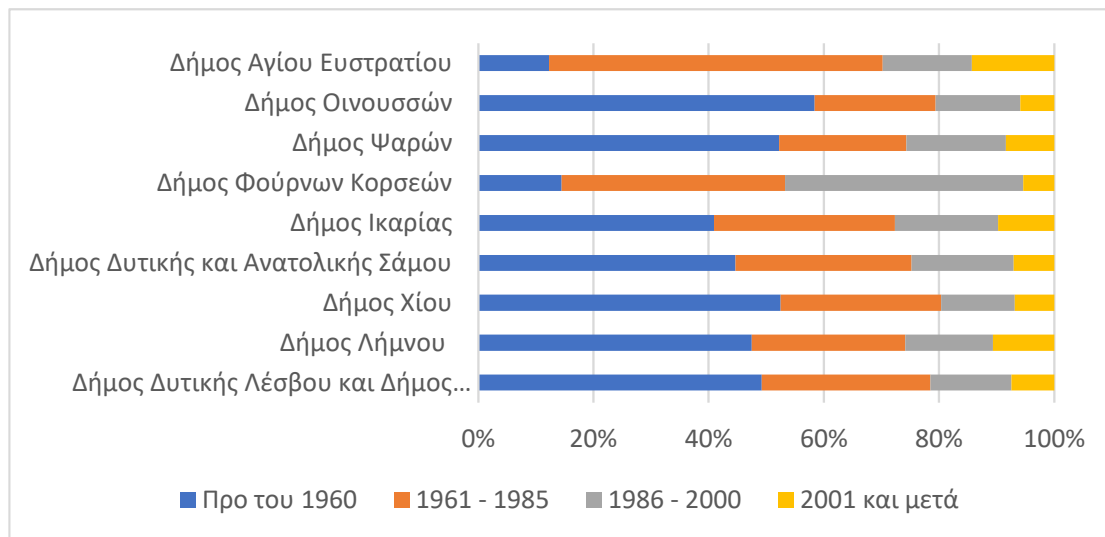
Σύμφωνα με στοιχεία απογραφής κτιρίων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2011), το οικιστικό περιβάλλον της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από κτίρια μεγάλης ηλικίας καθώς σημαντικός αριθμός αυτών είναι κατασκευασμένος πριν το 1960 (43,91%) ενώ μόλις το 8,62% των κτιρίων έχουν κατασκευαστεί μετά το 2001.

Ιδιαίτερα παλαιωμένο είναι το κτιριακό απόθεμα στις Οινούσσες, στα Ψαρά και στους Δήμους Μυτιλήνης και Δυτικής Λέσβου με το μεγαλύτερο ποσοστό των κτιρίων να έχουν κατασκευαστεί πριν το 1960 (49,25% - 58,43%) και μεταξύ 1961 και 1985 (20,98% - 29,28%).

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

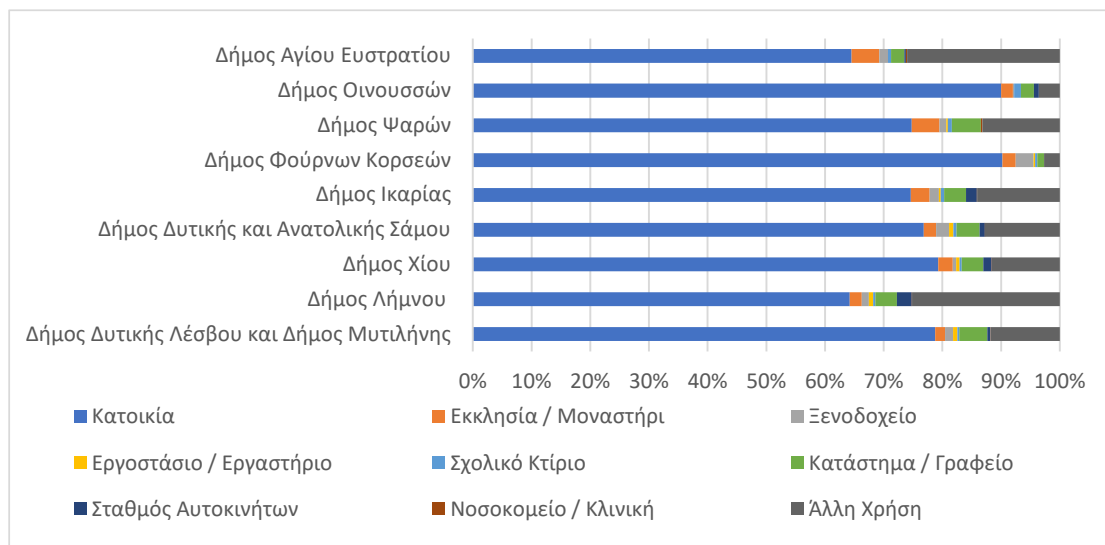
Τα περισσότερα κτίρια της περιφέρειας χρησιμοποιούνται ως κατοικία (76,73%) και ως χώροι επαγγελματικής δραστηριότητας όπως καταστήματα και γραφεία (4,17%) και ξενοδοχεία (1,35%).

Γράφημα 5: Περίοδος Κατασκευής Κτιρίων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2011

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) 2011

Γράφημα 6: Χρήσεις Κτιρίων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2011

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) 2011

Αναλυτικοί πίνακες με τα στοιχεία για το οικιστικό απόθεμα των νησιών την Περιφέρειας παρουσιάζονται στο Παράρτημα Π.4.

1.1.2 Επιχειρηματική Δραστηριότητα - Διάρθρωση της Επιχειρηματικής Βάσης, Διάρθρωση και Δυναμική της Τουριστικής Δραστηριότητας (μονάδες, δωμάτια, κλίνες), Οργάνωση της Παραγωγικής / Επιχειρηματικής Βάσης

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου λόγω του πολυδιασπασμένου νησιωτικού της χώρου και της «διπλής περιφερειακότητας» χαρακτηρίζεται από έλλειψη εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, χαμηλή ανταγωνιστικότητα προϊόντων και υπηρεσιών, χαμηλό βαθμό καινοτομίας και αξιοποίησης έρευνας και έλλειψη συνεργατικής κουλτούρας μεταξύ παραγωγικών επιχειρήσεων, ερευνητικών ιδρυμάτων και δημόσιων φορέων. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες για την ενίσχυση των επιχειρήσεων.

Στοχεύοντας στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με την ενσωμάτωση καινοτομιών σε όλη τη διαδικασία παραγωγής, διακίνησης προϊόντων και υπηρεσιών με προτεραιότητα στις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες, η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου προχώρησε στον σχεδιασμό και την υλοποίηση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Βασικές επιδιώξεις της Στρατηγικής RIS3 αποτελούν η ανάπτυξη μηχανισμών και μέσων ενσωμάτωσης της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην πραγματική οικονομία, η ανάπτυξη του Αγροδιατροφικού η προώθηση και αξιοποίηση του τρίπτυχου Τουρισμός – Φύση – Πολιτισμός και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους κατοίκους για την δημιουργία νησιών ίσων ευκαιριών.

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Στρατηγικής RIS3 δημιουργήθηκε το Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης Εφαρμογών Μαστίχας, χρηματοδοτήθηκαν ερευνητικά προγράμματα πιλοτικού χαρακτήρα για τη δημιουργία νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών (προϊόντα ελιάς και αμπελιού, αξιοποίηση υποπροϊόντων και υπολειμμάτων αγροδιατροφικού τομέα για την παραγωγή εναλλακτικών προϊόντων και ενέργειας), δημιουργήθηκαν δομές όπως το Κέντρο Έρευνας και Καινοτομίας Αγροδιατροφής του Αιγαίου, το Παρατηρητήριο Παράκτιου Περιβάλλοντος (AEGIS), το Κέντρο Αριστείας Φυσικών Προϊόντων και χρηματοδοτήθηκαν δράσεις δημιουργίας και ενίσχυσης λειτουργίας ΜΜΕ στον τομέα του τουρισμού και σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και συμπληρωματικές δραστηριότητες. Τέλος, υλοποιήθηκαν έργα ανάπτυξης υποδομών και ηλεκτρονικής καταγραφής, ανάδειξης και προβολής της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Στη Λέσβο λειτουργεί το Κέντρο Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης 2014 – 2020 σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ. 8.119829/24.12.2018 απόφαση του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Για την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και της δυναμικής της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου θα πραγματοποιηθεί παρουσίαση στοιχείων που αφορούν την οικονομική κατάσταση του πληθυσμού, τις ιδιωτικές επενδύσεις και ενισχύσεις επιχειρηματικότητας που υλοποιούνται με χρηματοδότηση από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου, τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και από τον νέο αναπτυξιακό νόμος Ν.4399/2016 (ΦΕΚ 117 Α'/22.6.2016) και στοιχεία σχετικά με τη δυναμική της τουριστικής δραστηριότητας.

1.1.2.1 Οικονομική Κατάσταση του Πληθυσμού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ένα από τα στοιχεία που απεικονίζουν, σε ένα βαθμό, τη διάρθρωση της επιχειρηματικής βάσης σε μια Περιφέρεια είναι η οικονομική κατάσταση του πληθυσμού της, η οποία προσδιορίζεται από το εισόδημα των κατοίκων της και την προέλευσή του.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, οι περισσότεροι νησιωτικοί Δήμοι εμφανίζουν μικρότερο μέσο δηλωθέν εισόδημα, μεταξύ 75,00% και 95,00% του εθνικού μέσου όρου, με αρνητική μεταβολή σε βάθος δεκαετίας η οποία ωστόσο είναι μικρότερη από την αντίστοιχη μεταβολή σε εθνικό επίπεδο, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι νησιωτικές οικονομίες είναι περισσότερο ανθεκτικές στην οικονομική κρίση.

Από την αξιοποίηση των δεδομένων καταγραφής των φορολογικών δηλώσεων σε ευρύτερες κατηγορίες προέλευσης εισοδήματος, συμπεραίνεται ότι στους νησιωτικούς Δήμους εμφανίζονται οριακά περισσότεροι εισοδηματίες σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας, σημαντικά περισσότεροι βιοτέχνες και έμποροι, περισσότεροι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα, οριακά λιγότεροι μισθωτοί, λιγότεροι ελεύθεροι επαγγελματίες και συνταξιούχοι.

Σε ό,τι αφορά την κατανομή του δηλωθέντος εισοδήματος στις άνω κατηγορίες στους νησιωτικούς Δήμους, παρατηρείται ότι οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα συμμετέχουν περισσότερο στο εισόδημα σε σχέση με τον μέσο όρο της χώρας, οι μισθωτοί εμφανίζουν μικρότερη συμμετοχή, οι εισοδηματίες, αν και περισσότεροι, εμφανίζουν οριακά μικρότερη συμμετοχή, η κατηγορία βιοτέχνες και έμποροι χαρακτηρίζεται από υψηλότερη συμμετοχή στο εισόδημα ενώ οι επαγγελματίες και οι συνταξιούχοι εμφανίζουν χαμηλότερη συμμετοχή σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας.

Παρατηρείται ότι οι νησιωτικοί Δήμοι εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά στις φορολογικές δηλώσεις χαμηλών εισοδηματικών κλιμακίων με αποτέλεσμα να υπολείπονται σημαντικά σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας.

1.1.2.2 Ενισχύσεις Επιχειρηματικότητας

Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, στο σύνολο της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου εντάχθηκαν προς χρηματοδότηση επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων συνολικού προϋπολογισμού 112.935.635 €, εκ των οποίων το 34,53% (38.992.683 €) χρηματοδοτούνται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου και το 65,47% (73.942.952 €) από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα όπως Αλιεία και Θάλασσα, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια βίου Μάθηση και Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία. Μέχρι σήμερα, οι πληρωμές των ενισχύσεων επιχειρηματικότητας φτάνουν τα 9.991.281 €.

Πίνακας 1: Ενισχύσεις Επιχειρηματικότητας ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και Νησί

Νησί	Επιχειρησιακά Προγράμματα Χρηματοδότησης			
	ΕΠ Βορείου Αιγαίου	ΕΠ Αλιεία και Θάλασσα, ΑνΑΔΕΔΒΜ*, ΑνΕΚ**	Σύνολο	Πληρωμές
Λέσβος	15.482.388 €	38.812.134 €	54.294.522 €	3.766.876 €
Λήμνος	7.594.562 €	9.290.005 €	16.884.567 €	1.545.105 €
Άγιος Ευστράτιος	0 €	0 €	0 €	0 €
Σάμος	0 €	1.570.539 €	1.570.539 €	86.070 €
Ικαρία	1.134.634 €	3.006.568 €	4.141.202 €	278.504 €
Φούρνοι Κορσεών - Θύμαινα	0 €	35.163 €	35.163 €	24.284 €
Χίος	14.518.099 €	20.880.176 €	35.398.275 €	4.163.964 €
Οινούσες	0 €	348.367 €	348.367 €	126.478 €
Ψαρά	263.000 €	0 €	263.000 €	0 €
Περιφέρεια	38.992.683 €	73.942.952 €	112.935.635 €	9.991.281 €

* Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Δια βίου Μάθηση»

** Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία»

Πηγή: Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Οι περισσότερες ενισχύσεις επιχειρηματικότητας αφορούν επιχειρηματικά σχέδια που υλοποιούνται στα δυο μεγαλύτερα νησιά της Περιφέρειας, Λέσβος και Χίος, ενώ σημαντικός αριθμός επιχειρηματικών σχεδίων υλοποιείται και στη Λήμνο. Εξαιρετικά μικρός αριθμός ενισχύσεων επιχειρηματικότητας καταγράφεται στα μικρά νησιά, ενώ στον Άγιο Ευστράτιο οι ενισχύσεις είναι μηδενικές.

Πίνακας 2: Ενισχύσεις Επιχειρηματικότητας ανά Κατηγορία και Νησί

Νησί	Κατηγοριοποίηση Επιχειρηματικών Σχεδίων					
	Σύνολο	Καινοτομία - Επιχειρηματικότητα	Ενεργειακή Αποδοτικότητα	Στήριξη Απασχόλησης - Αυτοαπασχόλησης	Ίδρυση Νέων Τουριστικών ΜΜΕ	Μεταποίηση
Λέσβος	54.294.522 €	17.983.689 €	328.884 €	2.792.237 €	23.501.996 €	9.687.716 €
Λήμνος	16.884.567 €	6.302.764 €	191.845 €	319.413 €	9.359.447 €	711.098 €
Άγιος Ευστράτιος	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Σάμος	1.570.539 €	693.859 €	0 €	72.680 €	804.000 €	0 €
Ικαρία	4.141.202 €	581.926 €	0 €	80.760 €	3.478.516 €	0 €
Φούρνοι Κορσεών - Θύμαινα	35.163 €	0 €	0 €	35.163 €	0 €	0 €
Χίος	35.398.275 €	8.984.501 €	1.133.624 €	1.477.663 €	17.672.122 €	6.130.365 €
Οινούσες	348.367 €	22.915 €	0 €	0 €	325.452 €	0 €
Ψαρά	263.000 €	263.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Περιφέρεια	112.935.635 €	34.832.654 €	1.654.353 €	4.777.916 €	55.141.533 €	16.529.179 €

Πηγή: Επίσημος Διαδικτυακός Τόπος του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Σε ό,τι αφορά την κατηγοριοποίηση των χρηματοδοτούμενων επιχειρηματικών σχεδίων, τα περισσότερα αφορούν την ίδρυση νέων τουριστικών ΜΜΕ (48,83% - 55.141.533 €), την ενσωμάτωση καινοτομίας στις επιχειρήσεις και την ανάπτυξη / στήριξη επιχειρηματικότητας (30,84% - 34.832.654 €) ενώ καταγράφονται επίσης επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης προϊόντων (14,64% - 16.529.179 €), ενισχύσεις στήριξης απασχόλησης προσωπικού επιχειρήσεων και αυτοαπασχόλησης επιστημόνων και επιχειρηματιών (4,23% - 4.777.916 €) και δράσεις βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας εγκαταστάσεων και εξοπλισμού επιχειρήσεων (1,46% - 1.654.353 €). Σημειώνεται ότι δεν καταγράφονται επενδύσεις χωρικής ανάπτυξης.

Στα περισσότερα νησιά, η πλειοψηφία των επενδυτικών σχεδίων αφορούν την ίδρυση νέων τουριστικών ΜΜΕ, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα ενώ μόνο στη Λέσβο, στη Χίο και στη Λήμνο καταγράφονται επενδύσεις στον τομέα της μεταποίησης.

1.1.2.3 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος

Στα πλαίσια του νέου Αναπτυξιακού Νόμου Ν.4399/2016 (ΦΕΚ 117 Α'/22.6.2016) προκηρύχθηκαν τα ακόλουθα καθεστώτα ενισχύσεων:

- Ενίσχυσης της Γενικής Επιχειρηματικότητας,
- Ενίσχυσης Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ,
- Ενίσχυσης Μηχανολογικού Εξοπλισμού,
- Ενίσχυσης επενδύσεων μείζονος μεγέθους,
- Ενίσχυση συνεργειών και δικτύσεων και
- Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας πολύ μικρών και μικρών Επιχειρήσεων.

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Στη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (ΔιαΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου μέχρι τον Νοέμβριο του 2020 υποβλήθηκαν αιτήσεις στα καθεστάτα:

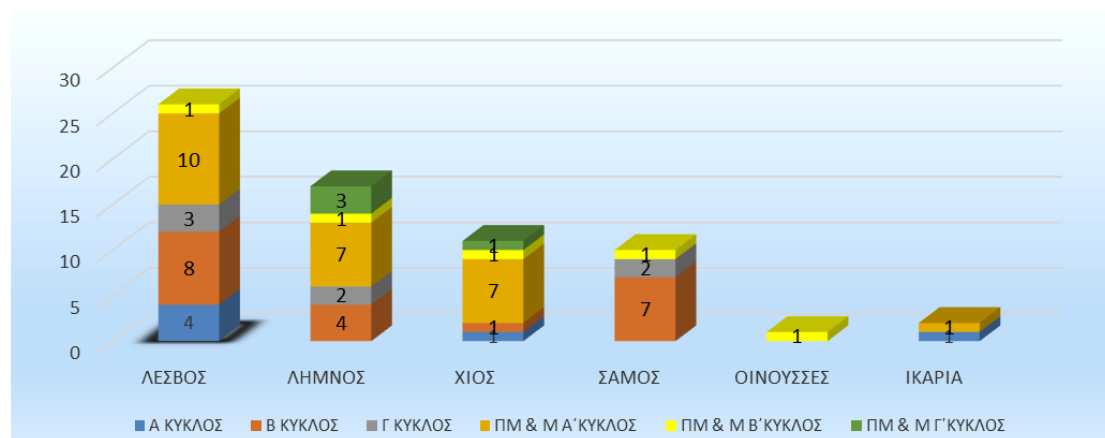
- Ενίσχυσης Γενικής Επιχειρηματικότητας - α' β' γ' και ε' κύκλος: (19 αιτήσεις)
- Ενίσχυσης Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ - α' και β' κύκλος: (13) αιτήσεις
- Ενίσχυσης Μηχανολογικού εξοπλισμού - α' κύκλος: (1 αίτηση)
- Ενίσχυσης Επιχειρηματικότητας πολύ μικρών και μικρών Επιχειρήσεων - α', β' και γ' κύκλος: (34 αιτήσεις)

Στα γραφήματα που ακολουθούν παρουσιάζονται αναλυτικά τα καθεστάτα που προκηρύχθηκαν και οι κατανομή των 67 προς υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων, εκ των οποίων:

- έχουν ενταχθεί 22 επενδυτικά σχέδια συνολικού εγκεκριμένου επιλέξιμου προϋπολογισμού 23.629.581,05 € με συνολικό ποσό ενίσχυσης επιχορήγησης 9.958.282,39 € και συνολικό ποσό ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής 441.283,99 €.
- βρίσκονται υπό ένταξη 6 επενδυτικά σχέδια συνολικού εγκεκριμένου επιλέξιμου προϋπολογισμού 4.909.607,91 € με συνολικό ποσό ενίσχυσης επιχορήγησης 1.111.707,96 € και συνολικό ποσό ενίσχυσης φορολογικής απαλλαγής 792.377,63 € στο καθεστώς «Ενίσχυση Γενικής Επιχειρηματικότητας» - γ' κύκλος.
- βρίσκονται υπό αξιολόγηση 34 επενδυτικά σχέδια συνολικού προτεινόμενου προϋπολογισμού 39.546.898,43 € στο νέο καθεστώς «Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας πολύ μικρών και μικρών Επιχειρήσεων» - α', β' και γ' κύκλος, το οποίο αντικαθιστά το υπάρχον καθεστώς ενίσχυσης των «Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ».

Από το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υποβάλλει αίτηση προς υπαγωγή στα καθεστάτα που προκηρύχθηκαν μέχρι και σήμερα, τα 26 σχέδια έχουν έδρα στη Λέσβο, τα 17 στη Λήμνο, τα 11 στη Χίο, τα 10 στη Σάμο, 1 στις Οινούσες και 2 στην Ικαρία.

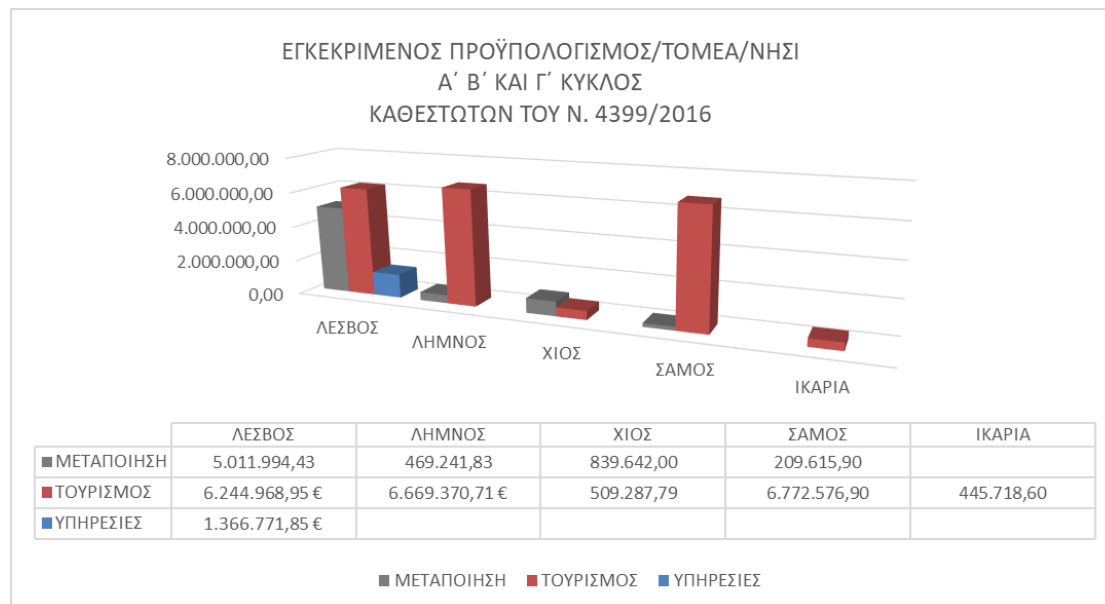
Πίνακας 3: Κατανομή Επενδυτικών Σχεδίων ανά Νησί

Πηγή: ΕΥΠ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Στο επόμενο σχεδιάγραμμα αποτυπώνεται το εγκεκριμένο επιλέξιμο κόστος ανά νησί και τομέα δραστηριότητας για τα επενδυτικά σχέδια που έχουν ενταχθεί ή είναι υπό ένταξη.

Πίνακας 4: Εγκεκριμένο Επιλέξιμο Κόστος Επενδυτικών Σχεδίων ανά Νησί και Τομέα Δραστηριότητας

Πηγή: ΕΥΠ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η επενδυτική δραστηριότητα σε ό,τι αφορά τον αναπτυξιακό νόμο είναι περιορισμένη αντικειμενικά λόγω της οικονομικής συγκυρίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Λέσβος συγκεντρώνει το % των επενδύσεων στη μεταποίηση, οι οποίες πρακτικά απουσιάζουν από τα υπόλοιπα νησιά.

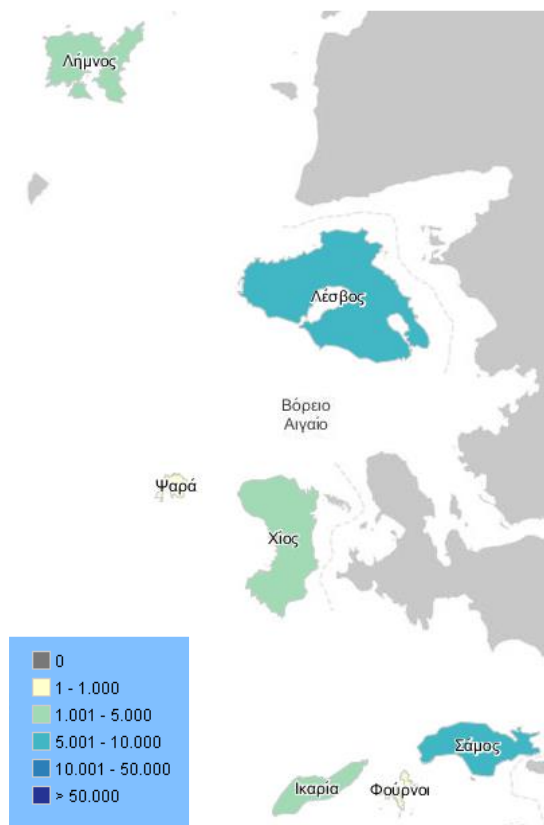
Στον τομέα του τουρισμού σημειώνεται οι εξαιρετικά χαμηλές επιδώσεις της Χίου και παράλληλα τονίζεται η εντυπωσιακή συμμετοχή της Λήμνου, γεγονός που αποδίδεται στην διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.

Οι αναλυτικοί πίνακες με τους κύκλους προκηρύξεων και των υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων ανά νησί παρουσιάζονται στο Παράρτημα Π.5.

1.1.2.4 Δυναμική της Τουριστικής Δραστηριότητας

Ο τουρισμός αποτελεί την κύρια δυναμική δραστηριότητα του τριτογενούς τομέα της Περιφέρειας.

Χάρτης 3: Αριθμός Κλινών Πάσης Φύσεως Τουριστικών Καταλυμάτων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Νησί

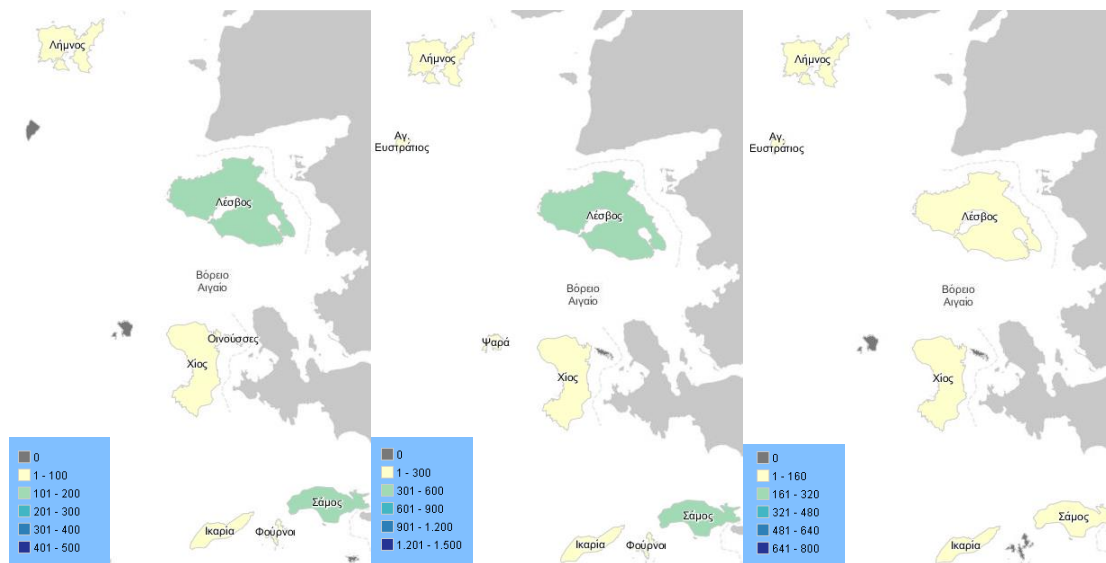
Κατά το 2019, η συνολική δυναμικότητα της Περιφέρειας του Βορείου Αιγαίου σε επίπεδο ξενοδοχειακών μονάδων ανέρχεται σε 387 μονάδες, 12.006 δωμάτια και 23.006 κλίνες. Οι περισσότερες ξενοδοχειακές μονάδες και κλίνες καταγράφονται στη Σάμο και στη Λέσβο. Ξενοδοχειακές μονάδες πέντε και τεσσάρων αστέρων υπάρχουν στα νησιά Λέσβος, Χίος, Σάμος και Λήμος ενώ στα υπόλοιπα νησιά καταγράφονται κυρίως μονάδες από τριών έως ενός αστέρα.

Παρόμοια κατανομή σε ότι αφορά την χωροθέτηση και αριθμό κλινών παρουσιάζουν τα κύρια, μη κύρια Τουριστικά καταλύματα και Τουριστικές Επιπλωμένες Κατοικίες.

Ο αναλυτικός πίνακας με την κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου παρουσιάζεται στο Παράρτημα Π.6.

Πηγή: Άτλας Ελληνικών Νησιών – Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Χάρτης 4: Κατανομή Κύριων, Μη Κύριων Τουριστικών Καταλυμάτων και Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Νησί 2018

Πηγή: Άτλας Ελληνικών Νησιών – Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

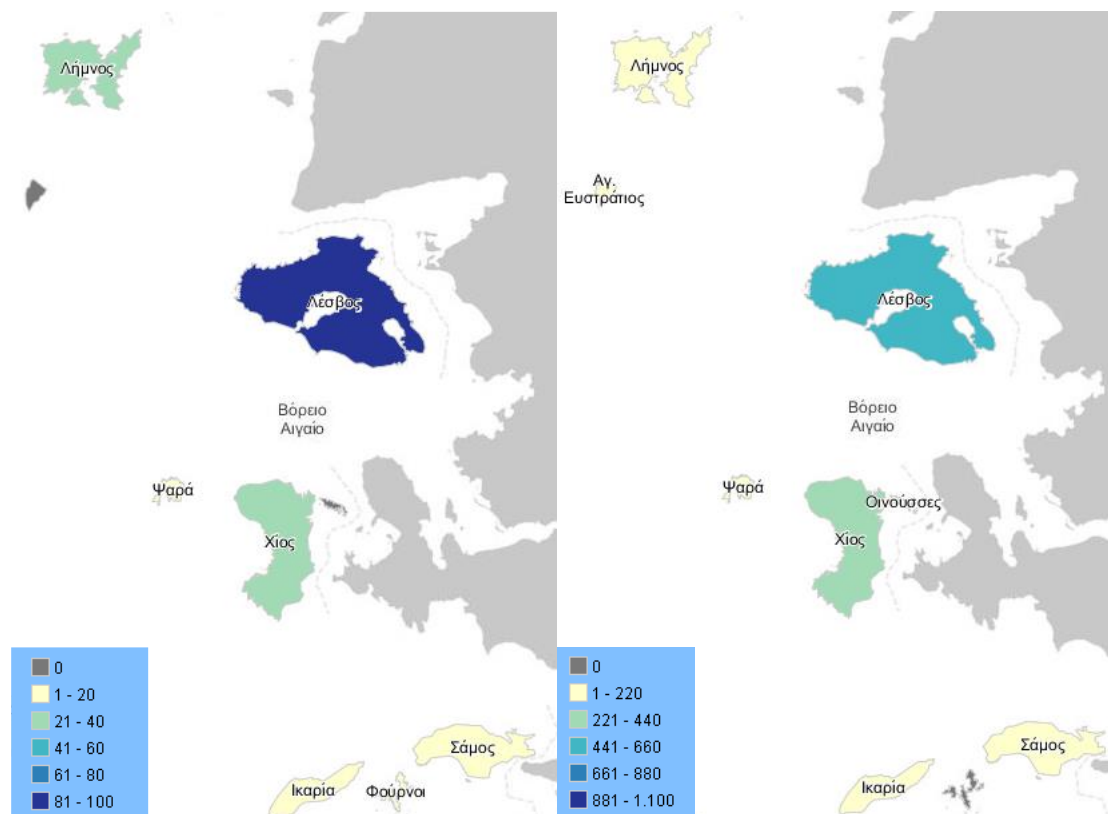
Στο πλαίσιο της προσπάθειας τόνωσης της τουριστικής κίνησης και παράλληλης αντιμετώπισης των επιπτώσεων της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης στην τοπική οικονομία, η Περιφέρεια προχώρησε στον σχεδιασμό προγράμματος δράσεων τουριστικής προβολής των νησιών της για την χρονική περίοδο μέχρι το 2020.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα συνολικού προϋπολογισμού 1.000.000 € (κωδικός ΟΠΣ 5010933, Α.Π. οικ. 176/01.02.2018), περιλαμβάνει επικοινωνιακές δράσεις τουριστικής προβολής, που στοχεύουν στην ανάδειξη των φυσικών και πολιτισμικών πόρων των νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, εξυπηρετώντας το στρατηγικό στόχο της τουριστικής ανάπτυξης.

1.1.3 Φυσικοί και Πολιτιστικοί Πόροι

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από την μοναδικότητα και την ποικιλότητα των φυσικών και πολιτισμικών πόρων, η οποία οφείλεται στην ιδιαιτερότητα των φυσικών τοπίων και στη συνεχή κατοίκηση του χώρου από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα.

Χάρτης 5: Αριθμός Αρχαιολογικών Χώρων και Διατηρητέων Μνημείων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Νησί 2018

Πηγή: Άτλας Ελληνικών Νησιών – Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

1.1.3.1 Αρχαιολογικοί Χώροι και Ιστορικοί Τόποι

Οι περιοχές της Περιφέρειας αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του πλούσιου πολιτισμού του Αιγαίου Πελάγους και παρουσιάζουν μία μακραίωνη ιστορία και μια πολυμορφία στοιχείων, τόσο από την άποψη του ανθρωπογενούς, ιστορικού, πολιτιστικού, όσο και από εκείνη του φυσικού περιβάλλοντος. Η πλούσια ιστορική και πολιτιστική παράδοση της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου φαίνεται από το μεγάλο αριθμό των ιστορικών μνημείων και παραδοσιακών οικισμών που υπάρχουν στην περιοχή.

Στη Λέσβο καταγράφονται πολυάριθμοι αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία. Η Μυτιλήνη έχει συνεχή κατοίκηση από τον 11ο αι. π.Χ. ως σήμερα, με αποτέλεσμα το βόρειο μέρος της σημερινής πόλης να είναι κατάστικτο από μνημεία διαφόρων εποχών, που συνθέτουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία της. Η σημαντικότερη προϊστορική θέση είναι η Θέρμη, όπου αναπτύχθηκε μεγάλος παράκτιος οικισμός. Σημαντικές θέσεις λατρείας βρίσκονται στο κέντρο του νησιού, τόσο στο Ιερό των Μέσων, όσο και ολίγο βορειότερα στα δύο Ιερά της Κλοπεδής. Από την ρωμαϊκή περίοδο έχουμε πλήθος ρωμαϊκών επαύλεων στη θέση Χωράφα της πόλης της Μυτιλήνης, που είναι χαρακτηρισμένη ως αρχαιολογικός χώρος και διατηρεί στον αστικό ιστό της πλήθος αρχαίων θέσεων και δημόσιων κτιρίων. Την πόλη στεφάνωνε το διάσημο θέατρο, που κατασκευάστηκε στους πρώιμους ελληνιστικούς χρόνους. Την πόλη υδροδοτούσε το επίσης θαυμαστό ρωμαϊκό υδραγωγείο, τμήμα του οποίου σώζεται στη Μόρια και στους Λάμπου Μύλους, ενώ σημαντικές είναι και οι μεσαιωνικές οχυρώσεις του νησιού στη Μυτιλήνη και στο Μόλυβο, την αρχαία Μήθυμνα, που αποτελεί παράλληλα και ένα από τους πέντε (5) παραδοσιακούς οικισμούς του νησιού. Τα αναστηλωμένα πυργόσπιτα Αρχοντικό Βαρελτζήδαινας στην Πέτρα και Πύργο Τσουκαλαδέλλη στη Λουτρόπολη Θερμής. Θαυμαστά είναι επίσης και τα νεώτερα μνημεία της Λέσβου που αντλούν το αρχιτεκτονικό τους ύφος από το εκλεκτικιστικό κίνημα, έχοντας αποτυπώσει στις όψεις και στις διακοσμήσεις των εσωτερικών τους χώρων τις σημαντικότερες αρχιτεκτονικές κατευθύνσεις των μεγάλων ευρωπαϊκών πόλεων, από την περίοδο της εκβιομηχάνισης των οποίων διαθέτει και ένα μεγάλο αριθμό παλαιών βιομηχανικών κελυφών. Σημαντικότεροι πυρήνες χαρακτηριστικής νεώτερης δόμησης εντοπίζονται στη Μυτιλήνη (οδός Βουρνάζων, Περιοχές: Μακρυγιαλός, Σουράδα, Βαρεία), στους Πύργους Θερμής, στο Πλωμάρι, στην Αγιάσο, στο Μόλυβο, στην Πέτρα, στο Πέραμα, στον Μανταμάδο, στον Πολυχνίτο.

Τη σημερινή εικόνα της Μυτιλήνης καθορίζουν, σε μεγάλο βαθμό, τα νεοκλασικά ή εκλεκτικιστικά αρχοντικά πλουσίων γαιοκτημόνων και εμπόρων, προϊόντα της ευμάρειας που προέκυψε μετά τα μέσα του 19ου αι., κυρίως με τη βιομηχανική επεξεργασία των προϊόντων της ελιάς και το εμπόριό τους. Αντίβαρο σ' αυτά αποτελούν τα ταπεινά «προσφυγικά», που δημιουργήθηκαν μετά το 1922 και τη Μικρασιατική καταστροφή, στην περιοχή που αποτελούσε τότε την παρυφή της πόλης. Με όλα αυτά συνυπάρχουν τζαμιά, λουτρά, δημόσια και ιδιωτικά κτίρια των χρόνων της Τουρκοκρατίας, αλλά και κατοικίες, καταστήματα, μικροβιοτεχνίες, συνεργεία κλπ., χαρακτηριστικά της αισθητικής – ή της απουσίας της – του τέλους του 20ου και των αρχών του 21ου αι.

Η Λήμνος έχει μία από τις αρχαιότερες εγκαταστάσεις του Αιγαίου, την Πολιόχνη, η οποία από κοινού με τη Θερμή Λέσβου και την Τροία, είναι οι πιο γνωστές πόλεις της 3ης χιλιετίας π.Χ. σε ολόκληρο το Βόρειο Αιγαίο. Πρόκειται για τειχισμένη πόλη με το αρχαιότερο βουλευτήριο του κόσμου. Η Πολιόχνη ονομάστηκε «επτάπολις» γιατί ανασκάφθηκαν επτά διαδοχικές πόλεις σε αλληπάλληλα στρώματα. Καθεμιά είναι πιο εξελιγμένη τεχνολογικά από την προηγούμενη. Είναι εγγεγραμμένη στον κατάλογο της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Σημαντικότερο είναι και το ιερό των ελληνιστικών χρόνων Καβείριο, όπου τελούνταν τα ομώνυμα μυστήρια, αλλά και η πόλη της Ηφαιστίας, όπου βρέθηκε ιερό αφιερωμένο στη Μεγάλη Θεά Λήμνο, νεκροπόλεις, λουτρά, το ανάκτορο - που ήταν μάλλον ο λαβύρινθος της Λήμνου που αναφέρει ο Πλίνιος, πηγάδια και θέατρο της ελληνιστικής περιόδου. Επίσης, έχει εντοπιστεί και μια μεγάλη καμένη νεκρόπολη, που ανήκε σε ελληνικό πληθυσμό, ο οποίος κατοίκησε το νησί από τον 8ο μέχρι τον 6ο αιώνα π.Χ.

Στη Μύρινα το βυζαντινό κάστρο του 12ου αιώνα και στο Ρερανίδι ο παλαιός ναός του Αγίου Γεωργίου που χρονολογείται στα 1700, είναι από τα ενδιαφέροντα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία, ενώ ενδιαφέρων είναι και ο παραδοσιακός οικισμός του Κοντιά, από τους ωραιότερους του νησιού με τους ανεμόμυλους.

Στον Αγ. Ευστράτιο λείψανα των ιστορικών χρόνων υπάρχουν σε όλη σχεδόν τη δύσβατη και άγονη έκταση, ενώ τα παλαιότερα κατάλοιπα ανθρώπινης παρουσίας στο νησί, βρίσκονται στην ανατολική ακτή και χρονολογούνται στη μυκηναϊκή περίοδο. Κοντά στο λιμάνι του ομώνυμου οικισμού ακριβώς πάνω από τη θάλασσα ξεχωρίζουν οι ελληνοιστικοί τάφοι, ενώ αναλλημματικοί τοίχοι αρχαϊκών χρόνων εντοπίστηκαν κοντά στο κοιμητήριο. Επίσης στο νησί λειτούργησε μέχρι τα μέσα του 20ου αι. η Μαράσλειος Σχολή, της οποίας το κτίριο είναι κηρυγμένο ως μνημείο. Οι σεισμοί του 1968 έγιναν η αιτία για να καταστραφεί ο γραφικός οικισμός, που στην κορυφή του υψωνόταν το κάστρο του 14ου αι. Επίσης αποτελεί και τόπο ιστορικής μνήμης επειδή κατά τον 20ο αιώνα και σε περιόδους πολιτικής κρίσης, ιδίως στην περίοδο της δικτατορίας του Μεταξά 1936 - 1940, χρησιμοποιήθηκε ως τόπος εξορίας για τους αριστερούς και όχι μόνο. Σπουδαιόι πνευματικοί άνθρωποι εκτοπίστηκαν στον Άγιο Ευστράτιο, όπως οι ποιητές Γιάννης Ρίτσος και Τάσος Λειβαδίτης και ο ηθοποιός Μάνος Κατράκης. Στον οικισμό ιδρύθηκε το Μουσείο της Δημοκρατίας.

Χίος - η αρχαία Πιτυούσα, μένει κρυμμένη «εν υπογείω», εφόσον μέσα στην πόλη της Χίου έχουν ανασκαφεί πλήθος αρχαιολογικών χώρων που στη συνέχεια καλύφθηκαν υπό το καθεστώς της αυξημένης πίεσης για ανοικοδόμηση. Όμως παρόλ' αυτά εντός του ιστορικού κέντρου διαθέτει ένα πολύ ενδιαφέρον και εκσυγχρονισμένο Μουσείο, ένα βυζαντινό μουσείο εντός του Τεμένους της κεντρικής πλατείας Βουνακίου και μία βυζαντινή αρχαιολογική συλλογή στο κτήριο Παλατάκι στην είσοδο του Κάστρου της Χίου.

Πρόκειται για την οικία της Γενουατικής οικογένειας Ιουστινιάνι, η οποία διοικούσε το νησί για μεγάλη χρονική περίοδο στα χρόνια του Μεσαίωνα. Επίσης λειτουργεί ένας χώρος περιοδικών εκθέσεων στο νεοαναστηλωμένο χαμάμ του κάστρου. Από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους του νησιού είναι βόρεια του οικισμού Εμπορείο, στο λόφο του Προφήτη Ηλία, ένας οικισμός με αρχαϊκό ναό αφιερωμένο στην Αθηνά που περιελάμβανε ακρόπολη, ναό για τη λατρεία της θεάς, οικίες καθώς και ένα ιερό κοντά στο λιμάνι, όπου βρίσκεται μία ενδιαφέρουσα παλαιοχριστιανική βασιλική. Σε όλη την ορεινή περιοχή του Όρους Αίπος με το συγκεκριμένο ανάγλυφο και την αφιλόξενη φύση, η πυκνότητα αρχαίων θέσεων αγροτοποιομενικού χαρακτήρα αποτελεί ενιαίο σύνολο. Επίσης διασώζονται σημαντικά μνημεία σε όλο το νησί παρά το ότι πολλά από τα μνημεία της έχουν καταστραφεί από σεισμούς. Από τα βυζαντινά μνημεία της νήσου τα σημαντικότερα είναι η Νέα Μονή το πιο γνωστό δείγμα βυζαντινής αρχιτεκτονικής (11ου αι.) όλων των νησιών του Αιγαίου, με σημαντικό ψηφιδωτό διάκοσμο, χαρακτηρισμένο ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της Ουνέσκο και η Παναγία Κρίνα κοντά στο χωριό Βάβιλοι. Οι εξωτερικοί τοίχοι είναι διακοσμημένοι πλούσια, ενώ οι εσωτερικοί φέρουν τοιχογραφίες σε τρία στρώματα, από τα οποία το παλαιότερο χρονολογείται τον 13ο αιώνα και το νεώτερο του 17ου αι. εκτίθεται στο Μουσείο στο Παλατάκι. Από τα βυζαντινά μνημεία ξεχωρίζουν ο Βυζαντινός Ναός των Αγίων Αποστόλων στο Πυργί και ο Άγιος Γεώργιος Συκούσης. Σημαντικός πόρος του νησιού είναι οι μεσαιωνικοί οικισμοί του με κυρίαρχους τον Ανάβατο και τα Μεστά και νότια της πόλης της Χίου ο Κάμπος, με ιστορία από τους βυζαντινούς χρόνους μέχρι τις ημέρες μας και κύρια φάση εκείνη του 14ου αι.

Είναι ένα μοναδικό οικιστικό-γεωργικό σύνολο, εξαιρετικό παράδειγμα αρμονικής συνύπαρξης κατοικίας, γεωργίας και συμπληρωματικών λειτουργιών, όπου είναι χωροθετημένα 200 κτήματα περιβαλλόμενα από ψηλούς μαντρότοιχους, στα οποία αντιστοιχούν ισάριθμα αρχοντικά υψηλής αρχιτεκτονικής ποιότητας και επίσης ισάριθμα βοηθητικά κτίσματα, περίτεχνες βοτσαλωτές αυλές, δεξαμενές, μαγγανοπήγαδα και περιβόλια εσπεριδοειδών.

Στο Αρχοντίκι Ψαρών έχει αποκαλυφθεί νεκροταφείο των μυκηναϊκών χρόνων (περίπου 140 τάφοι) με αντικείμενα κύρους του 12ου π.Χ. αι., δηλαδή χάλκινα όπλα, ξίφη, παραξιφίδες και πολλούς σφραγιδόλιθους. Τα αντικείμενα αυτά ανήκαν προφανώς σε κάποια τοπική αριστοκρατία που επιδιόταν στο εμπόριο με την Παλαιστίνη, την Αίγυπτο, την Κύπρο και τη Μικρά Ασία. Στους νεώτερους χρόνους το νησί είναι συνδεδεμένο με την επανάσταση του 1821, όταν ήταν πατρίδα των πυρπολητών ηρώων Κανάρη και Παπανικολή. Η γνωστή Μαύρη Ράχη Ψαρών φιλοξενεί τον αρχαιολογικό χώρο του Παλαιόκαστρου.

Η Σάμος διαθέτει ένα από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους στο Πυθαγόρειο, τμήμα του οποίου έχει χαρακτηριστεί και ως τοπίο ιστορικού και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Εντός των τειχών του Πυθαγορείου διασώζεται το αρχαίο λιμάνι Τηγάρι, η αρχαία αγορά και το Ευπαλίнейο Όρυγμα, που αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα τεχνικά έργα της αρχαιότητας, καθώς συνδυάζει στοιχεία γεωμετρίας, τοπογραφίας, γεωδαισίας και οπτικής. Στον οικισμό έχει αναστηλωθεί και λειτουργεί σαν μουσείο και ο Πύργος του Λυκούργου Λογοθέτη. Από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους είναι το Ηραίό, το μεγαλύτερο ιερό του αρχαίου κόσμου, ενώ σημαντικοί χώροι είναι οι Ρωμαϊκές Θέρμες και η βασιλική στη θέση τρία Δόντια.

Επίσης η Σάμος διαθέτει και τα σημαντικότερα σπήλαια της Περιφερειακής Ενότητας μεταξύ των οποίων και το σπήλαιο του Πυθαγόρα, στους πρόποδες του όρους Κέρκη, το σπήλαιο της Παναγιάς Σπηλιανής στο Πυθαγόρειο, της Σαραντασκαλιώτισσας (πλησίον των Κοσμαδαίων), της Παναγιάς της Κακοπερατιανής στο φαράγγι Κακοπέρατο και της Αγίας Τριάδας στο όρος Κερκετεύς.

Η Ικαρία, η αρχαία Δολύχη, τον 6ο αιώνα π.Χ. συνενώθηκε με τη Σάμο και αποτέλεσε τμήμα της θαλάσσιας αυτοκρατορίας του Πολυκράτη. Εκείνη την εποχή χτίστηκε ο ναός της Αρτέμιδος στο Να, στη βορειοανατολική γωνία του νησιού. Ο Ναός ήταν ιερός τόπος και για τους προέλληνες κατοίκους του Αιγαίου και ένα σημαντικό λιμάνι του νησιού στην αρχαιότητα, ο τελευταίος σταθμός πριν εξερευνηθούν οι επικίνδυνες θάλασσες γύρω από την Ικαρία. Ο ναός διατηρούνταν σε καλή κατάσταση μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα. Επίσης ο αρχαιολογικός χώρος του Κάμπου-αρχαία Οινόη, που κατοικήθηκε από την μυκηναϊκή εποχή έως την ύστερη ρωμαϊκή / πρώιμη βυζαντινή περίοδο. Τον πυρήνα του αρχαιολογικού χώρου αποτελούν το Ωδείο, το υστερορωμαϊκό υδραγωγείο και ένα πρωτοβυζαντινό κοσμικό κτίριο με το όνομα «Παλάτια». Η τρίτη κατά σειρά αρχαία πόλη της Ικαρίας ήταν το Δράκανο που θεωρείται και πατρίδα του Διόνυσου και άκμασε κατά την Αλεξανδρινή εποχή, τον 4ο π.Χ. αι. Σήμερα σώζονται ελάχιστα χαλάσματα της αρχαίας Ακρόπολης, της πόλης που τοποθετείται γύρω στον 5ο π.Χ. αιώνα και ο περίφημος πύργος, περί τα 10 μ. ψηλός, χτισμένος ή επισκευασμένος, όπως πιστεύεται, στα χρόνια του Δημητρίου του Πολιορκητού.

Στους Φούρνους Κορσεών διασώζεται η Ακρόπολη των ελληνοιστικών χρόνων στον Λόφο του Αγίου Γεωργίου, ενώ άλλοι σημαντικοί χώροι βρίσκονται στο Πετροκοπίο, στη Χρυσομηλιά και στο Καμάρι.

1.1.3.2 Μουσεία και Συλλογές

Τα μουσεία που λειτουργούν στην Περιφέρεια είναι: 10 στη Λέσβο, 1 στη Λήμνο, 6 στη Χίο, 5 στη Σάμο και 1 στην Ικαρία. Η πολιτιστική υποδομή της Περιφέρειας σε μουσεία είναι σημαντική, με προεξέχοντα τα Αρχαιολογικά Μουσεία Πυθαγορείου Σάμου, το Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης και το Αρχαιολογικό Μουσείο Χίου. Επανεκθεση και ανακαίνιση των κτιρίων τους χρειάζονται το παλαιό Αρχαιολογικό Μουσείο Μυτιλήνης και το Μουσείο της Μύρινας Λήμνου, που στεγάζονται σε ιστορικά διατηρητέα κτίρια. Όσον αφορά στις υποδομές σύγχρονου πολιτισμού, υπάρχει σημαντικός αριθμός από θεματικά μουσεία που εστιάζουν στην ιδιαίτερη παράδοση κάθε νησιού.

1.1.3.3 Προστατευόμενες Περιοχές

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

- Τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών». Η Οδηγία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 414985/ 757B/18.12.1985.
- Τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (Sites of Community Importance – SCI) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Για τον προσδιορισμό των ΤΚΣ λαμβάνονται υπόψη οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ καθώς και τα κριτήρια του Παραρτήματος III αυτής. Η Οδηγία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 33318/3028/1998, η οποία τροποποιήθηκε με την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αρ. Η.Π. 14849/853/Ε103, ΦΕΚ Β' 645 11.4.2008. Οι περιοχές που περιέχονται στον κατάλογο των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας, ο οποίος περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 της απόφασης 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής (L 259), χαρακτηρίστηκαν με το Ν.3937/2011 ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation).

Από τα νησιά του Βορείου Αιγαίου η Λήμνος, ο Άγιος Ευστράτιος, η Χίος, η Ικαρία και οι Φούρνοι έχουν μία περιοχή που χαρακτηρίζεται ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης, ενώ η Λέσβος και η Σάμος έχουν από τρεις η κάθε μία. Όσον αφορά στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας, η Λέσβος έχει έξι, η Λήμνος και η Σάμος δύο και τα υπόλοιπα νησιά της Περιφέρειας από μία.

Χάρτης 6: Όρια Περιοχών Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους και Natura στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Νησί 2018

Πηγή: Άτλας Ελληνικών Νησιών – Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής

Με το Π.Δ. που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012, εγκρίθηκε ο Κατάλογος Μικρών Νησιωτικών Υγροτόπων που θεωρήθηκε με την 160856/1511/14.6.2011 Απόφαση του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, και θεσπίστηκαν όροι και περιορισμοί για την προστασία και της ανάδειξή τους.

Σκοπός του παραπάνω διατάγματος είναι: (α) Η καταγραφή και οριοθέτηση των μικρών νησιωτικών υγροτόπων της χώρας και η διατήρηση και προστασία τους, ως ενδιαιτήματα και οικοσυστήματα μεγάλης σημασίας για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, και την προστασία και διαχείριση των υδάτων, και (β) ο καθορισμός των αναγκαίων μέτρων οριζόντιου χαρακτήρα και των διαδικασιών, ώστε να καθίσταται αποτελεσματική η προστασία των μικρών νησιωτικών υγροτόπων, η διατήρηση του οικολογικού τους χαρακτήρα, των αξιών – λειτουργιών τους, των υπηρεσιών και των αγαθών τους.

Αναλυτικοί πίνακες με την παρουσίαση των περιοχών Natura και των μικρών νησιωτικών υγροτόπων παρουσιάζονται στο Παράρτημα Π.7.

1.1.3.4 Παραδοσιακοί Οικισμοί

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από τον ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό παραδοσιακών οικισμών. Ο οικιστικός πλούτος αφορά τόσο σε παραδοσιακούς οικισμούς, όσο και σε ιστορικά κέντρα πόλεων και καταλαμβάνει σημαντική θέση στο οικιστικό δίκτυο των νησιών, αποτελώντας τον πυρήνα της κατοίκησης των ιστορικών χρόνων.

Οι παραδοσιακοί οικισμοί της Περιφέρειας είναι 74 και 3 οικισμοί είναι χαρακτηρισμένοι σαν περιοχές που έχουν ανάγκη ειδική προστασία. Από αυτούς οι 23 βρίσκονται στην Π.Ε Λέσβου, οι 19 στην Π.Ε Λήμνου, 1 στην Π.Ε Σάμου, 5 στην Π.Ε Ικαρίας και οι υπόλοιποι 29 στην Π.Ε Χίου.

Οι οικισμοί παρουσιάζουν διαφορετική δυναμική, ανάλογα με την ένταξή τους ή μη σε συμβατικές τουριστικές περιοχές, όπου συνήθως συνδυάζεται και η παρουσία περιβαλλοντικών πόρων (Κοκκάρι στη Σάμο και εν μέρει Πέτρα και Μόλυβο Μήθυμνα στη Λέσβο).

Οι παραδοσιακοί οικισμοί της Περιφέρειας παρουσιάζουν εξαιρετική ποικιλία ως προς το μέγεθος, το χαρακτήρα και τη σχετική θέση στο οικιστικό δίκτυο. Το κάθε νησί παρουσιάζει ιδιαίτερο χαρακτήρα, επηρεασμένο τόσο από το ανάγλυφό του, όσο και από την ιστορική του διαδρομή. Έτσι στη Χίο υπάρχει ο εγκαταλειμμένος οικισμός του Ανάβατου και ο δυναμικός οικισμός του Κάμπου. Μεταξύ όλων των οικιστικών συνόλων της Περιφέρειας, μεγάλος αριθμός έχει αξιολογηθεί ως σημαντικού ενδιαφέροντος και έχει υπαχθεί στο καθεστώς των διατηρητέων παραδοσιακών οικισμών.

Η δυναμική του πληθυσμού στους Παραδοσιακούς οικισμούς παρουσιάζει σε πολλές περιπτώσεις τάσεις βελτίωσης, αλλά όχι με συστηματικό τρόπο.

1.1.3.4.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί στις Τουριστικές Περιοχές

Περισσότερο ευνοημένοι είναι εκείνοι οι οικισμοί που εντάχθηκαν σε μια μικρή ή μεγάλη διαδικασία τουριστικής ανάπτυξης, συνδυάζοντας συνήθως την παραλιακή θέση με ένα γενικότερα αξιόλογο τοπίο. Αυτό φαίνεται καθαρά στο Κοκκάρι και το Πυθαγόρειο στη Σάμο, στην Πέτρα και εν μέρει στη Μήθυμνα (Μόλυβο) στη Λέσβο, των οποίων ο δυναμισμός οφείλεται στην παρουσία περιβαλλοντικών πόρων που μπόρεσαν να προσελκύσουν σημαντική τουριστική κίνηση. Η ύπαρξη του ίδιου του παραδοσιακού οικισμού, ακόμη και όταν αυτός προστατεύεται από αλλοιώσεις λόγω θεσμικού πλαισίου, αποτελεί σε αυτές τις περιοχές μάλλον ελάσσονα παράγοντα τουριστικής έλξης.

Η όποια «απογείωση» του τομέα του τουρισμού θα πρέπει να αποδοθεί στους τουριστικούς πόρους ολόκληρης της περιοχής, θεωρούμενης σε κλίμακα ομάδας όμορων νέων Δήμων.

Στις περιπτώσεις αυτές, η πολιτική προστασίας διαδραματίζει ένα χρήσιμο πλην όμως παθητικό ρόλο, δηλαδή προστατεύει τους οικισμούς από αλλοιώσεις εν όψει των πιέσεων οικοδόμησης που θα προέλθουν από την τουριστική ανάπτυξη. Η ίδια η διαδικασία διαχείρισης του πολιτιστικού αποθέματος των παραδοσιακών οικισμών, φανερώνουν την απουσία αλλά και την ανάγκη μιας ενεργούς πολιτικής, ικανής να αναδείξει τη συνετή ανάπτυξη του παραδοσιακού οικισμού σε αναπτυξιακό παράγοντα.

1.1.3.4.2 Παραδοσιακοί Οικισμοί Έξω από τις Συμβατικές Τουριστικές Περιοχές

Οι παραπάνω διαπιστώσεις γίνονται ακόμη πιο εμφανείς με την εξέταση των τάσεων που παρουσιάζουν οι οικισμοί που βρίσκονται έξω από τις καθιερωμένες τουριστικές περιοχές, τις παραλιακές περιοχές και το κύριο οδικό δίκτυο. Αυτοί οι οικισμοί ακολουθούν την τάση πληθυσμιακής αποψίλωσης των περιοχών στις οποίες εντάσσονται και ενδεχομένως σε μεγαλύτερο βαθμό.

Οι περιορισμοί που θέτουν τα διατάγματα προστασίας, σε συνδυασμό με την έλλειψη πολιτικής κινήτρων ή και συγκροτημένων προγραμμάτων ενίσχυσης των οικιστών, δημιουργούν συνθήκες κατοίκησης πολύ δυσμενέστερες από αυτές των άλλων «κανονικών» οικισμών.

Ένα πλήθος οικισμών της κατηγορίας αυτής βρίσκεται διάσπαρτο στο νησί της Χίου, όπου από τους 27 οικισμούς μόνο 8 οικισμοί παρουσιάζουν σχετικά θετική πληθυσμιακή εξέλιξη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, όταν τα απόλυτα μεγέθη πληθυσμού είναι πολύ μικρά, όπως στην περίπτωση του Ανάβατου της Χίου και άλλων οικισμών όπου ο πληθυσμός είναι κάτω των 50-70 ατόμων, βρίσκονται σε πλήρη αναντιστοιχία με το μέγεθος του οικιστικού αποθέματος. Επομένως, οι θετικές μεταβολές δεν έχουν και μεγάλη σημασία μια και σε κάθε περίπτωση πρόκειται για οικισμούς με σχεδόν 90% κενές κατοικίες.

Σε αυτούς τους οικισμούς, ακόμη και θετικά μέτρα κινήτρων δεν θα είχαν αποτέλεσμα μια και πρόκειται για κελύφη με πλήρως αποδιοργανωμένο κοινωνικο-οικονομικό ιστό.

1.1.3.4.3 Παραδοσιακοί Οικισμοί σε Περιοχές Σχετικά Δυναμικών Οικονομικών Δραστηριοτήτων

Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει οικισμούς που, εκτός από τον «παραδοσιακό» χαρακτηρισμό, τυχάνει να αποτελούν δυναμικότερα στοιχεία του οικιστικού δικτύου, είτε ως κεφαλοχώρια σε σχετικά δυναμικές αγροτικές περιοχές είτε λόγω της θέσης τους, κοντά ή μέσα σε αστικά και ημιαστικά κέντρα. Οι οικισμοί αυτοί, που συγκεντρώνουν μεγαλύτερο πληθυσμό, διαφοροποιούνται από τους παραπάνω επειδή ακριβώς ο κοινωνικο-οικονομικός τους ιστός υποστηρίζεται από ποικίλες οικονομικές δραστηριότητες και των τριών οικονομικών τομέων. Το μεγάλο πληθυσμιακό μέγεθος, που συνήθως οφείλεται σε μια ενδοχώρα με δυναμικότερη γεωργική δραστηριότητα, τους καθιστά λιγότερο προβληματικούς ακόμη και αν υφίστανται πληθυσμιακή μείωση. Χαρακτηριστική είναι η διαφορά μεταξύ Πυργίου και Μεστών στα Μαστιχοχώρια της Χίου, όπου το Πυργί μολονότι παρουσιάζει μια πληθυσμιακή μείωση -20% (τα Μεστά -25%) για τη δεκαετία 1971 - 1981, διατηρεί ένα δυναμισμό επειδή ο πληθυσμός του είναι τριπλάσιος αυτού των Μεστών (Πυργί: 1.164, Μεστά: 375).

1.1.3.5 Ιαματικές Πηγές

Το πλήθος και η ιδιαίτερη αξία των ιαματικών πηγών σε όλα σχεδόν τα νησιά, αποτελεί βασικό πλεονέκτημα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

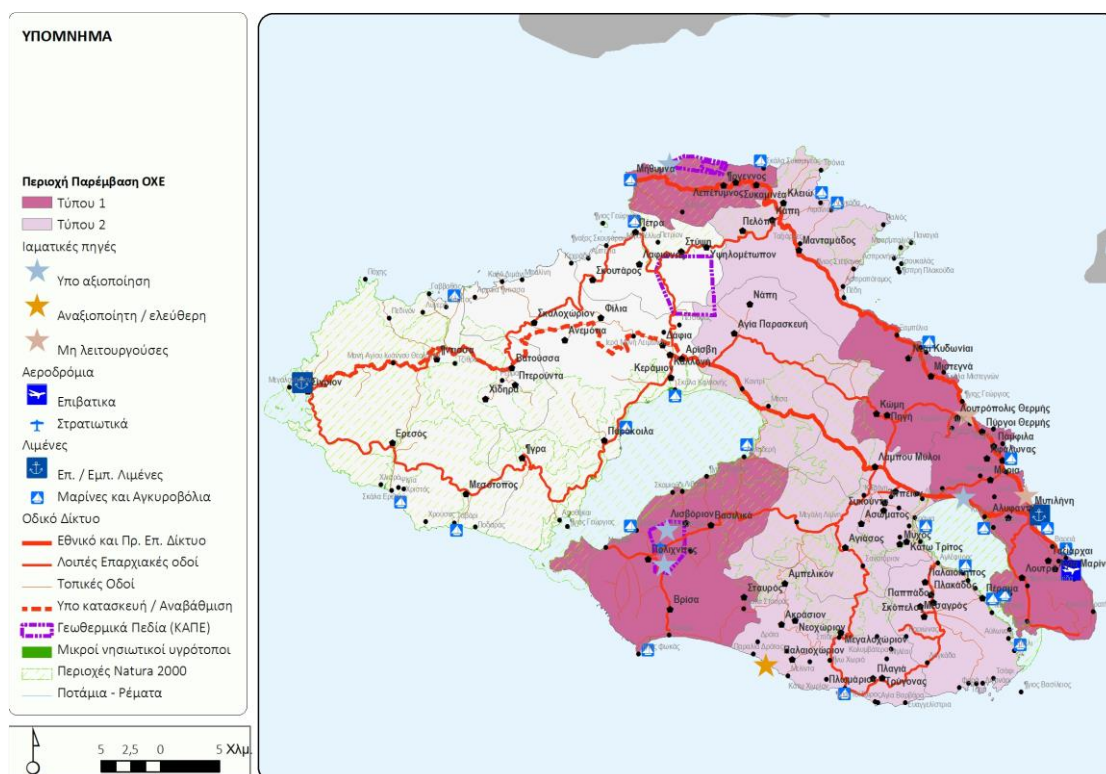
Οι περιοχές των ιαματικών πηγών σε Λέσβο, Ικαρία, Λήμνο και Χίο συνδυάζουν την ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος, την ιστορική κληρονομιά και παράδοση (θερμαλιστικά κέντρα γνωστά από την αρχαιότητα), τον αρχιτεκτονικό πλούτο και το ενδιαφέρον των βυζαντινών και οθωμανικών εγκαταστάσεων, με την φήμη για τις ιαματικές τους ιδιότητες και την άμεση γειτνίαση με βασικούς τουριστικούς προορισμούς των νησιών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος «Ιαματικές Πηγές και Λουτρότοποι» του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (2016), η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατατάσσεται στη τρίτη θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας με 11 λουτρικές μονάδες (5 στη Λέσβο, 4 στην Ικαρία και από 1 σε Λήμνο και Χίο), εκ των οποίων οι 8 ανήκουν σε Δημοτικές Επιχειρήσεις και οι 3 σε Ιδιωτικές Επιχειρήσεις. Κοινό χαρακτηριστικό των ιαματικών πηγών είναι ότι βρίσκονται κοντά στη θάλασσα.

1.1.3.5.1 Λέσβος

Στην Λέσβο και ιδιαίτερα στο ανατολικό τμήμα υπάρχει μεγάλος αριθμός θερμών αναβλύσεων, συνήθως κοντά στην θάλασσα ή σε μικρή απόσταση από αυτήν, με τη θερμοκρασία τους κυμαίνεται από 39,0°C έως 92,0°C. Οι πηγές του νησιού είναι οι εξής:

- Εν λειτουργία: Ευθαλούς, Πολυχνίτου, Κόλπου Γέρας (Θέρμα)
- Δεν λειτουργούν: Λισβορίου, Λουτρόπολης Θερμής
- Λοιπές: Πλωμαρίου (Παναγία Κρυφή, με ελεύθερες παροχές μέσα στη θάλασσα), Αργένου (ψηλή θερμοκρασία κατάλληλη για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ελεύθερες παροχές μέσα στη θάλασσα), Πυργίου (Αγίας Μελάνης: ελεύθερη), Κουρτζή (εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις) και Γερακαρίου (χτιστή εξωτερική μπανιέρα).

Χάρτης 7: Ιαματικές Πηγές Λέσβου

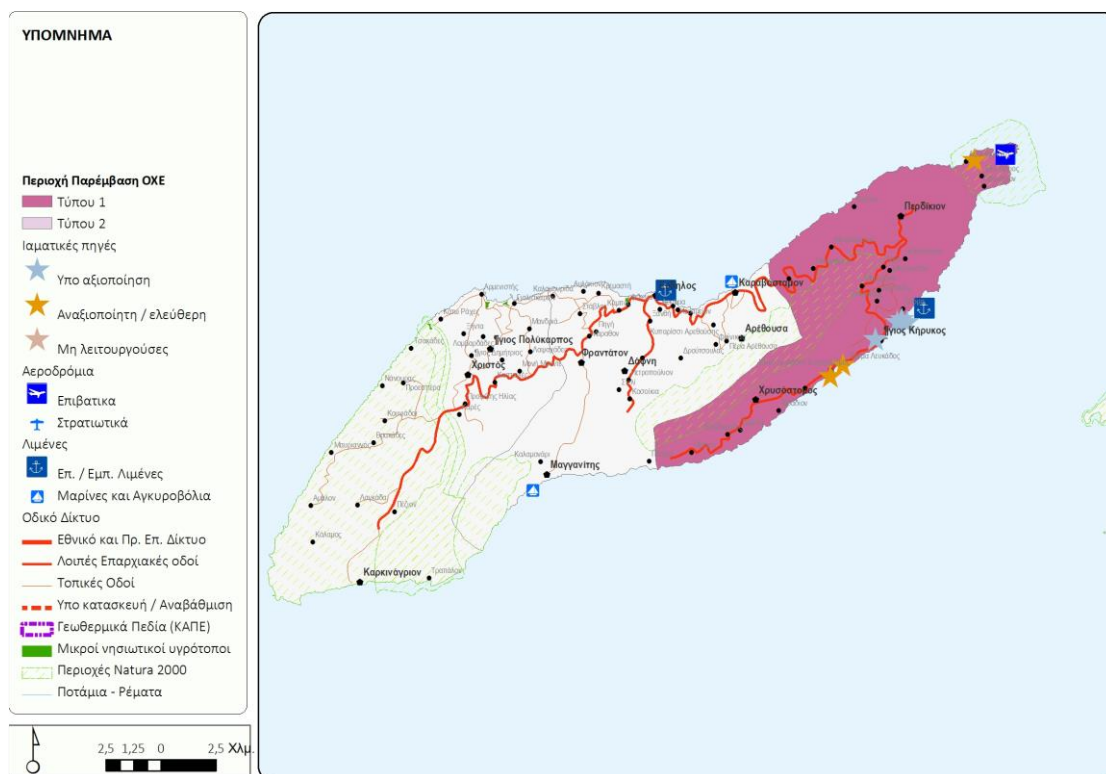
Πηγή: Εμπειρογνωμοσύνη για την Εξειδίκευση των Δράσεων Θερμαλισμού

1.1.3.5.2 Ικαρία

Οι πηγές της Ικαρίας θεωρούνται μεταξύ των πλέον ραδιενεργών πηγών του κόσμου. Είναι ανερχόμενες από τη θάλασσα και φτάνουν στην επιφάνεια μέσω επιφανειακών διαχωρισμών των πετρωμάτων, ρηγματών και ρωγμών, μεταλλικών φλεβών και πτυχώσεων. Ανήκουν στην κατηγορία των υπέρθερμων ραδιενεργών αλιπηγών, διαφέροντας μεταξύ τους ως προς την περιεκτικότητα του ραδονίου και της θερμοκρασίας. Η θερμοκρασία τους κυμαίνεται από 31,0°C έως 58,0°C και υπόκεινται σε μικρές μεταβολές. Οι πηγές Θερμό και Χλιό - Θερμό βρίσκονται δυτικά του Αγίου Κηρύκου και σε απόσταση 2.500 μ. και 1.800 μ. αντίστοιχα στην περιοχή Λευκάδας.

Η πηγή Ασκληπιού βρίσκεται στην πόλη του Αγ. Κηρύκου. Πέντε πηγές του Σπηλαίου (σιδηρούχος αλιπηγή 57oC), του Παμφίλη, του Κράτσα (αξιοποιείται από ιδιώτη), της Αρτέμιδος και του Απόλλωνος βρίσκονται στην περιοχή των Θερμών. Ως λουτροκαταστήματα του Δήμου Ικαρίας λειτουργούν οι πηγές του Σπηλαίου και της Αρτέμιδος – Απόλλωνος. Υπάρχουν οι μη αξιοποιημένες πηγές στην Λευκάδα, όπου η πρόσβαση είναι εξαιρετικά προβληματική, αλλά και στα χαλασμένα Θέρμα, που βρίσκονται στην φύση δίπλα στην θάλασσα. Η πηγή της Λευκάδας ανήκε στον ΕΟΤ, αλλά με νόμο του 2012 η πηγή παραχωρείται στο Δήμο Ικαρίας. Στη βορειοανατολική ακτή του νησιού βρίσκεται η πηγή της Αγίας Κυριακής, η οποία ανήκει στο Δήμο Ικαρίας, και σε αυτήν βρίσκονται παλιές εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις λουτήρων. Στην περιοχή του Ξυλοσύρτη αναβλύζει μια άλλη πηγή 10 μ. από τη θάλασσα με την ονομασία «Αθάνατο νερό». Το νερό της πηγής αυτής, διουρητικό, βοηθάει στην αποβολή λίθων και άμμου από τα νεφρά και την κύστη (ανάγκη αξιοποίησης της πηγής – εμφιάλωση). Μεγάλη η αναγκαιότητα βελτίωσης, εκσυγχρονισμού και αξιοποίησης των ιαματικών πηγών της Ικαρίας.

Χάρτης 8: Ιαματικές Πηγές Ικαρίας

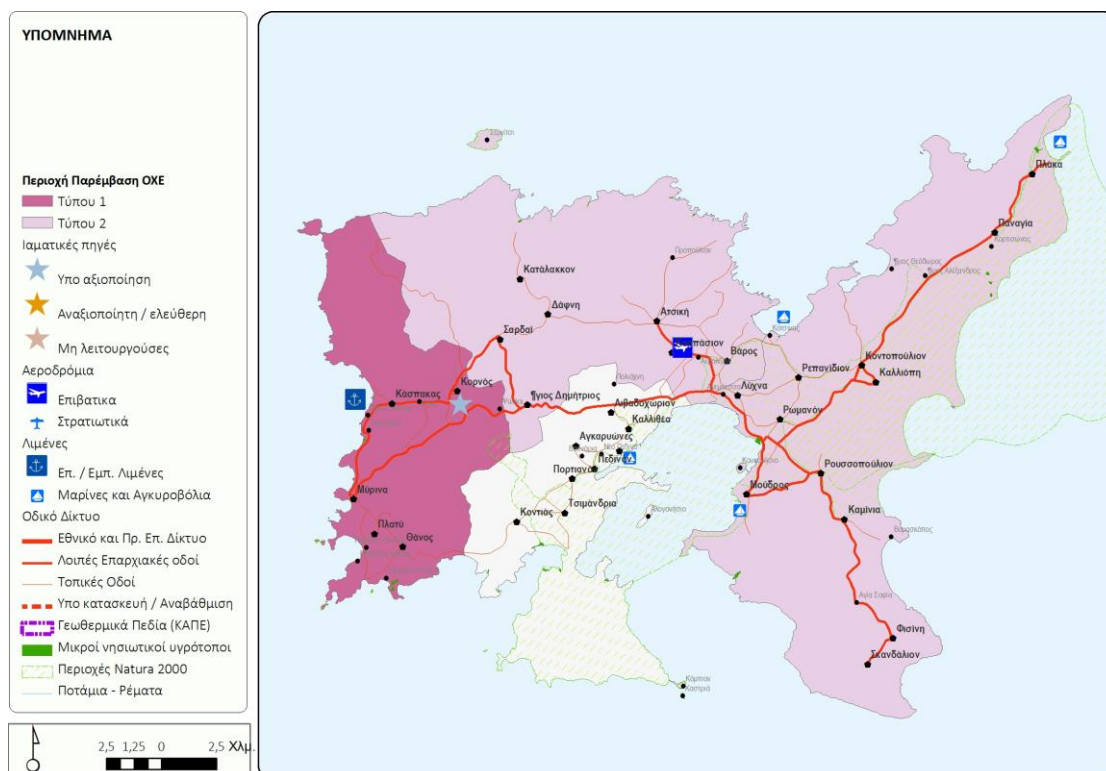
Πηγή: Εμπειρογνομοσύνη για την Εξειδίκευση των Δράσεων Θερμαλισμού

1.1.3.5.3 Λήμνος

Βορειοανατολικά της Μύρινας (4 χλμ.) και νότια του γραφικού χωριού Κορνός, σε μια τοποθεσία με πλατάνια και λεύκες βρίσκονται τα Θέρμα, με τις θερμομεταλλικές πηγές, όπου και λειτουργούν ιαματικά λουτρά από την εποχή της Τουρκοκρατίας.

Αρχαιολογικά ευρήματα, όπως είναι οι παλιές δεξαμενές καθώς και ευρήματα κτιρίων, αποδεικνύουν τη χρήση των ιαματικών πηγών στα Θέρμα από τη Βυζαντινή και Ρωμαϊκή περίοδο. Κατά την τουρκοκρατία στο κτήριο στεγαζόταν χαμάμ. Η ιστορία των Θερμών φτάνει μέχρι την ομηρική εποχή. Η «Λημνία γη» (ιαματικός πηλός) υπήρξε από την αρχαιότητα το πρώτο θεραπευτικό υλικό που χρησιμοποίησε ο άνθρωπος για τη φροντίδα της υγείας του.

Χάρτης 9: Ιαματικές Πηγές Λήμνου

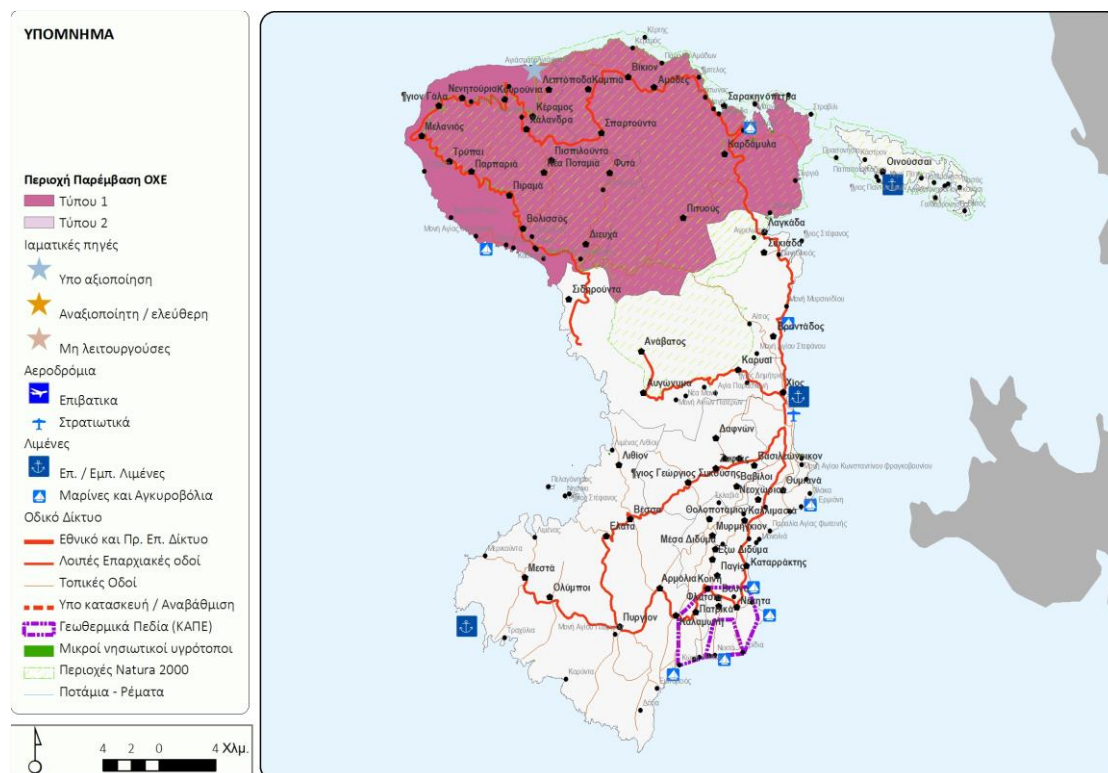
Πηγή: Εμπειρογνωμοσύνη για την Εξειδίκευση των Δράσεων Θερμαλισμού

1.1.3.5.4 Χίος

Η πηγή Αγιασμάτων βρίσκεται στον ομώνυμο οικισμό στο βορειότερο σημείο του νησιού της Χίου και απέχει 55 χλμ. περίπου από την πρωτεύουσα του νησιού. Το θερμό ιαματικό νερό, η ασκοθάλασσα (ιδανική περίπτωση για εισπνοθεραπεία), οι πεζοπορικές διαδρομές στην καταπράσινη κοιλάδα Αγιασμάτων, το ήρεμο και ανεπιτήδευτο τοπίο, συνθέτουν ένα μοναδικό περιβάλλον για θεραπεία, πρόληψη, αναζωογόνηση και ευεξία για όλες τις ηλικίες.

Οι ιαματικές πηγές αναβλύζουν κοντά στην παραλία και παρουσιάζουν σημαντική κίνηση την καλοκαιρινή περίοδο. Η θερμοκρασία των νερών της πηγής των Αγιασμάτων που χρησιμοποιούνται για υδροθεραπεία είναι 57,5°C και περιλαμβάνουν αρκετά μεταλλικά στοιχεία. Σε απόσταση 100 μ. περίπου από την θερμή ιαματική πηγή, βρίσκεται και η πηγή κρύου μεταλλικού νερού της Λευκάντριας, το νερό της οποίας αναβλύζει σε 22°C περίπου και είναι κατάλληλο για ποσιθεραπεία (συμβάλλει στην θεραπεία της νεφρολιθίασης).

Χάρτης 10: Ιαματικές Πηγές Χίου

Πηγή: Εμπειρογνωμοσύνη για την Εξειδίκευση των Δράσεων Θερμαλισμού

1.1.4 Βασικές Υποδομές

1.1.4.1 Αεροδρόμια

Όσον αφορά στις αερομεταφορές, στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου υπάρχουν 5 εν λειτουργία πολιτικά αεροδρόμια στα πέντε μεγαλύτερα νησιά (Λήμνος, Μυτιλήνη, Χίος, Σάμος, Ικαρία). Οι υποδομές είναι σε ένα βαθμό ικανοποιητικές, σε κάθε περίπτωση όμως ο βαθμός προσπελασιμότητας στις αερομεταφορές προσδιορίζεται από τις συχνότητες των δρομολογίων πρωτίστως και δευτερευόντως στο επίπεδο των υποδομών.

Επιπλέον υπάρχουν:

- Στρατιωτικό Αεροδρόμιο στον Πολυχίτο Μυτιλήνης (Δεν λειτουργεί).
- Αεροδρόμιο 3km N-A των Μεστών παρά τον οικισμό Ολύμπι Χίου (Δεν λειτουργεί).

Τρία Α/Δ (Λήμνος, Μυτιλήνη, Σάμος) είναι διεθνή. Ο αερολιμένας Χίου έχει ορισθεί από την ΥΠΑ ως Περιστασιακά οριζόμενο Σημείο Εισόδου – Εξόδου της Χώρας (βάσει ετησίως εκδιδόμενης υπουργικής απόφασης) ενώ ο αερολιμένας της Ικαρίας εξυπηρετεί μόνον πτήσεις εσωτερικού.

Η ύπαρξη και λειτουργία των 5 Α/Δ και ιδίως αυτών που εξυπηρετούν και διεθνείς πτήσεις είναι ένα πολύ ισχυρό προνόμιο που δρα ενάντια στην απομόνωση των νησιών της περιφέρειας.

Όλα τα νησιά της Περιφέρειας συνδέονται απευθείας με την Αθήνα. Με τη Θεσσαλονίκη συνδέονται απευθείας, με ενδιάμεσους σταθμούς η Λήμνος, η Μυτιλήνη, η Χίος, η Σάμος και η Ικαρία.

Όλα τα νησιά εκτός της Ικαρίας συνδέονται τη θερινή περίοδο με διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις. Οι πτήσεις charter εξαρτώνται από το ετήσιο πρόγραμμα των tour operators.

Στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου λειτουργούν υπό την εποπτεία της Υ.Π.Α. 5 δημοτικά ελικοδρόμια στα νησιά Άγιος Ευστράτιος, Μυτιλήνη (Ερεσσός), Ψαρά, Φούρνοι και Ικαρία (Ράχες). Το ελικοδρόμιο των Ραχών κατασκευάστηκε και λειτούργησε πρόσφατα (2009) ενώ τα υπόλοιπα προϋπήρχαν του έτους 2000.

Όλα τα ελικοδρόμια λειτουργούν περιστασιακά κατόπιν συνεννόησης με την αντίστοιχη δημοτική αρχή η οποία τα διαχειρίζεται.

Τα ελικοδρόμια εξυπηρετούν κυρίως μεταφορές έκτακτων αναγκών και σαφώς αραιότερα περιηγήσεις.

Εξυπηρέτηση ελικοπτέρων μπορεί να προσφερθεί και από τα υπάρχοντα αεροδρόμια.

Ο υπερκείμενος σχεδιασμός ευνοεί την ύπαρξη και ανάπτυξη ελικοδρομίων κατά προτεραιότητα σε μειονεκτικές και απομονωμένες περιοχές.

Σε ό,τι αφορά τα υδροπλάνα και τα ιπτάμενα πλοία (Flying Boats), έχουν γίνει απόπειρες επανεισαγωγής του τύπου «υδροπλάνο» στην αλυσίδα μεταφορών. Ο χώρος της Περιφέρειας διαθέτει περιοχές κατάλληλες για την εξυπηρέτηση αυτού του μέσου.

Ήδη ορισμένα λιμενικά ταμεία έχουν προχωρήσει διαπραγματευτικές επαφές με ενδιαμέσους φορείς ενώ παράλληλα προετοιμάζεται η διαδικασία αδειοδότησης και κατασκευής του απαιτούμενου έργου υποδομών υδατοδρομίων.

1.1.4.2 Οδικό Δίκτυο

Στις οδικές μεταφορές έχει υπάρξει σημαντική βελτίωση στο εσωτερικό δίκτυο των οδικών αρτηριών, κυρίως στο επαρχιακό δίκτυο, ενώ όμως παραμένουν σημαντικές ανάγκες βελτίωσης κυρίως του εθνικού και δευτερευόντως του επαρχιακού οδικού δικτύου, για την μείωση των χρονοαποστάσεων και την άμβλυση της επικινδυνότητας των δρόμων. Το εθνικό οδικό δίκτυο στα νησιά του Βορείου Αιγαίου έχει συνολικό μήκος 124,3 χλμ, εκ των οποίων τα 60 χλμ είναι στις Π.Ε. Λέσβου και Λήμνου, τα 40,3 χλμ στην Π.Ε. Χίου και τα 24 χλμ στις Π.Ε. Σάμου και Ικαρίας. Το επαρχιακό οδικό δίκτυο ανέρχεται σε 1.222 χλμ. ενώ με τις παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν, το συνολικό μήκος του επαρχιακού δικτύου ανήλθε στα 1.252 χλμ, ενώ τέλος το αγροτικό, εκτείνεται σε 2.600 χιλιόμετρα περίπου, με προβλήματα βατότητας και γενικότερα ποιότητας.

Όσον αφορά την χάραξη των εθνικών – επαρχιακών δρόμων στα νησιά παρατηρούνται τα εξής προβλήματα:

- Υπάρχουν μεγάλες ευθυγραμμίες οι οποίες οδηγούν σε απότομες στροφές. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν πληρούνται τα κριτήρια ασφαλείας I και II των Οδηγιών Μελετών Οδικών Έργων (ΟΜΟΕ).
- Προβλήματα ορατότητας είτε σε κλειστές στροφές είτε λόγω ύπαρξης δένδρων και άλλων εμποδίων. Άλλο πρόβλημα είναι η περιορισμένη ορατότητα στην κυρτή κατακόρυφη καμπύλη της μηκοτομής μίας οδού λόγω μικρής ακτίνας.
- Κακός σχεδιασμός στις στροφές, ο οποίος οφείλεται είτε σε απότομη μετάβαση από ευθυγραμμία σε τόξο κύκλου χωρίς να μεσολαβεί κλωθοειδής καμπύλη, είτε σε αρνητικές επικλίσεις της διατομής της οδού οι οποίες οδηγούν προς το εξωτερικό της καμπύλης.

- Κακή αποστράγγιση της οδού λόγω περιορισμένων κλίσεων – επικλίσεων ειδικά σε περιοχές κοίλων κατακόρυφων καμπύλων και συναρμογής αντίρροπων επικλίσεων στις διατομές. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο ακόμα και σε νέους δρόμους όπου υποτίθεται ότι έχουν γίνει με σύγχρονες προδιαγραφές.
- Πτώση χωματισμών και βράχων σε πολλά τμήματα του οδοστρώματος λόγω μη λήψης επαρκών μέτρων προστασίας από καταπτώσεις.
- Κακή συντήρηση ή και καταστροφή της οριζόντιας και κατακόρυφης σήμανσης των οδών. Έτσι διαγραμμίσεις σε κόμβους ή και σε άλλα τμήματα της οδού έχουν σβήσει και δεν φαίνονται από τους οδηγούς. Επίσης, πολλά σήματα της τροχαίας είναι κατεστραμμένα λόγω βανδαλισμών (νέα μόδα) ή παλαιότητας. Ακόμα, πολλά από τα σήματα αυτά είναι σε ακατάλληλη θέση και ύψος και συνήθως καλυμμένα από βλάστηση.
- Πολύ επικίνδυνα επίσης σημεία είναι η διαμόρφωση και λειτουργία εισόδων – εξόδων σε αγροκτήματα και ιδιοκτησίες πάνω ακριβώς στον κεντρικό δρόμο χωρίς κανένα στοιχειώδη σχεδιασμό ασφαλείας. Συνήθως υιοθετείται η εύκολη λύση, κατά τη φάση ασφαλτόστρωσης της οδού και ύστερα από πίεση των περιοίκων.
- Ο σχεδιασμός των κόμβων σε κεντρικές διασταυρώσεις δεν είναι πάντα ο καλύτερα δυνατός. Τα ρεύματα των διασταυρώσεων, σε αρκετές περιπτώσεις, αν και έχουν σωστή γενικά διαμόρφωση, δεν έχουν «άνετα» γεωμετρικά χαρακτηριστικά και μπερδεύουν τον οδηγό. Οι κόμβοι αυτοί βρίσκονται συνήθως μετά από κλειστές στροφές και η τυχόν βελτίωσή τους γίνεται στην ίδια θέση.
- Ένα άλλο επιμέρους πρόβλημα που εντοπίζεται είναι η μη επαρκής σήμανση κατά την εκτέλεση οδικών έργων (εργοταξιακή οδική σήμανση) ειδικά κατά την διοχέτευση της κυκλοφορίας στους υπό κατασκευή κόμβους.
- Επικίνδυνοι χαρακτηρίζονται κόμβοι και πλατείες αδιαμόρφωτες στα πολεοδομικά συγκροτήματα των νησιών.

1.1.4.3 Λιμενικές και Αλιευτικές Υποδομές

Όσον αφορά στις θαλάσσιες μεταφορές, το σύστημα των λιμένων του Αιγαίου λειτουργεί ως ένα ισχυρά ιεραρχημένο σύστημα με κέντρο το λιμένα του Πειραιά και ακτινωτές συνδέσεις με τα νησιά. Τα λιμάνια είναι κυρίως μικτά, αν εξαιρεθεί η περίπτωση της Λέσβου όπου υπάρχουν και αμιγώς εμπορικοί λιμένες (Πέραμα Γέρας, Πέτρα, Σκάλα Καλλονής, Πάμφιλα).

Η σπουδαιότητα των λιμενικών υποδομών στο νησιωτικό χώρο αναδεικνύεται τόσο ιστορικά, όσο και στο πλαίσιο των προοπτικών που αποδίδονται από το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό στις θαλάσσιες μεταφορές. Για τα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει η ακτοπλοΐα μικρών αποστάσεων. Οι κύριοι λιμένες της Περιφέρειας έχουν ικανοποιητική θέση και επιφάνεια (με εξαίρεση τον λιμένα της Χίου) και έχουν κατασκευαστεί σε προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, μεγαλύτερης συγκριτικά έκτασης των θαλάσσιων εμπορευματικών συναλλαγών.

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου στο σύνολο των νησιών υπάρχουν 16 λιμάνια που θεωρούνται ως τα κυριότερα. Η πλειοψηφία αυτών έχουν χαρακτηριστεί ως Διεθνούς ή Μείζονος Ενδιαφέροντος, Εθνικής ή Τοπικής Σημασίας. Σε εξέλιξη βρίσκεται η κατασκευή του λιμένα Σιγρίου στη Λέσβο και η αναβάθμιση του λιμένα Φούρνων Κορσεών.

Σημειώνεται πως σε μερικούς λιμένες της Περιφέρειας φιλοξενούνται και κρουαζιερόπλοια. Οι υφιστάμενες υποδομές έχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Στόχος πρέπει να είναι η εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων με αναβάθμιση των υφιστάμενων ευκολιών αλλά και κατασκευή υποδομών σε όλα τα κυριότερα λιμάνια της Περιφέρειας ώστε να ενισχυθεί ο τομέας αυτός του θαλάσσιου τουρισμού.

Στην Περιφέρεια υπάρχουν δύο μαρίνες σε λειτουργία με 473 θέσεις ελλιμενισμού στο σύνολο τους.

Τα νησιά συνδέονται ακτοποικικά τόσο ενδοπεριφερειακά όσο και με άλλα λιμάνια της χώρας εκτός της Περιφέρειας. Σχεδόν όλα τα νησιά συνδέονται με την Αθήνα (σύνδεση με το λιμάνι του Πειραιά ή του Λαυρίου), ενώ λιγότερα είναι αυτά που συνδέονται με τη Θεσσαλονίκη. Περιβαλλοντικές Υποδομές

1.1.4.4 Υποδομές Αποχέτευσης

Σε ό,τι αφορά την διαχείριση υγρών αποβλήτων, στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου δεν καταγράφεται κανένας οικισμός Α' προτεραιότητας (πληθυσμός αιχμής μεγαλύτερος από 10.000 και διάθεση σε ευαίσθητο αποδέκτη). Στους οικισμούς Β' προτεραιότητας (πληθυσμός αιχμής μεγαλύτερος από 15.000 και διάθεση σε κανονικό αποδέκτη) ανήκουν η Χίος (αποδέκτης η εγγύς θαλάσσια περιοχή) και η Μυτιλήνη (αποδέκτης η εγγύς θαλάσσια περιοχή), που εξυπηρετούνται από τις αντίστοιχες αυτόνομες εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων.

Στο σύνολο των 13 οικισμών της Περιφέρειας υπάρχουν 5 οικισμοί χωρίς τα απαραίτητα έργα υποδομής (δίκτυα ή / και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων - ΕΕΛ) που σχετίζονται με τη διαχείριση των λυμάτων, από τους οποίους ο ένας (Αγία Παρασκευή) προβλέπεται να συνδεθεί με την υφιστάμενη εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων της Καλλονής και οι 4 υπολείπονται δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ. Από τους υπόλοιπους οικισμούς, οι 5 διαθέτουν ΕΕΛ σε λειτουργία (Πλωμάρι, Μήθυμνα, Καρλόβασι, Κοκκάρι και Πυθαγόρειο) και οι υπόλοιποι 3 (Πέτρα, Μύρινα και Σάμος) έχουν σε εξέλιξη έργα κατασκευής τόσο ΕΕΛ όσο και ΔΑ.

Ικανοποιητικές χαρακτηρίζονται οι υποδομές και η εξέλιξη της διαδικασίας διαχείρισης υγρών αποβλήτων με εξαίρεση το σημαντικό πρόβλημα στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) Προσφύγων και Μεταναστών στη Μόρια της Λέσβου. Σύμφωνα με έκθεση αυτοψίας της Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας Π.Ε. Λέσβου (αρ. πρωτ. ΔΔΥ οικ.3123/18.10.2018), οι συνθήκες υγιεινής στο χώρο του ΚΥΤ είναι κάκιστες.

Το Κέντρο δεν διαθέτει αποχετευτικό δίκτυο ούτε μονάδα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων. Τα λύματα συλλέγονται σε τρεις υπέργειες δεξαμενές και κατά τη διάρκεια της ημέρας μεταφέρονται με βυτιοφόρα στο Βιολογικό Καθαρισμό Μυτιλήνης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, οι προτεραιότητες και προτάσεις πολιτικής στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων είναι η επίτευξη στόχων Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης απορριμμάτων (εκτροπή από ταφή, ανακύκλωση, κομποστοποίηση).

Ολοκλήρωση υποδομών λυμάτων για τους οικισμούς Γ προτεραιότητας και σταδιακή παρέμβαση και σε οικισμούς Δ προτεραιότητας και τουριστικές περιοχές.

1.1.4.5 Υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων

Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου γίνεται με βάση τις κατευθύνσεις του εγκεκριμένου (ΦΕΚ Β' 321/07.02.2017) Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠεΣΔΑ). Οι στόχοι του ΠεΣΔΑ της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου είναι οι ακόλουθοι:

- Η βιώσιμη διαχείριση αποβλήτων στο σύνολο της Περιφέρειας
- Η πρόληψη ή μείωση της παραγωγής αποβλήτων (ποσοτική μείωση) καθώς και μείωση της περιεκτικότητάς τους σε επικίνδυνες ουσίες (ποιοτική βελτίωση).
- Επαναχρησιμοποίηση υλικών από τα απόβλητα με χωριστή συλλογή σε τέσσερα (4) ρεύματα (χαρτί, γυαλί, μέταλλα και πλαστικό)
- Χωριστή συλλογή των βιοαποβλήτων
- Αξιοποίηση των αποβλήτων (ανακύκλωση και ανάκτηση ενέργειας)
- Εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει»
- Εφαρμογή της αρχής της εγγύτητας
- Χρησιμοποίηση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη την τεχνολογική εφαρμοσιμότητα και την οικονομική βιωσιμότητα
- Προώθηση της οργάνωσης, με την ευθύνη του παραγωγού, ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης των άλλων ρευμάτων αποβλήτων, πλην των αστικών: μη επικίνδυνα βιομηχανικά, ελαστικά αυτοκινήτων, ΑΕΕΚ, ΟΤΚΖ, ΑΗΗΕ, ιλύες ΕΕΛ, επικίνδυνα αστικά στερεά απόβλητα, κ.λπ.
- Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στους τομείς που παρουσιάζουν επιχειρηματικό ενδιαφέρον
- Αποκατάσταση όλων των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων
- Ασφαλής τελική διάθεση των αποβλήτων
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού έτσι ώστε να υπάρχει ενεργή συμμετοχή και ευθύνη των πολιτών στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.

Οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση, τη διαχείριση της αποκομιδής όλων των στερεών αποβλήτων, την υγειονομική επεξεργασία και διάθεσή τους στις Διαχειριστικές Ενότητες (Δ.Ε.) ευθύνης τους. Στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου έχουν συσταθεί και λειτουργούν τρεις (3) ΦοΔΣΑ:

- Η Διαδημοτική Επιχείρηση Διαχείρισης Απορριμμάτων και Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης Λέσβου Α.Ε., η οποία είναι υπεύθυνη για τον Δήμο Λέσβου (1η Δ.Ε.)
- Η Διαδημοτική Επιχείρηση Διαχείρισης Απορριμμάτων και Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης Λήμνου Α.Ε., η οποία είναι υπεύθυνη για τους Δήμους Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου (2^η Δ.Ε.)
- Η Διαχείριση Απορριμμάτων Νοτίου Χίου Α.Ε., η οποία είναι υπεύθυνη για τους Δήμους Χίου, Ψαρών και Οινουσσών (3η Δ.Ε.)
- Σε ό,τι αφορά τις Δ.Ε. 4 (Δήμος Σάμου), 5 (Δήμος Ικαρίας) και 6 (Δήμος Φούρνων Κορσεών), η διαχείριση των στερεών αποβλήτων γίνεται από τις υπηρεσίες των Δήμων.

Στον εγκεκριμένο ΠεΣΔΑ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου προβλέπεται η σύσταση ενιαίου Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) Νήσων Βορείου Αιγαίου με έδρα τη Μυτιλήνη, οποίος θα είναι αρμόδιος για την ολοκληρωμένη διαχείριση και λειτουργία των υφιστάμενων και προγραμματιζόμενων έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων του συνόλου των δήμων της περιφέρειας.

Σε αυτόν θα υπάγονται τα παραρτήματα του φορέα σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα ως πρώτη βαθμίδα δραστηριοποίησής του. Ωστόσο δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη η σύσταση του ανωτέρω φορέα ούτε των ΦοΣΔΑ των Π.Ε. 4, 5 και 6 με αποτέλεσμα το τομέας διαχείρισης απορριμμάτων να παρουσιάζει λειτουργικές αδυναμίες.

Σε ό,τι αφορά την συλλογή αποβλήτων, στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου βρίσκονται σε λειτουργία οι ακόλουθοι Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ):

- Ένας (1) σταθερός ΣΜΑ Μυτιλήνης στην θέση Ουτζά - Λεμονού, ο οποίος δέχεται τα απορρίμματα των Δ.Ε Μυτιλήνης, Λουτροπόλεως Θερμής, Ευεργέτουλας και Αγιάσου.
- Ένας (1) κινητός ΣΜΑ που εξυπηρετεί τη Δ.Ε. Ερεσού - Αντίσσης στη θέση «Σκαμιούδα», της Δ.Κ. Άντισσας.
- Ένας (1) κινητός ΣΜΑ που εξυπηρετεί τις Δ.Ε Γέρας και Πλωμαρίου στη Θέση «Πεύκαρα» της Τ.Κ. Σκοπέλου, της Δ.Ε. Γέρας.
- Ένας (1) κινητός ΣΜΑ που εξυπηρετεί τη Δ.Ε. Πολιχνίτου στη θέση «Οξύς», της Δ.Κ. Πολιχνίτου.
- Επιπλέον ένας (1) Κινητός ΣΜΑ, στη Δ.Κ. Πέτρας βρίσκεται υπό κατασκευή.
- Ένας (1) ΣΜΑ στον Άγιο Ευστράτιο
- Τρεις (3) ΣΜΑ στη Χίο, ο ΣΜΑ Αμανής που εξυπηρετεί Αμανή και Ομηρούπολη, ο ΣΜΑ Χίου με δυναμικότητα, ο ΣΜΑ Καρδαμύλων.

Στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου λειτουργούν συνολικά επτά (7) Χ.Υ.Τ.Α.:

- Ένας (1) Χ.Υ.Τ.Α. στη Λέσβο
- Ένας (1) Χ.Υ.Τ.Α. στη Λήμνο
- Δυο (2) Χ.Υ.Τ.Α. στη Χίο (1^{ης} και 2^{ης} Δ.Ε. Χίου)
- Δυο (2) Χ.Υ.Τ.Α. στη Σάμο (Ανατολικής και Δυτικής Σάμου)
- Ένας (1) Χ.Υ.Τ.Α. στους Φούρνους
- Ο Χ.Υ.Τ.Α. Ικαρίας έχει αδειοδοτηθεί περιβαλλοντικά

Σε ό,τι αφορά τους Χ.Α.Δ.Α., σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, 116 Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (Χ.Α.Δ.Α.), εκ των οποίων οι 80 έχουν αποκατασταθεί, οι 21 παραμένουν σε λειτουργία και οι 15 βρίσκονται σε διαδικασία άμεσης αποκατάστασης, από τους οποίους, οι 13 είναι υψηλής και μέσης επικινδυνότητας, εκ των οποίων οι 8 έχουν ενταχθεί σε χρηματοδοτικά προγράμματα και οι 5 δεν έχουν χρηματοδοτηθεί ούτε έχει γίνει πρόταση χρηματοδότησής τους, και οι 2 Χ.Α.Δ.Α. είναι χαμηλής επικινδυνότητας, από τους οποίους ο ένας έχει ενταχθεί σε χρηματοδοτικά προγράμματα και τον άλλο αναμένεται να υποβληθεί πρόταση. Ειδικότερα, για την αποκατάσταση του Χ.Α.Δ.Α. Ικαρίας, γίνεται προσπάθεια υποβολής αίτησης χρηματοδότησης στο πλαίσιο πρόσκλησης της ΕΥΔ Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ που αφορά δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων σε νησιά και μικρούς απομακρυσμένους οικισμούς σε Περιφέρειες Μετάβασης.

Στο ΠεΣΔΑ προβλέπεται η κατασκευή και λειτουργία τριών (3) Μονάδων Ανάκτησης Υλικών (από μία μονάδα στις Π.Ε. Λέσβου, Χίου και Σάμου) οι οποίες σε συνδυασμό με τη χωριστή συλλογή υλικών συσκευασίας θα οδηγούσαν στην επίτευξη των στόχων επαναχρησιμοποίησης / ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας για την Περιφέρεια. Επίσης προβλέπεται η κατασκευή και λειτουργία πέντε (5) μονάδων κομποστοποίησης (1 ανά Περιφερειακή Ενότητα) οι οποίες σε συνδυασμό με τη χωριστή συλλογή βιοαποδομήσιμων θα συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων εκτροπής βιοαποδομήσιμων υλικών από την Ταφή.

Τα Πράσινα Σημεία είναι οριοθετημένοι και κατάλληλα διαμορφωμένοι χώροι με τις απαραίτητες κτιριακές εγκαταστάσεις και τον αναγκαίο μηχανολογικό εξοπλισμό, όπου οι πολίτες μπορούν να μεταφέρουν ανακυκλώσιμα υλικά, όπως χαρτί, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά, υφάσματα, βρώσιμα έλαια ή χρησιμοποιημένα αντικείμενα, ρουχισμό, έπιπλα, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, προκειμένου να προωθηθούν στη συνέχεια για ανακύκλωση ή για επαναχρησιμοποίηση. Τα Πράσινα Σημεία δύνανται να συμπληρώνονται με δορυφορικά μικρά πράσινα σημεία συλλογής σε διάφορες περιοχές της κάθε περιοχής, ανάλογα με την πολιτική που θα καθορίσει ο Δήμος.

Η δημιουργία Πράσινων Σημείων, συμβάλλει τα μέγιστα στην προώθηση της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση υλικών και πρώτων υλών που μπορούν εκ νέου να αξιοποιηθούν, την εξοικονόμηση σημαντικών πόρων, τη βελτίωση της καθημερινότητάς μας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Στο ΠεΣΔΑ Βορείου Αιγαίου, προβλέπεται η δημιουργία των ακόλουθων Πράσινων Σημείων ανά Διαχειριστική Ενότητα (Δ.Ε.):

- Δ.Ε. Λέσβου
Λειτουργία έξι (6) πράσινων σημείων σε Μυτιλήνη, Γέρα, Πολύχνητο, Καλλονή, Πέτρα και Άντισσα. Τα πράσινα σημεία θα μπορούσαν να λειτουργούν και ως κέντρα επαναχρησιμοποίησης ή να υπάρχει διασύνδεση αυτών
- Δ.Ε. Λήμνου – Αγίου Ευστράτιου
Λειτουργία ενός (1) πράσινου σημείου στη Μύρινα και δυο (2) πράσινων σημείων γειτονιάς στο Άγιο Ευστράτιο.
- Δ.Ε. Χίου - Ψαρών – Οινουσσών
Λειτουργία δυο (2) πράσινων σημείων, ενός στην πόλη της Χίου και ενός στα Καρδάμυλα.
- Δ.Ε. Σάμου
Λειτουργία δυο (2) πράσινων σημείων σε Βαθύ και Καρλόβασι. Τα πράσινα σημεία θα μπορούσαν να λειτουργούν και ως κέντρα επαναχρησιμοποίησης ή να υπάρχει διασύνδεση αυτών.
- Δ.Ε. Ικαρίας
Λειτουργία δυο (2) πράσινων σημείων σε Άγιο Κήρυκο και Εύδηλο. Τα πράσινα σημεία δύνανται να συμπληρώνονται με δορυφορικά μικρά πράσινα σημεία συλλογής σε διάφορες περιοχές του κάθε νησιού, ανάλογα με την πολιτική που θα καθορίσει ο Δήμος.
- Δ.Ε. Φούρνων – Θύμιννας
Κατασκευή ενός (1) μικρού πράσινου σημείου στους Φούρνους.

Συνολικά κρίνεται ικανοποιητική η εξέλιξη της διαδικασίας εφαρμογής του ΠεΣΔΑ και η σταδιακή μετάβαση στα επόμενα στάδια για την βελτίωση διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ανακύκλωση – κομποστοποίηση). Έχει ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός διαχείρισης υποδομών λυμάτων.

1.1.5 Κοινωνικές Υποδομές

1.1.5.1 Εκπαιδευτικές Υποδομές

Βάσει των στοιχείων της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Βορείου Αιγαίου, συνολικά στη Περιφέρεια καταγράφονται 157 νηπιαγωγεία, 142 δημοτικά σχολεία, 44 γυμνάσια, 33 γενικά λύκεια και 15 Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.).

Πίνακας 5: Δομές Εκπαίδευσης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακές Ενότητες	Δομές Εκπαίδευσης	Αριθμός
Π.Ε. Λέσβου και Λήμνου	Νηπιαγωγεία	85
	Δημοτικά Σχολεία	73
	Γυμνάσια	29
	Γενικά Λύκεια	23
	ΕΠΑΛ - ΕΠΑΣ	9
Π.Ε. Σάμου και Ικαρίας	Νηπιαγωγεία	35
	Δημοτικά Σχολεία	36
	Γυμνάσια	11
	Γενικά Λύκεια	7
	ΕΠΑΛ - ΕΠΑΣ	5
Π.Ε. Χίου	Νηπιαγωγεία	37
	Δημοτικά Σχολεία	33
	Γυμνάσια	4
	Γενικά Λύκεια	3
	ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ	1

Πηγή: Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Βορείου Αιγαίου
Σε ό,τι αφορά την επαγγελματική κατάρτιση, στη Περιφέρεια λειτουργούν 5 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), 15 Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ), 2 εργαστήρια ελευθέρων σπουδών και 2 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ).

Πίνακας 6: Καταγραφή ΙΕΚ, ΚΕΚ, ΚΕΕ και Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Νησί	Δομή Εκπαίδευσης	Αριθμός
Λήμνος	ΙΕΚ	1
	ΚΕΚ	2
	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	1
Λέσβος	ΙΕΚ	1
	ΚΕΚ	6
	ΚΕΕ	1
Σάμος	ΙΕΚ	1
	ΚΕΚ	3
	ΚΕΕ	1
Χίος	ΙΕΚ	2
	ΚΕΚ	4
	ΚΕΕ	1
	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	1

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου εδρεύει στην πόλη της Μυτιλήνης. Εκεί βρίσκονται η Πρυτανεία και οι κεντρικές υπηρεσίες Διοίκησης του Ιδρύματος, η κεντρική Βιβλιοθήκη και η Επιτροπή Ερευνών. Το Πανεπιστήμιο λειτουργεί 4 σχολές και 12 τμήματα στα νησιά Λέσβος (Μυτιλήνη), Χίος και Σάμος (Καρλόβασι):

- Σχολή Κοινωνικών Επιστημών (Μυτιλήνη)
 - Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας (Μυτιλήνη)
 - Τμήμα Γεωγραφίας (Μυτιλήνη)
 - Τμήμα Κοινωνιολογίας (Μυτιλήνη)
 - Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας & Επικοινωνίας (Μυτιλήνη)
- Σχολή Περιβάλλοντος
 - Τμήμα Περιβάλλοντος (Μυτιλήνη)
 - Τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλασσιών Βιοεπιστημών (Μυτιλήνη)
 - Τμήμα Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής (Μύρινα)
- Πολυτεχνική Σχολή
 - Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων (Καρλόβασι)
 - Τμήμα Μηχανικών Οικονομίας και Διοίκησης (Χίος)
- Σχολή Επιστημών της Διοίκησης
 - Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων (Χίος)
 - Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών (Χίος)
 - Τμήμα Μηχανικών Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού (Χίος)

1.1.5.2 Υποδομές Υγείας και Πρόνοιας

Οι δημόσιες υπηρεσίες υγείας στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παρέχονται από τις υπάρχουσες υποδομές των 3 Δημόσιων Νοσοκομείων και των 7 Κέντρων Υγείας, με τα Περιφερειακά τους ιατρεία.

Στην Περιφέρεια λειτουργούν πέντε (5) δημόσια νοσοκομεία, με 592 κλίνες καθώς και τρία (3) ιδιωτικά θεραπευτήρια / κλινικές, με 85 κλίνες.

Η εξυπηρέτηση του αστικού πληθυσμού της Περιφέρειας καλύπτεται από τις νοσοκομειακές μονάδες ακόμα και για την πρωτοβάθμια περίθαλψη, στα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων, ενώ ο πληθυσμός της υπαίθρου καλύπτεται για την πρωτοβάθμια περίθαλψη από τα Κέντρα Υγείας και τα περιφερειακά ιατρεία. Για τη δευτεροβάθμια περίθαλψη ο πληθυσμός της υπαίθρου καλύπτεται από τις νοσοκομειακές μονάδες της Περιφέρειας, ενώ δεν υπάρχει υποδομή τριτοβάθμιας περίθαλψης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου λειτουργούν επίσης, υποδομές για την φροντίδα και υποστήριξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες όπως είναι τα ΚΕΚΥΚΑΜΕΑ σε Λέσβο, Χίο και Σάμο και το Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας Αγιάσου «ΘΕΟΜΗΤΩΡ» στη Λέσβο.

Το επίπεδο παροχής υπηρεσιών περίθαλψης / υγείας σε γενικές γραμμές παρουσιάζει ελλείψεις, κυρίως στα μικρά νησιά, σε συνδυασμό με τις ελλείψεις σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, ενώ και στις νοσοκομειακές μονάδες της Περιφέρειας παρατηρούνται ελλείψεις σε αριθμό ιατρικών ειδικοτήτων.

Ο τομέας της Υγείας και Πρόνοιας έχει σαφώς το χαρακτηριστικό της περιφερειακής ανισότητας και διασποράς, ενισχυμένης από τα ειδικά γεωμορφολογικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των νησιών. Η ανεπάρκεια σύγχρονων δομών και υποδομών έχει σε μεγάλο βαθμό καλυφθεί, όμως προβλήματα όπως η αδυναμία επικοινωνίας και έγκαιρης μεταφοράς ασθενών, η έλλειψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού είναι οι βασικοί παράγοντες που χαρακτηρίζουν τον τομέα της υγείας στην Περιφέρεια.

Σημειώνεται επίσης ότι είναι υψηλό το κόστος λειτουργίας της υλικής και άυλης υποδομής και κατά συνέπεια μικρός ο βαθμός ανταποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας.

Επιπλέον, στους αναπτυσσόμενους τουριστικούς θύλακες της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, η περίοδος αιχμής επιβάλλει τον εκσυγχρονισμό και την άμεση ανταπόκριση του συστήματος περίθαλψης και φροντίδας, ειδικά για την αντιμετώπιση των εκτάκτων περιστατικών.

Στον τομέα της πρόνοιας, διαπιστώνεται ότι το επίπεδο των υπηρεσιών παραμένει αρκετά χαμηλό και αναποτελεσματικό, με βασικό χαρακτηριστικό στοιχείο τη μη επαρκώς ανεπτυγμένη εφαρμογή της μεταρρύθμισης και αναδιοργάνωσης των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και την αργή μετάβαση σε δομές ανοικτής φροντίδας.

Η έλλειψη εξειδικευμένων επαγγελματιών, οι σημειούμενες μεταβολές και εξελίξεις στα δημογραφικά δεδομένα, οι διαρκείς ανακατατάξεις στο κοινωνικό κι οικονομικό περιβάλλον, οι ανάγκες πρόληψης και προσαρμογής του χώρου των κοινωνικών υπηρεσιών στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, με ιδιαίτερη έμφαση στη θέση της ελληνικής οικογένειας και στην εξασφάλιση προϋποθέσεων ένταξης των ευπαθών ομάδων στην κοινωνικο-οικονομική ζωή των νησιών, είναι τα ουσιαστικά δεδομένα που επιβάλλουν την εναρμόνιση της περιφερειακής πολιτικής.

Η απώλεια της ασφαλιστικής κάλυψης για μεγάλο μερίδιο του πληθυσμού, η συρρίκνωση των υπηρεσιών και η αυξανόμενη γεωγραφική απομόνωση των κατοίκων δυσπρόσιτων και νησιωτικών περιοχών λόγω μείωσης της τακτικότητας των δρομολογίων επιδείνωσε την ήδη μειωμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Επιπλέον ευπαθείς κοινωνικά ομάδες (π.χ. Ρομά, εκδιδόμενες γυναίκες και άνδρες χρήστες ναρκωτικών, μετανάστες) και άτομα με πολιτισμικές ή / και γλωσσικές ιδιαιτερότητες εξακολουθούν να βιώνουν δυσκολίες στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας.

Η ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, τόσο στον νησιωτικό όσο και στον αγροτικό χώρο, και της διοικητικής της αυτοτέλειας από τη δευτεροβάθμια, σε συνδυασμό με την προώθηση της πρόληψης και της προαγωγής υγείας είναι άκρως σημαντική. Απαιτείται κοινή διαχείριση και συντονισμός της πρωτοβάθμιας περίθαλψης σε όλη την Περιφέρεια. Προϋπόθεση αποτελεί η κάλυψη ειδικοτήτων σχετικών με την προώθηση της πρόληψης και την κατ' οίκον παροχή πρωτοβάθμιας φροντίδας, καθώς και η αντιμετώπιση της έλλειψης ιατρών γενικής ιατρικής.

Εξίσου σημαντικές, ωστόσο, είναι και οι υπηρεσίες αποκατάστασης ασθενών οι οποίες είναι ιδιαίτερα ελλειπείς, ενώ δεν καλύπτονται και οι απαιτούμενες εξειδικεύσεις. Το κενό αυτό είναι σημαντικό εάν ληφθεί υπόψη ότι η αποκατάσταση ασθενών και η κάλυψη των αναγκών συγκεκριμένων ομάδων (νεφροπαθείς, διαβητικοί, κ.λπ.) μπορούν να αποτελέσουν κίνητρο για περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού υγείας αν και ο σχεδιασμός βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο.

Η επέκταση και η διεύρυνση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης της Υγείας, θα συμβάλει στην αποσυμφόρηση του επιπέδου της δευτεροβάθμιας περίθαλψης, που είναι υπερφορτωμένο σε σχέση με τα δεδομένα των αναπτυγμένων χωρών. Έμφαση θα δοθεί στην ενημέρωση του γενικού πληθυσμού, ώστε να υπάρξει αποτελεσματικότερη πρόληψη.

Στην άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων δύναται να συμβάλει η ορθολογικότερη κατανομή αλλά και η ίδρυση νέων κέντρων στην περιφέρεια, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης και κοινωνικής φροντίδας στην τοπική κοινωνία και ταυτόχρονα σε υπηκόους άλλων χωρών, όπως και κινητές μονάδες υπηρεσιών υγείας οι οποίες προσιδιάζουν στον περιφερειακό, νησιωτικό, ορεινό και τουριστικό χαρακτήρα της Περιφέρειας. Παράλληλα, είναι σημαντικό οι υπηρεσίες υγείας ειδικά για τους ηλικιωμένους, να προσφέρονται σε τοπικό επίπεδο.

Το σύστημα υγείας καλείται να αντιμετωπίσει τα νέα δεδομένα δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην υιοθέτηση νέων μοντέλων παροχής υπηρεσιών και καινοτόμων μεθόδων διάγνωσης και θεραπείας που αξιοποιούν στο έπακρο τις νέες τεχνολογίες και επικοινωνιών.

1.1.6 Κλιματική Αλλαγή

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ), η άνοδος της μέσης θερμοκρασίας του αέρα, η διακύμανση των τιμών της σχετικής υγρασίας, της νεφοκάλυψης, η μείωση του επιπέδου βροχόπτωσης σε συνδυασμό με την αύξηση των ακραίων βροχοπτώσεων προκαλούν μεταβολές στο κλίμα οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά το περιβάλλον. Οι ανωτέρω μεταβολές επιφέρουν κυρίως αρνητικές επιπτώσεις σε πολλούς κλάδους της σύγχρονης ζωής. Οι επιπτώσεις είναι άμεσες ή έμμεσες κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές. Οι τομείς που επηρεάζονται περισσότερο είναι η ανθρώπινη υγεία, η βιοποικιλότητα, η γεωργία, η αλιεία και ο τουρισμός.

1.1.6.1 Υδατικά Συστήματα

Η κλιματική αλλαγή θα επιδράσει αρνητικά στον τομέα των υδατικών πόρων (μειωμένη τροφοδοσία και ανανέωση του νερού, ρύπανση, υφαλμύρωση, συγκέντρωση ρυπαντικού φορτίου στα υδατικά σώματα, εδαφικές μεταβολές και ερημοποίηση). Οι παραπάνω επιπτώσεις θα επηρεάσουν με μικρές διακυμάνσεις πρακτικά το σύνολο του πληθυσμού και όλη την γεωγραφική περιοχή της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. Λόγω των έμμεσων επιπτώσεων της ποσοτικής και ποιοτικής υποβάθμισης των υδατικών συστημάτων (ΥΣ) στην ποιότητα ζωής και στην οικονομία (π.χ. γεωργία, τουρισμός), η ένταση του φαινομένου αυξάνεται. Ωστόσο, σε μεγάλο βαθμό, η λήψη των απαιτούμενων μέτρων μπορεί να περιορίσει και σε κάποιες περιπτώσεις και να σταματήσει την εξέλιξη των επιπτώσεων.

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης:

- Σύνταξη / επικαιροποίηση Γενικών Σχεδίων ύδρευσης (Masterplan),
- Δράσεις ενίσχυσης, αποκατάστασης, εκσυγχρονισμού δικτύων ύδρευσης και έλεγχος διαρροών,
- Αύξηση της αποδοτικότητας της χρήσης νερού σε υποδομές εγγείων βελτιώσεων,
- Επενδύσεις για εξοικονόμηση ύδατος στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις,
- Καθορισμός ανωτάτων ορίων αρδευτικών αναγκών καλλιεργειών για ιδιωτικές υδροληψίες,
- Ενίσχυση δράσεων περιορισμού απωλειών στα συλλογικά δίκτυα άρδευσης,
- Καθορισμός και οριοθέτηση ζωνών ή / και μέτρων προστασίας σημείων υδροληψίας ύδατος, που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση από υπόγεια υδατικά συστήματα,

- Προστασία υδροληπτικών έργων επιφανειακών υδάτων για ύδρευση,
- Υλοποίηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού,
- Ηλεκτρονική ετήσια καταγραφή μετρήσεων των απολήψεων επιφανειακών και υπογείων υδάτων,
- Διερεύνηση των συνθηκών εφαρμογής τεχνητών εμπλουτισμών υπόγειων υδροφόρων συστημάτων (ΥΥΣ) ως μέσο ποσοτικής ενίσχυσης και ποιοτικής προστασίας των ΥΥΣ, με προτεραιότητα στα ΥΥΣ με κακή κατάσταση και αντιμετώπιση της υφαλμύρινσης,
- Ενίσχυση περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και ελέγχων,
- Ορισμός προϋποθέσεων αδειοδότησης νέων / επέκτασης υφισταμένων μονάδων υδατοκαλλιέργειας,
- Κατάρτιση κανόνων προστασίας καταβοθρών,
- Προσδιορισμός επιλεγμένων περιοχών λήψης φερτών υλικών για τις ανάγκες τεχνικών έργων,
- Συγκράτηση με φράγματα επιφανειακών υδάτων και κατασκευή λιμνοδεξαμενών,
- Σύνταξη Στρατηγικών Σχεδίων (Master Plan) Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας,
- Επικαιροποίηση των Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης, και κωδικοποίηση έκτακτων ενεργειών αντιμετώπισης πλημμύρας / Κατάρτιση Μνημονίου Ενεργειών σε τοπικό επίπεδο,
- Ενσωμάτωση στα Σχέδια Ασφάλειας ΣΑΤΑΜΕ επιπτώσεων και μέτρων προστασίας από Διαρροή ρύπων μετά από πλημμύρα βάσει των Χαρτών Κινδύνου,
- Μελέτη για την αντιμετώπιση επιπτώσεων στους τομείς ύδρευσης και αποχέτευσης,
- Έργα αντικατάστασης και συμπλήρωσης υφιστάμενων δικτύων αποχέτευσης ομβρίων υδάτων.

1.1.6.2 Παράκτιες Περιοχές

Οι παράκτιες περιοχές δέχονται ισχυρές πιέσεις από την οικιστική ανάπτυξη, την εντατική αρδευόμενη καλλιέργεια, τον τουρισμό και τις λιμενικές υποδομές. Δεδομένων των υφιστάμενων πιέσεων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (διάβρωση των ακτών, άνοδος στάθμης της θάλασσας, απώλεια οικοσυστημάτων) αναμένεται να επιδεινώσουν τα υφιστάμενα προβλήματα στον παράκτιο χώρο.

Οι συνέπειες τόσο των μακροχρόνιων μεταβολών της στάθμης της θάλασσας όσο και των παροδικών ακραίων καταστάσεων αφορούν πολλούς κλάδους της οικονομίας μεταξύ των οποίων και τον τουρισμό ο οποίος παίζει κυρίαρχο ρόλο στην απασχόληση του πληθυσμού.

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης:

- Δημιουργία Ακτολογίου,
- Παρακολούθηση, καταγραφή και αντιμετώπιση παράκτιας διάβρωσης και ανόδου της στάθμης της θάλασσας,
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη ζωνών προστασίας μεταξύ του αιγιαλού και της οικιστικής ζώνης ανάπτυξης.
- Αποθάρρυνση οικιστικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης σε παράκτιες περιοχές που αντιμετωπίζουν σοβαρούς κινδύνους διάβρωσης, έως και απαγόρευση χρήσεων γης (όπου είναι απαραίτητο) σε συγκεκριμένες παράκτιες περιοχές που απειλούνται.
- Εγκατάλειψη παράκτιων περιοχών που κινδυνεύουν άμεσα.

- Μετεγκατάσταση δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων στο πλαίσιο σύνταξης των μελετών Τοπικού Χωρικού Σχεδιασμού / Ειδικού Χωρικού Σχεδιασμού και Ρυμοτομικού Σχεδιασμού (Τ.Χ.Σ./Ε.Χ.Σ.) και Ρυμοτομικά Σχέδια Εφαρμογής (Ρ.Σ.Ε.),
- Κατάρτιση κανονισμού απαιτούμενων ενεργειών αποκατάστασης παροχетеυτικότητας κοίτης ρεμάτων, συντήρησης και διαχείρισης της παρόχθιας βλάστησης,
- Πολεοδομικές και οικιστικές ρυθμίσεις σε πόλεις και οικισμούς εντός της ζώνης πλημμύρας,
- Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας και διευθέτησης ρεμάτων.

1.1.6.3 Τουρισμός

Η κλιματική αλλαγή θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις κατά τη διάρκεια της, μικρής σήμερα, τουριστικής περιόδου ενώ αντίθετα μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της διάρκειας της τουριστικής περιόδου προς τους λιγότερο θερμούς μήνες. Συγκεκριμένα, η άνοδος της θερμοκρασίας της ατμόσφαιρας και άλλα συναφή φαινόμενα, όπως η εξέλιξη της υγρασίας και του ανέμου (όπως αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο) μπορούν να οδηγήσουν σε επιδείνωση του δείκτη τουριστικής ευφορίας σε ορισμένες περιοχές τους θερινούς μήνες, αλλά σε βελτίωσή του τις άλλες εποχές του έτους. Αυτός είναι ένας ακόμη βασικός λόγος που οδηγεί στην επιδίωξη να προσελκύεται ζήτηση τουριστικών υπηρεσιών σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ιδίως την άνοιξη και το φθινόπωρο όπου οι κλιματικές συνθήκες θα είναι ευχάριστες λόγω αύξησης της θερμοκρασίας και μείωσης των βροχοπτώσεων.

1.1.6.4 Αλιεία και Υδατοκαλλιέργειες

Οι μεταβολές στο κλίμα επηρεάζουν τη δυνατότητα άντλησης αγαθών και υπηρεσιών από τους αλιευτικούς και υδατοκαλλιεργητικούς πόρους καθώς αναμένονται αλλαγές και τοπικές διακυμάνσεις της αλιευτικής παραγωγής των θαλασσών και των εσωτερικών υδάτων, καθώς και ανάμειξη των διαφόρων ειδών και μείωση των θαλάσσιων ιχθυοαποθεμάτων που αναπαράγονται στα εσωτερικά ύδατα ή εκείνων τα οποία έχουν ανάγκη από υγροτόπους περιορισμένης αλατότητας. Οι επιπτώσεις που υφίσταται ο τομέας της αλιείας λόγω της κλιματικής αλλαγής εστιάζονται κυρίως στην εμφάνιση ξενικών ειδών τα οποία ανταγωνίζονται τα ενδημικά και προκαλούν μεταβολές στους πληθυσμούς τους.

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης:

- Επιδότηση αλίευσης ξενιστών για τη μείωση του πληθυσμού τους.

1.1.6.5 Γεωργία

Η παραγωγή και η ποιότητα της καλλιέργειας και η χρήση του νερού επηρεάζονται άμεσα από τις τοπικές κλιματικές μεταβλητές συνεπώς, η γεωργία είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στην αλλαγή του κλίματος. Η γεωργία, θα επηρεαστεί από την κλιματική αλλαγή καθώς η απόδοση των γεωργικών καλλιεργειών είναι συνάρτηση της θερμοκρασίας, της υγρασίας του εδάφους και του αέρα, των βροχοπτώσεων και γενικά των κατακρημνίσεων, των πλημμυρικών και γενικότερα των ακραίων καιρικών φαινομένων.

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης:

- Υλοποίηση επενδύσεων που συμβάλλουν στη χρήση ΑΠΕ καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος.

1.1.6.6 Βιοποικιλότητα

Η κλιματική αλλαγή έχει επιπτώσεις στο σύνολο της βιοποικιλότητάς των περιοχών στις δασικές εκτάσεις. Αυξάνοντας η θερμοκρασία του περιβάλλοντος υπάρχει επίδραση στον κύκλο των εποχών, η επίδραση που εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί ακόμη και αν μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου λόγω του μεγάλου χρόνου ζωής τους. Η αύξηση της θερμοκρασίας έχει σοβαρές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα.

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης:

- Στήριξη για την πρόληψη ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα,
- Δημιουργία, διατήρηση ή αποκατάσταση οικολογικών διαδρόμων,
- Μείωση των πιέσεων σε τρωτά οικοσυστήματα,
- Ενίσχυση της αναγέννησης με σπορά ή φύτευση,
- Διαχείριση δασικών εκτάσεων (ιδιωτικών και δημοσίων) για την πρόληψη δασικών πυρκαγιών (αντιπυρικές ζώνες, εφαρμογή συστημάτων ηλεκτρονικής παρακολούθησης και έγκαιρης ειδοποίησης, δεξαμενές πυρόσβεσης κ.λπ.),
- Επόπτευση και φύλαξη Προστατευόμενων Περιοχών,
- Απομάκρυνση υλικών και απομάκρυνση αυθαίρετων.

1.1.6.7 Υγεία

Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τον ανθρώπινο οργανισμό με άμεσο και έμμεσο τρόπο. Η άμεση έκθεση πραγματοποιείται λόγω των μεταβαλλόμενων καιρικών συνθηκών, όπως η θερμοκρασία, οι βροχοπτώσεις, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και τα συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα. Η έμμεση έκθεση οφείλεται στη χαμηλότερη ποιότητα του πόσιμου ύδατος και των μετεωρολογικών συνθηκών, καθώς και στις μεταβολές του οικοσυστήματος, της γεωργίας, της βιομηχανίας, των οικισμών και της οικονομίας. Κατά συνέπεια, η κλιματική αλλαγή συνδέεται παγκοσμίως και με ήδη υπάρχουσες ασθένειες, αλλά μπορεί να οδηγήσει και σε πρόωρους θανάτους από συχνότερα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, η υγεία του ανθρώπινου πληθυσμού ενδεχομένως να επηρεαστεί από την αύξηση ημερών με έντονη δυσφορία πληθυσμού. Επιπροσθέτως, ακραία φαινόμενα όπως πλημμύρες ίσως αυξήσουν το ποσοστό θνησιμότητα του πληθυσμού.

Προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης:

- Προστασία από ασθένειες που μεταφέρονται από κουνούπια.

1.1.7 Στοιχεία Χωροταξικού Σχεδιασμού

Ο χωροταξικός σχεδιασμός στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ακολουθεί τις κατευθύνσεις των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εθνικού και περιφερειακού επιπέδου.

- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 1138 Β/11.06.2009).

- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/13.04.2009)
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 2464 Β/03.12.2008)
- Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 2505 Β/04.11.2011)

Στα Ειδικά Πλαίσια εξειδικεύονται και συμπληρώνονται οι κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αφορούν την οργάνωση του εθνικού χώρου ιδίως προς την χωρική διάρθρωση συγκεκριμένων τομέων και κλάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων εθνικής σημασίας και υπηρεσιών τεχνικής, κοινωνικής και διοικητικής υποδομής εθνικού ενδιαφέροντος.

1.1.7.1 Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Στο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (ΦΕΚ 181 Δ'/06.04.2019), το οποίο αντικαθιστά το παλαιότερο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ), καταγράφεται και αξιολογείται η θέση της περιφέρειας στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο, ο ρόλος της σε εθνικό επίπεδο και σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες και οι λειτουργίες διαπεριφερειακού χαρακτήρα που έχει ή μπορεί να αναπτύξει, καταγράφονται και αξιολογούνται οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, αποτιμώνται οι χωρικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων στο επίπεδο της περιφέρειας και προσδιορίζονται οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξη της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

1.1.7.1.1 Κατευθύνσεις Στρατηγικής για το Τοπίο

Εστιάζοντας στις κατευθύνσεις στρατηγικής που αφορούν το τοπίο, προωθείται ο σχεδιασμός, η διαχείριση και η προστασία τοπίων διεθνούς και εθνικής εμβέλειας, σε εφαρμογή της ευρωπαϊκής σύμβασης για το τοπίο.

Προσδιορίζονται οι ακόλουθοι τύποι τοπίων με βάση το χαρακτήρα που υπερισχύει, από τον συνδυασμό των μορφών, λειτουργιών και αξιών: τουριστικός, πολιτισμικός (θρησκευτικός / αρχαιολογικός / ιστορικός), περιβαλλοντικός, αγροτικός, αστικός, αισθητικός (αρχιτεκτονικός / φυσικός), παραγωγικός (μεταποιητικός).

Τα κριτήρια αξιολόγησης των τοπίων είναι το αισθητικό και φυσικό κάλλος, η αναγνωσιμότητα, η μοναδικότητα - σπανιότητα, το τοπίο ως ιδιαίτερος φυσικός πόρος, η αντιπροσωπευτικότητα, οι ιδιαίτερης μορφολογικής δομής οικισμοί και στοιχεία αρχιτεκτονικής οπτικά εκτεθειμένα, τα ήδη αναγνωρισμένα προστατευμένα τοπία, υψηλής βιωματικής αξίας και ο αναλλοίωτος χαρακτήρας.

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Προωθείται η ακόλουθη ταξινόμηση των τοπίων με βάση τα ανωτέρω κριτήρια:

Πίνακας 7: Ταξινόμηση Τοπίων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Ζώνες	Τοπία ιδιαίτερης αξίας	Τύποι Τοπίων	Είδος αξίας
ΠΕ Λήμνου			
1. Ανατολική Λήμνος	1.1. Βορειοανατολικά παράλια	Πολιτισμικός Αισθητικός	Εθνικής αξίας
	1.2. Όρμος Κέρος - Πολιόχνη	Περιβαλλοντικός Πολιτισμικός	Εθνικής αξίας
	1.3. Κόλπος Μούδρου - Φακός	Αισθητικός	Εθνικής αξίας
2. Δυτική Λήμνος	2.1. Περιοχή Μύρινας	Αστικός	Περιφερειακής αξίας
	2.2 Άγιος Ευστράτιος	Περιβαλλοντικός	Περιφερειακής αξίας
ΠΕ Λέσβου			
3. Νοτιοδυτική Λέσβος	3.1. Περιοχή Ερεσσού - Άντισσας	Αισθητικός Περιβαλλοντικός	Διεθνούς αξίας
	3.2. Περιοχή Καλλονής	Παραγωγικός	Περιφερειακής αξίας
4. Βόρεια, Βορειοανατολική Λέσβος	4.1. Μόλυβος - Πέτρα - Σκάλα Συκαμιάς	Αισθητικός	Διεθνούς αξίας
	4.2. Μανταμάδος - Θέρμη	Πολιτισμικός	Περιφερειακής αξίας
5. Νότια Λέσβος	5.1. Παράκτια περιοχή: Κόλπος Γέρας - Πλωμάρι - Μυτιλήνη	Περιβαλλοντικός Αστικός	Εθνικής αξίας
	5.2. Ορεινός όγκος Αγιάσου	Αισθητικός	Εθνικής αξίας
ΠΕ Χίου			
6. Βόρεια Χίος - Οινούσες - Ψαρά	6.1. Ψαρά - Οινούσες	Πολιτισμικός	Εθνικής αξίας
	6.2. Παράλια Βολισού - Ανάβατος	Αισθητικός	Περιφερειακής αξίας
	6.3. Καρδάμυλα	Πολιτισμικός	Περιφερειακής αξίας
7. Νότια Χίος (Μαστιχοχώρια)	7.1. Μαστιχοχώρια	Αγροτικός	Εθνικής αξίας
	7.2. Νότια παράλια	Τουριστικός	Περιφερειακής αξίας
8. Κεντρική Χίος	8.1. Χίος - Κάμπος Χίου	Αστικός - Αγροτικός	Εθνικής αξίας
	8.2. Ορεινή Χίος - Δυτικά παράλια	Περιβαλλοντικός Πολιτισμικός	Περιφερειακής αξίας
ΠΕ Ικαρίας και Σάμου			
9. Ικαρία - Φούρνοι	9.1. Κεντρική Ικαρία - Δάσος Ράντη	Περιβαλλοντικός	Εθνικής αξίας
	9.2. Νότιο άκρο	Περιβαλλοντικός	Περιφερειακής αξίας
	9.3. Βόρεια Ικαρία - Φούρνοι	Περιβαλλοντικός	Περιφερειακής αξίας
10. Ορεινή Σάμος	10.1. Χωριά Βορείου Τμήματος	Αγροτικός	Περιφερειακής αξίας
	10.2. Όρος Κερκετέας	Περιβαλλοντικός	Περιφερειακής αξίας
11. Πεδινή Σάμος	11.1. Παραλία Καρλοβάσου - Ποτάμι	Περιβαλλοντικός	Περιφερειακής αξίας
	11.2. Νότια παραλιακή ζώνη: Ηραίο - Πυθαγόρειο - Μαραθόκαμπος	Πολιτισμικός	Εθνικής αξίας
	11.3. Ανατολικό άκρο - Βαθύ	Αστικός	Περιφερειακής αξίας

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Οι κατευθύνσεις για την προστασία του τοπίου αφορούν τα ακόλουθα:

- Προστασία και ενίσχυση των οικισμών στις δημογραφικά εγκαταλελειμμένες περιοχές,
- Προστασία των παραδοσιακών καλλιεργειών,
- Έλεγχος της ανεξέλεγκτης οικιστικής δόμησης με έμφαση στο χωρικό σχεδιασμό και αρμονική ένταξη νέων αναπτύξεων,
- Προστασία και ανάδειξη των ιδιαίτερων φυσικών χαρακτηριστικών και της αισθητικής του τοπίου (π.χ. αγροτικά κτίσματα, μάντρες, μονοπάτια).

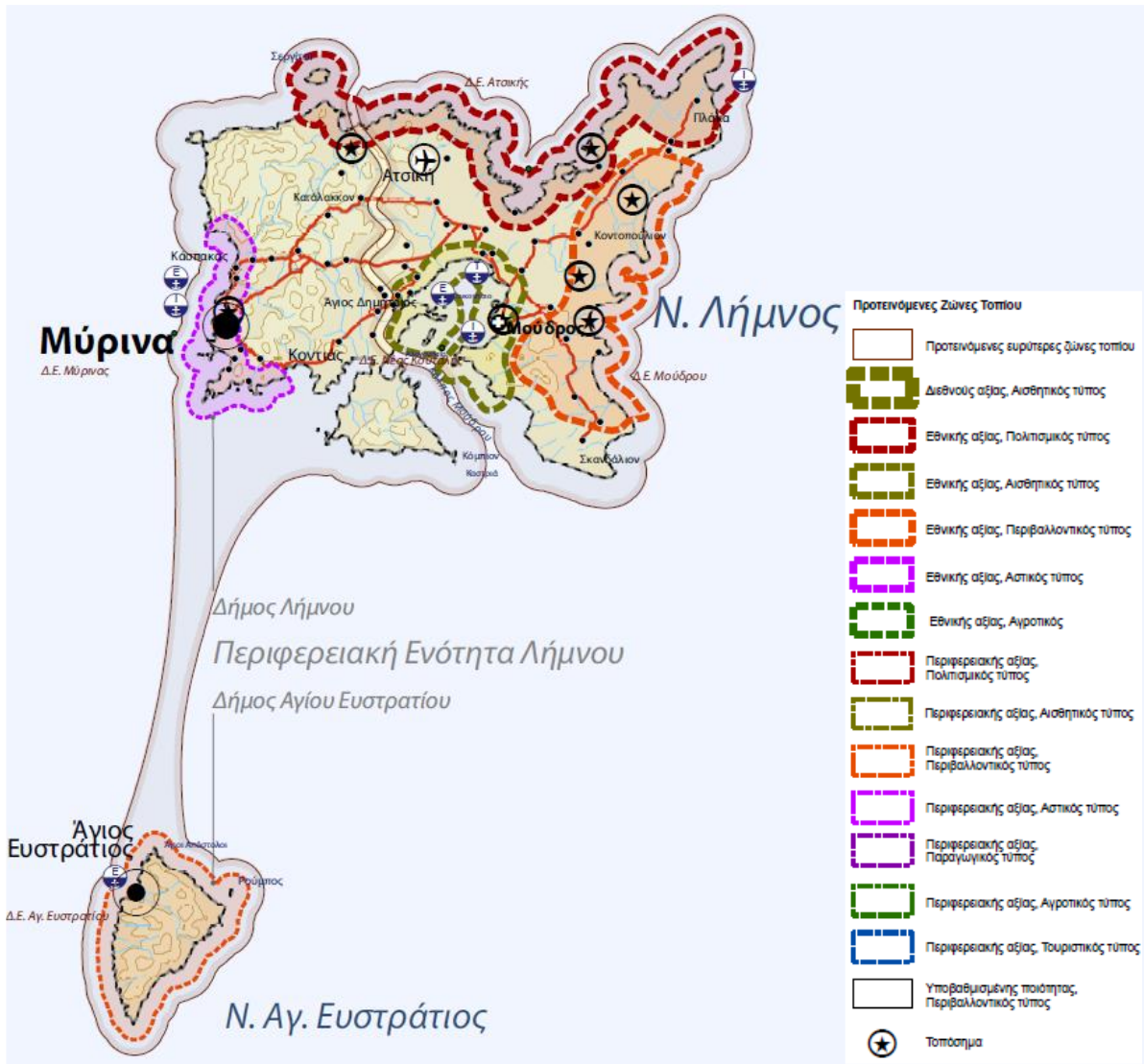
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα αειφόρου ανάδειξης και προστασίας ζωνών τοπίου αποτελούν:

- Η προστασία και ανάδειξη τοπίων ιδιαίτερης αξίας,
- Η διατήρηση παραδοσιακών μορφών γεωργίας, εκτατικής κτηνοτροφίας και βιοτεχνίας και εξασφάλιση της συνύπαρξης δραστηριοτήτων οικιστικής, αγροτικής και βιομηχανικής ανάπτυξης με την διατήρηση του χαρακτήρα του τοπίου,
- Η αποφυγή κατά το δυνατόν αναπτύξεων μη συμβατών με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- Η προστασία του τοπίου ως οικονομικού πόρου.

Επιπλέον, προτείνεται η διερεύνηση χαρακτηρισμού περιοχών ως προστατευόμενων τοπίων ή ως προστατευόμενων φυσικών σχηματισμών, σύμφωνα με το άρθρο 6, της παραγράφου 3 του Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60 Α'/31.03.2011) που αφορά τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις (π.χ. το Απολιθωμένο Δάσος στη Λήμνο και του δάσους του Ράντη της Δ.Ε. Εύδηλου της Ικαρίας).

Ακολουθούν χάρτες με την παρουσίαση των προτεινόμενων ζωνών τοπίου ανά Περιφερειακή Ενότητα (ΠΕ).

Χάρτης 11: Προτεινόμενες Ζώνες Τοπίου ΠΕ Λήμνου

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Χάρτης 12: Προτεινόμενες Ζώνες Τοπίου ΠΕ Λεσβου

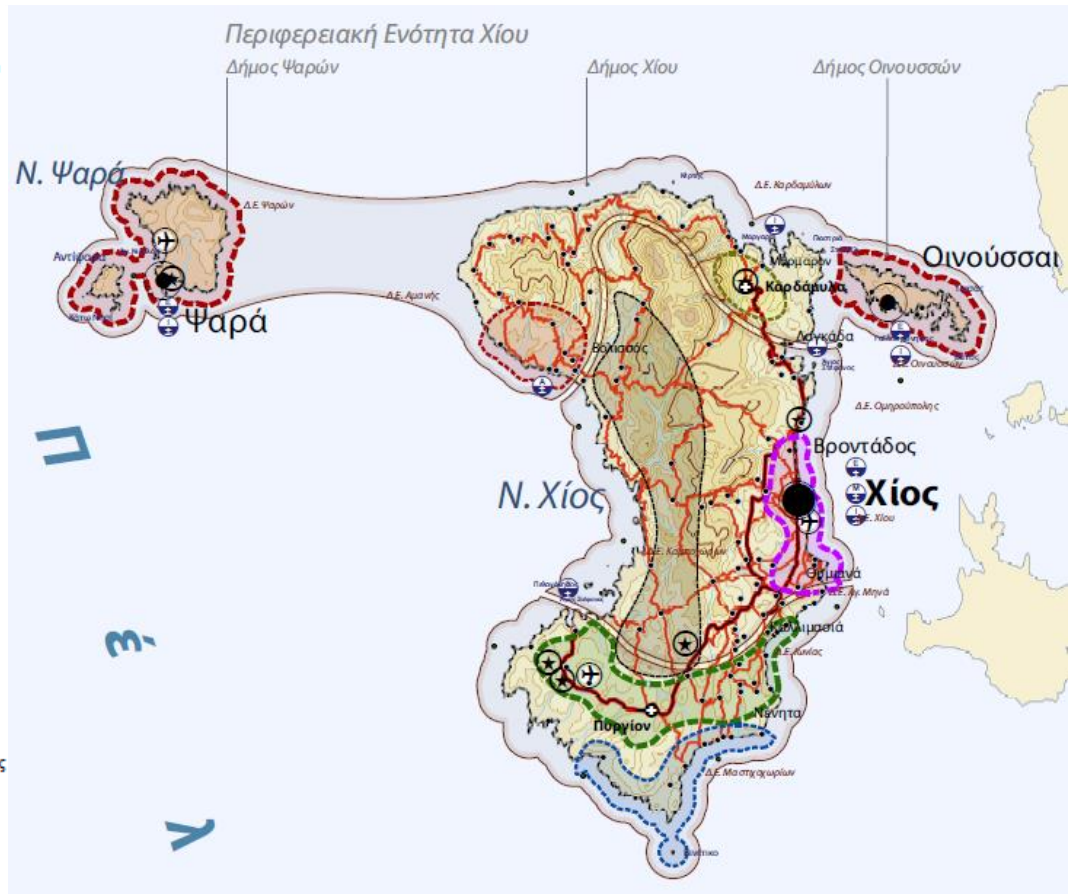
Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Χάρτης 13: Προτεινόμενες Ζώνες Τοπίου ΠΕ Χίου

Προτεινόμενες Ζώνες Τοπίου

- Προτεινόμενες ευρύτερες ζώνες τοπίου
- Διεθνούς αξίας, Αισθητικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Πολιτισμικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Αισθητικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Περιβαλλοντικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Αστικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Αγροτικός
- Περιφερειακής αξίας, Πολιτισμικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Αισθητικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Περιβαλλοντικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Αστικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Παραγωγικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Αγροτικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Τουριστικός τύπος
- Υποβαθμισμένη ποιότητα, Περιβαλλοντικός τύπος
- Τοπόσημα

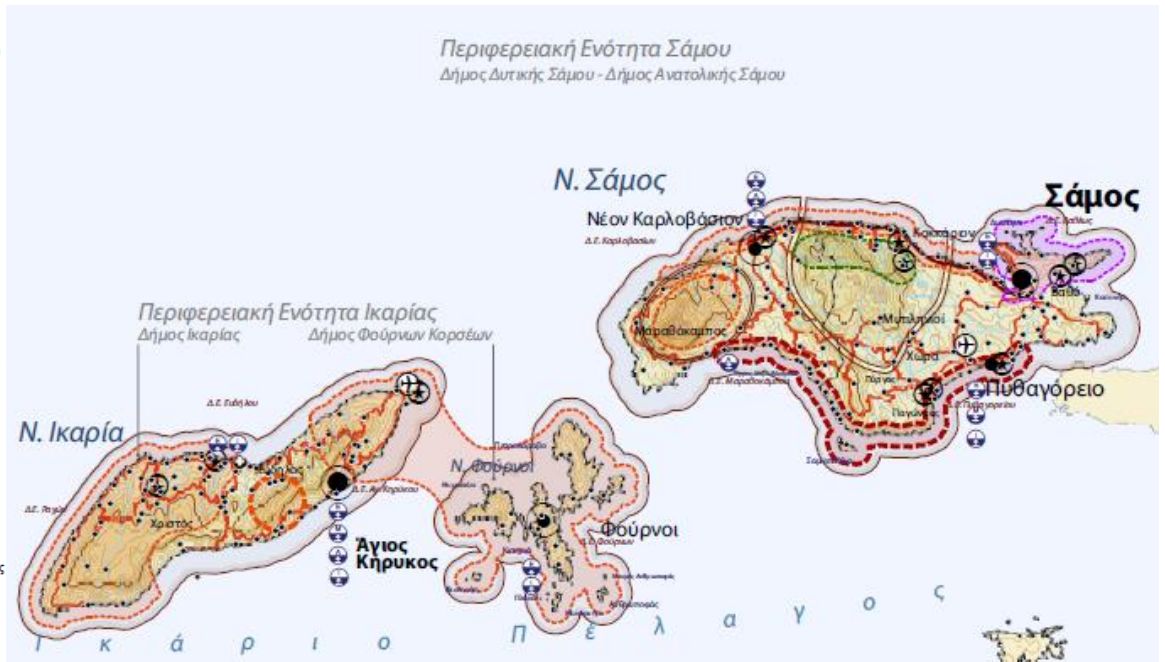

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Χάρτης 14: Προτεινόμενες Ζώνες Τοπίου ΠΕ Σάμου και Ικαρίας

Προτεινόμενες Ζώνες Τοπίου

- Προτεινόμενες ευρύτερες ζώνες τοπίου
- Διεθνούς αξίας, Αισθητικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Πολιτισμικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Αισθητικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Περιβαλλοντικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Αστικός τύπος
- Εθνικής αξίας, Αγροτικός
- Περιφερειακής αξίας, Πολιτισμικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Αισθητικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Περιβαλλοντικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Αστικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Παραγωγικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Αγροτικός τύπος
- Περιφερειακής αξίας, Τουριστικός τύπος
- Υποβαθμισμένη ποιότητα, Περιβαλλοντικός τύπος
- Τοπόσημα

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

1.1.7.1.2 Διάρθρωση και Ιεράρχηση του Οικιστικού Δικτύου

Μέσω της ιεράρχησης του Γενικού Πλαισίου αναβαθμίζεται ο ρόλος της Χίου ως δευτερεύων εθνικός πόλος και ο ρόλος της Μύρινας και του Αγ. Κήρυκου ως έδρες των ΠΕ Λήμνου και Ικαρίας αντίστοιχα και ως οικιστικά κέντρα 5ου επιπέδου μαζί με τη Σάμο.

Στο πλαίσιο του Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) εξειδικεύεται η ιεράρχηση των οικιστικών κέντρων σε σχέση με το Γενικό Πλαίσιο. Με δεδομένο τον παραμεθόριο και νησιωτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας, βασική επιλογή είναι η αξιοποίηση και ενίσχυση των διαμορφωμένων οικιστικών διπόλων ή πολυολικών δικτύων στα νησιά, με την ενίσχυση σε διοικητικές και κοινωνικές λειτουργίες των οικισμών εκείνων που μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο τοπικού κέντρου για την εξυπηρέτηση οικισμών της ευρύτερης περιοχής τους. Οι οικισμοί αυτοί διαθέτουν αστικές λειτουργίες και υποδομές και έχουν κεντροβαρική θέση. Προτείνεται να αναλάβουν ενισχυμένο ρόλο στο οικιστικό δίκτυο ως τοπικά κέντρα (ο ρόλος αυτός κωδικοποιείται ως επίπεδο 7ο ενισχυμένο, 7+).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

Πίνακας 8: Ιεράρχηση Οικιστικού Δικτύου Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Δήμος	Επίπεδο					
	3ο	4ο	5ο	6ο	7ο ενισχυμένο	7ο
Μυτιλήνης	Μυτιλήνη				Πλωμάρι	Λοιποί οικισμοί
Δυτικής Λέσβου				Καλλονή		
Λήμνου			Μύρινα		Μούδρος	
Αγ. Ευστρατίου				Αγ. Ευστράτιος		
Χίου	Χίος				Πυργί Καρδάμυλα Βολισσός	
Ψαρών				Ψαρά		
Οινουσσών				Οινούσες		
Ανατολικής Σάμου			Σάμος			
Δυτικής Σάμου				Καρλόβασι		
Ικαρίας			Αγ. Κήρυκος		Εύδηλος	
Φούρνων				Φούρνοι		

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Προωθούνται οι εξής γενικές ρυθμίσεις οικιστικής ανάπτυξης:

- Προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης των οικιστικών κέντρων και οργάνωσή τους μέσω πολεοδομικών μελετών. Κατά προτεραιότητα πολεοδόμηση των οικιστικών κέντρων 3ου, 5ου και 6ου επιπέδου, ώστε να διασφαλιστεί η «συμπαγής» ανάπτυξη του οικιστικού ιστού και να περιοριστεί δραστικά η περιιαστική δόμηση.
- Αξιοποίηση των υφιστάμενων εξυπηρετήσεων διοίκησης, υγείας, εκπαίδευσης, πρόνοιας κ.λπ. μέσω της αναγνώρισης και υποστήριξης διπόλων ή πολυπόλων σε κάθε νησί, όπως: Μύρινα - Μούδρος (Λήμνος), Μυτιλήνη - Καλλονή - Πλωμάρι (Λέσβος), Χίος - Καρδάμυλα - Βολισσός - Πυργί (Χίος), Βαθύ - Καρλόβασι - Μαραθόκαμπος - Πυθαγόρειο (Σάμος), Αγ. Κύρηκος - Εύδηλος (Ικαρία).

- Χωροθέτηση των νέων εγκαταστάσεων κεντρικών εξυπηρετήσεων στις έδρες των δήμων, ώστε να ενισχυθεί ο ρόλος τους, με παράλληλη διατήρηση βασικού επιπέδου εξυπηρετήσεων στους οικισμούς 7ου επιπέδου ενισχυμένου.
- Επανεξέταση του ρόλου της Καλλονής και του Καρλοβασίου (σε οικιστικό κέντρο επιπέδου 6ου) προκειμένου να ανταποκριθούν στο ρόλο τους ως έδρες των Δήμων Δυτικής Λέσβου και Δυτικής Σάμου αντίστοιχα.
- Αποσαφήνιση της σχέσης των οικιστικών κέντρων με άλλες χρήσεις που αναπτύσσονται στην πέριξ αυτών περιοχή (βιομηχανία, τουρισμός).
- Ρύθμιση της εκτός σχεδίου δόμησης, για την ενίσχυση του συμπαγούς χαρακτήρα των οικισμών και πόλεων. Προτείνεται ο περιορισμός των παρεκκλίσεων κατά μήκος των παρόδιων ζωνών και σε δεύτερο στάδιο η απαγόρευση της εκτός σχεδίου δόμησης, εφόσον έχουν ρυθμιστεί οι χρήσεις με τη χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων (ΒΕΠΕ, ΠΟΤΑ, ΠΕΡΠΟ κ.λπ.) ή ζωνών πολεοδόμησης παραθεριστικής κατοικίας και τουριστικών χρήσεων.
- Υπόδειξη ζωνών ή ευρύτερων περιοχών εγκατάστασης παραθεριστικής κατοικίας είτε σε μορφή οργανωμένων υποδοχέων (π.χ. ΠΕΡΠΟ) είτε με πρόβλεψη πολεοδόμησης.

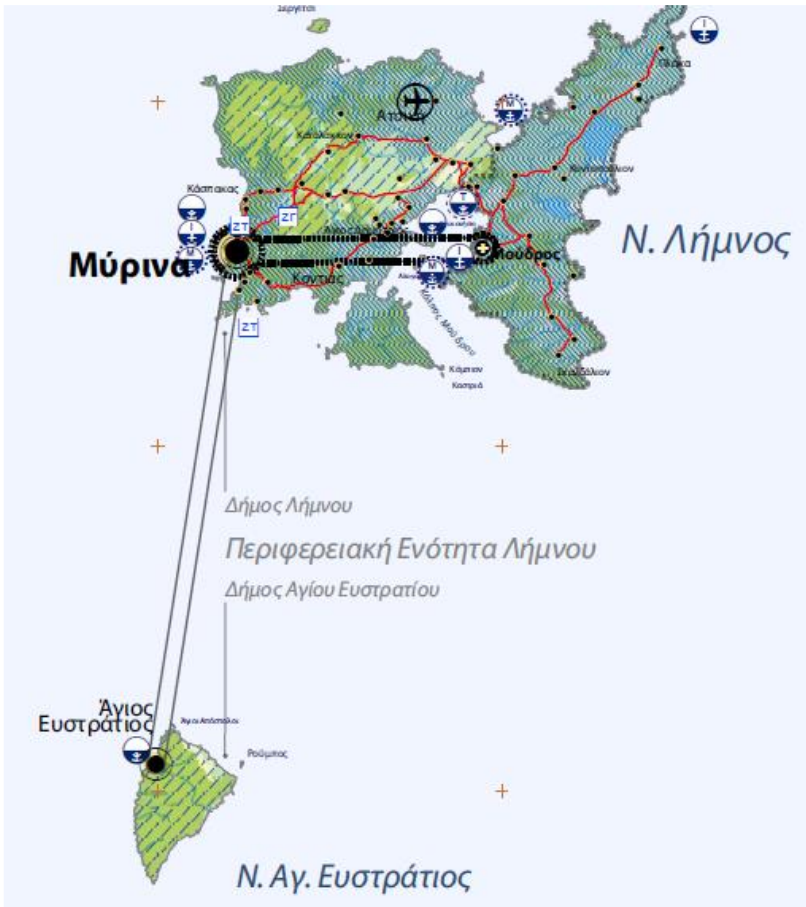
Επιπλέον, για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και την καταπολέμηση της φτώχειας προωθούνται:

- Επενδύσεις σε υποδομές υγείας και κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Υποστήριξη για ίδρυση και ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
- Καταπολέμηση των χωροκοινωνικών διακρίσεων
- Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.
- Τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα.
- Ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της χρήσης και της ποιότητας των ΤΠΕ στις αγροτικές περιοχές.

Ακολουθούν χάρτες με την αναλυτική παρουσίαση της χωροταξικής οργάνωσης των Περιφερειακών Ενοτήτων (ΠΕ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου που εστιάζουν στις ζώνες ανάπτυξης δραστηριοτήτων.

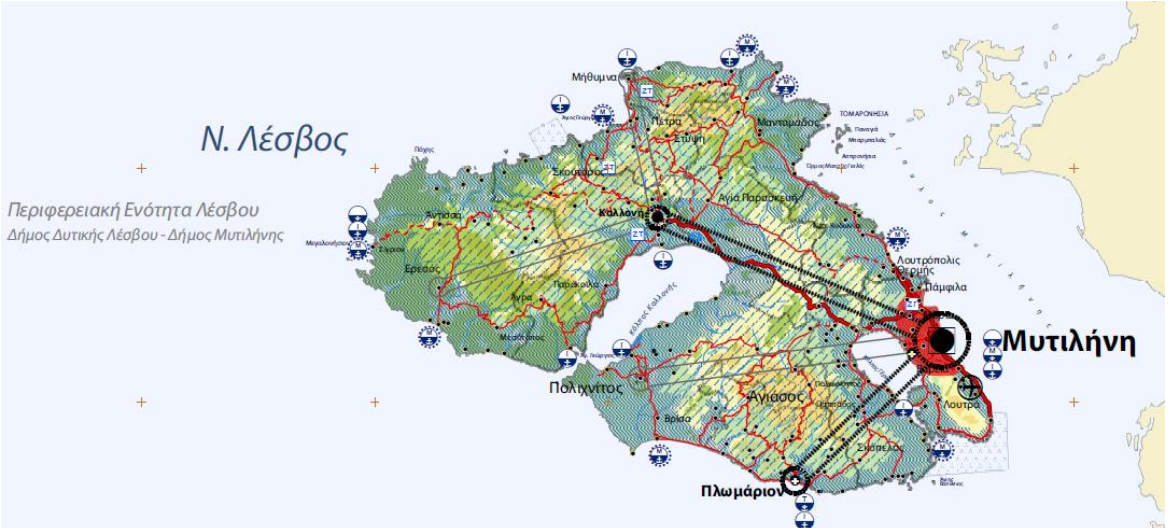
Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Χάρτης 15: Χωροταξική Οργάνωση ΠΕ Λήμνου

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

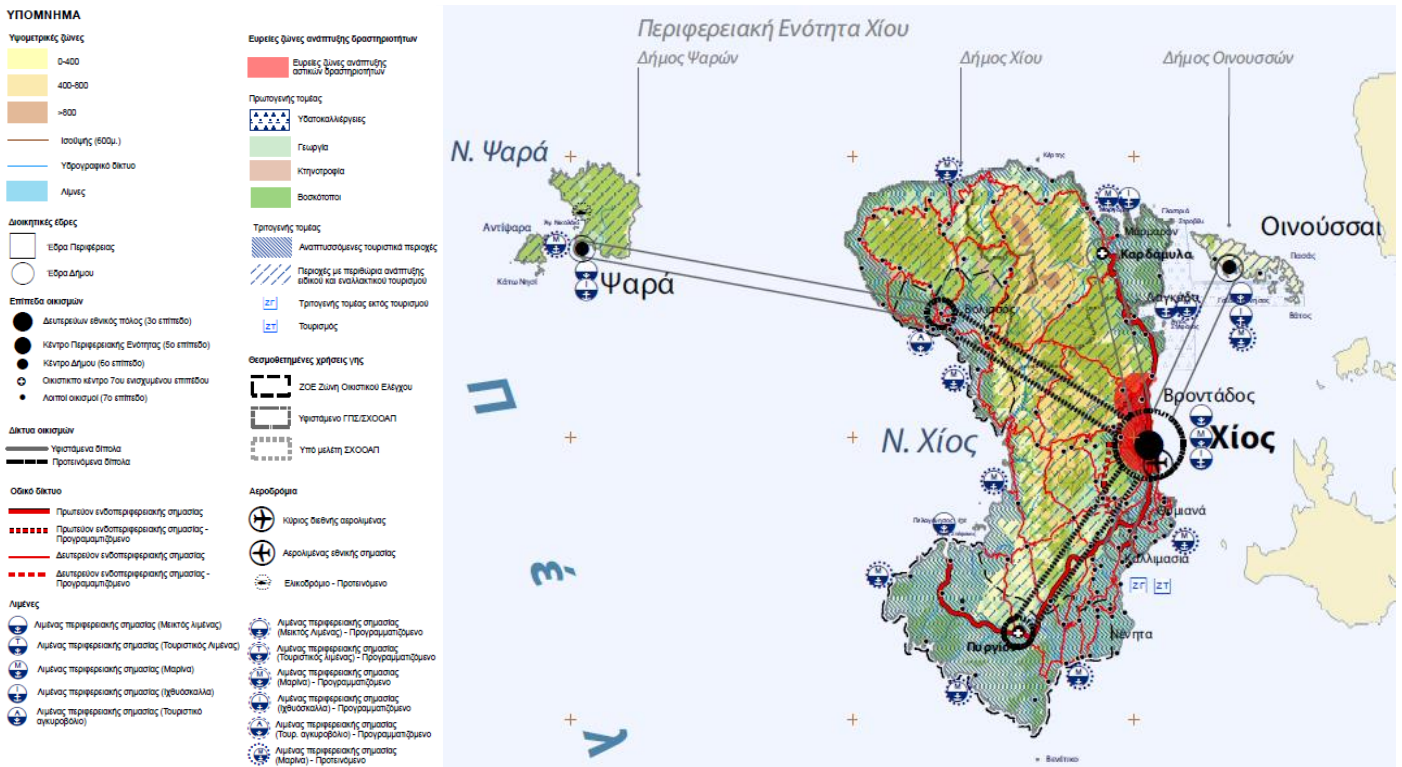
Χάρτης 16: Χωροταξική Οργάνωση ΠΕ Λέσβου

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

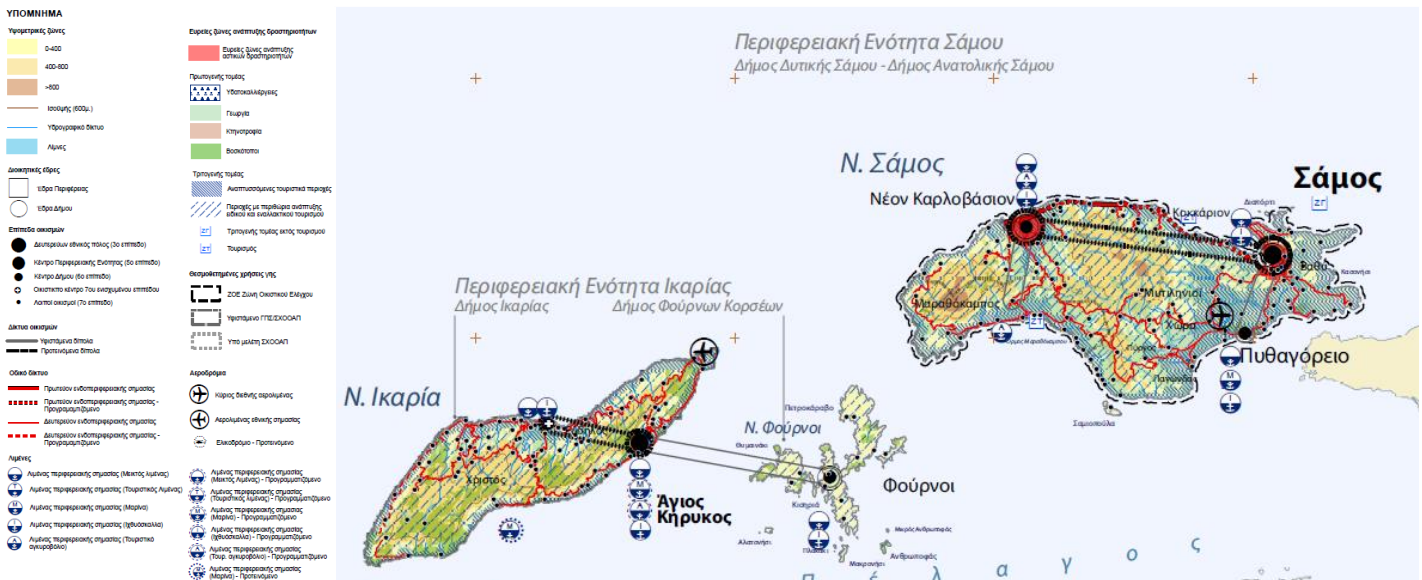
Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Χάρτης 17: Χωροταξική Οργάνωση ΠΕ Χίου

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Χάρτης 18: Χωροταξική Οργάνωση ΠΕ Σάμου και Ικαρίας

Πηγή: Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

1.1.8 Διοικητική Διάρθρωση

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, με έδρα τη Μυτιλήνη, συγκροτήθηκε με το Ν. 3852/2010 (Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης) και αποτελείται από πέντε Περιφερειακές Ενότητες και έντεκα Δήμους.

Πίνακας 9: Περιφερειακές Ενότητες και Δήμοι Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Περιφερειακή Ενότητα	Δήμος
Λέσβου	Δυτικής Λέσβου
	Μυτιλήνης
Λήμνου	Λήμνου, Αγίου Ευστρατίου
Σάμου	Δυτικής Σάμου
	Ανατολικής Σάμου
Χίου	Χίου, Ψαρών, Οινουσσών
Ικαρίας	Ικαρίας, Φούρνων

Πηγή: Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (Ν. 3852/2010 – ΦΕΚ Α/ 87/07.06.2010)

Η **Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου** αποτελείται από τους **Δήμους Δυτικής Λέσβου και Μυτιλήνης**. Ο Δήμος Δυτικής Λέσβου περιλαμβάνει τις δημοτικές ενότητες Καλλονής, Μανταμάδου, Αγίας Παρασκευής, Ερεσού-Αντίσσης, Πολιχνίτου, Πέτρας και Μήθυμνας και ο Δήμος Μυτιλήνης περιλαμβάνει τις δημοτικές ενότητες Μυτιλήνης, Αγιάσου, Πλωμαρίου, Λουτροπόλεως Θερμής, Ευεργέτουλα και Γέρας.

Η **Περιφερειακή Ενότητα Λήμνου** αποτελείται από τον **Δήμο Λήμνου**, με έδρα τη Μύρινα, ο οποίος προήλθε από την συνένωση 4 Δήμων (Ατσικής, Μούδρου, Μύρινας και Νέας Κούταλης), και από τον **Δήμο Αγίου Ευστρατίου** ο οποίος προήλθε από την κατάργηση της ομώνυμης κοινότητας.

Η **Περιφερειακή Ενότητα Σάμου** αποτελείται από τους **Δήμους Δυτικής και Ανατολικής Σάμου**. Ο Δήμος Ανατολικής Σάμου περιλαμβάνει τις Δημοτικές Ενότητες Βαθέος και Πυθαγορείου ενώ της Δυτικής Σάμου τον Μαραθόκαμο και το Καρλοβάσι.

Η **Περιφερειακή Ενότητα Χίου** αποτελείται από τον **Δήμο Χίου**, με έδρα τη Χίο, ο οποίος προήλθε από την συνένωση 8 Δήμων (Αγίου Μηνά, Αμανής, Ιωνίας, Καμποχώρων, Καρδαμύλων, Μαστιχοχωρίων, Ομηρούπολης και Χίου), τον **Δήμο Οινουσσών** και τον **Δήμο Ψαρών**.

Η **Περιφερειακή Ενότητα Ικαρίας** αποτελείται από τον **Δήμο Ικαρίας**, με έδρα τον Άγιο Κήρυκο, ο οποίος προήλθε από την συνένωση 3 Δήμων (Αγίου Κηρύκου, Ευδήλου και Ραχών) και από τον **Δήμο Φούρνων Κορσεών**.

1.2 Εκτίμηση της Εφαρμογής των Χωρικών Επενδύσεων και Ανάδειξη των Κυρίαρχων Δυνατών και Αδύνατων Σημείων που είναι Κρίσιμα για τον Χωρικό Σχεδιασμό

Για την εκτίμηση της εφαρμογής των χωρικών επενδύσεων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου πραγματοποιείται αποτύπωση της πορείας υλοποίησης των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) των πόλεων της Μυτιλήνης και Χίου καθώς και της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), που αφορά στην αξιοποίηση – ενίσχυση των αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων των μικρών νησιών (Λήμνος, ο Άγιος Ευστράτιος, οι Οινούσες, τα Ψαρά, η Ικαρία, οι Φούρνοι και η Θύμαινα) για την ανάσχεση φαινομένων αναπτυξιακής υστέρησης.

1.2.1 Στρατηγικές Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ)

Με Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) καλύπτονται τα αστικά κέντρα της Μυτιλήνης και της Χίου με στόχους την αντιμετώπιση οικονομικών, περιβαλλοντικών, δημογραφικών προκλήσεων καθώς και προκλήσεων κλιματικής αλλαγής και λειτουργικής οργάνωσης.

1.2.1.1 Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) Μυτιλήνης

Περιοχή παρέμβασης του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αποτελεί ολόκληρη η συνεκτική πόλη της Μυτιλήνης, καθώς και οι τέσσερις (4) είσοδοι – έξοδοι της πόλης, που αποτελούν τη σύνδεσή της με την αστική ενδοχώρα, τα προάστια - περίχωρα, τους εξωαστικούς οικισμούς – δορυφόρους της πόλης, αλλά και τη συνδέουν με το υπόλοιπο νησί.

Σκοπός του Σχεδίου Ολοκληρωμένης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της πόλης της Μυτιλήνης είναι, να αντιμετωπίσει συγκροτημένα (και όχι αποσπασματικά) τις ιδιαίτερες προκλήσεις που εμφανίζονται στην πόλη και να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από το ΕΣΠΑ, συνδυάζοντας συνέργειες άλλων παράλληλων πηγών χρηματοδότησης. Το Σχέδιο τόσο ως σύλληψη όσο και ως εφαρμογή, επιδιώκει να αποτελεί φιλόδοξο και πρωτοποριακό εγχείρημα στα συνδυασμένα πεδία της Περιφερειακής Ανάπτυξης και της Αναβάθμισης της Ποιότητας Ζωής των κατοίκων της πόλης και την διοχέτευση των επισκεπτών στο σύνολο του ιστορικού κέντρου και των μνημείων της.

Αποβλέπει στην οργάνωση ολοκληρωμένου πλέγματος δράσεων, με τελικό στόχο την δημιουργία μηχανισμών και προϋποθέσεων που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνηση διαδικασίες τοπικής ανάπτυξης σε τομείς υψηλής προστιθέμενης κοινωνικής και πολιτισμικής αξίας.

Η συγκεκριμένη στρατηγική οδηγεί σε μια κεντρική επιλογή του Δήμου Μυτιλήνης, να επαναπροσδιορίσει το όραμα για την πόλη της Μυτιλήνης «ως μια δυναμική και βιώσιμη σύγχρονη πόλη, που θα λειτουργεί ως ελκυστικός τουριστικός προορισμός».

Οι ειδικοί στόχοι του Σχεδίου Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της πόλης της Μυτιλήνης είναι:

1. Η αναβάθμιση της ταυτότητας και της εικόνας της πόλης, ο επαναπροσδιορισμός της χερσονήσου Τσαμάκια - Κάστρο και της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης και του λιμανιού και η ενίσχυση της ελκυστικότητας του ανατολικού θαλάσσιου μετώπου της πόλης,

2. Η διοχέτευση των επισκεπτών της πόλης και κυρίως των επιβατών κρουαζιέρας στο σύνολο του ιστορικού κέντρου και των μνημείων της, βελτιώνοντας την προσβασιμότητα και παράλληλα την εικόνα της πόλης και την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας,
3. Η ανάκτηση και αναβάθμιση του δημόσιου χώρου και των κύριων εισόδων - εξόδων της πόλης προς όφελος της ποιότητας ζωής και της λειτουργικότητας,
4. Η βελτίωση των συγκοινωνιακών - κυκλοφοριακών συνθηκών της πόλης, της προσβασιμότητας όλων των χρηστών, βιώσιμη κινητικότητα, ασφάλεια και στάθμευση,
5. Η αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της θωράκισης έναντι της κλιματικής αλλαγής καθώς και μεγιστοποίηση της διαχείρισης και αξιοποίησης (ανακύκλωση / επαναχρησιμοποίηση), των αστικών αποβλήτων, προς όφελος της πόλης και την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας,
6. Η ανάκτηση και στήριξη της κοινωνικής συνοχής μέσα από τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής υποστήριξης σε ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες την ενθάρρυνση της ένταξης, την κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη,
7. Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης, η πρόληψη και αποκατάσταση των επιπτώσεων της.

1.2.1.2 Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) Χίου

Περιοχή παρέμβασης του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης αποτελεί τμήμα της Δημοτικής Ενότητας Χίου τμήμα της Δ.Ε. Χίου και επικεντρώνεται στο «Ιστορικό Κέντρο» αυτής, ενώ ως ευρύτερη περιοχή παρέμβασης θεωρείται η περιοχή στην οποία είναι χωροθετημένοι οι σταθμοί μετεπιβίβασης και οι λοιποί χώροι στάθμευσης που εξυπηρετούν το «Ιστορικό Κέντρο».

Το σχέδιο δράσης της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) του Δήμου Χίου αφορά «την ανάδειξη της ταυτότητας της Χίου ως σύγχρονης πόλης» και έχει ως στρατηγικό στόχο την αποκάλυψη των ποιοτικών στοιχείων της πόλης και την ανάδειξη του παλαιού ιστού σε ένα σύγχρονο βιώσιμο αστικό περιβάλλον.

Γενικός στόχος των παρεμβάσεων για βιώσιμη αστική ανάπτυξη είναι η βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων του αστικού κέντρου, με την βελτίωση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και την άμβλυση των λειτουργικών προβλημάτων, μέσω καινοτόμων αλλά και αποτελεσματικών παρεμβάσεων.

Το σχέδιο δράσης του Δήμου Χίου προσβλέπει στη σύνδεση των λειτουργικών περιοχών της πόλης της Χίου για την εξασφάλιση ενός συνεκτικού αστικού πυρήνα, στην ενοποίηση αστικών τμημάτων που παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά και λειτουργίες, καθώς και στη γενικότερη οργάνωση του αστικού χώρου, σε συνδυασμό με τις παρεχόμενες υπηρεσίες που αναπτύσσονται, για τον μετασχηματισμό της πόλης της Χίου σε μια λειτουργική, ποιοτική, σύγχρονη και ανθρωποκεντρική πόλη.

Οι ειδικοί στόχοι του Σχεδίου Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της πόλης της Χίου είναι:

1. Βελτίωση της λειτουργικότητας και αύξηση κοινοχρήστων χώρων και χώρων πρασίνου,
2. Προστασία και προβολή πολιτιστικών και ιστορικών στοιχείων,
3. Βελτίωση της πρόσβασης στο αστικό κέντρο και βελτίωση της δυναμικότητας των χώρων στάθμευσης,
4. Αύξηση της δυναμικότητας ανακύκλωσης χωρίς αισθητική υποβάθμιση της περιοχής παρέμβασης,

5. Δημιουργία προσβασιμότητας προς τον κεντρικό λιμένα της Χίου και βελτίωση της κυκλοφορίας,
6. Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιας χρήσης κτηρίων εντός της περιοχής παρέμβασης,
7. Βελτίωση της απασχολησιμότητας και αύξηση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας μειονεκτούντων ατόμων και ανέργων.

1.2.2 Πορεία Υλοποίησης Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) Μυτιλήνης και Χίου

Οι Στρατηγικές BAA των Δήμων Μυτιλήνης και Χίου, συνολικής δημόσιας δαπάνης 19.000.000 € (Δήμος Μυτιλήνης: 10.500.000 € και Δήμος Χίου: 8.500.000 €), εγκρίθηκαν με τις υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 480/03.03.2017 και 711/05.04.2017 αποφάσεις της Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου.

1.2.2.1 Ενεργοποίηση Προσκλήσεων Υποβολής Προτάσεων Χρηματοδότησης Έργων στο Πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA)

Μέχρι τον Νοέμβριο του 2020 κατά τη διαδικασία ωρίμανσης των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου πραγματοποιήθηκε η εξειδίκευση επτά (7) κατηγοριών δράσεων στο πλαίσιο των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων 9i, 4c, 6a, 6e και 7b του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020 (Εξειδίκευση Εφαρμογής του ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Δεκέμβριος 2019), συνολικού προϋπολογισμού 26.250.000 €.

Έχουν εκδοθεί συνολικά εννέα (9) προσκλήσεις υποβολής προτάσεων έργων, από την ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020, με ενδεικτική κατανομή συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης 26.950.000 €.

Πίνακας 10: Ενεργοποίηση Προσκλήσεων στο Πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020

A/A	A/A ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
1	3470	BA_ΕΤΠΑ_6e_87	Προώθηση δράσεων αναβάθμισης αστικού περιβάλλοντος (ΒΑΑ)	18/03/2019	18/09/2020	083 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα	6ε1.03.ΒΑΑ: Δράσεις αναβάθμισης αστικού, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)	2.000.000 €
						083 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα	6ε3.01.ΒΑΑ: Δράσεις βιοκλιματικής ανάπλασης στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)	500.000 €
						083 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα	6ε4.03.ΒΑΑ: Δράσεις αστικής κινητικότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)	1.000.000 €
						090 Ποδηλατόδρομοι και μονοπάτια	6ε4.03.ΒΑΑ: Δράσεις αστικής κινητικότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)	2.000.000 €

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	A/A ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
						094 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	6ε1.03.BAA: Δράσεις αναβάθμισης αστικού, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	2.000.000 €
						094 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	6ε3.01.BAA: Δράσεις βιοκλιματικής ανάπλασης στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	500.000 €
2	3372	BA_EKT_9i_27	Προγράμματα κατάρτισης κοινωνικά ευπαθών ομάδων στα πλαίσια Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	15/03/2019	20/12/2019	109 Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας	9.1.BAA: Προγράμματα κατάρτισης κοινωνικά ευπαθών ομάδων στα πλαίσια Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	800.000 €
3	3702	BA_ΕΤΠΑ_4c_92	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο στρατηγικών για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	24/05/2019	30/09/2019	013 Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	4c01.03.BAA: Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	1.200.000 €

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	A/A ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
4	2660	BA_ΕΤΠΑ_6α_67	Δράσεις Διαχείρισης Στερέων Αποβλήτων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη	01/10/2018	01/02/2019	017 Διαχείριση οικιακών αποβλήτων(συμπεριλαμβανομένων μέτρων ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης)	6α1.05.BAA: Δράσεις Διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	2.000.000 €
5	2282	BA_ΕΤΠΑ_6ε_47	Πρώθηση δράσεων αναβάθμισης αστικού, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος	01/09/2017	29/12/2017	083 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα	6ε1.03.BAA: Δράσεις αναβάθμισης αστικού, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	2.000.000 €
						094 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	6ε1.03.BAA: Δράσεις αναβάθμισης αστικού, φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	3.640.000
6	2537	BA_ΕΤΠΑ_4c_59	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο στρατηγικών για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	25/06/2018	20/05/2019	013 Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	4c01.03.BAA: Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	3.000.000 €

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	A/A ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
7	2284	BA_ΕΤΠΑ_6e_49	Δράσεις αστικής κινητικότητας στα πλαίσια στρατηγικών για την Βιώσιμη αστική Ανάπτυξη (BAA)	01/09/2017	29/12/2017	083 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα	6ε4.03.BAA: Δράσεις αστικής κινητικότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	1.860.000 €
						090 Ποδηλατόδρομοι και μονοπάτια	6ε4.03.BAA: Δράσεις αστικής κινητικότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	1.800.000 €
8	2283	BA_ΕΤΠΑ_6e_48	Δράσεις βιοκλιματικής ανάπλασης στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική ανάπτυξη (BAA)	01/09/2017	29/12/2017	083 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα	6ε3.01.BAA: Δράσεις βιοκλιματικής ανάπλασης στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	300.000 €
						094 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	6ε3.01.BAA: Δράσεις βιοκλιματικής ανάπλασης στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	700.000 €

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	A/A ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
9	2285	BA_ΕΤΠΑ_7b_50	Αναβάθμιση υποδομών προσπελασιμότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)	21/08/2017	29/12/2017	031 Άλλοι εθνικοί και περιφερειακοί δρόμοι (νέα κατασκευή)	7β2.03.BAA: Αναβάθμιση υποδομών προσπελασιμότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική	1.000.000 €
						034 Άλλοι ανακατασκευασμένοι ή βελτιωμένοι δρόμοι (αυτοκινητόδρομοι, εθνικοί, περιφερειακοί ή τοπικοί)	7β2.03.BAA: Αναβάθμιση υποδομών προσπελασιμότητας στο πλαίσιο στρατηγικών για τη Βιώσιμη Αστική	650.000 €
Σύνολο Ενδεικτικής Κατανομής Συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης Προσλήσεων								26.950.000 €

Πηγή: ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020

1.2.2.2 Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων στο Πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA)

Μέχρι τον Νοέμβριο του 2020 έχουν ενταχθεί συνολικά εννέα (9) έργα ύψους 10.367.878,59 € εκ των οποίων τα έξι (6) έργα προϋπολογισμού 6.797.133,00 € αφορούν παρεμβάσεις στην πόλη της Μυτιλήνης και τα τρία (3) έργα προϋπολογισμού 3.570.745,59 €, αφορούν παρεμβάσεις στη πόλη της Χίου.

Ενταγμένα Έργα Στρατηγικής BAA Μυτιλήνης:

- Το έργο Αναβάθμισης του Πάρκου Αγίας Ειρήνης της Δ.Κ. Μυτιλήνης Δήμου Λέσβου έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 480.000,00 €, μέρος του έχει συμβασιοποιηθεί (220.203,03 €) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης. Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές ύψους 197.600,00 €. Εκτιμάται ενδεχόμενη παράταση της σύμβασης με συμπληρωματικό αντικείμενο που αφορά δάπεδα παιδικής χαράς (20.000 €) και πέργκολες (40.000 €).
- Η Ανάπλαση της Περιφερειακής Πρόσβασης του Κάστρου Μυτιλήνης και Δημιουργίας Οδού Ηπίας Κυκλοφορίας, Πεζοδρόμου και Ποδηλατοδρόμου έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 2.145.747,26 €, μέρος του έχει συμβασιοποιηθεί (1.148.593,87 €) και η υλοποίησή του έχει ξεκινήσει στις αρχές του 2020. Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές ύψους 619.047,00 €.
- Το έργο Ανάδειξης και Βελτίωσης της Επισκεψιμότητας του Κάτω Κάστρου έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 1.700.000,00 € (εργασίες αυτεπιστασίας – Εφορία Αρχαιοτήτων Λέσβου) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης. Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές ύψους 503.104,31 €.
- Η Βελτίωση και Αναβάθμιση της Κύριας Αστικής Αρτηρίας Ελευθέριου Βενιζέλου (Τμήμα Σουράδας- Μακρύς Γιαλός) έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 680.000,00 €, μέρος του έχει συμβασιοποιηθεί (641.868,00 €) και η υλοποίησή του έχει ξεκινήσει στις αρχές του 2020 μετά τις πληρωμές να ανέρχονται στις 286.022,00 €.
- Το έργο Ενεργειακής αναβάθμισης του κτιρίου του 2ου Γυμνασίου Μυτιλήνης – 4ου Δημοτικού Σχολείου Μυτιλήνης (Παρθεναγωγείο) έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 509.960,00 € και βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο αποδοχής προϋπολογισμού και προέγκρισης τευχών δημοπράτησης. Εκτιμάται η υλοποίηση του έργου θα ξεκινήσει στα τέλη του 2020.
- Η Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίου Προτύπου Πειραματικού Λυκείου Μυτιλήνης – 2ου Λυκείου Μυτιλήνης έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 1.281.426,40 € και βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο αποδοχής προϋπολογισμού και προέγκρισης τευχών δημοπράτησης. Εκτιμάται η υλοποίηση του έργου θα ξεκινήσει στα τέλη του 2020.

Ο προϋπολογισμός των συμβασιοποιημένων έργων του BAA Μυτιλήνης ανέρχεται σε 3.710.664,87 € και οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές υπολογίζονται σε 1.605.773,31 €.

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Πίνακας 11: Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων της Στρατηγικής ΒΑΑ Μυτιλήνης

A/A	Τίτλος Έργου	Κωδικός ΟΠΣ (MIS)	Ημερομηνία Ένταξης Πράξης	Προϋπολογισμός Ένταξης	Νομικές Δεσμεύσεις	Πληρωμές
1	Αναβάθμιση Πάρκου Αγίας Ειρήνης - Δ.Κ. Μυτιλήνης Δήμου Λέσβου	5010627	18/12/2017	480.000,00 €	220.203,00 €	197.600,00 €
2	Ανάπλαση Περιφερειακής Πρόσβασης Κάστρου Μυτιλήνης, Δημιουργία ήπιας Κυκλοφορίας Οδού, Πεζόδρομου & Ποδηλατοδρόμου	5016622	29/3/2018	2.145.747,00 €	1.148.593,87 €	619.047,00 €
3	Ανάδειξη και βελτίωση επισκεψιμότητας του κάτω Κάστρου Μυτιλήνη	5010915	28/12/2017	1.700.000,00 €	1.700.000,00 €	503.104,31 €
4	Βελτίωση και αναβάθμιση κύριας αστικής αρτηρίας Ελευθερίου Βενιζέλου (Τμήμα Σουράδας - Μακρύς Γιαλός)	5016625	15/5/2018	680.000,00 €	641.868,00 €	286.022,00 €
5	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κτιρίου 2ου Γυμνασίου Μυτιλήνης - 4ου Δημοτικού Σχολείου Μυτιλήνης	5037487	6/8/2019	509.960,00 €	0,00 €	0,00 €
6	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κτιρίου Προτύπου Πειραματικού Λυκείου Μυτιλήνης-2ου Λυκείου Μυτιλήνης	5034834	6/8/2019	1.281.426,00 €	0,00 €	0,00 €
Σύνολο				6.797.133,00 €	3.710.664,87 €	1.605.773,31 €

Πηγή: Δήμος Μυτιλήνης και ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020

Ενταγμένα Έργα Στρατηγικής ΒΑΑ Χίου

- Το έργο Κατασκευής προσβάσεων πεζών έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 467.837,73 €, μέρος του έχει συμβασιοποιηθεί (256.726,50 €) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης. Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές ύψους 207.098,63 €. Εκτιμάται ενδεχόμενη παράταση της σύμβασης με συμπληρωματικό αντικείμενο που αφορά δάπεδα παιδικής χαράς (20.000 €) και πέργκολες (40.000 €).
- Η Κατασκευή της οδού Αγίας Ειρήνης έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 1.557.405,11 €. Το κύριο υποέργο κατασκευής (1.250.000,00 €) βρίσκεται σε φάση προετοιμασίας διακήρυξης. Το υποέργο απαλλοτριώσεων (155.741 €) βρίσκεται σε φάση υλοποίησης ωστόσο εκτιμάται ότι θα υπάρξουν καθυστερήσεις. Καθυστερήσεις εκτιμάται ότι θα υπάρξουν και στο υποέργο της αρχαιολογίας (62.500,00 €). Στο πλαίσιο του έργου θα υλοποιηθούν και τα υποέργα των δικτύων ΟΚΩ - Δίκτυα ύδρευσης ΔΕΥΑΝΧ (19.164,60 €) και Δίκτυα ΔΕΗ (70.000,00 €).
- Το έργο Ολοκληρωμένου συστήματος οργάνωσης, διαχείρισης και ελέγχου της κυκλοφορίας και της στάθμευσης της πόλης της Χίου έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 1.554.502,75 €. Τα υποέργα δημιουργίας κτιρίου διαχείρισης κυκλοφορίας (ΚΕ.ΔΙ.ΚΥ.Σ) και ανάπλασης ευρύτερης περιοχής (401.911,97 €), αναβάθμισης υπαίθριων σταθμών αυτοκίνητων και εγκατάστασης συστημάτων ελέγχου της κυκλοφορίας (152.175 €), εκτίμησης φόρτων και προσαρμογής προγραμμάτων σηματοδότησης (8.990 €) και δικτύων ΟΚΩ – ΔΕΗ (4.432 €) και ΟΤΕ (60.756 €) έχουν συμβασιοποιηθεί και βρίσκονται σε φάση υλοποίησης.

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη
Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές για αυτά τα έργα ανέρχονται σε 685.652,99 €. Το υποέργο Προμήθειας μηχανογραφικού εξοπλισμού για τη λειτουργία του ΚΕΔΙΚΥΣ (242.190,00 €) βρίσκεται σε φάση συμβασιοποίησης και εκτιμάται ότι η υλοποίησή του θα ξεκινήσει στα τέλη του 2020. Το υποέργο προμήθειας - εγκατάστασης ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης θέσεων βρίσκεται σε διαδικασία ανάθεσης (73.125,00 €).

Ο προϋπολογισμός των συμβασιοποιημένων έργων του ΒΑΑ Χίου ανέρχεται σε 942.379,49 € και οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές υπολογίζονται σε 565.748,24 €.

Πίνακας 12: Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων της Στρατηγικής ΒΑΑ Χίου

A/A	Τίτλος Έργου	Κωδικός ΟΠΣ (MIS)	Ημερομηνία Ένταξης Πράξης	Προϋπολογισμός Ένταξης	Νομικές Δεσμεύσεις	Πληρωμές
1	Κατασκευή προσβάσεων πεζών	5016069	29/1/2018	467.837,73 €	256.726,50 €	207.098,63 €
2	Κατασκευή οδού Αγίας Ειρήνης	5010729	24/5/2018	1.557.405,11 €	0,00 €	0,00 €
3	Ολοκληρωμένο σύστημα οργάνωσης, διαχείρισης και ελέγχου της κυκλοφορίας και της στάθμευσης της πόλης της Χίου	5010758	28/12/2017	1.545.502,75 €	685.652,99 €	358.649,61 €
Σύνολο				3.570.745,59 €	942.379,49 €	565.748,24 €

Πηγή: Δήμος Χίου και ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020

1.2.3 Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Ως περιοχή ΟΧΕ στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ορίστηκε το σύνολο των επτά (7) νησιών που καθορίζονται στα σχετικά κείμενα του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου, με έντονα αρνητικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν «ισχυρές δημογραφικές προκλήσεις, οι οποίες οφείλονται κατά κύριο λόγο στα γεωγραφικά χαρακτηριστικά τους». Αυτά τα νησιά είναι η Λήμνος, ο Άγιος Ευστράτιος, οι Οινούσες, τα Ψαρά, η Ικαρία, οι Φούρνοι και η Θύμεια. Πέντε από αυτά τα νησιά είναι εκείνα τα οποία χαρακτηρίζονται και θεσμικά ως μικρά νησιά, ενώ και τα υπόλοιπα δύο (Λήμνος και Ικαρία) έχουν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που συναντώνται στα μικρά νησιά.

Το γενικό Αναπτυξιακό Όραμα της Στρατηγικής των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) αντιστοιχίζει τις ανάγκες των μικρών νησιών της περιοχής παρέμβασης στους βασικούς άξονες της Στρατηγικής Ε2020 (έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη), εξειδικεύει τους στόχους αυτούς θέτοντας «Τα μικρά Νησιά ως πρότυπα ανθεκτικής, βιώσιμης και ενδογενούς ανάπτυξης στο Αιγαίο»

Το όραμα αυτό στηρίζεται σε τρεις κύριους Στρατηγικούς Στόχους:

- Την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων:
 - Υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας σε τομείς ύπαρξης πλεονεκτήματος (τουρισμός, αλιεία, αγροδιατροφής),
 - Αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του τοπικού δυναμικού,
 - Διεύρυνση της οικονομικής βάσης των μικρών νησιών, ένταξη στην αγορά εργασίας και στήριξη του εισοδήματος.

- Την διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλεονεκτήματος:
 - ο Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτιρίων,
 - ο Προώθηση της μείωσης και της ανακύκλωσης των στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης,
 - ο Ολοκληρωμένη και αποδοτική διαχείριση των φυσικών πόρων (νερό),
 - ο Ενίσχυση του περιβαλλοντικά βιώσιμου τουρισμού,
 - ο Αύξηση της λειτουργικότητας του οικιστικού χώρου.
- Την ενδυνάμωση της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες και εξυπηρετήσεις που στοχευμένα θα αντιπαρέρχεται των μειονεκτημάτων της νησιωτικής απομόνωσης των κατοίκων, των κοινωνιών και των επιχειρήσεων:
 - ο Άρση της απομόνωσης μέσω της εξασφάλισης υψηλής ποιότητας απομακρυσμένων υπηρεσιών εξυπηρέτησης προς τους πολίτες και τις τοπικές επιχειρήσεις,
 - ο Βελτίωση της Συνδεσιμότητας και της προσπελασιμότητας,
 - ο Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, κοινωνικής μέριμνας και ενεργού ένταξης.

1.2.4 Πορεία Υλοποίησης Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Η Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων που αφορά στην αξιοποίηση – ενίσχυση των αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων των μικρών νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 1595/13.07.2017 απόφαση της Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου.

1.2.4.1 Ενεργοποίηση Προσκλήσεων Υποβολής Προτάσεων Χρηματοδότησης Έργων στο Πλαίσιο της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών

Μέχρι τον Νοέμβριο του 2020 κατά τη διαδικασία ωρίμανσης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των μικρών νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, πραγματοποιήθηκε η εξειδίκευση επτά (7) κατηγοριών δράσεων στο πλαίσιο των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων 2c, 4c, 5a, 6a, 6b, 6c και 7b του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020 (Εξειδίκευση Εφαρμογής του ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, Δεκέμβριος 2019), συνολικού προϋπολογισμού 52.300.000 €.

Έχουν εκδοθεί συνολικά δέκα επτά (17) προσκλήσεις υποβολής προτάσεων έργων, από την ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 – 2020, με ενδεικτική κατανομή συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης 61.215.880 €.

Πίνακας 13: Ενεργοποίηση Προσκλήσεων στο Πλαίσιο των Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
4403	BA_ΕΤΠΑ_6α_117	Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	01/07/2020	30/09/2020	017: Διαχείριση οικιακών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων μέτρων ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης)	6α1.06.ΟΧΕ: Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	2.000.000 €
					018: Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, της θερμικής επεξεργασίας, της αποτέφρωσης και της υγειονομικής ταφής)	6α1.06.ΟΧΕ: Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	1.000.000 €
4164	BA_ΕΤΠΑ_6β_107	Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος και αξιοποίησης επιφανειακών ή / και θαλάσσιων υδάτων για χρήση – Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)	09/04/2020	30/10/2020	020: Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (υποδομή εξαγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης και διανομής)	6β2.03.ΟΧΕ: Δράσεις ορθολογικής διαχείρισης υδατικών πόρων (πόσιμο νερό)	3.000.000 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
4169	BA_ΕΤΠΑ_5α_108	Δράσεις προστασίας και αποκατάστασης παράκτιων περιοχών λόγω διάβρωσης	09/04/2020	21/12/2020	087: Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	5α1.02.ΟΧΕ: Δράσεις προστασίας και αποκατάστασης παράκτιων περιοχών, λόγω διάβρωσης	1.000.000 €
4178	BA_ΕΤΠΑ_6β_109	Επενδύσεις στον τομέα διαχείρισης λυμάτων στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων	15/04/2020	03/08/2020	022: Επεξεργασία υγρών λυμάτων	6β1.05.ΟΧΕ: Δράσεις διαχείρισης λυμάτων	3.000.000 €
3514	BA_ΕΤΠΑ_4c_75	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	05/02/2019	05/03/2019	013: Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	4c01.04.ΟΧΕ: Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	1.200.000 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
3253	BA_ΕΤΠΑ_5a_76	Δράσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (ΟΧΕ)	14/01/2019	24/06/2019	087: Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	5α1.02.ΟΧΕ: Δράσεις προστασίας και αποκατάστασης παράκτιων περιοχών, λόγω διάβρωσης	1.000.000 €
						5α2.02.ΟΧΕ: Δράσεις αντιπλημμυρικής προστασίας	3.000.000 €
						5α3.01.ΟΧΕ: Δράσεις για την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με την κλιματική αλλαγή	500.000 €
3453	BA_ΕΤΠΑ_6β_84	Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου ύδατος και αξιοποίησης επιφανειακών ή / και θαλάσσιων υδάτων για χρήση – Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)	14/01/2019	19/04/2019	020: Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (υποδομή εξαγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης και διανομής	6β2.03.ΟΧΕ: Δράσεις ορθολογικής διαχείρισης υδατικών πόρων (πόσιμο νερό)	2.000.000 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
3461	BA_ΕΤΠΑ_4c_86	Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων υγείας, στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	14/01/2018	28/06/2019	013: Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	4c01.07.ΟΧΕ: Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων υγείας, στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	2.000.000 €
3460	BA_ΕΤΠΑ_6α_83	Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	14/01/2019	30/09/2019	017: Διαχείριση οικιακών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων μέτρων ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης)	6α1.06.ΟΧΕ: Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	1.500.000 €
					018: Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, της θερμικής επεξεργασίας, της αποτέφρωσης και της υγειονομικής ταφής)	6α1.06.ΟΧΕ: Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	1.500.000 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
3251	BA_ΕΤΠΑ_6c_74	Τουριστική αξιοποίηση υπόγειων φυσικών πόρων στο πλαίσιο των (ΟΧΕ)	03/12/2018	29/03/2019	091: Ανάπτυξη και προώθηση του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών	6γ2.3. ΟΧΕ: Τουριστική αξιοποίηση υπόγειων φυσικών πόρων στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	2.000.000 €
3247	BA_ΕΤΠΑ_6c_72	Μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, πολιτιστικά δίκτυα στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	03/12/2018	24/05/2019	094: Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	6γ1.2.ΟΧΕ: Μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, πολιτιστικά δίκτυα στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	2.000.000 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
3246	BA_ΕΤΠΑ_6α_71	Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	01/10/2018	20/11/2019	017: Διαχείριση οικιακών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων μέτρων ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης)	6α1.06.ΟΧΕ:Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων	1.500.000 €
					018: Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της μηχανικής βιολογικής επεξεργασίας, της θερμικής επεξεργασίας, της αποτέφρωσης και της υγειονομικής ταφής)	6α1.06.ΟΧΕ:Δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων	1.500.000 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
2604	BA_ΕΤΠΑ_2c_65	Εφαρμογή των Νέων Τεχνολογιών στην καταγραφή και την ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας (ΟΧΕ)	01/06/2018	28/09/2018	079: Πρόσβαση σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα (συμπεριλαμβανομένων ανοικτών δεδομένων ηλεκτρονικού πολιτισμού, ψηφιακών βιβλιοθηκών, ηλεκτρονικού περιεχομένου και ηλεκτρονικού τουρισμού)	2c.3.1.ΟΧΕ: Εφαρμογή των Νέων Τεχνολογιών στην καταγραφή και την ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας	1.800.000 €
2538	BA_ΕΤΠΑ_4c_60	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	25/06/2018	15/01/2019	013: Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	4c01.04.ΟΧΕ: Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων	3.000.000 €
2298	BA_ΕΤΠΑ_5a6b_55	Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων και δράσεις που προάγουν την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ)	28/08/2017	29/12/2017	020: Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (υποδομή εξαγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης και διανομής	6β2.03.ΟΧΕ: Δράσεις ορθολογικής διαχείρισης υδατικών πόρων (πόσιμο νερό)	715.880 €

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
					022: Επεξεργασία υγρών λυμάτων	6β1.05.ΟΧΕ: Δράσεις διαχείρισης λυμάτων	7.000.000 €
					087: Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	5α2.02.ΟΧΕ: Δράσεις αντιπλημμυρικής προστασίας	1.000.000 €
2297	BA_ΕΤΠΑ_7b_54	Δράσεις αναβάθμισης οδικού δικτύου	28/08/2017	29/12/2017	031: Άλλοι εθνικοί και περιφερειακοί δρόμοι (νέα κατασκευή)	7β2.04.ΟΧΕ: Δράσεις αναβάθμισης οδικού δικτύου	4.000.000 €
					034: Άλλοι ανακατασκευασμένοι ή βελτιωμένοι δρόμοι (αυτοκινητόδρομοι, εθνικοί, περιφερειακοί ή τοπικοί)		4.000.000 €

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Κωδ. ΟΠΣ	Κωδικός Πρόσκλησης	Πρόσκληση	Ημερομηνία Έναρξης Υποβολής Προτάσεων	Ημερομηνία Λήξης Υποβολής Προτάσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τύπος Δράσεων / Ενδεικτικές Δράσεις	Ενδεικτική Κατανομή Συγχρ/νης Δημόσιας Δαπάνης
2313	BA_ΕΤΠΑ_7b_56	Δράσεις βελτίωσης της συνδεσιμότητας των μικρών νησιών της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (ΟΧΕ)	25/09/2017	29/12/2017	040: Άλλοι θαλάσσιοι λιμένες	7β1.02.ΟΧΕ: Δράσεις βελτίωσης της συνδεσιμότητας των μικρών νησιών της Π.Β.Α.	10.000.000 €
Σύνολο Ενδεικτικής Κατανομής Συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης Προσκήσεων							61.215.880 €

Πηγή: ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020

1.2.4.2 Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων στο Πλαίσιο της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των Μικρών Νησιών

Μέχρι τον Νοέμβριο του 2020, στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) των μικρών νησιών της Περιφέρειας, έχουν ενταχθεί συνολικά δεκαεννέα (19) έργα ύψους 25.248.282,40 €, εκ των οποίων εννέα (9) έργα υλοποιούνται στον Δήμο Λήμνου (9.820.199,22 €), τέσσερα (4) στον Δήμο Φούρνων - Κορσεών (6.399.290,33 €), δυο (2) στον Δήμο Ψαρών (6.001.762,85 €), δυο (2) στον Δήμο Οινουσσών (922.280,00 €), ένα (1) στον Δήμο Ικαρίας και ένα (1) στο σύνολο των μικρών νησιών (499.750,00 €).

Πίνακας 14: Πορεία Υλοποίησης Ενταγμένων Έργων της Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών

A/A	Τίτλος Έργου	Κωδικός ΟΠΣ (MIS)	Ημερομηνία Ένταξης Πράξης	Προϋπολογισμός Ένταξης	Νομικές Δεσμεύσεις	Πληρωμές
1	Σύστημα Μεταφοράς Λυμάτων Τ.Κ. Πλατέως έως την Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) Μύρινας	5069079	21/08/2020	816.564,52 €	0,00 €	0,00 €
2	Εξωτερικό Δίκτυο Υδρευσης Οικισμού Φούρνων	5045002	18/07/2019	161.290,33 €	0,00 €	0,00 €
3	Προμήθεια Μέσων Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων Σχετικά με την Κλιματική Αλλαγή Δήμου Οινουσσών	5044840	04/06/2019	213.280,00 €	0,00 €	0,00 €
4	Ενεργειακή αναβάθμιση 1ου Επαλ - ΓεΛ Μούδρου Δήμου Λήμνου	5041475	05/04/2019	273.234,70 €	0,00 €	0,00 €
5	Ενεργειακή Αναβάθμιση Σχολικών Κτιρίων Δήμου Φούρνων - Κορσεών	5041480	21/03/2019	318.000,00 €	0,00 €	0,00 €
6	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων Δήμου Ψαρών	5037590	19/03/2019	547.000,00 €	307.439 €	0,00 €
7	Αξιοποίηση σύγχρονων ψηφιακών εφαρμογών και της εικονικής πραγματικότητας για την ανάδειξη της Λημνίας Γης και την προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού στην Λήμνο	5030616	15/03/2019	409.960,00 €	12.000,00 €	9.090,00 €
8	Ψηφιακές διαδρομές Ιστορικού Τουρισμού στην Λήμνο (Anzdac digital Tourism scenarios)	5032512	14/03/2019	249.860,00 €	0,00 €	0,00 €
9	Δημιουργία - λειτουργία «Ψηφιακών εφαρμογών προβολής των γεωμνημείων της Λήμνου»	5031827	12/03/2019	396.428,00 €	378.651,00 €	32.117,00 €
10	Τρισδιάστατη προβολή Κάστρου Μύρινας	5030395	08/03/2019	347.440,00 €	61.000,00 €	14.029,00 €
11	Ψηφιακή ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων Λήμνου - Δημιουργία Τουριστικών και πολιτιστικών διαδρομών	5030398	07/03/2019	306.990,00 €	50.000,00 €	39.813,00 €

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	Τίτλος Έργου	Κωδικός ΟΠΣ (MIS)	Ημερομηνία Ένταξης Πράξης	Προϋπολογισμός Ένταξης	Νομικές Δεσμεύσεις	Πληρωμές
12	Ενεργειακή αναβάθμιση Γυμνασίου – Λυκείου και Οικοτροφείου Οινουσσών	5037591	07/03/2019	709.000,00 €	0,00 €	0,00 €
13	Μεταφορά, επεξεργασία και διάθεση λυμάτων οικισμού Καραβόσταμου Ικαρίας	5017271	17/09/2018	1.605.000,00 €	0,00 €	0,00 €
14	Έργα υποδομής διαχείρισης ακαθάρτων, ομβρίων και ύδρευσης Ψαρών	5019438	04/06/2018	5.454.762,85 €	3.334.172,54 €	18.572,64 €
15	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) Φούρνων Κορσεών	5016088	10/07/2018	1.620.000,00 €	20.000,00 €	20.000,00 €
16	Κατασκευή Κεντρικού Λιμένα Φούρνων (Βόρειος Προβλήτας)	5018904	16/04/2018	4.300.000 €	4.008.527 €	2.670.999 €
17	Βελτίωση της διαχείρισης πόσιμου ύδατος στους οικισμούς Κοντοπουλίου και Μούδρου της Δημοτικής Ενότητας Μούδρου	5019144	29/06/2018	821.154,00 €	424.576,00 €	164.358,00 €
18	Παράκαμψη οικισμού Θάνους	5010852	30/03/2018	6.198.568 €	4.044.178 €	0,00 €
19	Επέκταση του εθνικού δικτύου τηλεϊατρικής (ΕΔΙΤ) – Τμήμα 2ης ΥΠΕ, σε νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με έμφαση στην άρση της υγειονομικής απομόνωσης των μικρών νησιών	5030713	02/08/2018	499.750,00 €	461.629,00 €	55.842,00 €
Σύνολο				25.248.282,40 €	13.102.172,54 €	3.024.820,64 €

Πηγή: ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020

Ειδικότερα, η πορεία υλοποίησης των ενταγμένων έργων αποτυπώνεται ως εξής:

- Το σύστημα μεταφοράς λυμάτων Τ.Κ. Πλατέως έως την Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) Μύρινας έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 816.564,52 € ωστόσο δεν έχει συμβασιοποιηθεί. Το έργο περιλαμβάνει τις εργασίες κατασκευής του συστήμα μεταφοράς λυμάτων, συνδέσεις με οργανισμούς κοινής ωφέλειας και αρχαιολογικές εργασίες.
- Το έργο του εξωτερικού δικτύου ύδρευσης του οικισμού Φούρνων έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 161.290,33 € χωρίς να έχει συμβασιοποιηθεί.
- Η προμήθεια μέσων πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων σχετικά με την κλιματική αλλαγή του Δήμου Οινουσσών έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 213.280,00 € ωστόσο δεν έχει συμβασιοποιηθεί. Η προμήθεια αφορά ένα ελαστικοφόρο εκσκαφέα και ένα πυροσβεστικό όχημα.
- Η ενεργειακή αναβάθμιση των δημοτικών κτιρίων του Δήμου Ψαρών έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 547.000,00 €. Έχει συμβασιοποιηθεί και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης το κύριο έργο ενεργειακής αναβάθμισης ύψους 307.439,17 € ενώ αναμένεται να προχωρήσει η ανάθεση υπηρεσιών ενεργειακού συμβούλου (2.000,00 €).

- Το έργο αξιοποίησης σύγχρονων ψηφιακών εφαρμογών και της εικονικής πραγματικότητας για την ανάδειξη της Λημνίας Γης και την προώθηση του θρησκευτικού τουρισμού στην Λήμνο έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 409.960,00 €. Προς το παρόν σε εξέλιξη βρίσκεται το υποέργο της αρχαιολογίας (12.000,00 €) με τις πληρωμές να ανέρχονται στις 9.090,00 €.
- Το έργο των ψηφιακών διαδρομών Ιστορικού Τουρισμού στην Λήμνο έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 249.860,00 € χωρίς να έχει συμβασιοποιηθεί.
- Η δημιουργία - λειτουργία «Ψηφιακών εφαρμογών προβολής των γεω-μνημείων της Λήμνου» έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 396.428,00 €. Συμβασιοποιήθηκαν και βρίσκονται σε φάση υλοποίησης και τα δυο υποέργα (378.651,00 €) που αφορούν τη συλλογή – τεκμηρίωση - ψηφιοποίηση υλικού (101.920,00 €) και την ανάπτυξη ηλεκτρονικών εφαρμογών των γεω-μνημείων της Λήμνου (276.731,00 €) με τις πληρωμές να ανέρχονται στις 32.117,00 €.
- Το έργο που αφορά την τρισδιάστατη προβολή του κάστρου της Μύρινας εντάχθηκε με προϋπολογισμό 347.440,00 €. Έχει συμβασιοποιηθεί (61.000,00 €) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης το υποέργο έρευνας, συλλογής, αξιολόγησης και καταγραφής πληροφοριακού υλικού, με τις πληρωμές να ανέρχονται στις 14.029,00 €.
- Το έργο ψηφιακής ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων της Λήμνου και η δημιουργία τουριστικών και πολιτιστικών διαδρομών εντάχθηκε με προϋπολογισμό 306.990,00 €. Έχει συμβασιοποιηθεί (50.000,00 €) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης το υποέργο έρευνας, συλλογής, αξιολόγησης και καταγραφής πληροφοριακού υλικού, με τις πληρωμές να ανέρχονται στις 39.813,00 €.
- Τα έργα ενεργειακής αναβάθμισης του 1ου Επαλ - ΓεΛ Μούδρου Δήμου Λήμνου (273.234,70 €), των σχολικών κτιρίων του Δήμου Φούρνων – Κορσεών (318.000,00 €) και του Γυμνασίου – Λυκείου και Οικοτροφείου του Δήμου Οινουσσών, έχουν ενταχθεί με χωρίς να έχουν συμβασιοποιηθεί.
- Το έργο μεταφοράς, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων του οικισμού Καραβόσταμου Ικαρίας έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 1.605.000,00 € ωστόσο δεν έχει συμβασιοποιηθεί. Το έργο περιλαμβάνει τις εργασίες κατασκευής της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ), των αντλιοστασίων και καταθλιπτικών αγωγών προσαγωγής λυμάτων στην ΕΕΛ, συνδέσεις με οργανισμούς κοινής ωφέλειας και υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου.
- Το έργο κατασκευής υποδομής διαχείρισης ακαθάρτων, ομβρίων και ύδρευσης Ψαρών έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 5.454.762,85 €. Έχουν συμβασιοποιηθεί και βρίσκονται σε φάση υλοποίησης τα έργα υποδομής διαχείρισης ακαθάρτων, ομβρίων και ύδρευσης (3.074.421,93) και το έργο της αρχαιολογίας (259.750,61 €). Αναμένεται η συμβασιοποίηση της κατασκευής της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) του Δήμου Ψαρών και οι συνδέσεις με του οργανισμούς κοινής ωφέλειας.
- Το έργο κατασκευής της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) του Δήμου Φούρνων Κορσεών έχει ενταχθεί με προϋπολογισμό 1.620.000,00 € και έχει συμβασιοποιηθεί και πληρωθεί το υποέργο του τεχνικού συμβούλου (20.000,00 €). Για την υλοποίηση του έργου πρέπει να προχωρήσει η αγορά γηπέδου στο οποίο θα κατασκευαστεί η εγκατάσταση για να προχωρήσει η συμβασιοποίηση του κύριου έργου.

- Το έργο κατασκευής του κεντρικού λιμένα Φούρνων (Βόρειος Προβλήτας), προϋπολογισμού ένταξης 4.300.000,00 €, έχει συμβασιοποιηθεί (4.008.527,03) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης, με τις πληρωμές να ανέρχονται σε 2.670.999,21 €. Αναμένεται η συμβασιοποίηση του έργου φωτισήμανσης του λιμένα (88.159,50 €).
- Το έργο βελτίωσης της διαχείρισης πόσιμου ύδατος στους οικισμούς Κοντοπουλίου και Μούδρου της Δημοτικής Ενότητας Μούδρου, συμβασιοποιήθηκε (424.576,17 €) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης, με τις πληρωμές να ανέρχονται στις 164.358,36 €. Αναμένεται να συμβασιοποιηθεί 8.760,68 €.
- Η παράκαμψη του οικισμού Θάνους, με προϋπολογισμό ένταξης 6.198.568,38 €, έχει συμβασιοποιηθεί (4.044.177,98) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης.
- Το έργο επέκτασης του εθνικού δικτύου τηλεϊατρικής (ΕΔΙΤ) σε νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με έμφαση στην άρση της υγειονομικής απομόνωσης των μικρών νησιών, εντάχθηκε (499.750,00 €), συμβασιοποιήθηκε (461.629,00 €) και βρίσκεται σε φάση υλοποίησης, με τις πληρωμές να ανέρχονται στις 55.842,00 €.

Ο προϋπολογισμός των συμβασιοποιημένων έργων της Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών ανέρχεται σε 13.102.172,54 € και οι πραγματοποιηθείσες πληρωμές υπολογίζονται σε 3.024.820,64 €.

1.2.5 Υλοποίηση Προγραμμάτων Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) - LEADER

Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν τέσσερα (4) προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) - LEADER στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014 – 2020. Τα Τοπικά Προγράμματα πρότειναν μια πολυτομεακή αναπτυξιακή στρατηγική που χαρακτηρίζεται από πολυταμειακό σχεδιασμό, αξιοποιώντας τη δυνατότητα συγχρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Στο πλαίσιο των προγραμμάτων υλοποιήθηκαν παρεμβάσεις ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της μεταποίησης, εμπορίας και ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων, τουρισμού, βιοτεχνίας, παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού, επενδύσεων σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής για δημόσια χρήση, ενίσχυσης πολιτιστικών εκδηλώσεων, στήριξης μελετών, υπηρεσιών και επενδύσεων, που συνδέονται με τον πολιτισμό και συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων:

- Το ΤΑΠΤοΚ – LEADER Λέσβου, με ενδεικτική κατανομή προϋπολογισμού παρεμβάσεων ύψους 4.227.500 €, υλοποιήθηκε από την Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Λέσβου Α.Ε.
- Το ΤΑΠΤοΚ – LEADER Χίου, Οινουσσών και Ψαρών με ενδεικτική κατανομή προϋπολογισμού παρεμβάσεων ύψους 3.915.000 € (δημόσια δαπάνη), υλοποιήθηκε από την Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης Χίου Α.Α.Ε.
- Το ΤΑΠΤοΚ – LEADER Σάμου, Ικαρίας και Φούρνων Κορσεών, με ενδεικτική κατανομή προϋπολογισμού παρεμβάσεων ύψους 12.060.000 € (δημόσια δαπάνη), υλοποιήθηκε από το Κέντρο Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης Ν. Σάμου Α.Ε.
- Το ΤΑΠΤοΚ – LEADER Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου, με ενδεικτική κατανομή προϋπολογισμού παρεμβάσεων ύψους 4.650.000 € (δημόσια δαπάνη), υλοποιήθηκε από την Αναπτυξιακή Λήμνου Α.Ε.

1.2.6 Ανάλυση Εσωτερικού και Εξωτερικού Περιβάλλοντος (SWOT) των Στρατηγικών ΟΧΕ και ΒΑΑ Βάσει των Αποτυπωμένων Χαρακτηριστικών των Περιοχών Παρέμβασης στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

1.2.6.1 Δυνατά, Αδύναμα Σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές (SWOT) Στρατηγικών ΒΑΑ

1.2.6.1.1 Μυτιλήνη

Πίνακας 15: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΒΑΑ Μυτιλήνης

Μυτιλήνη	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγκη αντικατάστασης και εκσυγχρονισμού των παλαιωμένων υποδομών και βασικών δικτύων του ιστορικού κέντρου, • Λόγω της αστικής διάχυσης (urban sprawl) της Μυτιλήνης παρουσιάζονται προβλήματα διατάραξης του τοπίου της περιοχής που σχετίζονται με την επαναδημιουργία ελλείμματος σε περιβαλλοντικές υποδομές, ελεύθερους χώρους και αστικό πράσινο, • Υπάρχουν σημαντικές περιοχές εντός της Μυτιλήνης που μπορούν να ενσωματωθούν πιο ενεργά στην κοινωνική και οικονομική ζωή της πόλης (π.χ. η Λαγκάδα, ο Συνοικισμός κ.α.), • Σε πυκνοδομημένες περιοχές του συμπαγούς τμήματος της πόλης, απουσιάζουν οι ελεύθεροι χώροι και οι πράσινες υποδομές (φυσικά ρέματα, διαπερατές επιφάνειες, ψυχρά υλικά κ.λπ.), • Υπάρχει συσσώρευση προβλημάτων - δυσλειτουργιών στον αστικό χώρο και αδυναμία αντιμετώπισης χρόνιων προβληματικών καταστάσεων για την αστική λειτουργία και οικονομία (κυκλοφοριακό, ρύθμιση συνδέσεων πόλης - λιμένα και αεροδρομίου κ.α.), • Η λειτουργία του λιμανιού αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιδείνωσης των κυκλοφοριακών συνθηκών στην πόλη, καθώς οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις έχουν καλύψει τις όποιες δυνατότητες ανάπτυξης τους και δεν επιτρέπουν τον περαιτέρω αναγκαίο εκσυγχρονισμό και επέκτασή τους, • Ο αστικός χώρος και η δομή της πόλης συμβάλλουν σε περιορισμένη επιχειρηματικότητα κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η Μυτιλήνη αποτελεί έναν αστικό πόλο παροχής υπηρεσιών για την ευρύτερη περιοχή του Βορείου Αιγαίου, • Η πόλη διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα με πληθώρα μνημείων και αξιοθέατων ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, • Η ενσωμάτωση του Κάστρου καθώς και των μνημείων που βρίσκονται σε αυτό στην οικονομική, άλλα και την καθημερινή ζωή των πολιτών της Μυτιλήνης θα συμβάλλει στην υλοποίηση μιας συγκροτημένης, εξωστρεφούς και σύγχρονης πολιτικής ανάπτυξης του τουρισμού πόλης που θα στηρίζεται στον πολιτισμό και την ιστορία, • Το υφιστάμενο λιμάνι θα μπορούσε να «επικεντρωθεί» στην λειτουργία του ως τουριστικός λιμένας και σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του αεροδρομίου θα μπορούσε μελλοντικά να αποκτήσει ακόμα και έναν ρόλο λιμένα «home port» κρουαζιέρας, • Οι αστικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν ικανοποιητική ανθεκτικότητα στην οικονομική κρίση,
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Η πόλη της Μυτιλήνης, η οποία παρά το πολιτιστικό απόθεμα και τις αστικές υποδομές που διαθέτει, λειτουργεί κυρίως ως πύλη διερχόμενων / κέντρο διαμετακόμισης τουριστών προς τους τουριστικούς οικισμούς του Νησιού (Μόλυβος, Πέτρα, Αγ. Ισίδωρος, Σκάλα Καλλονής, Σκάλα Ερεσού, Βατερά κ.λπ.) και δεν απολαμβάνει στο βαθμό που θα μπορούσε, τα οικονομικά οφέλη της τουριστικής ανάπτυξης, 	<ul style="list-style-type: none"> • Η Λέσβος είναι ένα νησί με διεθνούς αξίας και αναγνώρισης πολιτιστικό και περιβαλλοντικό απόθεμα και η υφιστάμενη τουριστική ανάπτυξη είναι ελλείπουσα σε σχέση με την πραγματική δυναμική της, • Η Μυτιλήνη αποτελεί το κύριο λιμάνι διακίνησης των παραγόμενων αγαθών και εμπορευμάτων στο νησί, • Τα τελευταία χρόνια, η Λέσβος αποτελούσε τον μεγαλύτερο πόλο έλξης τούρκων τουριστών στο Αιγαίο,

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Μυτιλήνη	
<ul style="list-style-type: none"> • Η σύγχρονη οικονομία της πόλης βασίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα, Το προσφυγικό - μεταναστευτικό ζήτημα έχει επηρεάσει σημαντικά και πολυσύνθετα την οικονομία της Λέσβου και της Μυτιλήνης. Η ύπαρξη των προσφύγων έχει ενισχύσει κάποιους τομείς τις τοπικής οικονομίας ωστόσο δημιουργεί αβεβαιότητα, βραχυπρόθεσμα επηρεάζει αρνητικά την τουριστική κίνηση και αναστέλλει τυχόν επενδύσεις που σχετίζονται με αυτή, • Οι δημογραφικές πιέσεις στο νησιωτικό χώρο σχετίζονται κύρια με τις ευκαιρίες για εργασία, με την απασχόληση στο νησί να είναι χαμηλή και τον παραγωγικό πληθυσμό να μετακινείται προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές επενδύσεις για την προστασία και ανάπλαση του αστικού ιστού, την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, την αναβάθμιση της λειτουργίας των αστικών δικτύων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων ρύπανσης της ευρύτερης περιοχής της πόλης της Μυτιλήνης. Ωστόσο εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές ανάγκες οι οποίες επηρεάζουν τόσο την ποιότητα ζωής, όσο και τις δυνατότητες και ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

1.2.6.1.2 Χίος

Πίνακας 16: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΒΑΑ Χίου

Χίος	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Η ποιότητα του οικιστικού αποθέματος στο κέντρο της πόλης χαρακτηρίζεται μέτρια έως χαμηλή (λόγω των υφιστάμενων παλαιών κτιρίων των οποίων τα κελύφη έχουν διατηρηθεί), με εξαίρεση τις πολυώροφες κατασκευές οι οποίες εμφανίζονται σε σαφώς καλύτερη κατάσταση. Στις υπόλοιπες περιοχές της πόλης πλην κεντρικών σημείων της, τα υφιστάμενα κτίρια χαρακτηρίζονται από μέτρια έως καλή κατασκευή. • Η έλλειψη αστικού πρασίνου στην πόλη της Χίου είναι ιδιαίτερα αισθητή, υποβαθμίζοντας σημαντικά το οικιστικό περιβάλλον ενώ οι υπάρχοντες ελεύθεροι χώροι δεν επαρκούν. Οι μόνιμοι ελεύθεροι χώροι που υπάρχουν σήμερα είναι ουσιαστικά η περιοχή του Δημοτικού Κήπου, ο χώρος ανατολικά, δυτικά και νότια των επάλξεων του Κάστρου και τέλος ο χώρος του παραλιακού μετώπου της πόλης. • Το οδικό δίκτυο της πόλης της Χίου χαρακτηρίζεται από πολύ μικρές διατομές οδών με αλληπάλληλες στενώσεις, απουσία πεζοδρομίων στις πλείστες των περιπτώσεων και προβλήματα που σχετίζονται με αδιάνοικτες οδούς και μη διαμορφωμένους δρόμους. • Οι πύλες εισόδου στο νησί και συγκεκριμένα το λιμάνι και το αεροδρόμιο εκτός του ότι η χωροθέτηση τους συντείνει στην όξυνση του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης, είναι ανεπαρκείς και η λειτουργία τους είναι προβληματική. Ειδικότερα το λιμάνι της Χίου, που βρίσκεται στο κεντρικότερο σημείο της πόλης, λειτουργεί εκτός από επιβατικός και ως εμπορικός λιμένας καθώς αποτελεί σημείο εισόδου / εξόδου προϊόντων, προκαλώντας σοβαρά προβλήματα στην πόλη σχετικά με την κυκλοφορία, το περιβάλλον ενώ και η λειτουργία του δυσχεραίνεται. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η πόλη της Χίου αποτελεί το εμπορικό, οικονομικό και διοικητικό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας και λειτουργεί ως πυρήνας της ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής, αλλά και ως δέκτης όλης της οικονομικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής και του νησιού, • Το ιστορικό κέντρο της πόλης της Χίου έχει να επιδείξει ένα σημαντικό αριθμό αξιόλογων ιστορικών μνημείων και αρχιτεκτονικών αριστουργημάτων της νεοκλασικής περιόδου. Η πόλη διαθέτει αξιόλογα στοιχεία που εν δυνάμει, δημιουργούν συνθήκες επισκεψιμότητας, (το πλούσιο αρχαιολογικό, πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό απόθεμα, η περιοχή του Φρουρίου, η χαρακτηριστική φυσιογνωμία της πόλης κ.λπ.), • Η βελτίωση του αστικού εξοπλισμού και η ανάπτυξη των κοινόχρηστων χώρων μπορεί να βελτιώσει σημαντικά την εικόνα της πόλης αναβαθμίζοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των κατοίκων, • Υπάρχει δυνατότητα αναβάθμισης υφιστάμενων και δημιουργίας νέων λιμενικών χρήσεων και εγκαταστάσεων καθώς και αξιοποίησης του λιμανιού ως βασικού παράγοντα διαμόρφωσης της αισθητικής αναβάθμισης και λειτουργικής αναζωογόνησης της πόλης, • Δυνατότητα ανασχεδιασμού του συστήματος ελεγχόμενης στάθμευσης και επέκτασης, μέσω νέων έργων, των πεζοδρομίων, όπου απαιτείται για την διασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης των πεζών και ιδιαίτερα των ΑμεΑ σε ολόκληρη την πόλη.

Χίος	
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Παρατηρείται υποβάθμιση του αρχιτεκτονικού πλούτου, του αρχικού πολεοδομικού ιστού και της πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης, • Υπερβολική συγκέντρωση υπηρεσιών στις κεντρικές περιοχές της πόλης γεγονός που έχει επιπτώσεις στη ποιότητα των ίδιων των λειτουργιών όσο και του ευρύτερου χώρου στον οποίο αναπτύσσονται, • Η παραγωγική διάρθρωση της περιοχής παρέμβασης στηρίζεται κατά βάση στον τριτογενή τομέα. Παρατηρείται υψηλή εποχικότητα δραστηριοτήτων σχετιζόμενων με τον τριτογενή τομέα και ιδιαίτερα με τον τουρισμό, που σε συνδυασμό με την αυξημένη εξάρτηση από τις μεταφορές, λόγω νησιωτικού χαρακτήρα, είναι ιδιαίτερα ευάλωτες. • Το τουριστικό προϊόν στη Χίο στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον εσωτερικό τουρισμό. Υπάρχει ελλιπής προβολή μορφών εναλλακτικού τουρισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατότητα προώθησης πολιτικών αναβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος (εξοικονόμηση ενέργειας, βιοκλιματικός σχεδιασμός έργων και δημόσιου χώρου, χρήση ποδηλάτου και διασφάλιση προσβάσεων ΑμεΑ), • Δυνατότητα ολοκληρωμένου σχεδιασμού και συμπληρωματικότητας των χρήσεων των κοινόχρηστων χώρων, • Ευκαιρία αξιοποίησης τεχνολογικών εφαρμογών και συστημάτων για στάθμευση πληροφόρηση κοινού για συνθήκες κυκλοφορίας εναλλακτικών διαδρομών κ.λπ., • Απομάκρυνση Ι.Χ. από το κέντρο της πόλης με την ταυτόχρονη εξασφάλιση θέσεων στάθμευσης περιφερειακά και τη διασφάλιση επαρκούς συγκοινωνίας για τη μετακίνηση των επιβατών προς το κέντρο της πόλης. • Αξιοποίηση διαφαινόμενης αυξητικής τάσης της κρουαζιέρας και της επισκεψιμότητας από τις απέναντι ακτές με την δημιουργία υποδομών υποδοχής και εξυπηρέτησης πλοίων και επιβατών.

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

1.2.6.1.3 Καταγραφή των Προβλημάτων και Αναγκών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα σημαντικότερα προβλήματα και οι ανάγκες που καταγράφονται στις περιοχές παρέμβασης των Στρατηγικών ΒΑΑ.

Μυτιλήνη

- Απαιτείται η υλοποίηση παρεμβάσεων στην ευρεία περιοχή του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Μυτιλήνης που περιλαμβάνει ολόκληρο το παραλιακό μέτωπο και τις περιοχές συσσώρευσης οικονομικών δραστηριοτήτων σε ικανό βάθος εντός του πυκνοδομημένου τμήματος της πόλης.
- Με δεδομένη την τάση προαστισιοποίησης των περιοχών κατοικίας και την εγκατάλειψη τμημάτων του ιστορικού κέντρου, αλλά και λόγω του ρόλου της πόλης ως πόλου συγκέντρωσης οικονομικών, διοικητικών και λοιπών δραστηριοτήτων υπερτοπικής και ενίοτε υπερπεριφερειακής σημασίας, τονίζεται η ανάγκη σύνδεσης τόσο των πυλών εισόδου όσο και των απολήξεων των διαπεριφερειακών δικτύων (λιμάνι, αεροδρόμιο) με τρόπους που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του έντονου κυκλοφοριακού προβλήματος και στην διευκόλυνση των μετακινήσεων και συναλλαγών.
- Οι λιμενικές λειτουργίες και ιδίως ο μεικτός χαρακτήρας των λιμενικών εγκαταστάσεων και υποδομών (ακτοπλοΐα, εμπορευματικές μεταφορές, αλιεία, θαλάσσιος τουρισμός και κρουαζιέρα) επιβάλλουν επίσης την κατά προτεραιότητα συνδυαστική παρέμβαση στην προτεινόμενη περιοχή.
- Σε ότι αφορά τις κοινωνικές υποδομές και δομές, παρά την λογική τάση διασποράς τους στο ευρύτερο πολεοδομικό συγκρότημα, διαφαίνεται η πρόθεση χωροθέτησής τους στο πυκνοκατοικημένο τμήμα που περικλείεται ή εφάπτεται της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης.

- Η συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων (εμπόριο, τουρισμός και γενικές υπηρεσίες) στην προς εξέταση περιοχή δημιουργεί τις προϋποθέσεις επικέντρωσης πόρων και δραστηριοτήτων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.
- Παρατηρείται παλαιότητα των υποδομών του ιστορικού κέντρου και η ανάγκη αντικατάστασης και εκσυγχρονισμού των βασικών δικτύων που αφορά κατά κύριο λόγο την ευρύτερη περιοχή παρέμβασης.
- Η εξαιρετική σημασία του ευρύτερου αρχαιολογικού χώρου του Κάστρου της Μυτιλήνης και η ανάγκη οργανικής σύνδεσης του με το ιστορικό κέντρο της πόλης, παράλληλα με την ανάπλαση της ευρύτερης περιοχής του Κάτω Κάστρου, αποτελεί σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα της άμεσης περιοχής παρέμβασης.
- Η συγκέντρωση ιστορικών διατηρητέων κτιρίων επιβάλλει παρεμβάσεις για τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας και τη γενικότερη βελτίωση της εικόνας της πόλης
- Η συγκέντρωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και χώρων πολιτισμού δημιουργεί δυνατότητες συνεκτικών δράσεων ανάδειξης της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Μυτιλήνης αλλά και αξιοποίησης της αυξανόμενης ζήτησης υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού – πολιτισμού.
- Εντοπίζεται η ανάγκη να ενταχθούν έργα που θα εκτείνονται και πέραν της άμεσης περιοχής εφαρμογής στο βαθμό που αυτά θα εξυπηρετούν ροές από τον περιαστικό χώρο αλλά και από το νησί γενικότερα προς το κέντρο της πόλης.
- Η διαρκώς αυξανόμενη τάση συγκέντρωσης δραστηριοτήτων τουρισμού αλλά και πολιτιστικών υποδομών και δομών ψυχαγωγίας στο παραλιακό μέτωπο, επιβεβαιώνει την κατ' αρχήν επιλογή της ζώνης αυτής ως περιοχής παρέμβασης, δημιουργεί όμως επιφυλάξεις για το εύρος σε σχέση με τα διατιθέμενα μέσα και πόρους και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου να διασφαλισθεί η συνεκτικότητα του σχεδίου.
- Η αξιοποίηση άλλων χρηματοδοτικών πόρων πέρα των διαθέσιμων του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου επίσης μπορεί να εστιαστεί στην προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης στην οποία διατίθενται ακίνητα κυριότητας είτε του Δήμου είτε του Ελληνικού Δημοσίου είτε τοπικών φορέων, που προσφέρονται για αλλαγή χρήσης και αξιοποίηση καθώς και για τη δημιουργία υποδομών που σήμερα λείπουν από την περιοχή.

Χίος

- Στην πόλη της Χίου κρίνεται σκόπιμη η εστίαση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων στον ιστορικό πυρήνα της πόλης σε συνδυασμό με παρεμβάσεις κατά μήκος του παραλιακού μετώπου και των ροών σύνδεσης του πολεοδομικού συγκροτήματος με το υπόλοιπο νησί και την περιοχή του κάμπου.
- Το ευρύτερο πολεοδομικό συγκρότημα της Χίου παρουσιάζει χαρακτηριστικά Μητροπολιτικής περιοχής για το επίπεδο του νησιού καθώς συγκεντρώνει πληθυσμό μεγαλύτερο του 50% του νησιού ενώ η συσσώρευση των οικονομικών δραστηριοτήτων είναι ακόμη μεγαλύτερη. Η έδρα του Δήμου, η Χίος (οικισμός 3ου επιπέδου) αποτελεί την κύρια πύλη του νησιού και συγκεντρώνει το μεγαλύτερο τμήμα των διοικητικών υποδομών και κοινωνικού εξοπλισμού του νησιού,

- Η άμεση γειτνίαση του ιστορικού κέντρου με την εξαιρετικά περιορισμένη λιμενική ζώνη δημιουργεί προβλήματα συγκρούσεων χρήσεων και διαχείρισης των εμπορευματικών και επιβατικών ροών καθώς και του τουριστικού ρεύματος.
Το αεροδρόμιο επίσης βρίσκεται σε άμεση επαφή με την πόλη και μέχρι σήμερα δεν έχουν αντιμετωπισθεί τα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται στη δυναμικότητα των αερομεταφορών.
- Η διαχείριση του έντονου προβλήματος κυκλοφορίας και στάθμευσης στο ιστορικό κέντρο αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη δημιουργία συνθηκών βιώσιμης αστικής κινητικότητας συνδυαστικά με δράσεις αποσυμφόρησης του κέντρου, με ανάπτυξη κεντρικών λειτουργιών και σε άλλες περιοχές, καθώς και με σύνδεση των βασικών δικτύων μεταφορών
- Η διασφάλιση περιφερειακών χώρων στάθμευσης αποτελεί αναγκαιότητα για την βελτίωση της πρόσβασης του περιαστικού πληθυσμού στις υπηρεσίες του αστικού κέντρου.
- Η ανάδειξη του αρχιτεκτονικού πλούτου και της φυσιογνωμίας περιοχών του ιστορικού κέντρου αποτελεί εκτός από την εφαρμογή Κανονιστικών διατάξεων και την υλοποίηση έργων ανάπλασης ιδίως σε χώρους με έντονη οικονομική δραστηριότητα και υψηλή επισκεψιμότητα.
- Η ανάπλαση και η βελτίωση του αστικού εξοπλισμού μικρών και διάσπαρτων κοινόχρηστων χώρων μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση της εικόνας της πόλης και της ποιότητας ζωής των κατοίκων και επισκεπτών.
- Η συγκέντρωση βασικών υπηρεσιών αλλά και μεγάλου μέρους της οικονομικής δραστηριότητας (υπηρεσίες, εμπόριο, τουρισμός) στον πυρήνα της προτεινόμενης περιοχής δίνει δυνατότητες επικέντρωσης των προσπαθειών ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.
- Η παραδοσιακή εξωστρεφής επιχειρηματικότητα της Χίου είναι δεκτική σε καινοτομίες και θετική στην ανάληψη πρωτοβουλιών συμβατών με τους στόχους του ΠΕΠ.
- Η αποτελεσματική λειτουργία υφιστάμενων δομών κοινωνικής αλληλεγγύης προδιαθέτει για τη δυνατότητα υποστήριξης σχετικών δράσεων στον πυρήνα και στην ευρύτερη περιοχή εφαρμογής.
- Διασφαλίζεται ικανοποιητικό επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των τοπικών φορέων και της Αστικής Αρχής που υποστηρίζει τον από κοινού σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων.

1.2.6.2 Δυνατά, Αδύναμα Σημεία, Ευκαιρίες, Απειλές (SWOT) Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών

1.2.6.2.1 Λήμνος

Πίνακας 17: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών για το νησί της Λήμνου

Λήμνος	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Φαινόμενα κορεσμού και ενδεχόμενη υποβάθμιση των «αξιών» του φυσικού χώρου / Καθυστέρηση εφαρμογής υπάρχοντος χωροταξικού σχεδιασμού. • Υστέρηση στην οργάνωση / διαχείριση / παρακολούθηση προστατευόμενων περιοχών. • Φαινόμενα ερημοποίησης και διάβρωσης των ακτών και αυξημένος κίνδυνος διάβρωσης και απώλεια βιοποικιλότητας. • Περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης θετικών προοπτικών από το καθεστώς περιβαλλοντικής προστασίας - επιπτώσεις στην παραγωγική διαδικασία. • Εγκατάλειψη αγροτικής γης και σημαντικές πιέσεις άτυπης αλλαγής χρήσεων. Προβλήματα ελέγχου του υπερπληθυσμού των αγριοκούνελων.. • Περιορισμένη ανταγωνιστικότητα γεωργίας. • Έλλειψη οργανωμένων ελεύθερων χώρων στο αστικό κέντρο. Περιορισμένοι χώροι αστικού πρασίνου και παιδικών χαρών. • Αυξανόμενες πιέσεις ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στο φυσικό περιβάλλον. Σημαντικές οικιστικές πιέσεις ιδίως στον περιαστικό χώρο της Μύρινας • Σημειακή εξάπλωση οικονομικών και οικιστικών δραστηριοτήτων στην παράκτια ζώνη και εποχική επιβάρυνση από παράκτιες τουριστικές δραστηριότητες. • Ανάγκη έργων συντήρησης και συμπλήρωσης του οδικού δικτύου, κυρίως για την πρόσβαση στις ακτές • Ελλείψεις υποδομών αντιπλημμυρικής προστασίας στους οικισμούς • Ανάγκη ολοκλήρωσης δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης και εγκαταστάσεων διαχείρισης λυμάτων • Ανάγκη αναβάθμισης των λιμενικών εγκαταστάσεων και της παραλιακής ζώνης • Περιορισμένες εγκαταστάσεις υποδοχής σκαφών αναψυχής και ανάγκες βελτίωσης λειτουργικότητα των αλιευτικών καταφυγίων. • Ελλιπές δίκτυο αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών • Έλλειψη οργανωμένου δικτύου ποδηλατικών και περιηγητικών διαδρομών • Παλαιωμένα και ενεργοβόρα δημόσια και δημοτικά κτίρια • Ανάγκη κατασκευής νέων και εκσυγχρονισμού-βελτιώσεων σχολικών κτιρίων 	<ul style="list-style-type: none"> • Φυσικό περιβάλλον υψηλής αξίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Εκτεταμένες ζώνες προστασίας (NATURA 2000). • Μεγάλο πλήθος προστατευόμενων και σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας τόσο στην ξηρά, όσο και στη θάλασσα. Αξιόλογα μνημεία της φύσης και γεωλογικοί σχηματισμοί, απολιθωμένα δένδρα, αμμοθίνες. • Αξιόλογο αιολικό δυναμικό και πηγές γεωθερμικής ενέργειας. • Ενίσχυση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας και του εθελοντισμού. Επιτυχής προώθηση της ανακύκλωσης. • Εκτεταμένη ακτογραμμή και αμμώδεις παραλίες υψηλής χωρητικότητας. Υψηλή ποιότητα και καθαρότητα παραλιών (4 παραλίες με γαλάζια σημαία) • Σύγχρονο και ασφαλές αεροδρόμιο • Ικανοποιητικό οδικό δίκτυο • Εξαιρετικά σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα (αρχαιολογικοί χώροι, διατηρητέα κτίρια, μνημεία) • Δυνατότητες ανάδειξης και αξιοποίησης μνημείων και παραγωγικών υποδομών της αγροτικής κληρονομιάς (Κτήμα Μητρόπολης – Παλλημνιακό Ταμείο). • Αναβάθμιση της λειτουργίας και δραστηριότητας των πολιτιστικών υποδομών που δημιουργήθηκαν την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. • Αξιοποίηση χώρων και παράδοσης πολιτισμού στην ύπαιθρο και στους παραδοσιακούς οικισμούς. • Αρχιτεκτονικά ενδιαφέρον οικιστικό απόθεμα σε ολόκληρο το νησί. • Τοπικά προϊόντα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (τυροκομικά (ΠΟΠ), κρασί, μέλι κ.λπ.), ενσωματωμένα στην τοπική κουζίνα και διατροφή. Επιτυχημένα παραδείγματα τοπικής επιχειρηματικότητας στηριγμένης στην τοπική παράδοση • Εκτεταμένη κτηνοτροφία κατά βάση εκτατικής μορφής. • Σημαντικές αλιευτικές περιοχές και αλιευτικά καταφύγια. • Η παράδοση συνεργατικής λειτουργίας αγροκτήματος «Παλλημνιακού Ταμείου» με δυνατότητες επιδεικτικών και πρότυπων δράσεων. • Επαρκείς και λειτουργικές εκπαιδευτικές υποδομές. • Επιτυχής και ανοδική παρουσία Πανεπιστημιακού τμήματος Τροφίμων και Διατροφής (Παν. Αιγαίου)

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Λήμνος	
<ul style="list-style-type: none"> • Ελλιπής σχεδιασμός και ανάπτυξη ενός πλαισίου ανάδειξης και αξιοποίησης των φυσικών, αρχαιολογικών και πολιτιστικών πόρων και ιδίως των περιοχών υψηλής περιβαλλοντικής αξίας και αισθητικής. • Ανάγκη βελτίωσης της οργάνωσης και λειτουργίας πολιτιστικών δομών, δημιουργίας χώρων αναψυχής και συλλογικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τέχνες και αθλητισμό. • Ελλείψεις στην ταυτοποίηση της αυθεντικότητας των τοπικών προϊόντων καθώς και στην τυποποίηση, επεξεργασία, προβολή και εμπορική εκμετάλλευση • Διατήρηση παραδοσιακών τρόπων οργάνωσης (οικογενειακές επιχειρήσεις) με περιορισμένες δυνατότητες ενσωμάτωσης καινοτομιών. • Ανάγκη αναδιοργάνωσης των υφιστάμενων δομών και υπηρεσιών προβολής και προώθησης του τουρισμού στη περιοχή. • Έλλειψη υπηρεσιών και δομών, ελλείψεις σε επιστημονικό δυναμικό. • Ανεπαρκής στελέχωση υπηρεσιών υγείας. • Απουσία δομών και μηχανισμών προώθησης της απασχόλησης. • Υψηλή ανεργία σε ομάδες πληθυσμού χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου και τεχνικής ειδίκευσης Εποχικότητα ανεργίας συνδεδεμένης με την τουριστική περίοδο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ικανοποιητική νοσοκομειακή υποδομή και σχετικά επαρκείς υποδομές υγείας και πρόνοιας • Σημαντική και διακριτή θέση μεταξύ των προορισμών του Β. Αιγαίου ως προς την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. (ιστορικός, θαλάσσιος, τουρισμός ευεξίας κ.λπ.) • Ο πολιτισμός και η πολιτιστική κληρονομιά ως βασικό στοιχείο της ιδιαίτερης τουριστικής ταυτότητας. • Παράδοση ανάπτυξης συνεργασιών για την ολοκληρωμένη διαχείριση των τουριστικών πόρων και τη προώθηση της οικονομικής βιωσιμότητάς τους.(λειτουργία φορέα διαχείρισης προορισμού). • Μεγάλη τουριστική χωρητικότητα και ευχέρεια χωροθέτησης και ανάπτυξης υποδομών και δραστηριοτήτων. • Δυνατότητα δημιουργίας συμπληρωματικών εισοδημάτων – πολυαπασχόληση.
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Οι περιορισμένες βροχοπτώσεις, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ζήτηση πόσιμου και αρδευτικού νερού επηρεάζουν σημαντικά τον επιφανειακό υδροφόρο ορίζοντα. • Ευάλωτες στις αρνητικές επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου είναι όλες οι παράκτιες περιοχές λόγω του χαμηλού υψομέτρου ιδίως στην κεντρική και ανατολική Λήμνο, εξαιτίας των μικρών υψομέτρων της εκτεταμένης πεδινής περιοχής. • Κίνδυνος υποβάθμισης των περιβαλλοντικών πόρων και των οικοσυστημάτων της περιοχής λόγω της έλλειψης μηχανισμών προστασίας τους, της μη έγκαιρης εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου και της καθυστέρησης υλοποίησης βασικών περιβαλλοντικών υποδομών. • Υποβάθμιση εδαφοϋδατικών πόρων και μείωση αποδοτικότητας εκμεταλλεύσεων λόγω ελλειπούς προσαρμογής και μέτρων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. . • Μειωμένη επιχειρησιακή δυνατότητα των ελεγκτικών μηχανισμών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος με βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης.. Αξιοποίηση αγροπεριβαλλοντικών μέτρων και πολιτικών μείωσης του οικολογικού αποτυπώματος • Ανάπτυξη συνεργασίας και κοινών πρωτοβουλιών της Πανεπιστημιακής κοινότητας με τοπικούς επιχειρηματίες, ΟΤΑ και φορείς της κοινωνικής οικονομίας. • Αξιοποίηση αγροκτήματος του Παλλημνιακού Σχολικού Ταμείου για την ανάπτυξη καινοτόμων παραγωγικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με παράλληλη ανάδειξη της ιστορικής κληρονομιάς και της αγροτικής παράδοσης. • Η επιτυχής σύνδεση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών με την αγροτική παράδοση • Η αυξανόμενη ζήτηση και επισκεψιμότητα των μνημείων αγροτικής κληρονομιάς. • Οι τάσεις προτίμησης των τουριστών σε "αναδυόμενους προορισμούς" που μπορούν να προσφέρουν ολοκληρωμένες εμπειρίες. • Αξιοποίηση των διεθνών τάσεων για αναζήτηση φιλικών περιβαλλοντικά τουριστικών προορισμών

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Λήμνος	
<ul style="list-style-type: none">• Εξωγενείς περιορισμοί στις προσπάθειες των τοπικών φορέων για την βελτίωση των ακτοπλοϊκών και αεροπορικών συνδέσεων της Λήμνου με την Αττική και τη Θεσσαλονίκη. Ελλιπής συγκοινωνία με τη Λέσβο, τα λοιπά νησιά του Βορείου Αιγαίου και μη ύπαρξη συγκοινωνιών με τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου και την Κρήτη• Καθυστέρηση μέτρων πολεοδομικών χωροταξικών ρυθμίσεων για την προστασία του αγροτικού τοπίου, των ιδιαίτερων οικισμών και στοιχείων πολιτιστικής αγροτικής κληρονομιάς .• Η καθυστέρηση στη εφαρμογή ειδικών πολιτικών στα νησιά για την άρση των ανισοτήτων στις παρεχόμενες υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος.• Υψηλός δείκτης γήρανσης πληθυσμού και μετακίνηση των νέων προς την ηπειρωτική χώρα και τα αστικά κέντρα.• Τάσεις εγκατάλειψης αγροτικών δραστηριοτήτων ως συνέπεια στροφής του πληθυσμού στην οικονομία των υπηρεσιών.	<ul style="list-style-type: none">• Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (ιστορικός τουρισμός, surfing αγροτουρισμός, περιηγητικός τουρισμός, ποδηλασία, bird watching).• Ολοκλήρωση και αναβάθμιση εκπαιδευτικών υποδομών ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.• Νέα οργάνωση και αναβάθμιση της επιχειρησιακής δυνατότητας των προνοιακών δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης.• Ανάδειξη τοπικών επιχειρηματικών ευκαιριών για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στο νησί.• Αξιοποίηση του πλαισίου και των δομών στήριξης της κοινωνικής και της κυκλικής οικονομίας.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Η Λήμνος χαρακτηρίζεται από την σημαντική συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στην συνολική οικονομική δραστηριότητα, την στασιμότητα και περιορισμένη δυναμική του δευτερογενούς τομέα και την αξιοσημείωτη και αυξανόμενη ζήτηση στον κλάδο του τουρισμού.

Παρά τις σημαντικές επενδύσεις στον τομέα των υποδομών (συγκοινωνιακών, εκπαιδευτικών, υγείας, διαχείρισης απορριμμάτων κ.λπ.) εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε θέματα βασικής υποδομής ιδίως στους τομείς της διαχείρισης του νερού, των λιμενικών εγκαταστάσεων, της πρόσβασης σε περιοχές τουριστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος αλλά κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Τα δημοτικά κτίρια λόγω παλαιότητας είναι ενεργοβόρα και απαιτούνται εργασίες ενεργειακής αναβάθμισής τους, ενώ υπάρχει ανάγκη εκσυγχρονισμού και βελτίωσης των σχολικών κτιρίων. Απαιτούνται εργασίες ενεργειακής αναβάθμισης στο Γενικό Νοσοκομείο Λήμνου καθώς και στο γηροκομείο του σωματείου αδελφότητας «Καλός Σαμαρείτης» , σε συνδυασμό με παρεμβάσεις βελτίωσης κτιριακών εγκαταστάσεων.

Σημαντικές επίσης είναι οι ανάγκες για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος δεδομένου ότι μεγάλο τμήμα του νησιού αποτελεί προστατευόμενη περιοχή με μοναδική περιβαλλοντική αξία αλλά και μεγάλες δυνατότητες αξιοποίησης για την προσέλκυση ειδικού τουρισμού.

Ειδικότερα στον πρωτογενή τομέα διαπιστώνεται η ανάγκη ολοκλήρωσης των έργων αναδάσμου, η ανάγκη δημιουργίας έργων εγγείων βελτιώσεων και αντιπλημμυρικής προστασίας παράλληλα με την αναβάθμιση και αξιοποίηση του υπάρχοντος φράγματος, η ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων, η αντιμετώπιση του προβλήματος των αγριοκούνελων, και η συντήρηση και αναβάθμιση του αγροτικού οδικού δικτύου.

Η αξιοποίηση των επώνυμων τοπικών προϊόντων και η ενίσχυση των παραγωγικών μονάδων (γεωργικών και κτηνοτροφικών) αποτελεί άμεση προτεραιότητα προκειμένου να στηριχθεί το εισόδημα και η απασχόληση των αγροτών και κτηνοτρόφων σε συνδυασμό με την προσπάθεια ενίσχυσης και καθιέρωσης της τουριστικής φυσιογνωμίας των νησιών ως προορισμών με κύριο χαρακτηριστικό την ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών.

Η ενίσχυση της προσπάθειας του Παλλημνιακού Ταμείου (ΝΠΔΔ) για την δημιουργία ενός πρότυπου αγροκτήματος το οποίο θα πρωτοπορεί σε παραγωγικές και εκπαιδευτικές δράσεις και καινοτόμες δραστηριότητες ενώ παράλληλα θα αναδεικνύει την ιστορική κληρονομιά και την αγροτική παράδοση μπορεί να αποτελέσει σημαντικό βήμα ταυτόχρονα με την ενίσχυση συνεταιριστικών δράσεων αλλά και επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα στον χώρο της αγροδιατροφής.

Η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και ιδίως με το τμήμα Τροφίμων και Διατροφής της Λήμνου αξιοποιεί την τεχνογνωσία και στηρίζει τις τοπικές επιχειρήσεις του αγροτοδιατροφικού τομέα.

Η ανάδειξη και αξιοποίηση του ιστορικού και αρχαιολογικού πλούτου σε συνδυασμό με την ανάδειξη του γεωπεριβάλλοντος μπορεί να προσδώσει επίσης συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην προσπάθεια τουριστικής ανάπτυξης.

Η αξιοποίηση νέων μεθόδων, διαδικασιών και τεχνικών δυνατοτήτων της δημόσιας διοίκησης μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στην άρση των δυσχερειών που προκύπτουν από την απόσταση και την έλλειψη ικανοποιητικών συγκοινωνιακών συνδέσεων και να βελτιώσει τα επίπεδα εξυπηρέτησης των κατοίκων και παροχής ποιοτικών υπηρεσιών δημοσίου και κοινωφελούς χαρακτήρα.

1.2.6.2.2 Ικαρία

Πίνακας 18: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών για το νησί της Ικαρίας

Ικαρία	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Αλλοίωση του ιστορικού / παραδοσιακού μοντέλου συνύπαρξης οικιστικού περιβάλλοντος, δασών και καλλιεργείων. • Σημαντικές οικιστικές πιέσεις ιδίως στις τουριστικές περιοχές - αισθητική και λειτουργική υποβάθμιση των οικισμών. • Αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές λόγω διασποράς πληθυσμού σε μεγάλο αριθμό οικισμών. • Σημαντικές ελλείψεις στον τομέα διαχείρισης απορριμμάτων. • Σημαντικές ανάγκες για την βελτίωση του οδικού δικτύου και ιδίως της ασφάλειας.. • Υποβάθμιση παραδοσιακών οικισμών και αρχιτεκτονικού αποθέματος. • Ανάγκη εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κτιριακών εγκαταστάσεων και παρεχόμενων ιατρικών υπηρεσιών Γ.Ν. – Κ.Υ. Ικαρίας • Σημαντικές ανάγκες για βελτίωση/ολοκλήρωση υποδομών ποιότητας ζωής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Εκτεταμένες ζώνες προστασίας (Natura) όπως το φαράγγι του Χάλαρη στη Β. Ικαρία που αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους εθνικούς δρυμούς • Φυσικό περιβάλλον υψηλής αξίας όπως το δάσος Ράντη που φιλοξενεί μεγάλο αριθμό σπάνιων ενδημικών προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, • Εξαιρετικά σημαντικό γεωθερμικό και θερμαλιστικό δυναμικό. Πλήθος θεραπευτικών ιαματικών πόρων. • Εξαιρετικά σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα (προϊστορικές και κλασικές αρχαιότητες, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία). • Ενδιαφέροντα στοιχεία στο αγροτικό τοπίο (μονοπάτια, νερόμυλοι, χώροι μυθολογικού ενδιαφέροντος) • Σημαντικές υποδομές πολιτισμού (αρχαιολογικό, λαογραφικό μουσείο) και αναγνωρίσιμη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία.

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Ικαρία	
<ul style="list-style-type: none">• Κατακερματισμένη διαχείριση υδάτινου δυναμικού (πολλά ανεξάρτητα συστήματα).• Ανεπαρκείς εγκαταστάσεις και υπηρεσίες υποδοχής σκαφών αναψυχής. Βελτίωση λιμενικών εγκαταστάσεων.• Ελλιπές δίκτυο ενδονησιωτικών συγκοινωνιών• Προβλήματα στελέχωσης των τοπικών και ιδίως των δημοτικών υπηρεσιών με καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό.• Δυσκολία στην ωρίμανση και επίβλεψη τεχνικών έργων από τους αρμόδιους φορείς• Ανεπαρκής ανάδειξη και περιορισμένη επισκεψιμότητα σημαντικών αρχαιολογικών χώρων.• Έλλειψη επαρκούς προγραμματισμού και σχεδιασμού των τουριστικών υποδομών αλλά και της συνολικής τουριστικής πολιτικής σε επίπεδο νησιού• Αυξημένες απαιτήσεις σε κοινωνικές υποδομές και υποδομές εκπαίδευσης λόγω της σημαντικής διασποράς των οικισμών.• Έλλειψη προγραμμάτων - δομών κάλυψης των αναγκών ευπαθών και ειδικών ομάδων πληθυσμού. Έλλειψη δομών υποστήριξης της οικογένειας, των γυναικών και των παιδιών (βρεφονηπιακό, νηπιαγωγείο).• Ανάγκη κατασκευής νέων και εκσυγχρονισμού - βελτιώσεων των συγκροτημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ιδίως στον οικισμό του Αγίου Κηρύκου.• Πληθυσμιακή γήρανση και υπογεννητικότητα.• Υψηλό ποσοστό ανεργίας.• Σημαντικό ποσοστό υποαπασχολούμενων σε εποχικές εργασίες (τουρισμός και δευτερευόντως γεωργικές εργασίες).• Οικονομία με συγκριτικά μικρά μεγέθη επιχειρήσεων.• Χαμηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ και δείκτες ευημερίας συγκριτικά με το μέσο όρο της περιφέρειας και της χώρας.• Περιορισμένη καλλιεργήσιμη γη - Ανάγκη για δημιουργία αρδευτικών έργων.• Χαμηλή επαγγελματική εξειδίκευση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, έλλειψη δεξιοτήτων.• Μικρό μέγεθος, και οργανωτικές ελλείψεις στους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς της περιοχής παρέμβασης, συνεπάγονται την αδυναμία άσκησης του ρόλου τους. Έλλειψη τυποποίησης και συσκευασίας των προϊόντων• Αποίμενη κτηνοτροφία και έλλειψη σφαγείου• Το μικρό μέγεθος, ο πολυτεμαχισμός των εκμεταλλεύσεων και το καθεστώς ιδιοκτησίας, περιορίζουν τις δυνατότητες παραγωγικών επενδύσεων εκσυγχρονισμού των εκμεταλλεύσεων.	<ul style="list-style-type: none">• Σχετικά ικανοποιητικές συνδέσεις με τα νησιά του κεντρικού αιγαίου.• Αρχιτεκτονικά ενδιαφέρον οικιστικό απόθεμα σε κηρυγμένους και μη παραδοσιακούς οικισμούς.• Συγκαταλέγεται στις ζώνες μακροζωίας (blue zone) και συγκεντρώνει το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας, αλλά και τουριστών για την μελέτη και υιοθέτηση προτύπων ζωής που σχετίζονται με τον ικαριώτικο τρόπο ζωής• Επάρκεια και υψηλή ποιότητα πρώτων υλών γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, που μπορούν να στηρίξουν μονάδες μεταποίησης του αγροτοδιατροφικού τομέα.• Ορυκτός πλούτος με δυνατότητες εξόρυξης και οικονομικής αξιοποίησης (σχιστόπλακα, μάρμαρο, γρανίτης).• Ενεργοποίηση φορέων για την προώθηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ικαρίας σε σχέση με τουρισμό ειδικών ενδιαφερόντων (ιαματικός, περιπατητικός, αεραναυταθλητισμός)• Ενδιαφέροντα στοιχεία πολιτισμού προς ανάδειξη (τοπική διάλεκτος, πανηγύρια, χορός)• Η μεγάλη τουριστική χωρητικότητα και ευχέρεια χωροθέτησης και ανάπτυξης υποδομών και δραστηριοτήτων.• Ύπαρξη σημαντικών και ενεργών μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης και αξιολογη ικαριακή ομογένεια• Ικανοποιητικές υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο υπόλοιπο νησί (εκτός της αστικής περιοχής του Αγίου Κηρύκου και Ραχών)• Συνεχής βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Υψηλό ποσοστό πληθυσμού με ολοκληρωμένη τουλάχιστον τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.• Υψηλό και αυξανόμενο ποσοστό απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα παραγωγής.• Επιτυχημένα παραδείγματα τοπικής επιχειρηματικότητας στηριγμένης στην τοπική παράδοση και ποιότητα.• Ύπαρξη σημαντικών τοπικών προϊόντων (Μέλι, Τυρί, Κρασί).

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Ικαρία	
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Εξάντληση φυσικών πόρων με πιθανές επιπτώσεις στην αγροτική παραγωγή (π.χ. υπερβόσκηση και ελεύθερη βόσκηση). • Υποβάθμιση εδαφοϋδατικών πόρων και μείωση αποδοτικότητας εκμεταλλεύσεων λόγω ελλειπών προσαρμογής και μέτρων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. • Υψηλός δείκτης γήρανσης πληθυσμού και η φυγή των νέων προς την ηπειρωτική χώρα και τα αστικά κέντρα. • Υψηλό μεταφορικό κόστος για ανθρώπους και προϊόντα • Παρά το σημαντικό γεωθερμικό δυναμικό και την παράδοση στον τομέα του θερμαλισμού, εντοπίζεται σημαντική υστέρηση στην αξιοποίησή τους. • Οι περιορισμένες πρωτοβουλίες για τη διαχείριση των πόρων και τη λειτουργία υποδομών και υπηρεσιών τουριστικού ενδιαφέροντος • Περιορισμένες δυνατότητες επιμόρφωσης και εξειδίκευσης πληθυσμού • Χαμηλός βαθμός ανάπτυξης ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνδέσεων της Ικαρίας με την υπόλοιπη Περιφέρεια και τη χώρα με συνέπεια τη δυσκολία δημιουργίας αναπτυξιακών μηχανισμών. • Η καθυστέρηση στη εφαρμογή ειδικών πολιτικών στα νησιά για την άρση των ανισοτήτων στις παρεχόμενες υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος. • Χαμηλός βαθμός μεταποίησης και εξαγωγών προϊόντων κτηνοτροφίας εκτός νησιού. • Περιορισμένη αξιοποίηση των φυσικών πόρων ως προϋπόθεση ανάπτυξης εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός) και δημιουργίας πρόσθετου εισοδήματος. • Χαμηλή ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ και της τοπικής οικονομίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με την ανάπτυξη του Ιαματικού Τουρισμού σε συνδυασμό με συμπληρωματικές παραδοσιακές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού • Εμπλουτισμός πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τους πολιτιστικούς και εξωραϊστικούς συλλόγους του νησιού (Φεστιβάλ Ικαρίας κ.λπ.) • Αξιοποίηση των διεθνών τάσεων για αναζήτηση ειδικών τουριστικών προορισμών • Αξιοποίηση των χαρακτηριστικών του προφίλ της μακροζωίας για προσέλκυση τουριστών • Αναβάθμιση της επιχειρησιακής δυνατότητας των προνοιακών δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης. • Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (περιηγητικός τουρισμός, ορεινή ποδηλασία, υγεία – ευεξία κ.λπ.) • Ανάδειξη τοπικών επιχειρηματικών ευκαιριών για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στο νησί με αξιοποίηση και στήριξη δομών κοινωνικής οικονομίας. • Προγράμματα ενημέρωσης για την υγιεινή διατροφή και διαβίωση, πρόληψη νοσημάτων, πρόληψη λοιμώξεων -διενέργεια εμβολιασμών, επιδημιολογικές μελέτες. • Δυνατότητες σχεδιασμού και υλοποίησης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στον τομέα της πρόνοιας. Προγράμματα ένταξης για ΑμΕΑ. • Βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας του Γηροκομείου και στήριξη των υπερηλίκων • Ενίσχυση της λειτουργίας και εμπλουτισμός των θεματικών του ΙΕΚ. • Ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στους τομείς της γεωργίας (π.χ. πιστοποιημένα ποιοτικά αγροτικά προϊόντα, παραδοσιακά και βιολογικά τρόφιμα • Δυνατότητες αξιοποίησης νέου θεσμικού πλαισίου και στοχευόμενων χρηματοδοτικών ενισχύσεων για τη δημιουργία νέων μονάδων μεταποίησης προστιθέμενης αξίας (φυτώρια αρωματικών φυτών Αρέθουσας, Εριφής) • Στήριξη του επαγγελματία κτηνοτρόφου με έργα υποδομής που θα βελτιώσουν την παραγωγή και θα προστατεύσουν το περιβάλλον - κατασκευή σφαγείου σύγχρονων προδιαγραφών-Προστασία τοπικών προϊόντων παραγωγής-Ενεργοποίηση προγράμματος εκτατικοποίησης • Δημιουργία χώρων για την μελισσοκομία

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Η Ικαρία διαθέτει και μπορεί να αξιοποιήσει περαιτέρω σημαντικά πλεονεκτήματα (τρόπος ζωής, φυσικό περιβάλλον, πολιτιστική κληρονομιά, νεότερη πολιτιστική δημιουργία, τοπικά προϊόντα, θερμαλισμός κ.λπ.).

Η χαρακτηριστική και ιδιαίτερη θέση του νησιού στην Ελληνική τουριστική αγορά σε συνδυασμό με την υψηλή αναγνωρισιμότητα της ως ενδιαφέροντος, εναλλακτικού προορισμού δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μια δυναμική ανάπτυξη του κλάδου με σεβασμό στην τοπική παράδοση, τον τρόπο ζωής και το περιβάλλον.

Οι υστέρηση σε βασικές υποδομές ποιότητας ζωής και υπηρεσίες πρέπει και μπορεί να αντιμετωπισθεί με την επικέντρωση των προσπάθειών της τοπικής αυτοδιοίκησης και ιδίως του κράτους στην επίλυση σημαντικών προβλημάτων.

Ορισμένα από τα κυριότερα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Ικαρία είναι οι ελλείψεις στο σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης του νησιού. Ειδικότερα απαιτείται η κατασκευή σειράς φραγμάτων στον Περδίκι, στις Οτες, στο Λυδί και στο ποταμό Άρη, η αντικατάσταση των παλαιωμένων δικτύων ύδρευσης Καραβοστάμου, Τσουρεδού, Χρυσοστόμου και Νεγιών, η εγκατάσταση αποσιδήρωσης στις γεωτρήσεις Χάρακα και Βόφυλα, η επέκταση του αποχετευτικού δικτύου της Δ.Κ Αγίου Κηρύκου και η κατασκευή εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων στους οικισμούς Φάρου, Καραβοστάμου, Αγίου Πολύκαρπου και Γιαλισκαριού. Σε ό,τι αφορά έργα οδοποιίας απαιτούνται εργασίες συντήρησης, αποκατάστασης και ασφαλοποίησης των δρόμων Αγ. Ισίδωρος – Λαγκάδα, Άγιος Πολύκαρπος – Πέντε Δρόμοι, Καρκινάγρι – Τραπάλου, Φάρου – Δράκανου, του δρόμου προς Ικαρη, της πρόσβασης στον οικισμό Πλαγιά, του δρόμου προς το Κάστρο Κοσκινά και του οδικού δικτύου του Οικισμού Φάρου. Απαιτούνται εργασίες προστασίας παραλιακής οδού Αγίου Κηρύκου από την διάβρωση.

Η διαχείριση των απορριμμάτων επίσης αποτελεί εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα καθώς οι συνεχιζόμενες καθυστερήσεις στην υλοποίηση των προγραμματισμένων έργων και η έλλειψη οργανωμένου φορέα διαχείρισης επιβαρύνουν τον Δήμο και έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής.

Λόγω παλαιότητας των σχολικών κτιρίων του νησιού απαιτείται η ενεργειακή αναβάθμισή τους. Σε ό,τι αφορά λιμενικές και αλιευτικές υποδομές απαιτείται η κατασκευή αλιευτικών καταφυγίων στον Αρμενιστή, στο Καραβόσταμο, στο Αυλάκι και στον Άγιο Κήρυκο. Στο πλαίσιο της προώθησης του τουριστικού δυναμικού της περιοχής απαιτούνται παρεμβάσεις ανάπλασης του οικισμού Θέρμων, η ανάπλαση της χερσαίας ζώνης του Ευδήλου, η κατασκευή υπαίθριου θεάτρου, η αποπεράτωση λαογραφικού μουσείου Χριστού και η ανάδειξη του Κάστρου Κοσκοινά σε συνδυασμό με δράσεις ψηφιακής προβολής.

1.2.6.2.3 Οινούσσες

Πίνακας 19: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών για το νησί των Οινουσσών

Οινούσσες	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Διπλή νησιωτικότητα, καθώς η μετάβαση γίνεται μόνο μέσω της Χίου και συχνοί αποκλεισμοί του λιμανιού καθώς είναι ευάλωτο στους δυτικούς ανέμους • Μικρό πληθυσμιακό μέγεθος Ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό και υπηρεσίες. • Πεπαλαιωμένο κτιριακό απόθεμα με σημαντικές ανάγκες συντήρησης και βελτίωσης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Φυσικό περιβάλλον υψηλής αξίας • Στρατηγικής σημασίας γεωπολιτική θέση • Αρχιτεκτονικά ενδιαφέρον οικιστικό απόθεμα του παραδοσιακού οικισμού Οινουσσών • Ικανοποιητικό οδικό δίκτυο • Αξιόλογο πολιτιστικό απόθεμα • Η παράδοση στη ναυτική εκπαίδευση. • Το ναυτικό μουσείο των Οινουσσών

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Οινοσσες	
<ul style="list-style-type: none"> • Απαιτούνται παρεμβάσεις ανάπλασης του κέντρου του οικισμού για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της εικόνας του • Ελλείψεις σε νερό ύδρευσης. • Απαιτούνται έργα συντήρησης και συμπλήρωσης του οδικού δικτύου • Έλλειψη εγκαταστάσεων διαχείρισης λυμάτων με αποτέλεσμα την επιβάρυνση του περιβάλλοντος • Απαιτείται η κατασκευή φράγματος στη περιοχή Άγιος Ιωάννης • Υποστελέχωση των δημοτικών υπηρεσιών-ανυπαρξία δημόσιων υπηρεσιών • Ανάγκη για διάνοιξη μονοπατιών για περιηγητικό περιπατητικό τουρισμό • Έλλειψη καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών υποδομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική παράδοση στη ναυτιλία • Σημαντική Ομογένεια εφοπλιστών στο εξωτερικό • Ικανοποιητικό μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού • Σύγχρονη αθλητική υποδομή ποδοσφαίρου
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλός βαθμός εξάρτησης από τις υπηρεσίες του Δήμου Χίου και της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου • Προβληματικές, και χρονοβόρες ακτοποϊκές συγκοινωνίες • Περιορισμένες δυνατότητες επιμόρφωσης και επαγγελματικής εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού • Περιορισμένες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης . • Έλλειψη τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού και υπηρεσιών του Δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. • Ελλιπής τεχνική υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. • Περιορισμένες δυνατότητες οργάνωσης, προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος με βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης.. • Υλοποίηση ολοκληρωμένων αγροπεριβαλλοντικών προγραμμάτων. • Ανάπτυξη δικτύου μεταφορών με υδροπλάνα στα ελληνικά νησιά. • Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού αξιοποιώντας τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά του νησιού. • Αξιοποίηση των διεθνών τάσεων για αναζήτηση αναξιοποίητων τουριστικών προορισμών • Προώθηση οικολογικού Τουρισμού/ επιχειρηματικότητα και περιβάλλον.

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Οι βασικές παρεμβάσεις που απαιτούνται για την βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού των Οινουσσών είναι η ανάπλαση του κέντρου του οικισμού για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ελκυστικότητάς του, η κατασκευή μονάδας επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων για την εξυπηρέτηση του οικισμού κα την προστασία του περιβάλλοντος και η εκτέλεση εργασιών προστασίας της λιμενολεκάνης του λιμένα Οινουσσών. Σε ό,τι αφορά την αντιπλημμυρική προστασία και το δίκτυο άρδευσης απαιτείται η κατασκευή φράγματος στην περιοχή Άγιος Ιωάννης. Στο πλαίσιο της προώθησης δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού απαιτείται η χάραξη και η δημιουργία μονοπατιών για περιπατητικές διαδρομές στο νησί των Οινουσσών.

1.2.6.2.4 Φούρνοι Κορσέων

Πίνακας 20: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών για τους Φούρνους Κορσεών

Φούρνοι Κορσέων	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Γεωγραφική απομόνωση, διπλή νησιωτικότητα, έλλειψη άμεσων συνδέσεων με την ηπειρωτική χώρα. • Σχετικά μικρό πληθυσμιακό μέγεθος –Υπαρξη απομονωμένων οικισμών • Επιτάχυνση λειτουργικής ολοκλήρωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων Φούρνων 	<ul style="list-style-type: none"> • Εξαιρετικό ανάγλυφο με μοναδικά ιδιόμορφη και περίπλοκη ακτογραμμή. • Οι Φούρνοι και η Θύμαινα, παρουσιάζουν πλούσια βιοποικιλότητα και είναι ενταγμένα στο δίκτυο «NATURA 2000» για το ενδιαφέρον, που παρουσιάζει τόσο η χλωρίδα και η πανίδα τους, όσο και το

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Φούρνοι Κορσέων	
<ul style="list-style-type: none"> • Απαιτούνται έργα συντήρησης και συμπλήρωσης του οδικού δικτύου στους Φούρνους • Υποστελέχωση των δημοτικών υπηρεσιών - ανυπαρξία δημόσιων υπηρεσιών • Υψηλά κόστη μεταφοράς ανθρώπων και προϊόντων-Μεγάλοι χρόνοι μετάβασης από την υπόλοιπη χώρα • Ανάγκη ολοκλήρωσης δικτύων αποχέτευσης και εγκαταστάσεων διαχείρισης λυμάτων στους Φούρνους και στη Θύμαινα • Απαιτείται η κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης για την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης στους Φούρνους • Ανάγκη προστασίας παραλιακής ζώνης Θύμαινας από τη διάβρωση • Απαιτούνται παρεμβάσεις προστασίας του οικισμού Χρυσομηλιάς • Έλλειψη χώρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων • Ανάγκη κατασκευής αρχαιολογικού μουσείου στους Φούρνους • Μείωση της απασχόλησης στην αλιεία • Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης 	<p>θαλάσσιο οικοσύστημα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με πλούσιο και μοναδικό φυσικό περιβάλλον • Ύπαρξη ελικοδρομίου • Το οδικό δίκτυο των Φούρνων καλύπτει τις περισσότερες περιοχές του νησιού. • Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου και θρησκευτικών μνημείων • Αρχιτεκτονικά ενδιαφέρον οικιστικό απόθεμα των παραδοσιακών οικισμών Φούρνων και Θύμαινα • Ιδιαίτερη λαογραφία (γνωρίσματα κατοίκων και παραδοσιακά ήθη έθιμα) • που διαπιστώνεται στο συγκρότημα των Φούρνων • Ανεπτυγμένη μελισσοκομία • Προσέλκυση ιστιοπλοϊκών σκαφών και τουρισμού υψηλού επιπέδου • Σημαντική αλιευτική παράδοση, δραστηριότητα και αλιευτικά πεδία.
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Ο χαρακτηρισμός της περιοχής ως NATURA επιβάλει θεσμικές παρεμβάσεις (ολοκλήρωση και εφαρμογή διαχειριστικού πλαισίου). • Καθυστέρηση ενεργοποίησης λειτουργίας φορέα διαχείρισης για τις προστατευόμενες περιοχές • Προβληματικές, ακριβές και χρονοβόρες ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες • Περιορισμένες δυνατότητες οργάνωσης, προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος. • Περιορισμένες πρωτοβουλίες για την αξιοποίηση των φυσικών πόρων ως προϋπόθεση ανάπτυξης εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός) και δημιουργίας πρόσθετου εισοδήματος. • Υψηλός βαθμός εξάρτησης από τις υπηρεσίες τρίτων φορέων (Δήμος Ικαρίας, Περιφερειακή. Ενότητα) • Περιορισμένες δυνατότητες επιμόρφωσης και επαγγελματικής εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού • Ελλιπής τεχνική υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. • Έλλειψη τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού και υπηρεσιών του Δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. • Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο –Ανυπαρξία δομών κατάρτισης για την βελτίωση των προσόντων και δεξιοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος με βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης. • Αξιοποίηση αγροπεριβαλλοντικών μέτρων και πολιτικών μείωσης του οικολογικού αποτυπώματος. • Αυξανόμενο ενδιαφέρον για δράσεις εθελοντισμού σε σχέση με το περιβάλλον. • Βελτίωση του λιμένα • Ανάπτυξη δικτύου μεταφορών με υδροπλάνα στα ελληνικά νησιά. • Δυνατότητα προέγκυσης ιστιοφόρων και ιδιωτικών σκαφών. • Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου • Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού αξιοποιώντας τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής • Αξιοποίηση των διεθνών τάσεων για αναζήτηση φιλικών περιβαλλοντικά τουριστικών προορισμών • Οι τάσεις προτίμησης των τουριστών σε "αναδυόμενους προορισμούς" που μπορούν να προσφέρουν ολοκληρωμένες εμπειρίες. • Στα νησιά υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες που μπορούν να συνδυαστούν με τις διακοπές (π.χ. αναρρίχηση, ιστιοπλοΐα, κανό θαλάσσης - τουρισμός δραστηριοτήτων). •

Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Το μικρό νησιωτικό σύμπλεγμα των Φούρνων έχει τις προϋποθέσεις να αναδειχθεί σε ένα σημαντικό για την περιοχή τουριστικό προορισμό λόγω της θέσης και της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του. Ο συνδυασμός της τοπικής παράδοσης και του φυσικού περιβάλλοντος με τις κατάλληλες υποδομές και δομές στήριξης της τοπικής μικρής κλίμακας επιχειρηματικότητας μπορεί να καταστεί ελκυστικός για τουριστικές επενδύσεις με εστίαση στην ποιότητα και τον τουρισμό εμπειρίας.

Ο θαλάσσιος και αλιευτικός τουρισμός σε συνδυασμό με την τοπική αλιευτική παράδοση μπορεί να προσδώσει επίσης ιδιαίτερη δυναμική στον τομέα του εναλλακτικού τουρισμού.

Οι κυριότερες ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει ο Δήμος Φούρνων Κορσεών σε ό,τι αφορά τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης είναι η κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης στους Φούρνους για την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης του νησιού, η κατασκευή δικτύων αποχέτευσης στους οικισμούς Καμπί και Χρυσομηλιάς και η κατασκευή μονάδων βιολογικών καθαρισμών στους Φούρνους και τη Χρυσομηλιά. Σε ό,τι αφορά τα έργα οδοποιίας, απαιτείται η κατασκευή περιφερειακού δρόμου από τον οικισμό των Φούρνων. Στον τομέα της προστασίας της φυσιογνωμίας των οικισμών και του περιβάλλοντος, απαιτούνται παρεμβάσεις προστασίας του παραλιακού οικισμού Χρυσομηλιάς και προστασίας της παραλιακής ζώνης της Θύμαινας από τη διάβρωση. Λόγω έλλειψης χώρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων απαιτείται η κατασκευή αίθουσας πολιτιστικών δραστηριοτήτων στους Φούρνους και η κατασκευή αρχαιολογικού μουσείου. Τέλος με την ολοκλήρωση των έργων αναμένεται η βελτίωση της λειτουργικότητας και η συνολική αναβάθμιση του κεντρικού λιμένα των Φούρνων.

1.2.6.2.5 Ψαρά

Πίνακας 21: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών για το νησί των Ψαρών

Ψαρά	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Σχετική γεωγραφική απομόνωση, (η μετάβαση γίνεται κυρίως μέσω Χίου). Χρονοβόρα και ακριβή μετάβαση για ανθρώπους και προϊόντα. Συχνοί οι αποκλεισμοί λόγω καιρού • Σχετικά μικρό πληθυσμιακό μέγεθος γηρασμένο ανθρώπινο δυναμικό. • Ανάγκη για επέκταση του οικισμού βορειοανατολικά και για παρεμβάσεις βελτίωσης του αστικού περιβάλλοντος και δημιουργίας χώρων αναψυχής • Ανάγκη κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης επιβατών στη χερσαία ζώνη του λιμένα • Περιορισμένοι χώροι πρασίνου • Ολοκλήρωση και περαιτέρω βελτίωση δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης και εγκαταστάσεων διαχείρισης λυμάτων. • Εποχικές διακυμάνσεις στη ζήτηση νερού και σημειακά προβλήματα επάρκειας. • Δεν υπάρχει οργανωμένη υποδομή αντιπλημμυρικής προστασίας και πυροπροστασίας • Ανάγκη εκσυγχρονισμού του υπάρχοντος εξοπλισμού αποκομιδής απορριμμάτων • Έλλειψη κλειστών αθλητικών εγκαταστάσεων και οργανωμένων αθλητικών δραστηριοτήτων • Ιδιαίτερα παλαιωμένο κτιριακό απόθεμα, ενεργοβόρα δημόσια και δημοτικά κτίρια 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεύρυνση/ επέκταση λειτουργίας άγονης γραμμής που συνδέει τα Ψαρά με το Λαύριο αλλά και με Μυτιλήνη και Β. Ελλάδα. • Εξαιρετική ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος, παράκτιας και θαλάσσιας ζώνης • Τα Αντίψαρα, οι νησίδες «κάτω νησί» και «Δασκαλειό» και δυο περιοχές στο Βόρειο τμήμα των Ψαρών έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 ως Ζώνες Ειδικής Προστασίας για την Ορνιθοπανίδα • Ιστορικής σημασίας νησί, με ευρύτερα γνωστή ιστορική ταυτότητα που μπορεί να αξιοποιηθεί ως «αναφορά» στην τουριστική προβολή • Ισχυρή και διεθνούς εμβέλειας παράδοση στη ναυτιλία • Θαλάσσιο περιβάλλον και πόροι, οι οποίοι δεν έχουν υποστεί ανθρωπογενείς παρεμβάσεις • Εξαιρετικά σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα • Ψηφιακή τεκμηρίωση πολιτιστικού, περιβαλλοντικού και ιστορικού αποθέματος και ανάπτυξη δράσεων ψηφιακής προβολής • Επέκταση δραστηριοτήτων πολιτιστικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου • Βελτίωση όρων ποιότητας ζωής με συγκεκριμένες παρεμβάσεις σε κρίσιμους τομείς (ύδρευση, διαχείριση λυμάτων και απορριμμάτων)

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Ψαρά	
<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη συντήρησης και ανάδειξης κτιρίων αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος • Περιορισμένη πρόσβαση των κατοίκων σε πολιτιστικές εκδηλώσεις (έλλειψη θεάτρων, κινηματογράφου, συναυλιών) • Ελλείψεις στον τομέα της τουριστικής προσφοράς και βασικών τουριστικών υποδομών. • Περιορισμένη ανάδειξη και προβολή της σημαντικής ιστορικής κληρονομιάς. • Υποστελέχωση των δημοτικών και δημόσιων υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεπτυγμένη μελισσοκομία και τυροκομία • Δυνατότητα ενίσχυσης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών τον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας. • Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης στον τομέα της αλιείας και της γαλάζιας οικονομίας. • Προϋποθέσεις ανάπτυξης δραστηριοτήτων θαλάσσιου τουρισμού.
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλός βαθμός εξάρτησης από τις υπηρεσίες του Δήμου Χίου και της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. • Προβληματικές, και χρονοβόρες ακτοποϊκές συγκοινωνίες • Ελλείψεις σε θέματα τεχνικής και διοικητικής υποστήριξης για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τον σχεδιασμό έργων προστασίας και ανάδειξης. • Μικρή αγορά και δυσκολίες διακίνησης προϊόντων με υψηλά κόστη μεταφοράς • Περιορισμένες δυνατότητες οργάνωσης, προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος. • Έλλειψη τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού και υπηρεσιών του Δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. • Περιορισμένες δυνατότητες επιμόρφωσης και επαγγελματικής εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού • Ελλιπής τεχνική υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. • Περιορισμένη αξιοποίηση των φυσικών πόρων ως προϋπόθεση ανάπτυξης εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός) και δημιουργίας πρόσθετου εισοδήματος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η ιστορία και η σημαντική συμβολή του νησιού στους απελευθερωτικούς αγώνες και η ευρύτερη αναγνώριση του ως χώρου θυσίας για τη ελευθερία. • Τα σημαντικά και ευρύτερα γνωστά τοπόσημα (Μαύρη Ράχη, κατοικία Κανάρη κ.λπ.) • Δημιουργία συστήματος μεταφορών με τη χρήση σύνθετων συγκοινωνιακών μέσων όπως τα υδροπλάνα, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο χρόνος και να εμπλουτισθεί ο αριθμός των προορισμών συγκοινωνιακής σύνδεσης του νησιού • Διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος με βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης. • Αξιοποίηση αγροπεριβαλλοντικών μέτρων και πολιτικών μείωσης του οικολογικού αποτυπώματος. • Ανάδειξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου. • Διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (κτιρίων, μνημείων, λαϊκής παράδοσης κ.λπ.) • Δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού αξιοποιώντας τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής • Οι τάσεις προτίμησης των τουριστών σε "αναδυόμενους προορισμούς" που μπορούν να προσφέρουν ολοκληρωμένες εμπειρίες..

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Τα Ψαρά παρά την σχετική υστέρηση σε βασικούς παραγωγικούς πόρους – εκτός της αλιείας- παρουσιάζουν μια ενδιαφέρουσα δυναμική τα τελευταία χρόνια με προσανατολισμό στον τομέα του τουρισμού, την δημιουργία συμπληρωματικών εισοδημάτων για τον πληθυσμό και την σαφή πρόοδο έργων ποιότητας ζωής, τα οποία σε συνδυασμό με την βελτίωση των θαλάσσιων συνδέσεων δημιουργούν όρους καλής διαβίωσης των κατοίκων και ελκυστικότητας ως εναλλακτικού τουριστικού προορισμού.

Τα κυριότερα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο Δήμος Ψαρών είναι η ολοκλήρωση και λειτουργία σύγχρονου δικτύου ύδρευσης και αποχετευτικού δικτύου στον οικισμό, η ανάγκη οργάνωσης ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης στερεών αποβλήτων, ο σχεδιασμός και ολοκλήρωση αρδευτικών (υδρομαστευτικών έργων), η ανάγκη βελτίωσης της συνολικής εικόνας του οικισμού μέσω της ανάπλασης των κοινόχρηστων χώρων και του παραλιακού μετώπου καθώς και η προστασία και αξιοποίηση κτιρίων ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος. Στα δημοτικά κτίρια θα πραγματοποιηθούν παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Σε ό,τι αφορά τις λιμενικές υποδομές απαιτείται η κατασκευή προσήνεμου μόλου για την προστασία των αλιευτικών και τουριστικών σκαφών από τους βορειοανατολικούς ανέμους. Στον τομέα της πολιτικής προστασίας απαιτείται η εκπόνηση σχεδίων και η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης κινδύνων από φυσικές καταστροφές. Σε ό,τι αφορά την τουριστική προβολή του Δήμου Ψαρών, σχεδιάζεται η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ψηφιακής προβολής που θα περιλαμβάνει την ψηφιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής, την αναβάθμιση της ιστοσελίδας του Δήμου, τη δημιουργία τουριστικού portal και δράσεις προβολής στο διαδίκτυο.

1.2.6.2.6 Άγιος Ευστράτιος

Πίνακας 22: Ανάλυση SWOT Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών για το νησί του Αγίου Ευστρατίου

Άγιος Ευστράτιος	
Προβλήματα / Ανάγκες	Δυνατότητες
<ul style="list-style-type: none"> Εξάρτηση από το νησί της Λήμνου για τις μετακινήσεις αλλά και για όλες τις διοικητικές και άλλες ενέργειες Αποκατάσταση κοινόχρηστων χώρων και ανάδειξη αρχιτεκτονικής ταυτότητας παλιού οικισμού Ανάγκη επέκτασης του νέου οικισμού και ολοκλήρωσης του πολεοδομικού σχεδιασμού και της σχετικής πράξης εφαρμογής Ανάγκη της ανάπλασης των χώρων αναψυχής στο θαλάσσιο μέτωπο. Ανάγκη βελτίωσης της λειτουργικότητας και κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης επιβατών στη χερσαία ζώνη του λιμένα. Απαιτούνται παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας καθώς και έργα ορεινής υδρονομίας Υψηλό κόστος κατασκευής και βελτίωσης της προσπελασιμότητας στο εσωτερικό του νησιού Ανάγκη για διάνοιξη μονοπατιών για περιηγητικό περιπατητικό τουρισμό Η τοπική οικονομία είναι προσανατολισμένη στον πρωτογενή τομέα, ενώ δεν υπάρχουν μονάδες πρώτης μεταποίησης των προϊόντων για να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία τους Περιορισμένη εστίαση στην αναγνώριση του φυσικού περιβάλλοντος ως προϋπόθεσης ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού και δημιουργίας πρόσθετου εισοδήματος 	<ul style="list-style-type: none"> Ιδιαίτερα αξιόλογη ακτογραμμή με πλούσιο φυσικό υπόβαθρο και θαλάσσιους πόρους, οι οποίοι δεν έχουν υποστεί σημαντικές ανθρωπογενείς παρεμβάσεις. Ολόκληρο το νησί έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας. Ο ολοκλήρωση και περαιτέρω αξιοποίηση του προγράμματος « πράσινο νησί». Η μείωση του ενεργειακού κόστους με την ολοκλήρωση της τηλεθέρμασης. Η σημαντική πρωτοπορία στον τομέα των ΑΠΕ. Αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον παλαιού οικισμού. Άρση απαλλοτρίωσης τμήματος του παλαιού οικισμού και δυνατότητα εκτέλεσης εργασιών ανάπλασής του Δυνατότητα ανάπτυξης δραστηριοτήτων οικολογικού τουρισμού σε συνδυασμό με την προστασία της προστατευόμενης περιοχής. Η μεταφορά των δημοτών μεταξύ Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου είναι καθημερινή και γίνεται δωρεάν με τοπικό πλοίο. Η αξιοποίηση της δυνατότητας παραγωγής τοπικών οικολογικών προϊόντων ποιότητας και ονομασίας προέλευσης Ενδιαφέρον προορισμός που μπορεί να προσελκύσει επισκέπτες με οικολογικά και ερευνητικά ενδιαφέροντα. Το Μουσείο Δημοκρατίας και οι ιστορικοί τόποι της περιόδου του διχασμού και της εξορίας προσελκύουν το ενδιαφέρον. Διατήρηση «ταυτότητας» και αυθεντικότητας του προορισμού. Νέο μεγάλο και σύγχρονο λιμάνι Η βελτίωση της τουριστικής προσφοράς Η τουριστική χωρητικότητα και ευχέρεια χωροθέτησης και ανάπτυξης υποδομών

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Άγιος Ευστράτιος	
Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> • Προβληματικές, εξαιρετικά ακριβές και χρονοβόρες ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες. Έλλειψη σύνδεσης με την έδρα της περιφέρειας. • Υψηλός βαθμός εξάρτησης από την Λήμνο για την λειτουργία των υπηρεσιών και την υλοποίηση έργων. • Έλλειψη τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού και υπηρεσιών του Δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. • Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού με περιορισμένες δυνατότητες επιμόρφωσης και επαγγελματικής εξειδίκευσης του ολιγάριθμου εργατικού δυναμικού. • Συστηματική εμφάνιση μεγάλου πληθυσμού ακρίδων με καταστροφικές συνέπειες στη βλάστηση και τις καλλιέργειες και αρνητικές συνέπειες για τον τουρισμό • Η κυριαρχία της επιχειρηματικότητας «ανάγκης» στον τομέα των υπηρεσιών με συνέπειες στην ποιότητα αλλά και στη σύνθεση της προσφοράς . • Ελλιπής τεχνική υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. • Εξάρτηση στον εφοδιασμό και τροφοδοσία από την γειτονική Λήμνο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η υλοποίηση του Προγράμματος «Αι Στράτης - Πράσινο Νησί» φιλοδοξεί να δημιουργήσει καινοτόμες πιλοτικές εφαρμογές στο νησί, καθώς και επιχειρηματικές ευκαιρίες, αλλά και ευκαιρίες απασχόλησης μέσω της υλοποίησης του Προγράμματος • Προσέλκυση ερευνητικού δυναμικού και φοιτητών λόγω της υλοποίησης του έργου. • Αξιοποίηση του κτιρίου της Μαρασλείου σχολής με τη διαμόρφωση πολυχώρου υποδοχής, ενημέρωσης και κατάρτισης • Δυνατότητα δημιουργίας καταδυτικού πάρκου τριών πυρήνων και ο ορισμός ζώνης προστασίας σε απόσταση τριών ναυτικών μιλίων γύρω από το νησί. • Δυνατότητα δημιουργίας συστήματος μεταφορών με τη χρήση υδροπλάνων ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο χρόνος και να εμπλουτισθεί ο αριθμός των προορισμών συγκοινωνιακής σύνδεσης του νησιού. • Ψηφιακή τεκμηρίωση πολιτιστικού, περιβαλλοντικού και ιστορικού αποθέματος και ανάπτυξη δράσεων ψηφιακής προβολής • Προβλεπόμενη αύξηση της ζήτησης για εναλλακτικές / ειδικές μορφές τουρισμού. • Συμμετοχή σε υπερτοπικά δίκτυα (π.χ. πράσινα νησιά, καταδυτικός τουρισμός) με σημαντικές δυνατότητες ενίσχυσης θεματικού τουριστικού προϊόντος. • Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης λόγω της οικονομικής διαφοροποίησης (τουρισμός και ποιότητα). • Δυνατότητες αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών για την αναβάθμιση των υπηρεσιών στις επιχειρήσεις. • Δυνατότητα σύνδεσης των αγροτικών/αλιευτικών δραστηριοτήτων με το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής προς την κατεύθυνση αύξησης της επισκεψιμότητάς της. • Διαφοροποίηση προτιμήσεων τουριστών και δημιουργία «μικρών» αγορών για ειδικά προϊόντα

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Κρίσιμης σημασίας για την μελλοντική χωροταξική οργάνωση και φυσιογνωμία του νησιού, αποτελεί η αναζωογόνηση του παλαιού οικισμού, η επίλυση ιδιοκτησιακών προβλημάτων, η δημιουργία βασικών υποδομών και η δυνατότητα αναπαλαίωσης ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων.

Σε ό,τι αφορά την περιοχή του «νέου» οικισμού, σχεδιάζονται αισθητικές αναπλάσεις και διαμορφώσεις κοινόχρηστων χώρων ειδικά στη περιοχή της κοίτης του χειμάρρου που διασχίζει τον οικισμό και της εκβολής του στη κεντρική παραλία, παρεμβάσεις διαχείρισης πλημμυρικών απορροών στον αστικό ιστό σε συνδυασμό με έργα ορεινής υδρονομίας, έργα βελτίωσης της λειτουργικότητας του λιμένα και κατασκευής κτιριακών εγκαταστάσεων στη χερσαία ζώνη του. Στα σχέδια της δημοτικής αρχής είναι και η λειτουργία υδατοδρομίου.

Στον τομέα της καθαριότητας σχεδιάζεται η προμήθεια και εγκατάσταση κάδων κομποστοποίησης στον οικισμό. Για τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε όλες τις περιοχές του νησιού θα πραγματοποιηθούν εργασίες συντήρησης δρόμων εντός οικισμού και βελτίωσης αγροτικού δικτύου.

Στη κατεύθυνση της προβολής της ιστορικής και πολιτισμικής κληρονομιάς του νησιού καθώς και στην τουριστική ανάπτυξή του θα συμβάλουν παρεμβάσεις ανάδειξης και τεκμηρίωσης στοιχείων θρησκευτικής ιστορίας και κληρονομιάς, ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση ιστορικών, πολιτιστικών και θρησκευτικών θεματικών διαδρομών, οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, η ψηφιακή τεκμηρίωση πολιτιστικού, περιβαλλοντικού και ιστορικού αποθέματος σε συνδυασμό με δράσεις ψηφιακής προβολής του νησιού στο διαδίκτυο και την έκδοση εντύπων προβολής ανά τομέα ενδιαφέροντος.

Σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή πορεία του νησιού παίζει η υλοποίηση του έργου «Πράσινο Νησί». Πρόκειται για ερευνητικό - επιδεικτικό έργο, που έχει ως στόχο τη σταδιακή μείωση των αυτόνομων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής η οποίοι δημιουργούν μεγάλη περιβαλλοντική και οικονομική επιβάρυνση, μέσω της αξιοποίησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στους τομείς της ηλεκτροπαραγωγής, των μεταφορών και της θέρμανσης / ψύξης, αλλά και της Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΕΕ) στα κτίρια, πάντα με γνώμονα την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού σε όλους τους παραπάνω τομείς. Η καινοτομία του έργου αφορά κυρίως στη μεγάλη διείσδυση των ΑΠΕ (>85% με τελικό στόχο το 100%).

1.2.6.2.7 Καταγραφή των Προβλημάτων και Αναγκών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα σημαντικότερα προβλήματα και οι ανάγκες που καταγράφονται στα νησιά της περιοχής παρέμβασης.

Λήμνος

- Άμεσες και μακροπρόθεσμες λύσεις για το σημαντικό πρόβλημα (ποσοτικό και ποιοτικό) έλλειψης υδάτινων πόρων. Εφαρμογή Σχεδίου διαχείρισης και υλοποίηση έργων αρδευτικών και υδρευτικών (ταμείωσης και διανομής)
- Συστηματική παρακολούθηση, τεκμηρίωση και διεκδίκηση λύσεων βελτίωσης των ακτοπλοϊκών και αεροπορικών συνδέσεων.
- Ολοκληρωμένος Σχεδιασμός Παρεμβάσεων αναβάθμισης και ανάπτυξης του αστικού ιστού. Προστασία και ανάδειξη των παραδοσιακών στοιχείων και αρχιτεκτονικών συνόλων των οικισμών.
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, σχολείων και Γενικού Νοσοκομείου Λήμνου
- Βελτίωση της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης και της ασφάλειας του οδικού δικτύου. Συνδέσεις οικισμών και αστικού κέντρου, αστική συγκοινωνία, εξυπηρέτηση επιβατικής κίνησης στις εισόδους του νησιού
- Ολοκλήρωση των υποδομών αποχέτευσης και βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας ύδρευσης.
- Επέκταση της εφαρμογής προγραμμάτων ανακύκλωσης
- Μέτρα ολοκληρωμένου σχεδιασμού πολιτικής προστασίας (φυσικές καταστροφές, περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, προστασία θαλασσών από ρύπανση, σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης)

- Δημιουργία υποδομών και προϋποθέσεων αξιοποίησης νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών για την προώθηση του τουρισμού και πολιτισμού
- Ανάγκη κατάρτισης ολοκληρωμένου σχεδίου ανάδειξης φυσικών και πολιτιστικών πόρων.
- Δημιουργία δικτύων θεματικών περιηγητών διαδρομών
- Προώθηση της ενσωμάτωσης της Πανεπιστημιακής κοινότητας και αξιοποίηση των δυνατοτήτων κοινών πρωτοβουλιών με τοπικούς επιχειρηματίες, τους ΟΤΑ και τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας.
- Αξιοποίηση αγροκτήματος Παλλημνιακού Σχολικού Ταμείου
- Σχεδιασμός και υλοποίηση υπερτοπικής σημασίας και εμβέλειας πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Δημιουργία δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας
- Βελτίωση λιμενικών υποδομών

Ικαρία

- Συστηματική παρακολούθηση, τεκμηρίωση και διεκδίκηση λύσεων βελτίωσης των ακτοπλοϊκών και αεροπορικών συνδέσεων. Για τις θαλάσσιες συγκοινωνίες συντονισμός των προσπαθειών με τους άλλους νησιωτικούς δήμους (ιδιαίτερα της Σάμου και των Φούρνων) για αναβάθμιση της σύνδεσης των νησιών με το κέντρο, με τα άλλα νησιά καθώς και τη Θεσσαλονίκη και την Κρήτη. Πύκνωση των αεροπορικών δρομολογίων με Αθήνα, Κρήτη, Θεσσαλονίκη την τουριστική περίοδο.
- Ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών κτιρίων
- Ανάγκη αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού υποδομών του Γ.Ν. – Κ.Υ. Ικαρίας σε συνδυασμό με την λειτουργία μονάδας τεχνητού νεφρού και την ανάπτυξη δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών
- Προστασία και ανάδειξη των παραδοσιακών στοιχείων και αρχιτεκτονικών συνόλων των οικισμών.
- Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και ανάδειξη περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας. Συστηματική αξιοποίηση και ανάδειξη των ιαματικών πηγών
- Σχεδιασμός και υλοποίηση φιλικών περιβαλλοντικά παρεμβάσεων στην τεχνική υποδομή και δημιουργία προϋποθέσεων βελτίωσης της ποιότητας ζωής.
- Βελτίωση του οδικού δικτύου (νέοι οδοί, παρακάμψεις οικισμών, τεχνικά έργα, σήμανση, ασφάλεια), αποκατάσταση και βελτίωση βατότητας βασικών επαρχιακών δικτύων.
- Βελτίωση της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης. Μόνιμη συγκοινωνία που θα συνδέει τις έδρες των δημοτικών ενοτήτων μεταξύ τους με συγκεκριμένα δρομολόγια σε κάθε εποχή ανάλογα με τις ανάγκες - Συγκοινωνιακή ανταπόκριση λιμανιών αεροδρομίου
- Ολοκλήρωση των υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων
- Ορθολογική εκμετάλλευση και αξιοποίηση φυσικών πόρων και ιδιαίτερα των υδατικών.
- Μέτρα ολοκληρωμένου σχεδιασμού πολιτικής προστασίας (φυσικές καταστροφές, περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, προστασία θαλασσών από ρύπανση),
- Ανάδειξη και προβολή της ιδιαίτερης πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Ικαρίας
- Βελτίωση λιμενικών υποδομών

Οιούσες

- Παρεμβάσεις ανάπλασης του κέντρου του οικισμού για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ελκυστικότητάς του
- Κατασκευή μονάδας επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων για την εξυπηρέτηση του οικισμού
- Προστασία της λιμενολεκάνης του λιμένα Οιουσών.
- Κατασκευή φράγματος στην περιοχή Άγιος Ιωάννης.
- Χάραξη και δημιουργία μονοπατιών για περιπατητικές διαδρομές στο νησί των Οιουσών

Φούρνοι Κορσέων

- Κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης στους Φούρνους για την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης του νησιού
- Κάλυψη με δίκτυα αποχέτευσης και βιολογικούς καθαρισμούς τους οικισμούς του Δήμου
- Κατασκευή περιφερειακού δρόμου από τον οικισμό των Φούρνων.
- Παρεμβάσεις προστασίας του παραλιακών οικισμών Χρυσομηλιάς και Θύμαινας
- Κατασκευή πολιτιστικών υποδομών
- Βελτίωσης και αναβάθμιση υποδομών του κεντρικού λιμένα Φούρνων.

Ψαρά

- Ολοκλήρωση και λειτουργία δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης και εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων.
- Οργάνωσης ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης στερεών αποβλήτων
- Βελτίωση της συνολικής εικόνας του οικισμού μέσω της ανάπλασης των κοινόχρηστων χώρων και του παραλιακού μετώπου καθώς και η προστασία και αξιοποίηση κτιρίων ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος.
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων
- Κατασκευή προσήνεμου μόλου για την προστασία των αλιευτικών και τουριστικών σκαφών από τους βορειοανατολικούς ανέμους.
- Εκπόνηση σχεδίων και η υλοποίηση έργων αντιμετώπισης κινδύνων από φυσικές καταστροφές.
- Υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ψηφιακής προβολής

Άγιος Ευστράτιος

- Αποκατάσταση κοινόχρηστων χώρων και δικτύων και ανάδειξη αρχιτεκτονικής ταυτότητας παλιού οικισμού
- Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας στον νέο οικισμό
- Ανάπλαση και ανάδειξη περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος
- Εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης δρόμων εντός και εκτός οικισμού
- Βελτίωση λειτουργικότητας του λιμένα Αγίου Ευστρατίου και κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης επιβατών στη χερσαία ζώνη του
- Σχεδιασμός και διαμόρφωση ιστορικών, πολιτιστικών και θρησκευτικών θεματικών διαδρομών
- Ψηφιακή τεκμηρίωση πολιτιστικού, περιβαλλοντικού και ιστορικού αποθέματος σε συνδυασμό με δράσεις ψηφιακής προβολής στο διαδίκτυο

1.2.7 Διαπιστώσεις – Συμπεράσματα από την Υλοποίηση των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA)

Βασικές προτεραιότητες για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου είναι (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά):

- Η δημιουργία και εξασφάλιση υψηλής ποιότητας δημόσιων χώρων,
- Η δημιουργία ελκυστικών τουριστικών πόλων ανάπτυξης,
- Η προστασία και η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος,
- Η βιώσιμη αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος,
- Η προώθηση των αποδοτικών και προσιτών συστημάτων αστικής μεταφοράς,
- Η εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής,
- Η παροχή υπηρεσιών στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Οι εγκεκριμένες Στρατηγικές BAA Μυτιλήνης και Χίου παραμένουν επίκαιρες και συμβαδίζουν ικανοποιητικά τόσο με τις προτεραιότητες βιώσιμης αστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου όσο και με τις τρέχουσες ανάγκες των αστικών κέντρων της Μυτιλήνης και Χίου, όπως αυτές διατυπώθηκαν σε συνεργασία με τις δημοτικές αρχές.

Οι υλοποιούμενες δράσεις και αυτές που βρίσκονται σε φάση αξιολόγησης καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό τους περισσότερους ειδικούς στόχους των Στρατηγικών BAA, ενώ με την ωρίμανση και την υποβολή προς χρηματοδότηση των νέων προτεινόμενων δράσεων θα καλυφθούν με σχετική επάρκεια και οι υπόλοιποι ειδικοί στόχοι.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, συμπεραίνουμε ότι:

- η στοχοθεσία των Στρατηγικών BAA είναι επίκαιρη και εξυπηρετεί τις απαιτήσεις των αστικών περιοχών στις οποίες εφαρμόζεται,
- η εξειδίκευση του ΠΕΠ έχει υπερκαλύψει τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό των Στρατηγικών,
- οι υλοποιούμενες και προς ένταξη δράσεις καλύπτουν την πλειοψηφία των ειδικών στόχων των Στρατηγικών BAA
- οι νέες προτεινόμενες δράσεις, μετά την ωρίμανσή τους, θα καλύψουν τους υπόλοιπους Ειδικούς Στόχους BAA.

Συνεπώς δεν υφίσταται ανάγκη αναθεώρησης των Στρατηγικών BAA παρά μόνο επικαιροποίησής τους με προσθήκη και ωρίμανση στοχευμένων δράσεων σε σχέση με την υφιστάμενη στοχοθεσία.

Κατά την υλοποίηση των Στρατηγικών BAA Μυτιλήνης και Χίου αναδείχτηκαν ζητήματα διαδικαστικά και ουσιαστικά, τα οποία εντοπίζονται κυρίως:

- Στην δυσκολία συγκέντρωσης των απαιτούμενων στοιχείων για την υποβολή της πρότασης
- Στην απαιτούμενη διαβούλευση, η οποία παρουσίαζε δυσκολίες λόγω και της δυσμενούς συγκυρίας.
- Στις ελλείψεις του κατάλληλου χωρικού σχεδιασμού στους Δήμους Μυτιλήνης και Χίου ή στην συμβατότητα του υφιστάμενου σχεδιασμού με τις προτεινόμενες παρεμβάσεις καθόσον οι Στρατηγικές πρέπει να συνάδουν με τους στόχους του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου και κατ' επέκταση του ΕΣΠΑ.

- Στην δυνατότητα των Αστικών Αρχών να ανταποκριθούν στο ρόλο τους λόγω ελλείψεων στελέχωσης και απαιτούμενης εμπειρίας τόσο στο υπηρεσιακό όσο και στο επίπεδο της διοίκησης και των πολιτικών οργάνων.
- Στο μικρό χρονικό διάστημα που απομένει μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 για την υλοποίηση των έργων
- Στην περιορισμένη χρηματοδότηση του ΠΕΠ σε σχέση με τον προϋπολογισμό των προτεινόμενων παρεμβάσεων και στην ελλιπή σύνδεση με άλλα χρηματοδοτικά μέσα.

Η διαβούλευση και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για την υλοποίηση και την επιτυχία των Στρατηγικών ΒΑΑ και οφείλει να αναπτυχθεί στο μέγιστο εύρος τοπικών θεσμών, φορέων και κοινωνικών ομάδων προκειμένου να υπάρχει η μεγίστη δυνατή συναίνεση σε προτεινόμενες δράσεις και έργα.

Εξίσου σημαντική είναι και η εσωτερική διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε και οδήγησε σε μερικές βελτιώσεις, την επικαιροποίηση και την εξάλειψη αστοχιών των Στρατηγικών ΒΑΑ μέσω συνεχών επικαιροποιήσεων και βελτιώσεων.

Κρίνεται σκόπιμη η επέκταση της διαβούλευσης και στο στάδιο της υλοποίησης με σκοπό τυχόν εφικτές διορθωτικές ενέργειες. Σε κάθε περίπτωση όμως πρέπει να διασφαλιστεί η λειτουργία ενός αποτελεσματικού και ουσιαστικού μηχανισμού διαρκούς ενημέρωσης και διαβούλευσης σε τοπικό επίπεδο.

Η έλλειψη επικαιροποιημένου χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού δημιούργησε σημαντικές δυσκολίες τόσο στο στάδιο του σχεδιασμού όσο και στην υλοποίηση. Τα ΓΠΣ, ως παλιά εργαλεία χωρικού σχεδιασμού, σε κάποιες περιπτώσεις τροφοδότησαν τη ΣΒΑΑ, γιατί δόθηκε η δυνατότητα ενεργοποίησης αναγκαίων αστικών παρεμβάσεων, οι οποίες δεν είχαν προωθηθεί.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις φαίνονται να εστιάζουν σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες των περιοχών παρέμβασης χωρίς να αποτυπώνεται με σαφήνεια ο τρόπος διάχυσης των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων και οι προσδοκώμενες επιπτώσεις αυτών σε όλη την περιοχή παρέμβασης.

Προκύπτει περιορισμένη αξιοπιστία της ποσοτικοποίησης των αποτελεσμάτων των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς το σύστημα των δεικτών που χρησιμοποιήθηκε δεν αποτυπώνει πλήρως την ποσοτική και ποιοτική διάσταση των στόχων και δυσχεραίνει την εκτίμηση των αποτελεσμάτων.

Η καθυστέρηση υλοποίησης των Στρατηγικών ΒΑΑ δημιουργεί προβλήματα που σχετίζονται με την χαμηλή απορρόφηση των πόρων και την αναμενόμενη αλλοίωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα τους καθόσον επικεντρώνονται στην υλοποίηση κατά προτεραιότητα «εύκολων» και συνήθως συμβατικών έργων.

Η προκήρυξη των Στρατηγικών ΒΑΑ πρέπει να γίνεται με την έναρξη της προγραμματικής περιόδου και να υπάρχει σχετική εγρήγορση των Αστικών Αρχών προκειμένου να υλοποιηθούν και να ολοκληρωθούν αξιόπιστα και αποτελεσματικά οι σχεδιαζόμενες δράσεις.

Η έλλειψη αντίστοιχης εμπειρίας υλοποίησης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων από τα στελέχη της αυτοδιοίκησης (αιρετοί και υπάλληλοι) επιβράδυνε σημαντικά τις διαδικασίες των Στρατηγικών ΒΑΑ. Η κατάρτιση – εκπαίδευση τους κρίνεται απαραίτητη ως και η στελέχωση των ΟΤΑ με επιστημονικό προσωπικό. Εξίσου σημαντική είναι και η δικτύωση των Δήμων μεταξύ τους προκειμένου να υπάρχει διάχυση της γνώσης και της εμπειρίας.

Όπως προκύπτει από τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό των Στρατηγικών ΒΑΑ, η χρηματοδότηση τους από το ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014 - 2020 είναι περιορισμένη σε σχέση με τον προϋπολογισμό των προτεινόμενων παρεμβάσεων, με επιπτώσεις στον ολοκληρωμένο χαρακτήρα τους. Κρίνεται έτσι απαραίτητη η διεύρυνση του φάσματος των επιλέξιμων επενδυτικών προτεραιοτήτων αλλά και η εξεύρεση άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (τομεακά προγράμματα, λοιπά ευρωπαϊκά προγράμματα, αξιοποίηση ακινήτων με ΣΔΙΤ κ.λπ.) ως και μόχλευση ιδιωτικών πόρων μετά από κατάλληλη τεκμηρίωση.

Ο βαθμός εκχώρησης αρμοδιοτήτων σχεδιασμού και υλοποίησης των Στρατηγικών ΒΑΑ στις αστικές αρχές, μπορεί να υποστηριχθεί ότι εξαρτάται από το θεσμικό πλαίσιο και τις διοικητικές παραδόσεις των κρατών - μελών, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση οι αστικές αρχές θα πρέπει να εξουσιοδοτούνται «με καθήκοντα που συνδέονται τουλάχιστον για την επιλογή των πράξεων» που θα ενταχθούν σε αυτές τις στρατηγικές. Η εκχώρηση αρμοδιοτήτων προώθησης της ΒΑΑ στις αστικές αρχές αποτελεί θετικό στοιχείο, διότι έτσι εκτιμάται πως ενισχύονται οι ικανότητες των τοπικών φορέων να σχεδιάζουν και να υλοποιούν Στρατηγικές ΒΑΑ.

Οι Δήμοι απαιτείται να έχουν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προετοιμασίας για την επομένη Προγραμματική Περίοδο στο οποίο θα περιλαμβάνονται ενέργειες όπως ενδεικτικά:

- Στελέχωση των υπηρεσιών τους με εξειδικευμένο προσωπικό, επιμόρφωση και εκπαίδευση στελεχών στον χειρισμό ευρωπαϊκών προγραμμάτων, τροποποίηση - προετοιμασία των δομών τους προκειμένου να αναλάβουν τον ρόλο των αστικών αρχών, δημιουργία διαδημοτικών συνεργασιών
- Εκπόνηση ΣΒΑΚ στην πορεία για την ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την υλοποίηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων στις πολεοδομικές ενότητες που δεν καλύπτονται από τα εγκεκριμένα ΓΠΣ.
- Πρόβλεψη εκπόνησης Ειδικών Χωρικών Σχεδίων στις περιπτώσεις που επιβάλλεται να δοθούν λύσεις σε χρονίζοντα θέματα καθορισμού χρήσεων για μεγάλα και σημαντικά έργα και επενδύσεις.
- Δημιουργία μηχανισμού διαρκούς διαβούλευσης καθόσον αποδείχτηκε ότι αποτελεί ουσιαστική δημοκρατική διαδικασία συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών, φορέων και ομάδων στον Σχεδιασμό, στην Αξιολόγηση και στην Υλοποίηση των Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων
- Συλλογή και επεξεργασία επικαιροποιημένων στοιχείων κυρίως ως προς τα κοινωνικά, αναπτυξιακά και οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων του νέου θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας των υπηρεσιών και την επιτάχυνση της ωρίμασης και υλοποίησης των παρεμβάσεων.

Σε ό,τι αφορά τις στρατηγικές αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν σε κεντρικό επίπεδο αυτές περιλαμβάνουν τα εξής:

- Να δοθεί μεγαλύτερη ευελιξία στις επιλέξιμες δράσεις των Στρατηγικών ΒΑΑ.
- Να αποσαφηνιστούν οι δράσεις επιχειρηματικότητας. Εάν οι επιχειρηματικές δράσεις υλοποιηθούν ορθά και εγκαίρως, θα υπάρξει και η συνακόλουθη μόχλευση ιδιωτικών πόρων που θα προστεθούν στους δημόσιους πόρους των Στρατηγικών ΒΑΑ.
- Να υπάρξει δέσμευση τομεακών προγραμμάτων για συνεισφορά στις Στρατηγικές ΒΑΑ.

- Προτείνεται να υπάρχει πρόβλεψη στα κείμενα των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του νέου ΕΣΠΑ για διάθεση πόρων που θα μπορούσαν να συμπληρώσουν τους πόρους των Στρατηγικών ΒΑΑ από τα ΠΕΠ.
- Ειδικότερα για τους Δήμους (Αστικές Αρχές) επισημαίνεται η ανάγκη βελτίωσης του σχεδιασμού μέσω της ουσιαστικής και αποτελεσματικής αξιοποίησης των υποχρεωτικών από το νόμο τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων τα οποία περιλαμβάνουν α) στρατηγικό σχέδιο, β) επιχειρησιακό σχέδιο και γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπ' όψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωρικός σχεδιασμός Εθνικού, Περιφερειακού και Τοπικού Επιπέδου, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου του Δήμου

Η επιλογή να συνδεθεί άμεσα 5% (για την τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο) των κονδυλίων του ΕΤΠΑ με ολοκληρωμένες δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, δηλαδή η σύνδεση χωρικού σχεδιασμού - αναπτυξιακού προγραμματισμού - χρηματοδότησης, είναι εξαιρετικά καινοτόμα για τα Ελληνικά δεδομένα και κρίνεται ως επιτυχημένη, τουλάχιστον με βάση την ανταπόκριση των Αστικών Αρχών. Επιβάλλεται η σύνδεση χωρικού σχεδιασμού με τον αναπτυξιακό προγραμματισμό σε τοπικό επίπεδο ώστε να προσφέρει στις Αστικές Αρχές νέες δυνατότητες αυτονομίας για να μπορούν να επιφέρουν πραγματικές και ουσιαστικές αλλαγές στον χώρο ευθύνης τους με βάση μια ολοκληρωμένη και συνεκτική στρατηγική.

1.2.8 Διαπιστώσεις – Συμπεράσματα από την Υλοποίηση των Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών

Η επιλογή του σχεδιασμού και της εφαρμογής ΟΧΕ για τα μικρά νησιά της Περιφέρειας κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο είχε σαν βασικό στόχο να προσανατολίσει πόρους και προσπάθειες στους πιο αδύναμους κρίκους της διοικητικής δομής και να δημιουργήσει όρους και προϋποθέσεις άμβλυνσης ή και άρσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Πέραν της αυτονόητης συμπερίληψης των πολύ μικρών νησιών με χαρακτηριστικά διπλής νησιωτικότητας (Άγιος Ευστράτιος, Οινούσες, Ψαρά, Φούρνοι) η συμμετοχή των δύο μεσαίου μεγέθους νησιών (Λήμνου και Ικαρίας) κρίθηκε επίσης επιβεβλημένη καθώς τόσο οι συνδέσεις και εξαρτήσεις από τα μεγαλύτερα νησιά, όσο και η διοικητική και τεχνική ικανότητα των τοπικών φορέων αλλά και η γενικότερη κατάσταση σε επίπεδο υποδομών, δομών και υπηρεσιών σε βασικούς τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής απέχουν ακόμη σημαντικά από την αντίστοιχη εικόνα των τριών μεγαλύτερων νησιών της Περιφέρειας Β. Αιγαίου.

Η μάλλον αναγκαστική επιλογή του συστήματος διαχείρισης, με την ευθύνη σχεδιασμού της παρέμβασης στην Διεύθυνση Σχεδιασμού της Περιφέρειας Β. Αιγαίου και την δημιουργία Επιτροπής Παρακολούθησης με την συμμετοχή των αιρετών εκπροσώπων της Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν μπορεί να κριθεί επιτυχής καθώς στην ουσία πέραν της αρχικής φάσης σχεδιασμού δεν λειτούργησε έστω στοιχειωδώς για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της υλοποίησης.

Οι προσπάθειες της υπηρεσίας (ΔΙΣΑ) παρότι συνεχείς και επίμονες δεν είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα καθώς πολύ γρήγορα τα επιμέρους νησιά με πρωτοβουλία των δημοτικών τους αρχών αυτονομήθηκαν από την συλλογική προσπάθεια και η όλη λειτουργία του συστήματος διοίκησης περιορίσθηκε στην συμμετοχή σε περιορισμένο αριθμό συναντήσεων με αντικείμενο την πορεία υλοποίησης των επιμέρους προγραμμάτων.

Αντικειμενικά τον ρόλο αυτό ανέλαβε η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ Β. Αιγαίου η οποία κατέβαλε συντονισμένες προσπάθειες και με την ανάθεση έργου τεχνικού συμβούλου προκειμένου να προωθήσει την υλοποίηση των έργων και παρεμβάσεων του προγράμματος.

Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα η περιορισμένη συμμετοχή στην όλη διαδικασία των κοινωνικών εταίρων κυρίως λόγω της αντικειμενικά περιορισμένης δυναμικής τους αλλά και της ουσιαστικής έλλειψης τέτοιων φορέων η συλλογικότητας ιδίως στα μικρότερα νησιά.

Η περιορισμένη διοικητική και τεχνική ικανότητα είχε ως συνέπεια την καθυστέρηση ωρίμανσης μελετών και έργων καθώς ακόμη και τις περιπτώσεις που έγινε δυνατή η έγκαιρη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με μεγαλύτερους ΟΤΑ ή την Περιφέρεια οι προτεραιότητες και ο φόρτος των τεχνικών υπηρεσιών ήταν συχνά ανασταλτικοί παράγοντες για την έγκαιρη ωρίμανση και υλοποίηση των έργων των μικρών νησιών.

Σε ότι αφορά στις παρεμβάσεις με χρηματοδότηση ΕΚΤ , καθώς στις δράσεις κρατικών ενισχύσεων πρέπει να σημειωθεί ότι η υστέρηση αφορά σε παράγοντες γενικότερης αδυναμίας προώθησης αντίστοιχων δράσεων λόγω των θεσμικών και λειτουργικών αδυναμιών του θεσμικού πλαισίου και των μηχανισμών εφαρμογής.

Προτάθηκε να εξεταστεί το ενδεχόμενο, στο πλαίσιο αναθεώρησης της εγκεκριμένης στρατηγικής για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ), ορισμένα έργα που αρχικά είχαν κατηγοριοποιηθεί στην Επενδυτική Προτεραιότητα 6γ «Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς», να μεταβούν σε νέα Επενδυτική Προτεραιότητα όπως η 9β «Παροχή στήριξης για τη φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων κοινοτήτων εντός αστικών και αγροτικών περιοχών».

Σκοπός της επενδυτικής προτεραιότητας είναι η κάλυψη αναγκών υλοποίησης έργων αναζωογόνησης αγροτικών περιοχών ειδικότερα μικρών νησιωτικών περιοχών στα πλαίσια εφαρμογής πολιτικών χωρικής παρέμβασης. Στόχος, η βελτίωση του κοινωνικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής σε επιλεγμένες περιοχές / νησιά χαμηλής ανάπτυξης στη Περιφέρεια, η συγκράτηση του πληθυσμού και η αποφυγή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης μέσω της αύξησης της ελκυστικότητας των συγκεκριμένων περιοχών.

Οι παρεμβάσεις που θα χρηματοδοτούνται από την Επενδυτική Προτεραιότητα 9β θα αφορούν δράσεις χωρικής ανάπτυξης που περιλαμβάνουν υποδομές και συμβάλουν στην τοπική ανάπτυξη περιοχών / νησιών χαμηλής ανάπτυξης.

- Βελτίωση των βασικών υποδομών
- Δημιουργία / επανασύσταση κοινόχρηστων χώρων
- Ανάδειξη πολιτιστικού / ιστορικού / ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών για την ελκυστικότητα των περιοχών

Οι δράσεις θα στοχεύουν στην αναζωογόνηση οικιστικών περιοχών, με παροχή κοινωνικής, πολιτιστικής ή άλλης συναφούς βάσης ανάπτυξης, μέσα από την οργάνωση χώρων στήριξης πολιτών.

Μπορεί να χρηματοδοτηθούν διαρρυθμίσεις / εκσυγχρονισμοί χώρων ή και προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας τους.

Η χρηματοδότηση κάθε υποδομής για λειτουργία της, πρέπει να εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικών παροχών προς τους πολίτες μιας περιοχής, βάση των αναγκών που καταγράφονται. Με δεδομένο αυτό, κάθε περαιτέρω εξειδίκευση των δράσεων θα προκύψει από επιμέρους σχέδια όπως εκπονηθούν από τους φορείς.

Σε ό,τι αφορά τις μελλοντικές προσκλήσεις θα απαιτηθεί στοχευμένη υποστήριξη του Δήμου Αγίου Ευστρατίου σχετικά με την ωρίμανση και υποβολή της πρότασης χρηματοδότησης για την Αποκατάσταση και Ανάδειξη Αρχιτεκτονικής Ταυτότητας Παλαιού Οικισμού.

Συμπερασματικά και μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος τα σχέδια δράσης ως προς τις ΟΧΕ απαιτούν:

- Ενεργοποίηση του συστήματος παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης.
- Συστηματική και έγκαιρη παροχή τεχνικής υποστήριξης προς δικαιούχους με αντικειμενικές διοικητικές και τεχνικές αδυναμίες.
- Επικαιροποίηση και συμπλήρωση στοιχείων προόδου.
- Διόρθωση σφαλμάτων και ασαφειών. Χωρικές επενδύσεις με χαμηλή ή και μηδενική υλοποίηση
- Προσέγγιση κλεισίματος το 2023 βάσει πραγματικών δεδομένων υλοποίησης

1.3 Διερεύνηση και Προσδιορισμός των Αναπτυξιακών Συνθηκών στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου για την Εφαρμογή Χωρικών Επενδύσεων

1.3.1 Κατευθύνσεις Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027

1.3.1.1 Βασικές κατευθύνσεις Έκθεσης ΟΟΣΑ

1.3.1.1.1 Ενίσχυση της Τοποκεντρικής Προσέγγισης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη

- **Δημιουργία Εθνικής Τοποκεντρικής Πολιτικής με Μακροπρόθεσμο Όραμα**

Η περιφερειακή πολιτική υποστηρίζει τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την οικονομική ανάπτυξη, τη βελτιωμένη ποιότητα ζωής και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική της Ελλάδας επικεντρώνεται στην επίτευξη ανάπτυξης σε όλες τις περιφέρειες. Οι χωρικές πολιτικές έχουν κομβική σημασία για την επίτευξη μεγάλου αριθμού των στόχων πολιτικής που έχει θέσει η στρατηγική ενώ η περιφερειακή και η τοπική αυτοδιοίκηση έχουν κρίσιμη σημασία για την υλοποίησή τους. Ωστόσο, **αυτή η χωρική δυναμική δεν αναπτύσσεται πλήρως στη στρατηγική**, η οποία δεν παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα όσον αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη ούτε καθορίζει τους μηχανισμούς πολιτικής που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή περιφερειακών πολιτικών **και παρουσιάζει ένα ευρύ φάσμα τομεακών πολιτικών για τις οποίες απουσιάζει η περιφερειακή εστίαση**. Πέραν της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής, μια καλά προσδιορισμένη πολιτική χωρικής ανάπτυξης θα πρέπει να διατυπώνεται ρητά σε εθνικό επίπεδο, ενσωματώνοντας την περιφερειακή, αστική και αγροτική ανάπτυξη στις διαρθρωτικές και τομεακές πολιτικές για το σύνολο της οικονομίας, με σκοπό την καλύτερη στόχευση και την υλοποίηση των δημόσιων επενδύσεων.

- **Ιεράρχηση Τοποκεντρικών Πολιτικών στα Διαφορετικά είδη Ελληνικών Περιφερειών και Προσαρμογή Διαρθρωτικών Πολιτικών στις Ανάγκες και Ευκαιρίες τους**

Η ανάλυση του ΟΟΣΑ παρουσιάζει τέσσερα είδη περιφερειών στην Ελλάδα, καθένα με συγκεκριμένα δυνατά και αδύνατα σημεία που χρειάζονται διαφορετικές απαντήσεις πολιτικής. Υπάρχουν:

- Μητροπολιτικές περιοχές με ανεπτυγμένες δυνατότητες έρευνας και τεχνολογίας και με προοπτικές περαιτέρω επέκτασης προς βιομηχανίες και υπηρεσίες έντασης γνώσης (Αττική, Κεντρική Μακεδονία).
- Περιφέρειες με μεταποιητική βάση, οι οποίες συγκεντρώνουν παραδοσιακούς βιομηχανικούς τομείς με χαμηλό επίπεδο δυνατοτήτων καινοτομίας (Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, Δυτική Μακεδονία, Στερεά Ελλάδα). Αυτές οι πλούσιες σε πόρους περιφέρειες αντιμετωπίζουν την πρόκληση του εκσυγχρονισμού της βιομηχανικής βάσης τους, προκειμένου να δημιουργήσουν δραστηριότητες υψηλότερης αξίας και να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους.
- Αγροτικές περιφέρειες με τοπικές υπηρεσίες και πρωτογενείς δραστηριότητες, καθώς και δυνατότητες καινοτομίας στον τομέα γεωργικών προϊόντων διατροφής, ο οποίος επίσης συνδέεται με τον τουρισμό (Ηπειρος, Πελοπόννησος, Θεσσαλία και Δυτική Ελλάδα).
- Νησιωτικές περιφέρειες με δυνατά σημεία στον ποιοτικό τουρισμό και εξειδικευμένα γεωργικά προϊόντα (Κρήτη, Ιόνια Νησιά, Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο).

Οι στρατηγικές ανάπτυξης της Ελλάδας θα ωφεληθούν από μια τοποκεντρική προσέγγιση στο πλαίσιο της οποίας οι τομεακές πολιτικές (στήριξη πολιτικών ιδιωτικών επενδύσεων, υποδομών και ανθρώπινου κεφαλαίου) συναντιούνται και λειτουργούν συνδυαστικά σε κάθε τόπο με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Επίσης, οι τοποκεντρικές πολιτικές διασφαλίζουν ότι τα οφέλη της ανάπτυξης εκτείνονται σε διαφορετικές ομάδες του πληθυσμού και διαφορετικές τοποθεσίες, από ηπειρωτικές, ορεινές έως νησιωτικές.

- **Πρέπει να Καταρτιστούν Μακροπρόθεσμες, Τεκμηριωμένες και Ολοκληρωμένες Αναπτυξιακές Στρατηγικές σε Περιφερειακό και Τοπικό Επίπεδο**

Οι τρέχουσες περιφερειακές και τοπικές πολιτικές διαμορφώνονται κυρίως με βάση τις πολιτικές της ΕΕ και συχνά υλοποιούνται μέσω της συνένωσης πολλών (συχνά μικρής κλίμακας) έργων, γεγονός που οδηγεί στην επικάλυψη, σε υψηλά έξοδα διοίκησης και ανεπαρκή συντονισμό, ακόμα και μεταξύ τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης. Αυτό συμβαίνει επειδή οι περιφερειακές και τοπικές αρχές αδυνατούν να σχεδιάσουν πολιτικές με ολοκληρωμένο τρόπο που συνδέεται με το όραμα της μεσομακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Αυτό το όραμα θα πρέπει να διακατέχει την τοπική ανάπτυξη και να εμπνεύσει τη συμμετοχή ευρέος φάσματος τοπικών παραγόντων από τον δημόσιο, τον ιδιωτικό και τον τριτογενή τομέα.

- **Η διαμόρφωση των Τοποκεντρικών Πολιτικών Πρέπει να Υποστηριχθεί από Ποιοτικά Δεδομένα και Δημόσιες Διαβουλεύσεις**

Είναι ανάγκη η ποιότητα και η συνάφεια των δημόσιων στοιχείων να ενισχυθεί για να λαμβάνονται τεκμηριωμένες αποφάσεις για τοπικά και περιφερειακά ζητήματα. Η θεματική κάλυψη, η οποία προς το παρόν επικεντρώνεται πρωτίστως σε οικονομικά και χρηματοπιστωτικά στοιχεία, θα πρέπει επίσης να βελτιωθεί για να ενημερώσει ευρύτερα τις περιφερειακές πολιτικές.

1.3.1.1.2 Καλύτερη Χρήση του Χωρικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξη Ολοκληρωμένων Προσεγγίσεων σε Περιφερειακό Επίπεδο

- **Διευκόλυνση και Επιτάχυνση της Μετάβασης των Περιφερειών στη Νέα Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τον Περιφερειακό Χωρικό Σχεδιασμό**

Το 2016, τέθηκε το πλαίσιο (Νόμος 4447/16) για μια νέα προσέγγιση για τον ολοκληρωμένο περιφερειακό χωρικό σχεδιασμό, ο οποίος προβλέπει μια ιεράρχηση τεσσάρων επιπέδων από την κορυφή προς τη βάση όπου τα δύο πρώτα επίπεδα (εθνικό-περιφερειακό) έχουν στρατηγικό ρόλο ενώ το τρίτο και το τέταρτο (τοπικό) επίπεδο έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα. Ο χωρικός σχεδιασμός (στον οποίο περιλαμβάνεται ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός) πρέπει να καταστεί αναπόσπαστο μέρος της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης μιας περιφέρειας σε όλους τους τομείς πολιτικής και θα πρέπει να προσελκύσει ουσιαστικά ένα ευρύ φάσμα τοπικών ενδιαφερόμενων μερών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένου του ευρύτερου κοινού.

- **Εναρμόνιση περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ)**

Ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ πολιτικών για τις χρήσεις γης, την τομεακή και περιφερειακή ανάπτυξη συμπεριλαμβανομένων των Περιφερειακών Προγραμμάτων προκειμένου να διευκολυνθεί η προώθηση και η εφαρμογή επιλέξιμων έργων, καθώς και να δοθεί προτεραιότητα στην καλύτερη εναρμόνιση του χωρικού σχεδιασμού με τις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές για τον τουρισμό τόσο τις αστικές όσο και τις αγροτικές περιοχές.

- **Ενίσχυση της Διαδημοτικής Συνεργασίας ώστε να Καλλιεργηθεί ο Ρόλος των Πόλεων και των Δήμων ως Παραγόντων Οικονομικής Ανάπτυξης**

Γενικά, οι οικονομικές δυνατότητες των αστικών περιοχών θα πρέπει να ενισχυθούν αλλά είναι ανάγκη να ενισχυθεί η διαδημοτική συνεργασία μεταξύ μικρού και μεσαίου μεγέθους δήμων και αγροτικών περιοχών μέσω επενδύσεων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ, όπως το πρόγραμμα LEADER, η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) και οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ), και να την καταστήσουν πιο βιώσιμη σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα.

1.3.1.1.3 Ενίσχυση του Συντονισμού της Αγροτικής Ανάπτυξης με τις Τομεακές Πολιτικές

- **Ανάπτυξη Ολοκληρωμένης Μεσομακροπρόθεσμης Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης**

Η Ελλάδα δεν διαθέτει κάποια ολοκληρωμένη στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης πέρα από την παρέμβαση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ).

1.3.1.1.4 Προώθηση της Αγροτικής Οικονομικής Διαφοροποίησης

- **Υποστήριξη Πρωτοβουλιών από κάτω προς τα πάνω Πέραν της Γεωργίας και Παραδοσιακών Τομέων**

Σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, το πρόγραμμα LEADER της ΕΕ έχει διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στον αναπροσανατολισμό της αγροτικής ανάπτυξης πέραν της γεωργικής παραγωγής σε πολλές χώρες της ΕΕ και θα πρέπει να ενισχυθεί σε συνδυασμό με τα ΤΑΠΤοΚ ώστε οι ομάδες τοπικής δράσης να συνεργήσουν προσδιορισμό προτεραιοτήτων στη τοπική ανάπτυξη και στη διαμόρφωση πρωτοβουλιών

- **Ενθάρρυνση του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Αγροτικής Οικονομίας**
Οι επιδόσεις της Ελλάδας στην ψηφιακή υποδομή είναι άνισες και ελλιπώς ανεπτυγμένες, ιδίως σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Όσον αφορά τη διασύνδεση, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) υστερούν σε ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλών ταχυτήτων έναντι των μεγάλων εταιρειών. Συνολικά, η ψηφιακή υποδομή πρέπει να ενισχυθεί ενώ ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας πρέπει να επιταχυνθεί και να διατηρηθεί με ειδικά νομοθετικά μέτρα, οικονομική υποστήριξη και κίνητρα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Θα πρέπει να δοθεί υποστήριξη για την ανάπτυξη έξυπνων πόλεων και περιοχών, εκτείνοντας την κάλυψη με ευρυζωνικές υπηρεσίες υψηλών ταχυτήτων, αντιμετωπίζοντας τον ψηφιακό αναλφαβητισμό και χρησιμοποιώντας την τεχνολογία για τη βελτίωση των υπηρεσιών με στόχο την ευημερία των πολιτών.
- **Υποστήριξη της Ανάπτυξης Διευρύνοντας την Έννοια της Καινοτομίας - Πέραν της Παραδοσιακής Επιστήμης και του Βασισμένου στην Τεχνολογία Μοντέλου μέσω Καλύτερα Συντονισμένων Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης**
Οι επιχειρήσεις σε αγροτικές, περιφερειακές οικονομίες είναι, σε μεγάλο ποσοστό, μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις χωρίς επίσημη δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης αλλά, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαθέτουν την ικανότητα ανάπτυξης μη τυποποιημένων μορφών καινοτομίας ώστε το πεδίο εφαρμογής των ευκαιριών για χρηματοδότηση επεκταθεί πέραν της συνήθους μορφής προϊόντων υψηλής τεχνολογίας με εξαγωγικό προσανατολισμό και επίσημης έρευνας.

1.3.1.1.5 Σύνδεση του Τουρισμού με τις Τοπικές Αλυσίδες Αξίας

- **Δημιουργία Ολοκληρωμένων Προσεγγίσεων για την Ανάπτυξη και Προώθηση Θεματικών Προϊόντων Τουρισμού**
Η ανάπτυξη προϊόντων θα πρέπει να λάβει υπόψη, για παράδειγμα, τη στενή σχέση του τουρισμού με τη γαστρονομία και τον πολιτισμό. **Ο τουρισμός ευεξίας** και ο ιατρικός τουρισμός **είναι επίσης σημαντικοί τομείς στην Ελλάδα**, ειδικά λόγω της γήρανσης του πληθυσμού η οποία δημιουργεί μια δημογραφική ομάδα με αυξανόμενη σημασία όσον αφορά το μέγεθος στην αγορά αλλά και την αγοραστική δύναμη.
- **Προώθηση διαδικασιών κάθετης παραγωγής για την ενίσχυση της δημιουργίας υψηλής προστιθέμενης αξίας, πιστοποιημένων τροφίμων** και στήριξης της αγροτικής παραγωγικής βάσης των τουριστικών περιοχών ώστε να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις σε απαραίτητους πόρους (π.χ. στα νησιά) που έχουν ανάγκη οι κάτοικοι και οι επισκέπτες.
- **Ανάπτυξη δικτύων αλυσίδων εφοδιασμού καθ' όλο το έτος** σε συνεργασία με τοπικούς προμηθευτές και περιφερειακά κέντρα εφοδιαστικής και διανομής.
- **Ανάπτυξη μιας Συνολικής Πολιτικής Αγροτουρισμού**
Αυτή η κατηγορία τουρισμού βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ιδιωτικές πρωτοβουλίες και αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες λόγω έλλειψης εμπειρίας και επιχειρηματικών δεξιοτήτων, καθώς επίσης και σωστής υποδομής. Η Ελλάδα έχει ξεκινήσει να χρησιμοποιεί σήματα ποιότητας για να δημιουργήσει συνέργειες με τον τοπικό τομέα γεωργικών προϊόντων διατροφής και να ενθαρρύνει τον τουρισμό σε αγροτικές περιοχές
- **Προώθηση Μέτρων και Δράσεων σε Περιφέρειες και Κοινότητες με στόχο την Ενίσχυση της Ψηφιοποίησης στον Τομέα του Τουρισμού**
Οι προορισμοί και οι τουριστικές επιχειρήσεις οφείλουν να υιοθετήσουν πλήρως την ψηφιοποίηση για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να πουλήσουν τα προϊόντα τους στην εγχώρια αλλά και τη διεθνή αγορά.

1.3.1.1.6 Διευκόλυνση της Δημιουργίας Ποιοτικών Θέσεων Εργασίας και Στήριξη της Ανάπτυξης των Σχετικών Δεξιοτήτων σε Τοπικό Επίπεδο

Ευθυγράμμιση της εκπαίδευσης και της παροχής δεξιοτήτων με τις τοπικές αγορές εργασίας.

1.3.1.1.7 Διασφάλιση της Βιωσιμότητας και Προστασία του Φυσικού Πλούτου των Ελληνικών Περιφερειών

- **Πλήρης εφαρμογή της στρατηγικής κυκλικής οικονομίας της Ελλάδας, με υλοποίηση του σχεδίου δράσης της σε όλες τις περιφέρειες.**
- **Μεγαλύτερη δέσμευση στον περιβαλλοντικό προγραμματισμό σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.**

Η Ελλάδα πρέπει να αξιοποιήσει την υφιστάμενη πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της εθνικής και ενωσιακής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των πολιτικών χρήσης γης για να διαφυλάξει το περιβαλλοντικό της κεφάλαιο. Χρειάζονται συνεπώς τα εξής:

- **Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας ως πρωταρχική προτεραιότητα για τις περιφερειακές και τοπικές αρχές.**
- **Συνεχιζόμενη αναβάθμιση των υποδομών για τη διαχείριση των απορριμμάτων σε περιοχές και δήμους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη (π.χ. τα νησιά).**

1.3.1.2 Κατευθύνσεις Χωρικού Σχεδιασμού

Στη δεύτερη εγκύκλιο της Ειδικής Υπηρεσίας Σχεδιασμού Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ, δίνονται οι κύριες αρχές και κατευθύνσεις για την έναρξη του σχεδιασμού των αναπτυξιακών προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027 καθώς και στοιχεία που αφορούν τον προγραμματισμό και την κατάρτιση των προγραμμάτων.

Ειδικότερα, οι κατευθύνσεις που αφορούν τον χωρικό σχεδιασμό αναλύονται στο Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών».

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα.

Ενδεικτικά κριτήρια / χαρακτηριστικά που θα πρέπει να πληρούν οι επιλέξιμες περιοχές είναι η συνάφεια με τον χωροταξικό σχεδιασμό, ο πληθυσμός, η διοικητική, αναπτυξιακή και λειτουργική σημασία του, το επίπεδο εξυπηρέτησης βασικών αναγκών του πληθυσμού, η διαθεσιμότητα ευρυζωνικών συνδέσεων, οι περιβαλλοντικές προκλήσεις, οι επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή κ.λπ.

Ο προσδιορισμός των επιλέξιμων περιοχών θα λαμβάνει υπόψη το χωρικό πρότυπο και τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις του χωρικού σχεδιασμού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, θα προκύπτει μετά από έγκαιρη και εκτενή διαβούλευση μεταξύ των συντελεστών κάθε περιοχής.

Η επιλογή των περιοχών εφαρμογής θα αναφέρεται στα Προγράμματα ή θα γίνει κατόπιν διαδικασίας ανοικτής πρόσκλησης και αξιολόγησης κατά την υλοποίηση ή κατόπιν ανάλυσης για τον προσδιορισμό των περιοχών ή κριτηρίων επιλογής τους.

Προβλέπεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε τέσσερις (4) κατηγορίες περιοχών (Επιλογές Πολιτικής) προάγοντας την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη τους:

1. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον πολιτισμό και την ασφάλεια. Ως αστικές περιοχές νοούνται:

- Αστικές περιοχές με πρόβλεψη για ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις από τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια,
- Οικιστικές ενότητες (λειτουργικές περιοχές) ή πόλεις που αναπτύσσονται σε μία ή περισσότερες Δημοτικές Ενότητες και με πληθυσμό > 50.000 κατοίκων,
- Πόλεις - έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων που δεν καλύπτονται από τα παραπάνω, με σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο αστικού κέντρου.

Η προτεραιότητα εφαρμογής ολοκληρωμένων στρατηγικών μέσω Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) / Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) θα δοθεί σε αστικές περιοχές όπου μεταξύ άλλων εντοπίζονται:

- προγραμματισμός επενδύσεων και υποδομών υπερτοπικού χαρακτήρα,
 - συγκέντρωση ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρηματικού δυναμικού για την ανάπτυξη καινοτόμων πρωτοβουλιών,
 - σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα,
 - χωρική συγκέντρωση ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, υποβαθμισμένο δομημένο περιβάλλον και χαμηλού επιπέδου υπηρεσίες,
 - αναξιοποίητοι, ελεύθεροι ή/και εγκαταλελειμμένοι χώροι και κτίρια (δημόσια ή, υπό προϋποθέσεις, και ιδιωτικά),
 - πιέσεις από την κλιματική αλλαγή και σημαντικοί περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.
2. Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών (ΟΧΕ, ΤΑΠΤοΚ) στις ορεινές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Λόγω ιδιαίτερης μορφολογίας θα δοθεί βαρύτητα στην ανάπτυξη των αγροτικών, παράκτιων και των απομακρυσμένων περιοχών, επιδιώκοντας έτσι την ομαλή σύνδεσή τους στον εθνικό παραγωγικό και οικονομικό χάρτη μέσω ήπιας ανάπτυξής τους.

Επιδιώκεται επίσης η ανάπτυξη κοινοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας σε παράκτιες και εσωτερικές περιοχές.

3. Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αξιοποίηση των προοπτικών τους.

Επιδιώκεται κατά προτεραιότητα η άρση της γεωγραφικής απομόνωσης, η αειφόρος ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο και η διασφάλιση ποιοτικών συνθηκών διαβίωσης. Για την επίτευξη αυτών δίνεται έμφαση στις επενδύσεις στις υποδομές – ιδιαίτερα λιμενικές - (που δεν προτεραιοποιούνται από το ΣΠ 3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ») για τη διασύνδεση μεταξύ των νησιών, και την εφαρμογή ολιστικών παρεμβάσεων που προωθούν την κυκλική οικονομία, την ενεργειακή και ψηφιακή μετάβαση, την τοπική επιχειρηματικότητα και την ανάδειξή τους ως τουριστικών προορισμών.

4. Ολοκληρωμένες στρατηγικές σε περιοχές που εμφανίζουν χωρική και θεματική συνέχεια, με δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών - πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής, τουριστικής δραστηριότητας.

Η συνεργασία διαπεριφερειακών ή τοπικών περιοχών που παρουσιάζουν λειτουργική / χωρική συνέχεια έχει στόχο την προώθηση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων που θα επιφέρουν προστιθέμενη αξία στις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες και ενδυνάμωση της ενιαίας πολιτισμικής ταυτότητας.

Και για τους τέσσερεις (4) παραπάνω τύπους περιοχών προβλέπεται κατά κανόνα μίγμα παρεμβάσεων σε τομείς όπως: Υποδομές, Κλιματική Αλλαγή, Περιβαλλοντική Ανθεκτικότητα, Οικονομική Ανάπτυξη, Κυκλική Οικονομία, αντιμετώπιση Κοινωνικών Ανισορροπιών ιεραρχώντας τις προτεραιότητες και διασφαλίζοντας τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα κάθε σχεδίου καθώς και την αποτελεσματική υλοποίηση και βιωσιμότητά του.

Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής και την αύξηση της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Εδαφικής Ατζέντας και της Χάρτας της Λειψίας.

Στόχος είναι να διασφαλίζεται συμπληρωματικότητα και για τα τρία (3) εργαλεία ΟΧΕ, ΟΧΕ / ΒΑΑ, ΤΑΠΤοΚ ενσωματώνοντας συνέργειες, καινοτομία, αειφορία αξιοποιώντας όλους τους διαθέσιμους χρηματοδοτικούς πόρους και όλα τα διαθέσιμα αναπτυξιακά εργαλεία.

Ο Στόχος Πολιτικής (ΣΠ) 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών» θα χρηματοδοτηθεί αποκλειστικά από τα Περιφερειακά Προγράμματα. Αποτελεί ένα ευέλικτο εργαλείο που θα υποστηρίξει τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση των τοπικών κοινοτήτων στη χώρα και το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για την υλοποίηση των παρεμβάσεων και τα πεδία παρέμβασης από τους υπόλοιπους Στόχος Πολιτικής (ΣΠ):

- ΣΠ 1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού»,
- ΣΠ 2 «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»,
- ΣΠ 3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ»
- ΣΠ 4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων».

1.3.1.3 Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη

Την προγραμματική περίοδο (ΠΠ) 2021 - 2027, η χωρική ανάπτυξη εντάσσεται σε διακριτό Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) και ειδικότερα στο ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες», ο οποίος χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ. Στο πλαίσιο του ΣΠ5, οι αρμόδιοι φορείς για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μπορούν να επιλέξουν πέραν των πεδίων παρέμβασης που αντιστοιχούν στον ΣΠ5 και από τα πεδία παρέμβασης των υπολοίπων ΣΠ (1-4).

Ο ΣΠ5 έχει 2 ειδικούς στόχους. Ο πρώτος αφορά τις ολοκληρωμένες στρατηγικές για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Ο δεύτερος αφορά τις ολοκληρωμένες στρατηγικές για την ανάπτυξη περιοχών εκτός αστικού χώρου όπως παράκτιες, αγροτικές, νησιωτικές, ορεινές, κ.λπ.

Κατά αντιστοιχία της ΠΠ 2014 - 2020, τα χωρικά εργαλεία, τα οποία δύναται να χρησιμοποιηθούν, είναι οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις και οι στρατηγικές για την Τοπική Ανάπτυξη με την Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων.

Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης θα πρέπει να εξασφαλίζεται με τη συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και με την αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης.

Βάσει του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου οι ΟΧΕ διακρίνονται σε:

1. ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) και
2. ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές

Οι ΟΧΕ μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής, ΤΔΜ καθώς και το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Το σχέδιο του Κανονισμού ΕΤΠΑ προβλέπει ότι τουλάχιστον το 8% των πόρων του ΕΤΠΑ που χορηγούνται σε εθνικό επίπεδο κατανέμονται σε ολοκληρωμένες δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) αποτελεί ένα εργαλείο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής και αντιμετώπισης των τοπικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας σε σαφώς προσδιορισμένες χωρικές ενότητες. Βασίζεται στην προσέγγιση LEADER, δηλαδή «από τη βάση προς την κορυφή» (bottom-up approach). ΤΑΠΤοΚ μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα από τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής, ΤΔΜ καθώς και το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

Οι στρατηγικές θα πρέπει:

- Να είναι πολυτομεακές και να απαντούν με ολοκληρωμένο τρόπο στις προκλήσεις και ανάγκες των επιλεγμένων περιοχών,
- Να διασφαλίζουν της συνεργασία των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης,
- Το σύστημα διακυβέρνησης της στρατηγικής να στηρίζεται σε μια τοπική, εταιρική σχέση με εκπροσώπους των τοπικών φορέων συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της Κοινωνίας των Πολιτών και του ιδιωτικού και επιχειρηματικού τομέα.
- Να στηρίζεται στη συμμετοχική διαδικασία και διαβούλευση τόσο στο στάδιο σχεδιασμού όσο και παρακολούθησης και αξιολόγησης της στρατηγικής.

Αναλυτικότερες οδηγίες για το σχεδιασμό των Χωρικών Εργαλείων θα αποσταλούν το επόμενο χρονικό διάστημα.

Ενόψει της Νέας Προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027:

- Είναι κρίσιμος ο έγκαιρος σχεδιασμός των νέων στρατηγικών, παράλληλα με την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων με περισσότερο απλουστευμένες διαδικασίες,

- Υπάρχει η δυνατότητα συνέχισης των εγκεκριμένων στρατηγικών στην επόμενη Προγραμματική Περίοδο, ως ένα οιονεί «phasing» ομαδοποιημένο σύνολο έργων. Για την συνέχιση των επιμέρους έργων (phasing έργων):
 - το ύψος του προϋπολογισμού να μην αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού,
 - τα έργα κρατικών ενισχύσεων να ακολουθούν τους γενικότερους κανόνες όπως και για το υπόλοιπο ΕΣΠΑ,
 - η επιλεξιμότητα των επιμέρους έργων ως προς το περιεχόμενο να ακολουθεί τους κανόνες της νέας Προγραμματικής Περιόδου.
- Υπάρχει η δυνατότητα ένταξης της χωρικής παρέμβασης σε διακριτό άξονα.
- Η στήριξη φορέων και η ωρίμανση έργων να αντιμετωπισθούν κατά προτεραιότητα στο ευρύτερο πλαίσιο που σχεδιάζεται από την ΕΑΣ.
- Δυνατότητα ενίσχυσης της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης - ενδυνάμωση των συνεργασιών των φορέων και της κοινωνίας των πολιτών κατά τον σχεδιασμό αλλά και σε όλες τις φάσεις της υλοποίησης.
- Δυνατότητα παρακολούθησης της ολοκληρωμένης επένδυσης με την υποστήριξη project manager που θα χρηματοδοτηθεί μέσω της Τεχνικής Βοήθειας ή και σαν υποέργο
- Προτείνεται η χρήση εργαλείων παρακολούθησης των στρατηγικών, πιθανή συνεργασία με JASPERS.

Θεματική Συγκέντρωση

Υπολογισμός είτε σε επίπεδο χώρας είτε σε επίπεδο κατηγοριών περιφερειών

Για το ΕΤΠΑ	Για το ΕΚΤ+
<ul style="list-style-type: none">• Τουλάχιστον το 25% των πόρων στο Στόχο Πολιτικής 1 και• Τουλάχιστον το 30% των πόρων στο <i>Στόχο Πολιτικής 2</i>• Τουλάχιστον 8% των πόρων για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none">• Τουλάχιστον το 25% των συνολικών πόρων για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης,• Τουλάχιστον το 2% των συνολικών πόρων για την καταπολέμηση/ αντιμετώπιση της υλικής στέρησης,• Τουλάχιστον το 10% για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων

Το 30% των πόρων του ΕΤΠΑ και 37% των πόρων του Ταμείου Συνοχής θα διατεθεί για δράσεις κλιματικής αλλαγής.

1.3.2 Γενικές Διαπιστώσεις

1.3.2.1 Η εικόνα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως Κρίσιμου Συντελεστή της Τοπικής Αναπτυξιακής Διαδικασίας

Όπως σαφώς προκύπτει και από την σχετική Μελέτη – Έκθεση του ΟΟΣΑ στην οποία αφιερώνεται σημαντικό μέρος της ανάλυσης και των συστάσεων στην ανάγκη ενίσχυσης της «τοποκεντρικής ανάπτυξης» με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών που να ενεργοποιούν την τοπική και περιφερειακή αναπτυξιακή δυναμική η χώρα μας, παρουσιάζει συνολικά υστέρηση στον τομέα αυτά και επείγει ο προσανατολισμός των πολιτικών με έμφαση στο χωρικό επίπεδο.

Παρά τις συνταγματικές προβλέψεις αλλά και τις σχετικές πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτα Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.λπ.) η Τοπική Αυτοδιοίκηση απολαμβάνει περιορισμένη αυτονομία στη χώρα μας η οποία κλιμακώνεται μάλιστα αντίστροφα του μεγέθους και της πολιτικής ισχύος των ΟΤΑ και των Περιφερειών.

Η διατήρηση των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων με βάση τις συνταγματικά προσδιορισμένες αρμοδιότητες (νερά, περιβάλλον κ.λπ.) παρεμβάλλει ένα ακόμη επίπεδο κρατικής διοικητικής αλλά και ουσιαστικής παρέμβασης στα «τοπικά ζητήματα».

Η σχεδόν απόλυτη εξάρτηση των οικονομικών των ΟΤΑ από την κρατική επιχορήγηση, η απουσία δυνατότητας άσκησης τοπικής φορολογικής πολιτικής (πέραν των ανταποδοτικών δημοτικών τελών), ακόμα και σε θέματα ακίνητης περιουσίας και περιβάλλοντος, επιτείνει την αδυναμία χάραξης και εφαρμογής τοπικών πολιτικών με συνέπεια να μεταφέρεται σχεδόν άκριτα και οριζόντια η γενική πολιτική στο τοπικό επίπεδο.

Η ασάφεια και οι επικαλύψεις σε θέματα αρμοδιοτήτων παρά τις κατά καιρούς νομοθετικές παρεμβάσεις, σε συνδυασμό με την ελλειμματική μεταφορά πόρων για την άσκηση μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων δημιουργεί ακόμη μεγαλύτερες εξαρτήσεις από τις κρατικές δομές και υπηρεσίες και περιορίζει τον ρόλο και την δυναμική των ΟΤΑ.

Σημαντικές αποκλίσεις εντοπίζονται σε σχέση με την δυναμική παρέμβαση σε θέματα τοπικής ανάπτυξης πολλών χωρών της Ευρώπης όπου όμως γενικότερα τα τοπικά συστήματα διακυβέρνησης χαρακτηρίζονται από μεγάλη αυτονομία και επάρκεια αλλά και το ευρύ πεδίο αρμοδιοτήτων που δεν ασκούνται από τους Ελληνικούς ΟΤΑ (υγεία, παιδεία, κοινωνική πολιτική κ.λπ.).

Η τοπική διακυβέρνηση σε αρκετές χώρες στηρίζεται στην πραγματική φοροδοτική ικανότητα των περιοχών και επικουρικά στην κρατική αρωγή και τους εθνικούς πόρους.

Η διαδικασίες συμμετοχής επίσης διαφοροποιούνται αφού οι διαφορές στα εκλογικά συστήματα είναι σημαντικές αλλά και οι διαδικασίες τοπικής διαβούλευσης και ελέγχου της διοίκησης έχουν μακρά παράδοση και ουσιαστική νομιμοποίηση.

1.3.2.2 Ο Νησιωτικός Χαρακτήρας της Περιφέρειας - Οι διοικητικές και Διαχειριστικές Δυσχέρειες - Η Περιορισμένη Δυναμική των Τοπικών Συλλογικών Φορέων

Τα νησιά είναι κατ' ουσία αυτόνομες λειτουργικές οντότητες (χωροταξικά, αναπτυξιακά, παραγωγικά, κοινωνικά και πολιτιστικά) και επομένως το σύστημα διοίκησής τους (κρατικές και αυτοδιοικητικές αρμοδιότητες) οφείλει να είναι κατά το δυνατόν ολοκληρωμένο προκειμένου να διασφαλίζεται η ισονομία και ισοπολιτεία με την υπόλοιπη χώρα.

Η τοπική αυτοδιοίκηση στα νησιά ασκεί στην πράξη πλήθος αρμοδιοτήτων (είτε συναρμοδιοτήτων) και παρεμβαίνει αναγκαστικά σε όλο το εύρος της κοινωνικοοικονομικής δραστηριότητας έχοντας ταυτόχρονα το διαρκές μειονέκτημα της ελλιπούς στελέχωσης των υπηρεσιών την αντικειμενικά περιορισμένη οικονομική δυνατότητα (λόγω των πληθυσμιακών κριτηρίων κατανομής των πόρων) και την ουσιαστική απόσταση από τα κέντρα λήψης αποφάσεων ενός εξαιρετικά συγκεντρωτικού συστήματος διακυβέρνησης.

Έχουν πράγματι γίνει σημαντικά βήματα και η κατάσταση σήμερα είναι σαφώς βελτιωμένη σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τις προσπάθειες ενίσχυσης της ικανότητας σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών ξεκινώντας από τους αναπτυξιακούς συνδέσμους και τις αναπτυξιακές εταιρείες της 10ετίας του 90 μέχρι τα νομοθετήματα «Καποδίστριας», «Καλλικράτης» και Κλεισθένης» .

Η αύξηση του μεγέθους των ΟΤΑ και η απόπειρα εφαρμογής της αρχής «ένα νησί ένας Δήμος» δυστυχώς δεν συνοδεύτηκε από την αντίστοιχη αναδιοργάνωση και προσαρμογή των υπηρεσιών και των δομών στα νέα δεδομένα με αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις την αδυναμία ανταπόκρισης στον ρόλο και στις σύγχρονες απαιτήσεις αλλά και την πλημμελή και ανομοιογενή άσκηση των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων.

Άλλωστε τα προβλήματα και οι δυσλειτουργίες που εντοπίστηκαν οδήγησαν στην επιμέρους διαφοροποίηση αυτής της προσέγγισης με τον διαχωρισμό Δήμων σε ορισμένα μεγάλα νησιά (μεταξύ των οποίων η Λέσβος και η Σάμος) αν και στην πλειονότητα των νησιών τελικά επιτεύχθηκε μια ικανοποιητική λειτουργία των νέων ΟΤΑ με συνέπεια να μην υπάρξουν ανάλογες διεκδικήσεις.

Παρά τις θετικές προθέσεις των κατά καιρούς νομοθετών είναι γενικευμένη η αίσθηση της υποεκπροσώπησης των μικρών νησιωτικών κοινοτήτων στο σύστημα διακυβέρνησης καθώς η αδυναμία εγκαθίδρυσης ουσιαστικών και αποτελεσματικών θεσμών συμμετοχής και ελέγχου.

Ενόψει της νέας προγραμματικής περιόδου μια σειρά θεσμικών και διοικητικών ρυθμίσεων θα μπορούσαν να βελτιώσουν σημαντικά την δυνατότητα των νησιωτικών ιδίως ΟΤΑ να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και στο ρόλο τους ως βασικών συντελεστών στη διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης.

- Διακριτή ενίσχυση και προσαρμογή των δομών (οργανισμών εσωτερικών υπηρεσιών των νησιωτικών ΟΤΑ (Δήμων και Περιφερειών) στις ιδιαιτερότητες του χώρου,
- Αντιστοίχιση αρμοδιοτήτων με ανάγκες και ιδιαιτερότητες τοπικής διακυβέρνησης και σαφής διαχωρισμός επικαλυπτόμενων αρμοδιοτήτων μεταξύ των αυτοδιοικητικών φορέων και του κράτους,
- Εξειδίκευση των προβλέψεων «Κλεισθένης» για κατηγορίες ΟΤΑ (νησιωτικοί, ορεινοί κ.λπ.),
- Ενίσχυση της τεχνικής και διοικητικής ικανότητας σε όλους τους τομείς αλλά κυρίως στην ωρίμανση και υλοποίηση έργων,
- Ουσιαστική ενεργοποίηση των προβλέψεων για ενεργοποίηση ρήτρας νησιωτικότητας τόσο στην παραγωγή νομοθετικού έργου όσο και στην εξειδίκευση των πολιτικών (κριτήρια υλοποίησης επενδύσεων κ.λπ.).

1.3.2.3 Οι Κρίσιμες Ελλείψεις Χωρικού Σχεδιασμού και η Περιορισμένη Σύνδεση με τον Αναπτυξιακό Σχεδιασμό

Η «πράσινη» και η «γαλάζια» ανάπτυξη ως βασικές κατευθύνσεις των Ευρωπαϊκών πολιτικών ενώ γίνονται ευρέως αποδεκτές στην διαδικασία στρατηγικού σχεδιασμού και χάραξης αναπτυξιακής πολιτικής, εν τούτοις δεν φαίνεται να αντιστοιχίζονται στο επιχειρησιακό επίπεδο με την ανάληψη συναφών δράσεων επενδύσεων και έργων.

Οι αδύναμες κρατικές και αυτοδιοικητικές δομές αλλά και εν γένει υστέρηση των συλλογικών υποκειμένων του επιχειρηματικού κόσμου σε θέματα προσανατολισμού της οικονομικής ανάπτυξης και των επενδύσεων έχουν ως συνέπεια την υστέρηση ενσωμάτωσης καινοτομιών και την προσκόλληση σε αναπτυξιακά αφηγήματα του παρελθόντος που δεν αντιστοιχούν στις σύγχρονες προκλήσεις.

Η σοβαρή υστέρηση σε θέματα χωρικής οργάνωσης και ρυθμίσεων δημιουργεί σοβαρά εμπόδια τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Είναι χαρακτηριστικό παρά την ολοκλήρωση του υπερκείμενου σχεδιασμού στο Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο και παρά την ύπαρξη σχετικών χρηματοδοτικών μέσων ελάχιστα Σχέδια Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης (ΣΧΟΑΠ) υλοποιήθηκαν και σε ακόμα λιγότερες περιπτώσεις προχώρησε ο υποκείμενος σχεδιασμός.

Ειδικότερα για τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας σημειώνεται ότι παρά την ολοκλήρωση των ΓΠΣ (στα όρια των παλαιών Δήμων) δεν υπήρξε προσαρμογή στα νέα δεδομένα καθώς οι πόλεις επεκτείνονται και αποτελούν πια «μητροπολιτικές περιοχές» στη νησιωτικό επίπεδο, ενώ δεν υπήρξε πρόοδος (παρά την ύπαρξη χρηματοδότησης) στην εκπόνηση εφαρμοστικών μελετών (ΣΟΑΠ και ΣΒΑΚ) που να διευκολύνουν τον σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης.

Ανάλογα ή και σοβαρότερα προβλήματα διαπιστώνονται στα μικρότερα νησιά τόσο στα ημιαστικά κέντρα (Μύρινα, Καρλόβασι κ.λπ.) όσο και κυρίως στον εξωαστικό χώρο όπου οι πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον αλλά και η αδυναμία χωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην αξιοποίηση των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων.

1.3.2.4 Η Έλλειψη Σαφούς Στρατηγικής σε Επιμέρους Τομείς Ιδίως στο Τοπικό Επίπεδο

Υπήρξε ικανοποιητική πρόοδος σε ορισμένους τομείς κυρίως με πρωτοβουλία εκπόνησης και εφαρμογής πολιτικών στο περιφερειακό επίπεδο κυρίως από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ) ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την πολιτική έξυπνης εξειδίκευσης και καινοτομίας η εφαρμογή των οποίων έχει σημαντικά θετικά αποτελέσματα στον προσανατολισμό και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Το έλλειμμα στατιστικών στοιχείων ιδίως στο τοπικό επίπεδο καθώς και μηχανισμών τεκμηρίωσης και λήψης αποφάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα για τον σχεδιασμό μιας σαφούς και εστιασμένης στο αποτέλεσμα στρατηγικής.

Είναι ανάγκη η ποιότητα και η συνάφεια των δημόσιων στοιχείων να ενισχυθεί για να λαμβάνονται τεκμηριωμένες αποφάσεις για τοπικά και περιφερειακά ζητήματα.

Υπάρχει επίσης ανάγκη χάραξης επιμέρους στρατηγικών σε ορισμένα κρίσιμα ζητήματα όπως:

- Οι ενεργειακοί πόροι των νησιών στον βαθμό που προσανατολίζονται μονομερώς στις επενδύσεις ΒΑΠΕ ειδικά στα μη διασυνδεδεμένα νησιά δημιουργούν σοβαρές επιφυλάξεις για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις σε άλλους οικονομικούς τομείς οι οποίοι συνδέονται άμεσα με την κατάσταση του ιδιαίτερου φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
- Το ασαφές και προβληματικό θεσμικό πλαίσιο για την γεωθερμία και τον θερμαλισμό αλλά και οι καθυστερήσεις σε θέματα αδειοδότησης ιαματικών πηγών οδήγησαν στην μη αξιοποίηση σημαντικών παραγωγικών δυνατοτήτων και στην υποβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών παρά τις επιμέρους προσπάθειες ιδίως των ΟΤΑ (Λέσβος, Ικαρία, Χίος, Λήμνος).
- Η ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος των νησιών παρουσιάζει σοβαρές υστερήσεις παρά τις επιμέρους αξιολογες και διεθνούς εμβέλειας προσπάθειες (όπως για το απολιθωμένο δάσος της Λέσβου). Ο φορέας Διαχείρισης, που δημιουργήθηκε μόλις το 2018, δεν κατόρθωσε να προωθήσει τις απαιτούμενες θεσμικές και διαχειριστικές ενέργειες, ενώ η σχετική ΜΠΕ βρίσκεται ακόμη υπό εκπόνηση.
- Αρκετές πρωτοβουλίες στον τομέα της ανάδειξης, τυποποίησης και προώθησης τοπικών προϊόντων προήλθαν κυρίως λόγω της ύπαρξης συναφών χρηματοδοτικών εργαλείων και παρά τα επιμέρους θετικά αποτελέσματα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν μέρος μια συνεκτικής και σταθερής προσπάθειας.
- Ανάλογες πρωτοβουλίες στον τομέα του τουρισμού όπως η οργάνωση και λειτουργία φορέων διαχείρισης προορισμού (DMO) είναι επίσης αποσπασματικές και στηρίζονται κατά κύριο λόγο στην δημόσια χρηματοδότηση με επικέντρωση κυρίως σε παραδοσιακές δράσεις προώθησης και προβολής.
- Η σημαντική διαφοροποίηση στην μείωση της τουριστικής κίνησης λόγω της Υγειονομικής κρίσης μεταξύ των άλλων κατέδειξε ότι νησιά που διαμορφώνουν ένα ισχυρό και διακριτό χαρακτήρα «προορισμού εμπειρίας» και ποιοτικών υπηρεσιών αντέχουν σε διακυμάνσεις και έκτακτα γεγονότα σε αντίθεση με παραδοσιακούς προορισμούς μαζικού τουρισμού.
- Οι επιπτώσεις του προσφυγικού - μεταναστευτικού παρά τα γενικώς και ευρέως αποδεκτά καταστροφικά σενάρια για τα βασικά νησιά υποδοχής δεν είναι βέβαιο ότι έχουν προσδιοριστεί με τρόπο που να συνεκτιμά όλες τις παραμέτρους.
Αναμφίβολα τα προβλήματα για τον τοπικό πληθυσμό και για επιμέρους κλάδους της τοπικής επιχειρηματικότητας είναι υπαρκτά και σε πολλές περιπτώσεις σημαντικά δεν πρέπει όμως να υποτιμάται η σημαντική ροή κεφαλαίων προς ορισμένους τομείς της τοπικής οικονομίας και της απασχόλησης.
Η γεωπολιτική θέση των νησιών καθόρισε την ιστορική τους διαδρομή και η σημερινή συγκυρία επιβεβαιώνει αυτή την πραγματικότητα.
Η ικανότητα των τοπικών κοινωνιών να ενσωματώσουν τις μεταναστευτικές - προσφυγικές ροές είναι ασφαλώς ελάχιστη η και μηδενική και επομένως η μη ύπαρξη μιας σαφούς και αποτελεσματικής πολιτικής διαχείρισης, ανατρέπει σταδιακά και εν τέλει μηδενίζει τις πραγματικά εντυπωσιακές κινήσεις αλληλεγγύης της πρώτης περιόδου.
Οι πολιτικές που οδήγησαν στη σημερινή κρίση και στην «μονιμότητα» του προβλήματος είναι βέβαιο ότι αν δεν ανατραπούν θα οδηγήσουν σε παγίωση των αρνητικών επιπτώσεων και θα επηρεάσουν μακροχρόνια την ίδια την φυσιογνωμία των νησιών πρώτης υποδοχής.

1.3.3 Χωρικές προσεγγίσεις

1.3.3.1 Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)

Με δεδομένη την εμπειρία της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και τις σχετικές κατευθύνσεις της 2^{ης} εγκυκλίου θεωρείται δεδομένη η συνέχεια των παρεμβάσεων στα δύο κύρια αστικά κέντρα της Περιφέρειας (Μυτιλήνη και Χίος).

Παραμένει ως κρίσιμο ερώτημα, λόγω της νησιωτικής ιδιαιτερότητας της Περιφέρειας η θεώρηση της σημασίας και του ρόλου των μικρότερων περιφερειακών κέντρων (ενδεικτικά: Βαθύ και Καρλόβασι στη Σάμο, Καλλονή και Πλωμάρι στη Λέσβο, Μύρινα στη Λήμνο) τα οποία με βάση τον αναθεωρημένο Περιφερειακό Σχεδιασμό ορίζονται ως δευτερεύοντες πόλοι με σημαντικό ρόλο στην τοπική κοινωνική οικονομική και διοικητική λειτουργία.

Αναμφίβολα τόσο οι προαναφερόμενες πόλεις όσο άλλες μικρότερες πρώην έδρες Δημοτικών Ενοτήτων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης αλλά έχουν εκ των πραγμάτων σημαντικό ρόλο σε θέματα ποιότητας ζωής διοικητικών, υγειονομικών και εκπαιδευτικών αλλά και γενικότερα σε θέματα εξυπηρέτησης πολιτών και επιχειρήσεων.

Ο σχεδιασμός της προηγούμενης και της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου σε συνδυασμό με τις αλλαγές του χάρτη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν βοήθησαν στην επικέντρωση προσπαθειών και πόρων σε αυτές τις κρίσιμες για την καθημερινότητα των κατοίκων της υπαίθρου περιοχές με συνέπεια να υστερούν σημαντικά τόσο σε υποδομές όσο και σε δομές και υπηρεσίες.

Μέρος των αδυναμιών αυτών θα μπορούσε αναμφίβολα να αντιμετωπισθεί με την επιταχυνόμενη εισαγωγή ψηφιακών διαδικασιών και εργαλείων αλλά σε κάθε περίπτωση παραμένει το έλλειμμα σε βασικές υποδομές ποιότητας ζωής, προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και του πλούσιου αρχιτεκτονικού αποθέματος αλλά και των ελεύθερων χώρων, της ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και των παραγωγικών υποδομών ιδίως στις παραδοσιακές δραστηριότητας αγροτικής οικονομίας.

Παραμένει επομένως ζητούμενο να καθορισθεί μια ειδικότερη προσέγγιση είτε με διασταλτική ερμηνεία (με βάση τις ιδιαιτερότητες του νησιωτικού χώρου) είτε με μια θεματική ΟΧΕ, είτε με ενσωμάτωση ανάλογων δράσεων σε επιμέρους χωρικές επενδύσεις.

1.3.3.2 Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) - Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ)

1.3.3.2.1 Μικρά Νησιά

Η επιλογή της προηγούμενης περιόδου για τον σχεδιασμό μιας ειδικής ΟΧΕ για τα μικρά νησιά της Περιφέρειας αποδείχθηκε και αναγκαία και επιβεβλημένη καθώς για πρώτη φορά έστρεψε το ενδιαφέρον και την στήριξη στα μικρά νησιά με στοχευμένες δράσεις και δεσμευμένους πόρους. Παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες υλοποίησης και την υστέρηση σε απορρόφηση πόρων έδωσε σημαντικά έργα για την ποιότητα ζωής των κατοίκων των μικρών νησιών και ιδίως ενσωμάτωσε, όσο αυτό ήταν αντικειμενικά δυνατό, τους μηχανισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης των μικρών νησιών στον αναπτυξιακό σχεδιασμό και την συνεργασία με τόσο με την Περιφέρεια όσο και την Διαχειριστική Αρχή.

Οι δυσκολίες ενδυνάμωσης ενός αποτελεσματικού μηχανισμού σχεδιασμού, παρακολούθησης της υλοποίησης και διαχείρισης των παρεμβάσεων στέρξαν σε μεγάλο βαθμό τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα της παρέμβασης αλλά σε κάθε περίπτωση δεν αναιρούν την σημασία και ιδίως την προοπτική συνέχισης της όλης προσπάθειας με βελτίωση των όρων και των διαδικασιών σχεδιασμού και υλοποίησης.

Επομένως τα μικρά νησιά δεν μπορούν παρά να συνεχίσουν την προσπάθεια ενσωμάτωσης στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Περιφέρειας και αυτό σε συνδυασμό με τις τιθέμενες προτεραιότητες και κριτήρια σχεδιασμού από την 2^η Εγκύκλιο μπορεί να γίνει μόνο με την άμεση συμμετοχή τους σε μια η περισσότερες Χωρικές η θεματικές ΟΧΕ.

Ευκαία είναι η επανεξέταση του ρόλου και της συμμετοχής των δύο μεσαίου μεγέθους νησιών της Περιφέρειας (Λήμνου και Ικαρίας) καθώς παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες αλλά και ουσιώδεις διαφορές τόσο μεταξύ τους όσο και με τα μικρότερα νησιά.

Ειδικότερα επίσης πρέπει να αντιμετωπισθεί η περίπτωση της Σάμου λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του νησιού και των συνθηκών που διαμορφώθηκαν ως αποτέλεσμα της διάσπασης του Δήμου και της δημιουργίας δύο νέων τοπικών αυτοδιοικήσεων στο νησί.

- **Λήμνος**

Τα χαρακτηριστικά του νησιού όπως αυτά περιγράφονται στην προηγηθείσα ανάλυση SWOT παραπέμπουν σε ένα δυναμικό παραγωγικό πρότυπο με αυξανόμενη δυναμική σε κρίσιμους αναπτυξιακούς τομείς.

- Στην παραγωγή επώνυμων τοπικών προϊόντων, με παρουσία και σημαντική δράση συναφούς με την παραγωγική εξειδίκευση Πανεπιστημιακού Ιδρύματος (Σχολή Τροφίμων και Διατροφής Πανεπιστημίου Αιγαίου), με καθιέρωση σε αγορές εκτός περιφέρειας και δυνατότητες εξωστρέφειας και ενσωμάτωσης παραγωγικών καινοτομιών.
- Στον τουρισμό με σημαντική, διακριτή και αύξουσα τουριστική κίνηση (ποιοτικά καταλύματα, τουρισμός εμπειρίας, σημαντικός διεθνής προορισμός *serfing*, ιστορικός τουρισμός (Βαλκανικοί πόλεμοι, Α' παγκόσμιος πόλεμος - Anzac, σύγχρονη Ελληνική ιστορία), σημαντική κίνηση κρουαζιέρας (λόγω γεωγραφικής θέσης και γειτνίασης με Home Port Κωνσταντινούπολης), εκτεταμένη ακτογραμμή, μεγάλη τουριστική χωρητικότητα, σημαντικούς φυσικούς πόρους (αμμοθίνες, γεωλογικοί σχηματισμοί, απολιθωμένα, φυσικές αλυκές, βιοποικιλότητα κ.λπ.)
- Στον πολιτισμό με εξαιρετικά σημαντικούς και αναγνωρίσιμους αρχαιολογικούς τόπους με σύγχρονες υποδομές και υψηλή επισκεψιμότητα (Πολιόχνη Καβέριο, Ηφαιστεια, Αρχαία Μύρινα κ.λπ.) με σημαντικά μνημεία μεταβυζαντινής, οθωμανικής και νεώτερης αρχιτεκτονικής, χαρακτηριστικά και ενδιαφέροντα στοιχεία παραδοσιακής αγροτικής υποδομής (μάνδρες, ανεμόμυλοι, αγροτικοί οικισμοί κ.α.) πλήθος παραδοσιακών οικισμών αλλά και σύγχρονη δημιουργία και υποδομές (μουσείο παιδικού παιχνιδιού και βιβλίου, λαογραφικές συλλογές, ιστορικά μουσεία κ.λπ.).
- Στην βασική υποδομή ποιότητας ζωής με προωθημένο σε πανελλαδικό επίπεδο σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων και ανακύκλωσης, σημαντική πρόοδο σε θέματα επεξεργασίας νερού και λυμάτων, ικανοποιητικές αθλητικές και πολιτιστικές υποδομές, εμπειρία με σημαντικά αποτελέσματα στην υλοποίηση έργων ανάπτυξης οικιστικών συνόλων κ.λπ.
- Στη Λήμνο υπάρχει παράδοση συνεργασίας των τοπικών φορέων και των επιχειρηματιών τουρισμού μέσω της ΑΜΚΕ Λήμνος Τουριστική, του Παλλημνιακού Ταμείου (ΝΠΔΔ με συμμετοχή Δήμου, Περιφέρειας, Τοπικών Κοινοτήτων, Πανεπιστημίου, και Υπ. Παιδείας) αλλά και της ιδιαίτερα αποτελεσματικής Αναπτυξιακής Εταιρείας Λήμνου με πολύχρονη εμπειρία στην υλοποίηση προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης (ΤΑΠΤοΚ - LEADER).
- Η δυνατότητα επομένως μιας αυτόνομης ΟΧΕ μπορεί να εξετασθεί για την περίπτωση της Λήμνου με την προϋπόθεση ότι το συνολικό εγχείρημα θα υποστηριχθεί με την συνδρομή της Περιφέρειας ιδίως στον τομέα των τεχνικών έργων λόγω των γνωστών αδυναμιών στελέχωσης των τοπικών υπηρεσιών.

- **Σάμος – (Ικαρία)**

Η Ικαρία μαζί με τους Φούρνους συμμετείχαν παράλληλα στην ΟΧΕ των μικρών νησιών. Η προσέγγιση της κατάστασης και προοπτικής των δύο αυτών νησιών (που αποτελούν διακριτή Περιφερειακή Ενότητα) έγινε αναλυτικά στα προηγούμενα κεφάλαια (Κεφ. 1.2.5.2.2 σελ. 92 και 1.2.5.2.4 σελ. 97).

Η Σάμος στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο παρέμεινε το μόνο νησί της περιφέρειας που δεν είχε συμμετοχή σε ΟΧΕ ή ΟΧΕ / ΒΑΑ. Αποτέλεσε όμως περιοχή εφαρμογής Leader με φορέα υλοποίησης την τοπική Αναπτυξιακή Εταιρεία στην οποία συμμετέχουν οι ΟΤΑ, η Περιφέρεια Β. Αιγαίου, συνεταιριστικοί και ιδιωτικοί φορείς.

Οι οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Σάμου βρίσκονται σε στάδιο μετάβασης σε ότι αφορά στην οργανωτική τους συγκρότηση και λειτουργία ενώ παραμένουν θέματα συνεργασίας σε διάφορους τομείς κοινού ενδιαφέροντος (τοπική ανάπτυξη, τουρισμός, πολιτισμός, κοινωνικές υπηρεσίες, διαχείριση απορριμμάτων, διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος, τεχνικής υποστήριξης για την υλοποίηση συνεχιζόμενων ή νέων έργων κ.λπ.).

Η Σάμος υποδέχεται σημαντικές μεταναστευτικές – προσφυγικές ροές με σοβαρές επιπτώσεις στην τοπική κοινωνική και οικονομική ζωή ιδίως στην περιοχή του Βαθέως όπου βρίσκεται χωροθετημένη η προσωρινή δομή υποδοχής και κατασκευάζεται το νέο ΚΥΤ (κέντρο υποδοχής μεταναστών).

Ο πρόσφατος μεγάλος σεισμός που έπληξε το νησί δημιούργησε πολύ σοβαρά προβλήματα, στη βασική υποδομή, σε μεγάλο αριθμό παλαιών κατοικιών αλλά και σε μνημεία της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του νησιού, όπως περιγράφονται στο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Β. Αιγαίου, καθώς και οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις έχουν ως εξής:

- Το νησί αποτελείται από τους Δήμους Ανατολικής Σάμου και Δυτικής Σάμου, με κεντρικό πόλο την έδρα της Π.Ε. Σάμου και οικιστικό κέντρο 5ου επιπέδου, Σάμο, και τοπικούς πόλους το Καρλόβασι (έδρα Δήμου) και το Πυθαγόρειο.
- Το οικιστικό δίκτυο του νησιού διαρθρώνεται με βάση τη λειτουργία του διπόλου Βαθύ - Καρλόβασι, ως έδρες των Δήμων Ανατολικής και Δυτικής Σάμου. Το Βαθύ παραμένει η κύρια πύλη του νησιού και συγκεντρώνει το μεγαλύτερο τμήμα των διοικητικών υποδομών και κοινωνικού εξοπλισμού. Το Καρλόβασι συγκρατεί τις απαραίτητες διοικητικές, μεταφορικές και κοινωνικές δομές, που του επιτρέπουν να λειτουργεί ως τοπικό κέντρο της δυτικής πλευράς του νησιού.
- Το παραγωγικό και οικονομικό μοντέλο της Σάμου βασίζεται στο τρίπτυχο γεωργία – αλιεία – τουρισμός. Στο νησί παράγονται εξαιρετικά προϊόντα ποιότητας όπως το κρασί, το λάδι, τα εσπεριδοειδή, το μέλι, τα αλιεύματα κ.α., με δυνατότητα να χαρακτηριστούν ως Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης ή Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης, χάρη στα ιδιαίτερα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά τους (με εξαίρεση το κρασί και το μέλι που έχουν χαρακτηριστεί ήδη). Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην άμεση προστασία της γεωργικής γης όπου καλλιεργούνται προϊόντα με ΠΟΠ και ΠΓΕ, όπως οι ελαιώνες και οι αμπελώνες της Σάμου. Στο νησί εντοπίζονται και μεταποιητικές δραστηριότητες όπως βιοτεχνίες παρασκευής ούζου και οινοποιία.

- Προτείνεται η ένταξη των περιοχών αμπελοκαλλιέργειας για οινοποιία (εθνικό προϊόν) και ελαιοκαλλιέργειας για παραγωγή ελαιόλαδου Σάμου (ΠΓΕ) σε καθεστώς γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.
- Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη διεύδυση ποιοτικών προϊόντων της αγροτικής παραγωγής (κρασί, ελαιόλαδο, αρωματικά φυτά, εσπεριδοειδή κ.λπ.) στον τουρισμό.
- Προωθείται η ανάπτυξη συστημάτων καθετοποίησης και τυποποίησης των ποιοτικών προϊόντων του πρωτογενή τομέα. Στην κατεύθυνση αυτή θεωρείται αναγκαίος ο καθορισμός οργανωμένου υποδοχέα, ως ΠΟΑΠΔ μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, σε περιοχή όπου ήδη υφίστανται συγκεντρώσεις δραστηριοτήτων του δευτερογενή τομέα (π.χ. ΝΔ Βαθέως).
- Ως αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές αναγνωρίζονται τα παράλια και περιορισμένες περιοχές της ενδοχώρας της Σάμου. Όσον αφορά τους οργανωμένους υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων, η Σάμος θεωρείται ως καταλληλότερος χώρος για την ανάπτυξη οργανωμένων υποδοχέων και περιοχή προτεραιότητας για το Β. Αιγαίο.
- Το νησί αποτελεί σταθμό κρουαζιέρας ενώ αναπτύσσεται σταδιακά ο τουρισμός με σκάφη αναψυχής, ο συνεδριακός και εκθεσιακός τουρισμός (Σάμος - Καρλόβασι – Πυθαγόρειο)
- Κρίνεται απαραίτητη η αναθεώρηση των ρυθμίσεων των Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) Σάμου με την εκπόνηση Τοπικών Χωρικών Σχεδίων.
- Ο αερολιμένας της Σάμου διαδραματίζει κεντρικό ρόλο για τις αεροπορικές υπηρεσίες της Περιφέρειας καθώς εξυπηρετεί διαπεριφερειακές και διεθνείς πτήσεις (κατά την καλοκαιρινή περίοδο). Κομβικό ρόλο έχει και το λιμάνι της Σάμου (Βαθύ). Απαιτείται διαρκής αναβάθμιση όλων των υφιστάμενων λιμένων με σημαντική εμπορευματική ή / και επιβατική κίνηση με κύριο σκοπό τη σταθερή παροχή ασφάλειας στις μεταφορές.
- Στο Περιφερειακό χωροταξικό προτείνεται να διερευνηθεί η σκοπιμότητα δημιουργίας νέων ακτοπλοϊκών λιμένων σε απόσταση από τα αστικά κέντρα των νησιών σε Μυτιλήνη και Σάμο και απόδοση των υφισταμένων εγκαταστάσεων σε τουριστικές ή / και αλιευτικές χρήσεις. Επίσης προτείνεται η ανάπτυξη μαρίνων (Πυθαγόρειο, Καρλόβασι, Μαραθόκαμπος), για τη δημιουργία δικτύου τουριστικών λιμένων, καταφυγίων και αγκυροβολίων, την καλύτερη επικοινωνία των περιοχών και την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού καθώς και η ανάδειξη της Σάμου σε σταθμό κρουαζιέρας με πρόβλεψη ζώνης για εξυπηρέτηση κρουαζιέρας εντός της λιμενικής ζώνης του επιβατικού λιμένα στο Βαθύ και το Καρλόβασι.
- Απαιτείται αναβάθμιση και κατασκευή νέων τμημάτων των κυρίων οδικών αξόνων και κυρίως των ευρύτερων παρακάμψεων των ενοποιημένων πλέον οικιστικών συγκροτημάτων
- Στον τομέα πολιτισμού προτείνεται η ανάδειξη της αρχαίας αγοράς του Πυθαγορείου.
- Στη Σάμο καταγράφονται προστατευόμενες περιοχές, τοπία και οικισμοί (ορεινή Σάμος) και αξιόλογοι υγρότοποι.
- Καταγράφονται φαινόμενα υφαλμύρωσης του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα στις περιοχές Μεσόκαμπου και Ηραίου.

- ο Απαιτείται η ολοκλήρωση του καθορισμού τριών λατομικών περιοχών
- ο Προτείνεται αξιοποίηση και ανάδειξη των φυσικών σπηλαίων (π.χ. σπήλαιο Πυθαγόρα) και φαραγγίων, δημιουργία δικτύου διαδρομών στην ευρύτερη περιοχή του Πυθαγορείου και ανάδειξη μονοπατιών που συνδέουν το όρος Καρβούνη με την περιοχή του Πυθαγορείου. Παράλληλα απαιτείται η προστασία των υφιστάμενων δικτύων των μονοπατιών-πεζοπορικών διαδρομών (π.χ. Μανωλάτες - Σταυρινήδες, προς Κορυφή του Κέρκη - ανατολικό μονοπάτι, Κορυφή του Κέρκη - νότιο μονοπάτι, Νικολούδες - Μεγάλο Σειτάνι, Νικολούδες- Τσουρλαίοι κ.λπ.).

Συμπερασματικά το νησί της Σάμου τόσο λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του και των σημαντικών αναπτυξιακών προοπτικών, όσο και της ανάγκης αντιμετώπισης των συνεπειών της πρόσφατης φυσικής καταστροφής μπορεί να αποτελέσει περιοχή εφαρμογής ολοκληρωμένης χωρικής παρέμβασης στο πλαίσιο του ΠΕΠ Β. Αιγαίου.

Στην φάση αυτή του σχεδιασμού της στρατηγικής μπορούν να εξετασθούν ορισμένα εναλλακτικά σενάρια εφαρμογής του πλαισίου όπως:

1.3.3.2.2 Η Επιλογή Προσέγγισης ΤΑΠΤοΚ

Με δεδομένη την εμπειρία της περιοχής και ιδίως του νησιού της Σάμου από την υλοποίηση προγραμμάτων Leader, την ύπαρξη και λειτουργία της τοπικής Αναπτυξιακής Εταιρείας (ΚΑΕΚ Σάμου) με την συμμετοχή των βασικών φορέων της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης αλλά και παραγωγικών φορέων θα μπορούσε να αποτελεί την ενδεδειγμένη επιλογή, δεδομένου ότι μπορεί να ενσωματώσει τις βασικές παραμέτρους σχεδιασμού μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης τόσο στις δύο αστικές περιοχές όσο και την ύπαιθρο του νησιού.

1.3.3.2.3 Προσέγγιση ΒΒΑ και ΟΧΕ / ΒΑΑ

Εξετάζεται το σενάριο να υπάρξει διακριτό σχέδιο ΒΑΑ Σάμου (Βαθύ) και επιλογή του υπόλοιπου νησιού για συμμετοχή σε μια εδαφική ΟΧΕ από κοινού με την Ικαρία.

Ο Δήμος Ανατολικής Σάμου προήλθε από την διάσπαση του Δήμου Σάμου και σύμφωνα με το νέο θεσμικό πλαίσιο (Κλεισθένης) κατατάσσεται ταυτόχρονα σε δύο κατηγορίες, αυτή των «μεγάλων Δήμων» (λόγω πληθυσμού και ως πρωτεύουσα Νομού) και σε αυτή των «μεγάλων και μεσαίων νησιωτικών Δήμων».

Ο Δήμος Ανατολικής Σάμου με έδρα την πρωτεύουσα του νομού αν και με μικρότερο πληθυσμό από τους τους δύο άλλους «μητροπολιτικούς» δήμους (Μυτιλήνης και Χίου) διαθέτει ανάλογη δομή και συγκέντρωση υπηρεσιών δημοσίων φορέων με αυτούς και επομένως μπορεί να καταταγεί στην κατηγορία των «μεγάλων νησιωτικών» Δήμων.

Η προοπτική σχεδιασμού και υλοποίησης προγράμματος Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για την πολεοδομική ενότητα Βαθέως, θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να στηριχθεί ως επιλογή με βάση τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις για νησιωτικές πόλεις – έδρες περιφερειακών ενοτήτων «*με σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο αστικού κέντρου*».

Στην περιοχή εφαρμογής πέραν της συγκέντρωσης διοικητικών, οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών πληρούνται και οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα,
- χωρική συγκέντρωση ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, υποβαθμισμένο δομημένο περιβάλλον και χαμηλού επιπέδου υπηρεσίες,
- αναξιοποίητοι, ελεύθεροι ή / και εγκαταλελειμμένοι χώροι και κτίρια (δημόσια ή, υπό προϋποθέσεις, και ιδιωτικά),
- πιέσεις από την κλιματική αλλαγή και σημαντικοί περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.

Η λύση αυτή έχει ασφαλώς αδυναμίες που εντοπίζονται κυρίως στα μικρά πληθυσμιακά μεγέθη, στην διάσπαση της ενότητας του χώρου και το αυξημένο διαχειριστικό και διοικητικό κόστος που επιτείνεται λόγω των ελλείψεων στελέχωσης και οργάνωσης των τοπικών υπηρεσιών.

Η συμμετοχή της Περιφέρειας, οι υπηρεσίες της οποίας έχουν, ειδικά στη Σάμο, σημαίνοντα ρόλο στην υλοποίηση των περισσότερων έργων (ιδίως αυτών με διαδημοτικό χαρακτήρα και υπερτοπική σημασία, θα μπορούσε να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης μέσα από μορφές δημιουργικής συνεργασίας με τις τοπικές αρχές και φορείς.

Στην περίπτωση αυτή η Αστική Αρχή θα πρέπει να αναλάβει αρμοδιότητες που θα αντιστοιχούν στην διαχειριστική, τεχνική και λειτουργική της ικανότητα, με την ενεργό βοήθεια της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

1.3.4 Περιοχές – Χωρικά Σύνολα με Κοινά Χαρακτηριστικά

Σε ότι αφορά σε περιοχές – χωρικά σύνολα με κοινά ανθρωπογεωγραφικά χαρακτηριστικά προκύπτουν οι παρακάτω διαπιστώσεις:

Τα νησιά έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά αλλά διαφέρουν και ουσιαστικά μεταξύ τους καθώς το κάθε ένα έχει την δική ιδιαίτερη φυσιογνωμία με έντονες διαφοροποιήσεις τόσο στο παραγωγικό πρότυπο και την παράδοση, όσο και στην πολιτιστική ταυτότητα και στο πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον.

Η αναφορά επομένως σε χωρικά σύνολα με κοινά χαρακτηριστικά μπορεί να αφορά κυρίως το εσωτερικό των μεγάλων ιδίως νησιών. Με αυτή την οπτική μπορούμε να διακρίνουμε δύο βασικές ομαδοποιήσεις.

1. Περιοχές της ενδοχώρας των νησιών (ορεινές, απομονωμένες κοινότητες, περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά – παραδοσιακές δομές της τοπικής οικονομίας και υστέρηση σε δημογραφικούς δείκτες),
2. Περιοχές ειδικού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (προστατευόμενες, ζώνες τοπίου, ευαίσθητων παράκτιων οικοσυστημάτων κ.λπ.).

Η πιθανότητα, η σκοπιμότητα και οι προϋποθέσεις σχεδιασμού και εφαρμογής ΟΧΕ σε περιοχές – χωρικά σύνολα με αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να εξετασθούν περαιτέρω κατά την διαδικασία οριστικοποίησης των βασικών επιλογών στη Β' φάση της παρούσας μελέτης, εφόσον υπάρξει σχετική κατεύθυνση από την ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Β. Αιγαίου, λαμβανομένων υπόψη των αναμενόμενων ειδικών κατευθύνσεων από τις Εθνικές αρχές Σχεδιασμού ΕΣΠΑ 2021 - 2027.

1.3.5 Θεματικές ΟΧΕ

Στην περιφέρεια Β. Αιγαίου την τρέχουσα προγραμματική περίοδο δεν επιλέχθηκε η εφαρμογή θεματικών προσεγγίσεων για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις.

Παραμένει επομένως ζητούμενο αν λόγω της νησιωτικής ιδιαιτερότητας της Περιφέρειας είναι σκόπιμη και εφικτή μια θεματική προσέγγιση.

Είναι γεγονός ότι ανακύπτουν μια σειρά από θεσμικά, διαχειριστικά και οργανωτικά ζητήματα τα οποία θα πρέπει να επιλυθούν στην περίπτωση μιας τέτοιας απόφασης, τα οποία δεν είχαν ακόμη την απαιτούμενη ωριμότητα στην εξεταζόμενη περίοδο.

Βασικοί τομείς που θα μπορούσαν στη συνέχεια να εξετασθούν με θεματική λογική παρέμβασης μπορεί να είναι:

1. **Θεματικός Τουρισμός – Πολιτιστικοί Πόροι και Δημιουργική Βιομηχανία**

Καθώς ο πολιτισμός και οι πολιτιστικοί πόροι αποτελούν μείζον συγκριτικό πλεονέκτημα των νησιών της Περιφέρειας, ενώ παράλληλα συνδέονται άμεσα με την προοπτική διαμόρφωσης και ενδυνάμωσης του τουριστικού προϊόντος και την αναβάθμιση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τουριστικής προσφοράς, προτείνεται να εξετασθεί η δυνατότητα σκοπιμότητα επικέντρωσης προσπαθειών και πόρων σε αυτή την κατεύθυνση. Μια τέτοια ΟΧΕ μπορεί να ιδωθεί κυρίως για τα δύο μεγάλα νησιά τα οποία και θα μπορούσαν να επιλέξουν το ΤΑΠΤΟΚ με αυτήν την θεματική προσέγγιση ή και παραλλαγή της. Επίσης μια ευρύτερη θεματική ΟΧΕ με επιλογή συγκεκριμένων τουριστικών πόρων (π.χ. θερμαλισμός, ιαματικός, άλλος) μετά από θεματική εμβάθυνση.

2. Ενέργεια - Δίκαιη Ενεργειακή Μετάβαση

Με βασικό διακηρυγμένο στόχο πολιτικής την αλλαγή του ενεργειακού χάρτη των νησιών λόγω της προγραμματιζόμενης ηλεκτρικής διασύνδεσης, της μεγιστοποίησης της δυναμικότητας παραγωγής από ΑΠΕ, των δράσεων εξοικονόμησης, εισαγωγής της ηλεκτροκίνησης και μείωσης των εκπομπών και της επιβάρυνσης των καταναλωτών, είναι σκόπιμο να εξετασθεί η λογική της ΟΧΕ στον ενεργειακό τομέα.

Δεδομένου ότι άμεσα αναμένεται να προχωρήσει το Εδαφικό Σχέδιο για τα νησιά, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, η δημιουργία συνεργειών με την ειδικότερη στρατηγική του νέου ΠΕΠ Β. Αιγαίου είναι αφενός ρεαλιστική και αφετέρου σκόπιμη καθώς αφορά ένα εξαιρετικά κρίσιμο τομέα με σημαντική συνεισφορά τόσο στην παραγωγική δραστηριότητα, στην ποιότητα ζωής αλλά και συνολικά στο περιφερειακό προϊόν και εισόδημα.

3. ΟΧΕ για την Νεολαία, την Επιχειρηματικότητα, την Καινοτομία και την Απασχόληση

Τόσο το οξυμένο δημογραφικό πρόβλημα των νησιών του Β. Αιγαίου όσο και η διαπιστωμένη αδυναμία του τοπικού παραγωγικού συστήματος να προσφέρει ευκαιρίες και να συμβάλλει στην συγκράτηση του νεανικού πληθυσμού στα νησιά της Περιφέρειας – ιδίως στα μικρότερα και στην ενδοχώρα των μεγαλύτερων - επιβάλλει να αναζητηθούν λύσεις και να διερευνηθούν μέθοδοι στήριξης και συστήματα κινήτρων που θα μπορούσαν να αναστρέψουν την εικόνα και να δημιουργήσουν ευνοϊκό περιβάλλον για την νεανική επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και την απασχόληση.

Παράλληλα, οι εγγενείς δυσκολίες του εθνικού πλαισίου για την αξιοποίηση των πόρων του ΕΚΤ, που παρουσιάστηκαν στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι, θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι καλύτερης αξιοποίησης των δυνατοτήτων του, σε συνδυασμό με συναφείς δράσεις του ΕΤΠΑ, ώστε να διαμορφωθεί ένα λειτουργικό και αποτελεσματικό πλαίσιο ενίσχυσης των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας σε όλους του παραγωγικούς τομείς της τοπικής οικονομίας.

1.3.6 Πλαίσιο Διαβούλευσης (Προτεινόμενο)

Από την αναλυτική παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου, των χωρικών μελετών και δεδομένων, των αντικειμενικών συνθηκών και του επιπέδου διοικητικής και τεχνικής ικανότητας των δυνητικών δικαιούχων αλλά και αρχών σχεδιασμού όπως αυτές καθορίστηκαν στις εγκυκλίους σχεδιασμού προσδιορίζεται το συνολικό πλαίσιο μέσα στο

οποίο μπορούν να ληφθούν οι σχετικές στρατηγικές αποφάσεις σχεδιασμού και εφαρμογής για τον Στόχο Πολιτικής 5 στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου.

Η Ειδική Υπηρεσία μέσα από την διαδικασία διαβούλευσης έχει την δυνατότητα να σταθμίσει και να αξιολογήσει τα πλεονεκτήματα και τις δυσκολίες κάθε επιλογής με κριτήρια:

- την ανάγκη ενδυνάμωσης της τοπικότητας του σχεδιασμού και της αναπτυξιακής κινητοποίησης των μηχανισμών και πόρων των νησιών.
- την διαχειριστική αποτελεσματικότητα των επιλογών
- το θεσμικό πλαίσιο σχεδιασμού και την διοικητική και τεχνική ικανότητα των εμπλεκομένων

Με βάση τα παραπάνω και για να υπάρχει ένα διακριτό σενάριο συζήτησης στο πλαίσιο της διαβούλευσης που υλοποιεί η ΕΥΔ με τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες, τα σχετικά workshops και το αναπτυξιακό συνέδριο προτείνεται:

- **Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (BAA)**
 - **Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης πόλης Μυτιλήνης**, που συνεχίζει και ολοκληρώνει τον υφιστάμενο σχεδιασμό με την αναγκαία επικαιροποίηση της στρατηγικής και των ειδικών στόχων ή/ και των χωρικών ορίων της περιοχής παρέμβασης.
 - **Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης πόλης Χίου**, που συνεχίζει και ολοκληρώνει τον υφιστάμενο σχεδιασμό με την αναγκαία επικαιροποίηση της στρατηγικής και των ειδικών στόχων ή/ και των χωρικών ορίων της περιοχής παρέμβασης.

Προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση των σχεδίων BBA είναι η ενδυνάμωση του συστήματος διακυβέρνησης και η αποτελεσματική ενεργοποίηση της αστικής αρχής τόσο κατά την επικαιροποίηση του σχεδιασμού όσο και στην υλοποίηση των δράσεων.

- **Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)**

Για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις όπως περιγράφονται στα νέα κείμενα και κανονισμούς δύναται να επιλεγεί μια ή περισσότερες ΟΧΕ με το παρακάτω πλαίσιο σχεδιασμού:

 - **ΟΧΕ Μικρών Νησιών** ως συνέχιση της υπάρχουσας ΟΧΕ του ΕΠ Β. Αιγαίου 2014-2020 με επικαιροποίηση της στρατηγικής και νέο χωρικό πλαίσιο παρέμβασης που αφορά τα νησιά Αγίου Ευστατίου, Ψαρών , Οινουσσών , Ικαρίας, Φούρνων και Θύμαινας . Τονίζεται ο κρίσιμος ρόλος της ΕΥΔ στην ανάληψη πρωτοβουλίας στήριξης του σχεδιασμού, και ο καθοριστικός ρόλος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για την Οργανωτική, Διοικητική και Τεχνική υποστήριξη .
 - **ΟΧΕ - ΤΑΠΤοΚ Λήμνου** ως νέα στρατηγική επιλογή με θεσμικό φορέα σχεδιασμού και διαχείρισης (με όποιο επίπεδο εκχώρησης τελικά επιλεγεί) την Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ - ANEL A.E.
 - **ΟΧΕ - ΤΑΠΤοΚ Σάμου** ως νέα στρατηγική επιλογή με θεσμικό φορέα σχεδιασμού και διαχείρισης (με όποιο επίπεδο εκχώρησης τελικά επιλεγεί) την Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ - ΚΑΑΕΚΤ Σάμου.
 - **ΟΧΕ-ΤΑΠΤΟΚ Λέσβου** με περιοχή εφαρμογής το νησί της Λέσβου – εκτός της περιοχής ΒΑΑ Μυτιλήνης- και φορέα σχεδιασμού και διαχείρισης (με όποιο επίπεδο εκχώρησης τελικά επιλεγεί) την Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ - ΕΤΑΛ Α.Ε.
 - **ΟΧΕ-ΤΑΠΤΟΚ Χίου** με περιοχή εφαρμογής το νησί της Χίου- εκτός της περιοχής ΒΑΑ Χίου - και φορέα σχεδιασμού και διαχείρισης (με όποιο επίπεδο εκχώρησης τελικά επιλεγεί) την Αναπτυξιακή Εταιρεία ΟΤΑ - ΕΤΑΧ Α.Ε.
- **Θεματικές ΟΧΕ**

○ **ΟΧΕ για την νεολαία, την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και την απασχόληση**

Προτείνεται από την ΕΥΔ ως θεματική και καινοτόμα προσέγγιση διατομεακού χαρακτήρα προσανατολισμένη στην κρισιμότερη παραγωγική ομάδα του πληθυσμού των νησιών με στόχο τη στήριξη και ενίσχυση των ευκαιριών και δυνατοτήτων παραμονής αλλά και προσέλκυσης νέων στα νησιά της Περιφέρειας. Η ΕΥΔ ΠΕΠ Β. Αιγαίου θα έχει τον βασικότερο ρόλο σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης, μιας ολοκληρωμένης και ιδίως καινοτόμου χωρικής πολιτικής ανάπτυξης.

Κρίσιμο σημείο της επιλογής μιας έως και παραπάνω ΟΧΕ ή ΟΧΕ / ΤΑΠΤοΚ αποτελεί:

- το διαθέσιμο ποσό που τελικά θα προταθεί / εγκριθεί στο Ε.Π. Βόρειο Αιγαίο 2021 – 2027
- η δυνατότητα των εμπλεκόμενων στην συνεργασία για οριοθέτηση θεματικής χωρικής παρέμβασης
- οι τελικές οδηγίες για την διαχύσει της αναπτυξιακής πολιτικής χωρικής παρέμβασης
- η δυναμική του θεσμικού φορέα υλοποίησης, η ετοιμότητα του για υλοποίηση ΤΑΠΤοΚ

Τα παραπάνω δεδομένα αποτελούν πολύπαραγοντική εξίσωση που θα πρέπει να λυθεί από την ΟΣΠ , την ΕΥΔ και τους εμπλεκόμενους στο ζήτημα και σε κάθε περίπτωση αποτελεί τελική επιλογή και της διαβούλευσης.

Η αρχική θέση της Ειδικής Υπηρεσίας είναι ότι θα πρέπει να γίνει επιλογή μετά από σχετικό καθορισμό κριτηρίων όπως:

α. η διοικητική ετοιμότητα των φορέων που θα αναλάβουν την εφαρμογή (ειδικά αν αποτελεί εκχώρηση),

β. οι διαθέσιμοι πόροι που σε αυτή την φάση τουλάχιστον είναι περιορισμένοι για να επιλεγούν μεγάλος αριθμός χωρικών παρεμβάσεων.

Παράρτημα

Π.1 Πληθυσμιακά και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Πίνακας 23: Μεταβολή Μόνιμου Πληθυσμού Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Δήμο 2010 - 2011

Πρώην Νομοί	Μόνιμος Πληθυσμός				Ποσοστιαία (%) Μεταβολή 2011 - 2011
	2001	Ποσοστό του Συνόλου	2011	Ποσοστό του Συνόλου	
Σύνολο Χώρας	10.961.758	100,00%	10.816.286	100,00%	-1,33%
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	205.392	100,00%	199.231	100,00%	-3,00%
Δήμος Δυτικής Λέσβου	90.436	44,03%	86.436	43,38%	-4,42%
Δήμος Μυτιλήνης					
Δήμος Λήμνου	17.545	8,54%	16.992	8,53%	-3,15%
Δήμος Αγ. Ευστατίου	307	0,15%	270	0,14%	-12,05%
Δήμος Δυτικής Σάμου	34.000	16,55%	32.977	16,55%	-3,01%
Δήμος Ανατολικής Σάμου					
Δήμος Ικαρίας	8.354	4,07%	8.423	4,23%	0,83%
Δήμος Φούρνων Κορσεών	1.487	0,72%	1.459	0,73%	-1,88%
Δήμος Χίου	51.930	25,28%	51.390	25,79%	-1,04%
Δήμος Ψαρών	478	0,23%	458	0,23%	-4,18%
Δήμος Οινουσσών	855	0,42%	826	0,41%	-3,39%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Μόνιμος Πληθυσμός

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Πίνακας 24: Μόνιμος Πληθυσμός Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Φύλο, Δήμο και Περιφερειακή Ενότητα 2011

Περιοχή	Σύνολο Μόνιμου Πληθυσμού	Φύλο		Ποσοστό (%)		Έκταση	Πυκνότητα Πληθυσμού ανά χλμ ²
		Άρρενες	Θήλεις	Άρρενες	Θήλεις		
Σύνολο Χώρας	10.816.286	5.303.223	5.513.063	49,03%	50,97%	131.957	81,97
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	199.231	99.984	99.247	50,18%	49,82%	3.836	51,94
Π.Ε. Λέσβου	86.436	42.597	43.839	49,28%	50,72%	1.634	52,90
Δήμος Δυτικής Λέσβου	28.564	-	-	-	-	-	-
Δήμος Μυτιλήνης	57.872	-	-	-	-	-	-
Π.Ε. Λήμνου	17.262	9.054	8.208	52,45%	47,55%	476	36,26
Δήμος Λήμνου	16.992	8.924	8.068	52,52%	47,48%	476	35,70
Δήμος Αγ. Ευστρατίου	270	130	140	48,15%	51,85%	43	6,24
Π.Ε. Σάμου	32.977	16.978	15.999	51,48%	48,52%	478	69,04
Δήμος Δυτικής Σάμου	10.323	-	-	-	-	-	-
Δήμος Ανατολικής Σάμου	22.654	-	-	-	-	-	-
Π.Ε. Ικαρίας	9.882	4.942	4.940	50,01%	49,99%	300	32,98
Δήμος Ικαρίας	8.423	4.220	4.203	50,10%	49,90%	254	33,11
Δήμος Φούρνων Κορσεών	1.459	722	737	49,49%	50,51%	45	32,28
Π.Ε. Χίου	52.674	26.413	26.261	50,14%	49,86%	904	58,24
Δήμος Χίου	51.390	25.775	25.615	50,16%	49,84%	843	60,99
Δήμος Ψαρών	458	217	241	47,38%	52,62%	45	10,29
Δήμος Οινουσσών	826	421	405	50,97%	49,03%	17	47,39

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Μόνιμος Πληθυσμός

Πίνακας 25: Αριθμός Νοικοκυριών- Οικογενειών Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Δήμο 2011

Περιοχή	Σύνολο Μόνιμου Πληθυσμού	Νοικοκυριά - Οικογένειες		
		Αριθμός Νοικοκυριών	Μέσο Μέγεθος Νοικοκυριού	Αριθμός Πυρηνικών Οικογενειών
Σύνολο Χώρας	10.816.286	4.134.540	2,55	3.021.425
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	199.231	79.464	2,41	55.785
Δήμος Δυτικής Λέσβου	28.564	34.095	2,45	24.418
Δήμος Μυτιλήνης	57.872			
Δήμος Λήμνου	16.992	6.587	2,39	4.620
Δήμος Χίου	51.390	19.997	2,47	14.420
Δήμος Δυτικής Σάμου	10.323	13.976	2,24	9.088
Δήμος Ανατολικής Σάμου	22.654			
Δήμος Ικαρίας	8.423	3.609	2,30	2.398
Δήμος Φούρνων Κορσεών	1.459	581	2,47	427
Δήμος Ψαρών	458	204	2,22	130
Δήμος Οινουσσών	826	290	2,50	211
Δήμος Αγ. Ευστρατίου	270	125	2,06	73

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Μόνιμος Πληθυσμός

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Πίνακας 26: Κατανομή Πληθυσμού Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου κατά Επίπεδο Εκπαίδευσης και Δήμο 2011

Περιοχή	Σύνολο Μόνιμου Πληθυσμού	Ολοκληρωμένο Επίπεδο Εκπαίδευσης (γεννηθέντες από το 2004 και πριν)			
		Πρωτοβάθμια	Μετα- δευτεροβάθμια	Τριτοβάθμια	Λοιπά
Σύνολο Χώρας	10.816.286	2.524.345	4.462.965	1.809.087	1.343.534
% του Πληθυσμού της Χώρας	100,00%	23,34%	41,26%	16,73%	12,42%
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	199.231	57.754	78.143	27.301	23.994
% του Πληθυσμού της ΠΒΑ	100,00%	28,99%	39,22%	13,70%	12,04%
Δήμος Δυτικής Λέσβου	28.564	26.053	31.156	11.130	12.771
Δήμος Μυτιλήνης	57.872				
Δήμος Λήμνου	16.992	5.114	6.695	2.261	1.865
Δήμος Χίου	51.390	13.568	21.492	8.234	4.953
Δήμος Δυτικής Σάμου	10.323	9.562	13.755	4.373	3.346
Δήμος Ανατολικής Σάμου	22.654				
Δήμος Ικαρίας	8.423	2.268	4.068	936	719
Δήμος Φούρνων Κορσεών	1.459	704	367	108	210
Δήμος Ψαρών	458	191	125	88	39
Δήμος Οινουσσών	826	170	425	148	45
Δήμος Αγ. Ευστρατίου	270	124	60	23	46

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Μόνιμος Πληθυσμός

Πίνακας 27: Μόνιμος Πληθυσμός Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Ομάδες Ηλικιών και Δήμο 2011

Περιοχή	Σύνολο Μόνιμου Πληθυσμού	Φύλο		Ομάδες Ηλικιών								Μέση Ηλικία
		Άρρενες	Θήλειες	0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 +	
Σύνολο Χώρας	10.816.286	5.303.223	5.513.063	1.049.839	1.072.705	1.350.868	1.635.304	1.581.095	1.391.854	1.134.045	1.600.576	41,90
% του Πληθυσμού της Χώρας	100,00%	49,03%	50,97%	9,71%	9,92%	12,49%	15,12%	14,62%	12,87%	10,48%	14,80%	
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	199.231	99.984	99.247	18.652	19.274	26.919	27.977	26.337	23.217	22.349	34.506	43,00
% του Πληθυσμού της ΠΒΑ	100,00%	50,18%	49,82%	9,36%	9,67%	13,51%	14,04%	13,22%	11,65%	11,22%	17,32%	
Π.Ε. Λέσβου	86.436	42.597	43.839	8.364	8.605	10.615	11.845	11.533	9.816	10.061	15.597	43
Δήμος Δυτικής Λέσβου	28.564	42.597	43.839	8.364	8.605	10.615	11.845	11.533	9.816	10.061	15.597	43,40
Δήμος Μυτιλήνης	57.872											
Π.Ε. Λήμνου	17.262	9.054	8.208	1.672	1.601	2.765	2.601	2.290	1.861	1.697	2.775	89
Δήμος Λήμνου	16.992	8.924	8.068	1.651	1.578	2.738	2.574	2.253	1.820	1.662	2.716	41,40
Δήμος Αγ. Ευστατίου	270	130	140	21	23	27	27	37	41	35	59	47,50
Π.Ε. Σάμου	32.977	16.978	15.999	2.908	3.162	5.077	4.605	4.263	3.847	3.524	5.591	43
Δήμος Δυτικής Σάμου	10.323	16.978	15.999	2.908	3.162	5.077	4.605	4.263	3.847	3.524	5.591	42,60
Δήμος Ανατολικής Σάμου	22.654											
Π.Ε. Ικαρίας	9.882	4.942	4.940	799	762	996	1.337	1.285	1.291	1.345	2.067	92
Δήμος Ικαρίας	8.423	4.220	4.203	696	637	819	1.125	1.097	1.075	1.165	1.809	47,10
Δήμος Φούρνων Κορσεών	1.459	722	737	103	125	177	212	188	216	180	258	45,20
Π.Ε. Χίου	52.674	26.413	26.261	4.909	5.144	7.466	7.589	6.966	6.402	5.722	8.476	134
Δήμος Χίου	51.390	25.775	25.615	4.831	5.030	7.271	7.425	6.823	6.214	5.564	8.232	42,30
Δήμος Ψαρών	458	217	241	27	35	48	60	66	74	53	95	47,40
Δήμος Οινουσσών	826	421	405	51	79	147	104	77	114	105	149	44,00

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Μόνιμος Πληθυσμός

Πίνακας 28: Δείκτες Γήρανσης, Εξάρτισης και Αντικατάστασης Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ανά Δήμο 2011

Περιοχή	Δείκτες		
	Γήρανσης	Εξάρτισης	Αντικατάστασης
Σύνολο Χώρας	2,60	0,93	1,52
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	3,05	0,99	1,63
Δήμος Δυτικής Λέσβου	3,07	1,03	1,73
Δήμος Μυτιλήνης			
Δήμος Λήμνου	2,65	0,87	1,77
Δήμος Χίου	2,86	0,95	1,59
Δήμος Δυτικής Σάμου	3,13	0,95	1,58
Δήμος Ανατολικής Σάμου			
Δήμος Ικαρίας	4,27	1,23	1,24
Δήμος Φούρνων Κορσεών	4,25	1,10	1,06
Δήμος Ψαρών	5,48	1,20	0,84
Δήμος Οινουσσών	4,98	1,09	1,14
Δήμος Αγ. Ευστατίου	4,48	1,33	1,07

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Μόνιμος Πληθυσμός

Π.2 Εξέλιξη Απασχόλησης και Δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας

Πίνακας 29: Μεταβολή Απασχόλησης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου 2011 - 2018

Μεταβολή	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Σε Απόλυτους Αριθμούς	67.017	66.182	65.649	62.263	64.967	67.369	69.374	70.949
Ποσοστό		-1,25%	-0,80%	-5,16%	4,34%	3,70%	2,98%	2,27%

Πηγή: ΕΙΕΑΔ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, Ετήσια Έκθεση 2019

Πίνακας 30: Αριθμός Απασχολούμενων στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου κατά Κλάδο 2011 - 2018

Κωδικός	Κλάδος	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
842	Παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο	9.499	6.648	6.456	7.404	7.607	7.645	6.843	7.381
012	Πολυτεείς καλλιέργειες	2.359	2.618	1.888	2.272	4.096	5.000	6.676	5.735
472	Λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού σε ειδικευμένα καταστήματα	1.608	1.478	1.648	1.683	2.363	4.475	4.730	3.878
561	Δραστηριότητες εστιατορίων και κινητών μονάδων εστίασης	2.438	1.178	942	1.341	1.606	1.619	2.368	3.818
841	Κρατική διοίκηση, οικονομική και κοινωνική πολιτική	3.322	2.767	3.012	3.759	3.688	3.390	3.024	3.642
014	Ζωική παραγωγή	2.172	1.380	2.052	2.520	3.128	3.011	3.377	2.926
477	Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα	3.244	3.654	3.458	2.519	2.363	1.709	1.395	2.716
011	Καλλιέργεια μη πολυετών φυτών	2.118	3.095	3.682	2.682	2.678	2.059	1.249	2.525
563	Δραστηριότητες παροχής ποτών	2.596	1.838	2.393	2.866	2.625	3.074	2.233	1.892
861	Νοσοκομειακές δραστηριότητες	1.678	1.686	1.595	1.764	2.068	1.829	1.907	1.877
412	Κατασκευή κτιρίων για κατοικίες και μη	2.126	2.044	1.362	1.106	1.146	1.780	1.230	1.724
471	Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα	1.145	1.892	2.910	1.369	999	1.206	1.672	1.632
551	Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα	1.892	1.985	1.679	1.518	1.438	2.389	2.851	1.285
889	Άλλες δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	143	131	166	256	390	318	1.456	1.229
692	Δραστηριότητες λογιστικής, τήρησης βιβλίων και λογιστικού ελ	607	832	1.931	1.076	335	480	686	1.221
552	Καταλύματα διακοπών και	302	243	256	217	18	273	486	1.180

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Κωδικός	Κλάδος	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	άλλα καταλύματα σύντομης διαμονής								
107	Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων	734	1.703	176	359	740	540	1.073	1.038
432	Δραστηριότητες ηλεκτρολογικών, υδραυλικών και άλλων κατασκευών	522	777	1.180	994	769	1.111	994	982
791	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων και γραφείων	527	334	430	504	278	374	958	937
853	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	2.103	1.817	1.891	1.332	1.622	1.594	940	928
862	Δραστηριότητες άσκησης ιατρικών και οδοντιατρικών επαγγελμάτων	990	975	654	986	546	771	717	884
852	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	1.469	1.244	1.645	1.523	1.434	1.367	1.281	884
851	Προσχολική εκπαίδευση	153	118	265	838	657	700	479	876
Σύνολο		67.017	66.182	65.649	62.263	64.967	67.369	69.374	70.949

Πηγή: ΕΙΕΑΔ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, Ετήσια Έκθεση 2019

Πίνακας 31: Αριθμός Απασχολούμενων στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου ανά Επάγγελμα 2011 - 2018

Κωδικός	Επάγγελμα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
611	Καλλιεργητές προσανατολισμένοι στην αγορά	3.551	5.277	5.496	4.228	5.099	6.487	7.698	7.969
522	Πωλητές σε καταστήματα	8.740	10.267	9.522	6.843	5.915	6.155	6.960	7.957
001	Πρόσωπα μη δυνάμενα να καταταγούν	8.025	4.648	4.445	5.106	5.971	6.091	4.768	4.548
411	Υπάλληλοι γενικών καθηκόντων	2.736	1.897	2.307	2.375	2.232	2.514	2.628	2.833
612	Κτηνοτρόφοι	2.128	1.281	2.004	2.778	4.241	3.269	3.477	2.531
513	Σερβιτόροι, εν γένει	2.522	1.687	2.092	2.624	3.319	3.170	2.439	2.483
541	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας	1.437	1.634	1.262	1.692	1.615	1.037	1.425	2.195
911	Καθαριστές και βοηθοί οικιών, ξενοδοχείων και γραφείων	2.013	1.492	1.328	1.404	1.773	1.799	1.967	1.777
422	Υπάλληλοι πληροφόρησης πελατών	499	788	592	675	692	442	1.312	1.675
512	Μάγειροι	608	843	879	616	294	898	1.247	1.490
832	Οδηγοί αυτοκινήτων, μικρών φορτηγών και	760	706	1.197	1.072	1.188	1.011	1.165	1.421

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Κωδικός	Επάγγελμα	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	μοτοσυκλετών								
711	Κτίστες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1.671	1.622	2.095	1.688	997	1.171	1.135	1.338
961	Συλλέκτες απορριμμάτων, εν γένει	380	282	167	385	81	44	725	1.272
142	Διευθυντές λιανικού και χονδρικού εμπορίου	1.150	979	1.262	727	1.618	2.439	1.717	1.240
751	Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	980	1.529	358	678	1.177	1.591	1.568	1.192
234	Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί	1.229	1.169	1.657	1.928	1.756	1.440	1.231	1.105
515	Οικονόμοι και διαχειριστές κτιρίων	402	382	418	543	155	345	1.023	1.079
233	Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	2.060	1.471	1.752	1.238	1.486	1.245	812	1.057
315	Ελεγκτές και τεχνικοί πλοίων και αεροσκαφών	698	830	1.627	1.091	512	518	479	1.040
741	Εγκαταστάτες και επισκευαστές ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	580	731	873	1.344	1.143	960	623	1.034
712	Τεχνίτες αποπεράτωσης κτιρίων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1.394	740	437	279	302	1.100	1.091	973
613	Γεωργοκτηνοτρόφοι μικτών εκμεταλλεύσεων	579	868	1.153	1.355	1.247	184	0	871
141	Διευθυντές ξενοδοχείων και εστιατορίων	1.879	735	716	699	549	1.511	1.960	860
933	Εργάτες μεταφορών και αποθήκης	294	225	119	543	506	101	179	835
833	Οδηγοί φορτηγών και λεωφορείων	631	1.562	984	462	975	965	1.302	791
241	Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	752	1.169	1.203	430	98	447	623	753
325	Άλλοι τεχνολόγοι του τομέα της υγείας	259	196	389	255	226	163	463	739
Σύνολο		67.017	66.182	65.649	62.263	64.967	67.369	69.374	70.949

Πηγή: ΕΙΕΑΔ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας, Ετήσια Έκθεση 2019

Π.3 Εξέλιξη Ανεργίας

Πίνακας 32: Μηνιαίος Ρυθμός Εξέλιξης της Ανεργίας στη Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
2011 - 2018

Μήνες	2011				2019				2020			
	12<	12>	Λοιποί	Σύνολο	12<	12>	Λοιποί	Σύνολο	12<	12>	Λοιποί	Σύνολο
Ιανουάριος	2.861	7.333	1.532	10.194	6.122	9.729	1.474	15.851	1.748	6.258	2.860	8.006
Φεβρουάριος	2.804	7.486	1.521	10.290	6.088	9.635	1.370	15.723	6.720	10.492	428	17.212
Μάρτιος	2.935	7.778	1.423	10.713	6.094	9.288	1.245	15.382	6.785	10.507	418	17.292
Απρίλιος	3.055	7.256	980	10.311	6.053	7.945	852	13.998	7.008	10.940	423	17.948
Μάιος	2.976	6.341	643	9.317	6.028	6.929	709	12.957	7.155	10.585	416	17.740
Ιούνιος	3.092	5.991	538	9.083	5.803	6.894	618	12.697	7.141	9.809	398	16.950
Ιούλιος	3.163	5.945	466	9.108	5.788	7.113	568	12.901	7.125	8.838	376	15.963
Αύγουστος	3.065	5.802	444	8.867	5.870	6.772	541	12.642	7.155	8.786	365	15.941
Σεπτέμβριος	3.227	5.439	579	8.666	5.962	6.038	520	12.000	-	-	-	-
Οκτώβριος	3.339	5.406	1.689	8.745	6.205	7.946	503	14.151	-	-	-	-
Νοέμβριος	3.410	5.808	2.934	9.218	6.387	9.746	471	16.133	-	-	-	-
Δεκέμβριος	3.474	6.060	2.990	9.534	6.462	10.337	456	16.799	-	-	-	-

Πηγή: Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)

Π.4 Στοιχεία Κτιριακού Αποθέματος

Πίνακας 33: Περίοδος Κατασκευής Κτιρίων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2011

Περιοχή	Σύνολο Κτιρίων	Περίοδος Κατασκευής Κτιρίων			
		Προ του 1960	1961 - 1985	1986 - 2000	2001 και μετά
Δήμοι Δυτικής Λέσβου και Μυτιλήνης	63.534	31.288	18.604	8.917	4.725
		49,25%	29,28%	14,04%	7,44%
Δήμος Λήμνου	17.363	8.244	4.628	2.640	1.851
		47,48%	26,65%	15,20%	10,66%
Δήμος Χίου	33.346	17.506	9.291	4.263	2.286
		52,50%	27,86%	12,78%	6,86%
Δήμοι Δυτικής και Ανατολικής Σάμου	26.953	12.036	8.249	4.766	1.902
		44,66%	30,61%	17,68%	7,06%
Δήμος Ικαρίας	8.778	3.596	2.754	1.574	854
		40,97%	31,37%	17,93%	9,73%
Δήμος Φούρνων Κορσεών	1.169	169	454	483	63
		14,46%	38,84%	41,32%	5,39%
Δήμος Ψαρών	429	224	95	74	36
		52,21%	22,14%	17,25%	8,39%
Δήμος Οινουσσών	510	298	107	75	30
		58,43%	20,98%	14,71%	5,88%
Δήμος Αγ. Ευστρατίου	406	50	235	63	58
		12,32%	57,88%	15,52%	14,29%
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	153.957	73.411	44.417	22.855	13.274
		47,68%	28,85%	14,85%	8,62%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 34: Χρήσεις Κτιρίων Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2011

Περιοχή	Τύπος Κτιρίων		Χρήση Κτιρίων Αποκλειστικής Χρήσης								
	Μικτής Χρήσης	Αποκλειστικής Χρήσης	Κατοικία	Εκκλησία / Μοναστήρι	Ξενοδοχείο	Εργοστάσιο/ Εργαστήριο	Σχολικό Κτίριο	Κατάστημα/ Γραφείο	Σταθμός Αυτοκινήτων	Νοσοκομείο/ Κλινική	Άλλη Χρήση
Δήμος Δυτικής Λέσβου	2.209	62.023	48.851	1.035	859	443	217	2.967	322	30	7299
Δήμος Μυτιλήνης											
Δήμος Λήμνου	469	16.894	10.849	347	202	122	62	628	423	6	4.255
Δήμος Χίου	1.265	32.417	25.711	793	192	181	124	1.194	451	24	3.747
Δήμος Δυτικής Σάμου	1.602	25.786	19.813	545	566	183	138	1.016	229	7	3.289
Δήμος Ανατολικής Σάμου											
Δήμος Ικαρίας	471	8.307	6.199	264	132	28	46	309	155	4	1.170
Δήμος Φούρνων Κορσεών	22	1.147	1.035	26	35	3	4	13	0	0	31
Δήμος Ψαρών	5	424	317	20	5	1	3	21	0	1	56
Δήμος Οινουσσών	10	500	450	10	1	0	6	11	4	0	18
Δήμος Αγ. Ευστατίου	6	400	258	19	6	0	2	9	1	1	104
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	6.059	147.898	113.483	3.059	1.998	961	602	6.168	1.585	73	19.969
			76,73%	2,07%	1,35%	0,65%	0,41%	4,17%	1,07%	0,05%	13,50%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Π.5 Κύκλοι Προκηρύξεων Καθεστώτων του Ν.4399/2016 και Υποβληθέντα Επενδυτικά Σχέδια

Πίνακας 35: Κύκλοι Προκηρύξεων Καθεστώτων του Ν.4399/2016 (ΦΕΚ 117 Α'/22.6.2016)

ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ Ε.Σ. ΠΟΥ ΥΠΕΒΑΛΛΑΝ ΑΙΤΗΣΗ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ Π/Υ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΣ Π/Υ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΑΟΛΛΑΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ Ε.Σ. ΠΟΥ ΕΝΤΑΧΘΗΚΑΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ Ε.Σ. ΠΟΥ ΘΑ ΕΝΤΑΧΘΟΥΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ Ε.Σ. ΥΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Γενικής Επιχειρηματικότητας α' κύκλος	19-10-2016 ΕΩΣ 30-1-2017	3	1.785.363,39	1.785.363,39	494.653,83		225.001,26	3		
Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ α' κύκλος	19-10-2016 ΕΩΣ 30-1-2017	2	2.791.538,17	2.442.219,57	928.969,11	396.550,49		2		
Ενίσχυση Μηχανολογικού εξοπλισμού - α' κύκλος	19-10-2016 ΕΩΣ 31-5-2017	1	617.950,66	617.950,66			216282,73	1		
Γενικής Επιχειρηματικότητας β' κύκλος	15-12-2017 ΕΩΣ 22-5-2018	9	10.712.231,55	8.076.599,97	3.063.960,21			8		
Νέων Ανεξάρτητων ΜΜΕ β' κύκλος	4-4-2018 ΕΩΣ 1-10-2018	11	15.969.971,03	10.707.447,46	5.470.699,24			8		
Γενικής Επιχειρηματικότητας γ' κύκλος	27-12-2018 ΕΩΣ 28-02-2020	7	7.402.578,46	4.909.607,91	1.111.707,96		792.377,63		6	
Επιχειρηματικότητα Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων - α' κύκλος	3-07/2019 ΕΩΣ 28-02-2020	25	32.399741,10							25
Επιχειρηματικότητα Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων - β' κύκλος	21-05-2020 ΕΩΣ 31-7-2020	5	3.105857,26							5
Επιχειρηματικότητα Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων - β' κύκλος	1-09-2020 ΕΩΣ 30-10-2020	4	4.041.300,07							4
ΣΥΝΟΛΟ		67	69.527.492,14	28.539.188,96	11.069.990,35	396.550,49	1.233.661,62	22	6	34

Πηγή: ΕΥΠ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

Πίνακας 36: Αριθμός Επενδυτικών Σχεδίων που Υποβλήθηκαν ανά Νησί και Τομέα

	ΛΕΣΒΟΣ					ΛΗΜΝΟΣ					ΧΙΟΣ					ΣΑΜΟΣ					ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ					ΙΚΑΡΙΑ					ΣΥΝΟΛΟ		
	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΜΠΟΡΙΟ			
Α ΚΥΚΛΟΣ	2		2								1																1						6
Β ΚΥΚΛΟΣ	3	5				1	3					1				1	6															20	
Γ ΚΥΚΛΟΣ	2	1				1	1									2															7		
ΕΠΙΧ. ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ & ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧ Α' ΚΥΚΛΟΣ	4	5	1				7				1	4	2														1				25		
ΕΠΙΧ. ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ & ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧ Β' ΚΥΚΛΟΣ				1					1			1				1						1									5		
ΕΠΙΧ. ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ & ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧ Γ' ΚΥΚΛΟΣ							1		1	1			1																		4		
ΣΥΝΟΛΟ	11	11	3	1		2	12		2	1	2	6	3		2	8					1					2					67		
	26					17					11					10					1					2							

Πηγή: ΕΥΠ ΕΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Π.6 Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

Πίνακας 37: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2019

Περιφερειακές Ενότητες / Νησιά	Μονάδες, Δωμάτια, Κλίνες	Κατηγοριοποίηση Ξενοδοχείων (αστέρια)					
		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Περιφερειακή Ενότητα Ικαρίας	Μονάδες	0	0	8	10	6	24
	Δωμάτια	0	0	236	247	103	586
	Κλίνες	0	0	465	453	189	1.107
Ικαρία	Μονάδες	0	0	7	10	6	23
	Δωμάτια	0	0	224	247	103	574
	Κλίνες	0	0	441	453	189	1.083
Φούρνοι	Μονάδες	0	0	1	0	0	1
	Δωμάτια	0	0	12	0	0	12
	Κλίνες	0	0	24	0	0	24
Περιφερειακή Ενότητα Λέσβου	Μονάδες	2	13	47	41	7	110
	Δωμάτια	155	572	1.867	909	111	3.614
	Κλίνες	314	1.145	3.546	1.734	216	6.955
Περιφερειακή Ενότητα Λήμνου	Μονάδες	2	3	11	12	4	32
	Δωμάτια	306	101	260	274	71	1.012
	Κλίνες	631	231	523	506	144	2.035
Περιφερειακή Ενότητα Σάμου	Μονάδες	2	6	38	95	17	158
	Δωμάτια	402	448	1.816	2.192	243	5.101
	Κλίνες	845	881	3.574	4.137	468	9.905
Περιφερειακή Ενότητα Χίου	Μονάδες	2	13	30	12	6	63
	Δωμάτια	76	718	498	315	86	1.693
	Κλίνες	119	1.258	921	556	150	3.004
Χίος	Μονάδες	2	13	30	12	4	61
	Δωμάτια	76	718	498	315	58	1.665
	Κλίνες	119	1.258	921	556	102	2.956
Ψαρά	Μονάδες	0	0	0	0	2	2
	Δωμάτια	0	0	0	0	28	28
	Κλίνες	0	0	0	0	48	48
Σύνολο Περιφέρειας	Μονάδες	8	35	134	170	40	387
	Δωμάτια	939	1.839	4.677	3.937	614	12.006
	Κλίνες	1.909	3.515	9.029	7.386	1.167	23.006

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος

Π.7 Περιοχές Natura και Μικροί Νησιωτικοί Υγρότοποι

Πίνακας 38: Περιοχές Natura του Υ.Δ. Νήσων Βορείου Αιγαίου

A/A	Τύπος Προστασίας	Κωδικός	Όνομα Περιοχής	Κωδικός Συσχετιζόμενων Επιφανειακών Συστημάτων
1.	ΕΖΔ	GR4110001	Λήμνος: Χορταρόλιμνη – Λίμνη Υλίκη και Θαλάσσια Περιοχή	GR1436R003701030N GR1436C0001N GR1436C0002N
2.	ΕΖΔ	GR4110002	Άγιος Ευστράτιος και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη	GR1436C0004N
3.	ΕΖΔ	GR4110003	Λέσβος: Δυτική Χερσόνησος – Απολιθωμένο Δάσος	GR1436R002500023N GR1436C0006N GR1436C0009N
4.	ΕΖΔ	GR4110004	Λέσβος: Κόλπος Καλλονής και Χερσαία Παράκτια Ζώνη	GR1436R001900017N GR1436R000600018N GR1436R002100021N GR1436R002300022N GR1436C0006N GR1436C0008N
5.	ΕΖΔ	GR4110005	Λέσβος: Κόλπος Γέρας, Έλος Ντίρι και Όρος Όλυμπος	GR1436R000400007N GR1436R001100013N GR1436C0006N GR1436C0007N
6.	ΖΕΠ	GR4110006	Λήμνος: Λίμνες Χορταρόλιμνη και Αλυκή, Κόλπος Μούδρου. Έλος Διαπόρι και Χερσόνησος Φάκος	GR1436L000000001H GR1436R000300002N GR1436C0001N GR1436C0002N GR1436C0003N
7.	ΖΕΠ	GR4110007	Λέσβος: Παράκτιοι Υγρότοποι Κόλπου Καλλονής	GR1436R001900017N GR1436R000600018N GR1436R002100021N GR1436R002300022N GR1436C0006N GR1436C0008N
8.	ΖΕΠ	GR4110008	Νησίδες και Βραχονησίδες Λήμνου: Νήσος Σεργίτσι και Νησίδες Διαβατές, Κόμπιο, Καστριά, Τηγάρι, Καρκάλας, Πρασονήσι	GR1436C0001N
9.	ΖΕΠ	GR4110009	Νησίδες Λέσβου (Σύμπλεγμα Τομαρονησιών, Κυδώνας, Άγιος Γεώργιος, Γλαρονήσι κ.λπ.)	GR1436C0005N GR1436C0009N
10.	ΖΕΠ	GR4110010	Νοτιοδυτική Χερσόνησος, Απολιθωμένο Δάσος Λέσβου	GR1436L000000002H GR1436R000200005N GR1436R002500023N GR1436C0006N GR1436C0009N
11.	ΖΕΠ	GR4110011	Όρος Όλυμπος Λέσβου	GR1436R000400009N

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	Τύπος Προστασίας	Κωδικός	Όνομα Περιοχής	Κωδικός Συσχετιζόμενων Επιφανειακών Συστημάτων
				GR1436R001500014N GR1436R001500015N
12.	ΖΕΠ	GR4110012	Βόρεια Λέσβος	GR1436C0005N
13.	ΖΕΠ	GR4110013	Λέσβος: Κόλπος Γέρας, Έλη Ντίπι και Χαραμίδα	GR1436R000400007N GR1436C0007N
14.	ΖΕΠ	GR4110014	Νήσος Άγιος Ευστράτιος και Θαλάσσια Ζώνη	GR1436C0004N
15.	ΕΖΔ	GR4120001	Σάμος: Παραλία Αλυκή	GR1436C0T16N
16.	ΕΖΔ	GR4120002	Σάμος: Όρος Άμπελος (Καρβούνης)	-
17.	ΕΖΔ	GR4120003	Σάμος: Όρος Κερκετεύς – Μικρό και Μεγάλο Σεϊτάνι – Δάσος Καστανιάς και Λέκκας, Ακρ. Κατάβασης - Λιμένα	GR1436C0015N
18.	ΕΖΔ	GR4120004	Ικαρία – Φούρνοι και Παράκτια Ζώνη	GR1436C0014N GR1436C0017N
19.	ΖΕΠ	GR4120005	Νήσος Ικαρία (Νοτιοδυτικό Τμήμα)	GR1436L000000004H GR1436C0014N
20.	ΖΕΠ	GR4120006	Νήσος Φούρνοι και Νησίδες Θύμαινα, Αλατονήσι, Θυμαϊνάκι, Στρογγυλό, Πλάκα, Μακρονήσι, Μικρός και Μεγάλος Ανθρωποφάγος, Άγιος Μηνάς	GR1436C0T16N GR1436C0017N
21.	ΖΕΠ	GR4120007	Σάμος: Αλυκή Ψιλής Άμμου	-
22.	ΖΕΠ	GR4120008	Σάμος: Όρος Κέρκη	GR1436C0015N
23.	ΕΖΔ	GR4130001	Βόρεια Χίος και Νήσοι Οινούσες και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη	GR1436R002700024N GR1436R002900025N GR1436R003100026N GR1436R003500029N GR1436C0005N GR1436C0011N GR1436C0012N
24.	ΖΕΠ	GR4130002	Νησιά Αντίψαρα και Νησίδες Δασκαλιό, Μαστρογιώργη, Πρασονήσι, Κάτω Νησί, Μεσιακό, Κουτσουλιά	GR1436C0010N
25.	ΖΕΠ	GR4130003	Βόρεια Χίος	GR1436R002700024N GR1436R003100026N GR1436R000800028N GR1436R003500029N GR1436R003701030N GR1436R003900031N GR1436C0011N
26.	ΖΕΠ	GR4130004	Νησίδα Βενέτικο	GR1436C0011N
27.	ΕΖΔ	GR4130005	Βαχονησίδες Καλόγεροι και Θαλάσσια Ζώνη	GR1436C0013N

Πηγή: Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Νήσων Αιγαίου 2015

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

Πίνακας 39: Μικροί Νησιωτικοί Υγρότοποι του Υ.Δ. Νήσων Βορείου Αιγαίου

A/A	Όνομα περιοχής	Κωδικός	Νήσος	Κατηγορία	Θέση	Έκταση (m ²)	Συσχετιζόμενες Περιοχές Natura
1.	Εκβολή όρμου Φιτλιό	Y411AEF003	Άγιος Ευστράτιος	Εκβολή	Παράκτιος	10.519,30	GR4110014 GR4110002
2.	Εκβολή Παναγιάς Πηγαδέλι	Y411LEM056	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	9.729,39	-
3.	Έλος Παρπάντων	Y413CHI034	Χίος	Σύστημα υγροτόπων	Παράκτιος	31.513,50	GR4130001
4.	Γιβάρι Λαγκάδας	Y413CHI002	Χίος	-	Παράκτιος	16.771,20	GR4130001
5.	Ρέμα Αγίου Ιωάννη	Y411LES058	Λέσβος	-	Εσωτερικός	2.787,48	-
6.	Κάμπος	Y411LES070	Λέσβος	-	Εσωτερικός	5.671,88	-
7.	Καρδαμάς/Περάντου - Αποθήκα	Y411LES012	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	79.907,80	GR4110007 GR4110004
8.	Εκβολή παραλίας Φαλακρό	Y411LEM054	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	4.079,98	-
9.	Εκβολή ακρωτηρίου Φαλακρό	Y411LEM053	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	10.835,00	-
10.	Εκβολή ρέματος Καλάμι	Y411LEM052	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	2.207,60	-
11.	Λιβάδι Αγίου Αντωνίου	Y411LEM0	Λήμνος	Σύστημα υγροτόπων	Παράκτιος	41.415,70	GR4110006 GR4110001
12.	Λιβάδι Μάρμαρο 1	Y411LEM049	Λήμνος	Εποχιακό τέλμα γλυκού νερού	Εσωτερικός	18.529,30	GR4110006 GR4110001
13.	Λιμνίο ακρωτηρίου Πεταλίδι	Y411LEM048	Λήμνος	Εποχιακό τέλμα γλυκού νερού	Εσωτερικός	13.952,90	GR4110006 GR4110001
14.	Λιβάδι Μάρμαρο 2	Y411LEM047	Λήμνος	Εποχιακό τέλμα γλυκού νερού	Εσωτερικός	15.871,20	GR4110006 GR4110001
15.	Εκβολή ποταμού Μαλαγγιώτη	Y413CHI016	Χίος	Εκβολή	Παράκτιος	9.516,60	-
16.	Έλος Δελφινίου	Y413CHI021	Χίος	-	Παράκτιος	23.538,00	-
17.	Εκβολή Κεχράδα (Ξηρολίμνη)	Y411LES083	Λέσβος	Εκβολή	Εσωτερικός	1.855,37	-
18.	Έλος Λήμνος ή Βάλτος Μαρμάρου	Y413CHI001	Χίος	-	Παράκτιος	47.525,00	GR4130001
19.	Εκβολή Κοκαλά - Έλος Κοντάρι	Y413CHI003	Χίος	Εκβολή	Παράκτιος	35.933,70	-
20.	Σκάλα Ερεσού, Ψαροποταμός	Y411LES028	Λέσβος	-	Παράκτιος	36.032,30	GR4110010 GR4110003
21.	Έλος Κώμης	Y413CHI005	Χίος	-	Παράκτιος	16.200,40	

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	Όνομα περιοχής	Κωδικός	Νήσος	Κατηγορία	Θέση	Έκταση (m ²)	Συσχετιζόμενες Περιοχές Natura
22.	Φαρμακιές	Y411LES022	Λέσβος	-	Παράκτιος	14.730,90	GR4110007 GR4110004
23.	Φάρος (Λίμενα)	Y411LES030	Λέσβος	-	Παράκτιος	22.728,60	GR4110010 GR4110003
24.	Λάψαρνα	Y411LES032	Λέσβος	-	Παράκτιος	7.238,69	GR4110003
25.	Εκβολή ρέματος Ιμβράσου	Y412SAM013	Σάμος	Εκβολή	Παράκτιος	10.719,00	-
26.	Αγία Σωτήρα	Y411LES073	Λέσβος	-	Παράκτιος	13.740,40	GR4110011
27.	Έλος Νυφίδας	Y411LES023	Λέσβος	-	Παράκτιος	29.575,80	GR4110004
28.	Έλος Αχλαδερός	Y411LES010	Λέσβος	-	Παράκτιος	15.193,30	GR4110007 GR4110004
29.	Κούκουμος	Y411LES013	Λέσβος	-	Εσωτερικός	70.667,20	GR4110007 GR4110004
30.	Εκβολή Ταξιάρχη Παρακοίλων	Y411LES015	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	31.786,40	GR4110004
31.	Φανερωμένη	Y411LES031	Λέσβος	-	Παράκτιος	26.182,20	GR4110010 GR4110003
32.	Πεδή - Βάλτος Πεδής	Y411LES037	Λέσβος	-	Παράκτιος	46.565,20	-
33.	Εκβολή Ποταμιάς (Καραβούλια)	Y411LES016	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	52.912,70	GR4110007 GR4110004
34.	Μετόχι Λειμώνος	Y411LES018	Λέσβος	-	Παράκτιος	19.705,80	GR4110007
35.	Σκάλα Καλλονής	Y411LES019	Λέσβος	-	Παράκτιος	76.194,40	GR4110007 GR4110004
36.	Άγιος Θεράπων (Πηγαδάκι)	Y411LES025	Λέσβος	-	Εσωτερικός	29.556,00	GR4110013 GR4110005
37.	Ανώνυμο έλος Περάματος	Y411LES026	Λέσβος	-	Παράκτιος	16.443,70	GR4110005
38.	Εκβολή Χρούσου	Y411LES027	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	17.015,60	GR4110010
39.	Παλιόκαστρο	Y411LES033	Λέσβος	-	Παράκτιος	55.740,80	-
40.	Αλμυροπόταμος (Βατερά)	Y411LES038	Λέσβος	-	Παράκτιος	32.068,80	-
41.	Μικρή Λίμνη Αγιάσου	Y411LES040	Λέσβος	-	Παράκτιος	51.215,40	GR4110007
42.	Αγιασμούδια	Y411LES044	Λέσβος	-	Παράκτιος	19.237,50	GR4110007
43.	Έλος Περάματος	Y411LES052	Λέσβος	-	Παράκτιος	24.767,10	GR4110005
44.	Εκβολή Βούρκου	Y411LES054	Λέσβος	Εκβολή	Εσωτερικός	12.170,30	-
45.	Δρότα	Y411LES055	Λέσβος	-	Εσωτερικός	6.809,85	-
46.	Σκάλα Νέων Κυδωνιών	Y411LES057	Λέσβος	-	Εσωτερικός	1.590,94	-
47.	Λαγκάδα	Y411LES059	Λέσβος	-	Παράκτιος	2.638,46	-
48.	Έλος Κοφινά	Y411LES061	Λέσβος	-	Εσωτερικός	19.644,30	GR4110007 GR4110004
49.	Εκβολή Μακάρων	Y411LES011	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	12.678,00	GR4110007 GR4110010 GR4110004
50.	Εκβολή Ποδαράς	Y411LES079	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	6.661,62	GR4110010

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	Όνομα περιοχής	Κωδικός	Νήσος	Κατηγορία	Θέση	Έκταση (m ²)	Συσχετιζόμενες Περιοχές Natura
51.	Εκβολή παραλίας Μήθυμνας	Y411LES081	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	4.769,91	-
52.	Εκβολή ρύακα Μάκρη	Y411LES084	Λέσβος	Εκβολή	Εσωτερικός	6.265,57	GR4110007 GR4110004
53.	Αγία Βερονίκη	Y411LES085	Λέσβος	-	Εσωτερικός	16.642,60	GR4110007 GR4110004
54.	Εκβολή παραλίας Παρακοίλων	Y411LES086	Λέσβος	Εκβολή	Εσωτερικός	3.143,85	GR4110007 GR4110004
55.	Εκβολή ρύακα Λούτα	Y411LES087	Λέσβος	Εκβολή	Εσωτερικός	3.845,00	GR4110007 GR4110004
56.	Θερμοπηγές Πολυχνίτου	Y411LES094	Λέσβος	-	Εσωτερικός	40.115,10	-
57.	Έλος Αγίου Φανουρίου	Y411LES095	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	6.126,40	-
58.	Εκβολή Ασπροπόταμου	Y411LES096	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	10.713,50	-
59.	Εκβολή ρύακα Φαρκονιά	Y411LES097	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	5.095,65	GR4110010 GR4110003
60.	Άγνωστο	Y411LES098	Λέσβος	-	Παράκτιος	9.547,18	GR4110007 GR4110004
61.	Ελάφι	Y411LES064	Λέσβος	-	Παράκτιος	17.901,50	GR4110010 GR4110003
62.	Έλος ακρωτηρίου Ασπρόκαβος 2	Y411LEM045	Λήμνος	-	Παράκτιος	41.585,00	-
63.	Εκβολή Χανδριά	Y411LEM012	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	45.005,20	GR4110006
64.	Εκβολή Αλμυροποτάμου	Y411LES065	Λέσβος	Εκβολή	Παράκτιος	6.644,62	GR4110007 GR4110004
65.	Παλιός	Y411LES067	Λέσβος	-	Παράκτιος	1.366,84	-
66.	Ανοιχτός	Y411LES068	Λέσβος	-	Παράκτιος	8.203,76	GR4110012
67.	Καμήλα	Y411LES069	Λέσβος	-	Παράκτιος	3942,26	GR4110012
68.	Εκβολή όρμου Φράγκου	Y411AEF002	Άγιος Ευστράτιος	Εκβολή	Παράκτιος	3.107,77	GR4110014 GR4110002
69.	Εκβολή ρύακα Αυλώνα	Y411LEM039	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	14.959,80	-
70.	Εκβολή Φραγκούλη Ράχη	Y411AEF004	Άγιος Ευστράτιος	Εκβολή	Παράκτιος	13.855,40	GR4110014 GR4110002
71.	Εκβολή όρμου Μουρούλια	Y411AEF008	Άγιος Ευστράτιος	Εκβολή	Παράκτιος	2.082,47	GR4110014 GR4110002
72.	Εκβολή ρύακα Ραγκαβά	Y411LEM006	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	5774,37	-
73.	Εκβολή ανώνυμου χειμάρρου (Κότσινας)	Y411LEM008	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	9.206,36	-
74.	Εκβολή Ζεματά	Y411LEM013	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	3.906,49	-
75.	Εκβολή Γομάτι	Y411LEM018	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	17.487,90	-
76.	Νεροβγάλτης	Y411LEM021	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	9.018,39	-
77.	Εκβολή Λαγκάδα	Y411LES071	Λήμνος	Εκβολή	Παράκτιος	1.645,09	-

Υποστήριξη στην Προετοιμασία των Στοιχείων που Απαιτούνται για τη Διαμόρφωση του
Χωρικού Σχεδιασμού

A/A	Όνομα περιοχής	Κωδικός	Νήσος	Κατηγορία	Θέση	Έκταση (m ²)	Συσχετιζόμενες Περιοχές Natura
78.	Άγνωστος 2	Y411LEM022	Λήμνος	-	Εσωτερικός	18.181,40	GR4110006
79.	Χαβούλι	Y411LEM023	Λήμνος	-	Παράκτιος	50.311,10	-
80.	Λιβάδια	Y411LEM028	Λήμνος	-	Παράκτιος	60.719,00	GR4110006
81.	Ανώνυμος όρμου Πατιάς	Y411LEM036	Λήμνος	-	Παράκτιος	12.489,70	-
82.	Παρανησιά	Y411LEM040	Λήμνος	-	Παράκτιος	14.432,20	-
83.	Έλος Αγίου Αντωνίου	Y411LEM043	Λήμνος	-	Παράκτιος	11.637,90	GR4110006
84.	Μετόχι Φακού 1	Y411LEM010	Λήμνος	-	Παράκτιος	20.655,50	GR4110006
85.	Έλος ακρωτηρίου Ασπρόκαβος 1	Y411LEM011	Λήμνος	-	Παράκτιος	21.067,70	-
86.	Εκβολή ποταμού Χάλαρη (Να)	Y412ΙΚΑ001	Ικαρία	Εκβολή	Παράκτιος	19.905,50	GR4120005 GR4120004
87.	Εκβολή Καμπιών	Y413CHI013	Χίος	Εκβολή	Παράκτιος	7.641,65	GR4130003 GR4130001
88.	Υγρότοπος Κάμπου (Εκβολή ποταμού Βουτσιδέ)	Y412ΙΚΑ002	Ικαρία	Εκβολή	Παράκτιος	34.443,20	-
89.	Υγρότοπος Μεσακτής (Εκβολή ποταμού Μύρσωνα)	Y412ΙΚΑ003	Ικαρία	Εκβολή	Παράκτιος	25.458,40	-
90.	Έλος Λιβάδι (Εκβολή ποταμού Χάρακα)	Y412ΙΚΑ004	Ικαρία	Εκβολή	Παράκτιος	32.679,80	-
91.	Εκβολή ποταμού Φουρνιώτικου	Y412SAM011	Σάμος	Εκβολή	Παράκτιος	35.913,00	-
92.	Έλος Φανών ή Κάτω Φανών	Y413CHI008	Χίος	-	Παράκτιος	14.365,00	-
93.	Αλυκή Οινουσσών	Y413OIN001	Οινούσσα	Εποχιακό αλμυρό τέλμα	Παράκτιος	8111,55	GR4130001
94.	Έλος Λιθίου ή Παπόρι	Y413CHI014	Χίος	-	Παράκτιος	17.968,60	-
95.	Εκβολή Αγίας Μαρκέλλας	Y413CHI015	Χίος	Εκβολή	Παράκτιος	40.17,71	-
96.	Όρμος Φουρκερό	Y413OIN004	Οινούσσα	Σύστημα υγροτόπων	Παράκτιος	39.162,50	GR4130001
97.	Έλος Καλαμιάρη	Y413OIN005	Οινούσσα	Έλος	-	2.849,53	GR4130001
98.	Εκβολή ρύακα Μυτιληνίων	Y412SAM014	Σάμος	Εκβολή	-	8.232,03	-
99.	Πασάς 1	Y413PAS001	Πασάς	-	Παράκτιος	3.922,08	GR4130001

Πηγή: Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Νήσων Αιγαίου 2015